

בנק אגוד לישראל

בערבון מוגבל

דוחות כספיים

31 בדצמבר 2017

תוכן העניינים

7	דבר יושב ראש הדירקטוריון
11	דוח הדירקטוריון וההנהלה
88	הצהרות המנהל הכללי והחשבונאי הראשי
90	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
93	דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2017
221	ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
285	נספח, מילון מונחים ואינדקס

דבר יושב ראש הדירקטוריון

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין נכבדים,

אני מתכבד להגיש לכם את הדוחות הכספיים של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2017

התכנית האסטרטגית וביצועי הבנק

התוצאות הכספיות של הבנק בשנת 2017 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, מציגות עליה משמעותית ברווח הנקי ובתשואה להון וכן שיפור משמעותי ביחס היעילות של הבנק כתוצאה מגידול בפעילות הליבה הבנקאית ובעיקר גידול משמעותי בהכנסות הריבית לצד קיטון בהוצאות.

תוצאות אלה נגזרות מיישום התכנית האסטרטגית של הבנק ומיישום תכנית ההתייעלות.

יחסי ההון ליום 31 בדצמבר 2017 עמדו על 10.02% יחס הון רוברד 1 - 14.41% יחס הון כולל. יחסים אלה גבוהים מסף דרישת בנק ישראל.

במסגרת התכנית האסטרטגית המשיך הבנק השנה להרחיב את התשתית הקמעונאית, תוך התמקדות בתחום האשראי הצרכני. תיק האשראי הצרכני (כולל משכנתאות) צמח בשיעור של כ- 11%. במסגרת זו, שם הבנק דגש על הגברת קצב גיוס לקוחות פעילים חדשים לצד יישום מהלכים להעמקת והגברת הפעילות מול הלקוחות הוותיקים. כן שקד הבנק על המשך פיתוח הבנקאות הישירה, באמצעות המרכז לבנקאות ישירה אשר המשיך בפעילות העמדת אשראי צרכני ללקוחות כל הבנקים. הצמיחה באשראי הצרכני כאמור, הרחבת הפעילות במגזר המסחרי ושינוי תמהיל האשראי העסקי תרמו לגידול בהכנסות המימון, חרף סביבת הריבית הנמוכה.

ברבעון השלישי של שנת 2017 הודיעו בעלי השליטה של הבנק, על כוונתם לפעול לאיתור רוכש שיקנה את אחזקותיהם בבנק. בהמשך להודעה זו, ביום 27 בנובמבר 2017 הודיעו בעלי השליטה לבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי") בהסכם במסגרתו התחייבו להיענות בחיוב להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק, שיפרסם בנק מזרחי לכלל בעלי המניות בבנק. ההסכם והצעת הרכש מותנים בתנאים מתלים שונים ובכללם קבלת אשורים רגולטוריים.

על רקע התקשרות בעלי השליטה עם בנק מזרחי ועקב קיומם של תנאים מתלים מצוי הבנק בתקופה של אי וודאות לגבי המשך קיומו כישות עצמאית נפרדת. אי לכך פוחתת רמת הוודאות ביחס להתממשות התכנית האסטרטגית של הבנק וכן נפגעה יכולת התכנון לטווח ארוך.

בהינתן מצב זה נאלץ הבנק בשנת 2018 להתמקד בשימור הישגי שנת 2017 וזאת עד להסרת אי הוודאות לגבי עתידו של הבנק.

הכלכלה המקומית והעולמית

הפעילות המשקית בשנת 2017 התאפיינה ברמת צמיחה של כ- 3.1% (על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה). ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי גם בשנת 2017, ועל פי תחזית בנק ישראל צפויה לעלות רק בסוף שנת 2018. מדד מחירים לצרכן עלה השנה ב- 0.4%, לעומת מדד מחירים שלילי בשיעור של 0.2% בשנת 2016. שיעור הבלתי מועסקים הממוצע נכון לחודש דצמבר 2017 בקרב בני 15 ומעלה עמד על 4.0% ושיעור המשתתפים בכוח העבודה עמד על 64.1%. שוק הנדל"ן בשנת 2017, בדומה לשנה שקדמה לה אופיין בהמשך מגמת העלייה של מחירי הדירות. על אף מאמצי הממשלה לייצב את השוק ולהביא לירידת מחירים עלו מחירי הדירות בשנת 2017, אם כי בקצב מתון יחסית.

המדיניות המוניטרית במרבית המשקים המרכזיים נותרה מרחיבה. מנגד, הבנק המרכזי בארה"ב המשיך בתהליך של העלאת ריבית על רקע ביצועי המשק האמריקאי. על פי נתוני קרן המטבע הבינלאומי, בשנת 2017 עלה התמ"ג העולמי ב- 3.7%, כאשר באיחוד האירופי נרשמה עלייה של כ- 2.4% ובארה"ב עלייה של כ- 2.3%.

הרגולציה הבנקאית

בשנת 2017 המשיכה מגמת הידוק הרגולציה על ענף הבנקאות. השנים האחרונות התאפיינו ביוזמות רגולטוריות רבות ומשמעותיות בענף הבנקאות. ליוזמות אלה השלכה על ההכנסות וההוצאות של המגזר הבנקאי בכלל ושל הבנק בפרט. כמו כן הושלמה חקיקת החוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל המבוסס על המלצות "ועדת שטרם".

בין ההמלצות שהתקבלו, הפרדת חברות כרטיסי האשראי משני הבנקים הגדולים והפחתת החסמים על כניסת שחקנים עצמאיים וחדשים שיוכלו להתחרות במערכת הבנקאית הקיימת ובכך להגביר את התחרות בשוק השירותים הבנקאיים והפיננסיים למגזר הקמעונאי.

חלק מהמידע לעיל הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על האסטרטגיה העסקית ועל תוכנית העבודה של הבנק אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית, על הערכת הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות נוכח תקופת אי הוודאות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תכנית העבודה והיעדים שקבע הבנק עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: חוסר הוודאות בו שרוי הבנק שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות והשינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק.

אחריות תאגידית

הבנק חרט על דגלו את ערך ההוגנות, ערך המנחה את הבנק בפעילותו מול כל מחזיקי הענין. בנוסף דירקטוריון הבנק, ההנהלה והעובדים רואים חשיבות במעורבות הבנק בקהילה ומחויבים לפעילות חברתית וקהילתית. מחויבות זאת מוצאת ביטוי במגוון פעילויות קהילתיות וכן במיזמים המבטאים מעורבות בקהילה ותרומה לקידום אוכלוסיות חלשות בחברה הישראלית.

אנו סבורים, כי אחריות ומצוינות עסקית, לצד התנהלות ערכית, הוגנת, תוך תרומה לחברה משמשים בסיס ותנאי הכרחי לעמידה ביעדים ולהצלחת פעילות הבנק.

לבסוף אבקש להביע הערכה לעמיתי בדירקטוריון הבנק, לחברי ההנהלה ולעובדי הבנק על מסירותם מקצועיותם ותרומתם ליציבות ולרווחיות הבנק, במיוחד בתקופה זו. כמו כן אני מבקש להודות לציבור הלקוחות שלנו השומרים לנו אמונים, כמו גם ללקוחות שהצטרפו אלינו לאחרונה.

בכבוד רב,
זאב אבלס
יו"ר דירקטוריון
15 במרס 2018

דירקטוריון

מר זאב אבלס, יו"ר הדירקטוריון

מר יצחק מנור

עו"ד חיים אלמוג

מר יגאל לנדאו

מר יובל לנדאו

ד"ר זלמן סגל

מר אלברטו גרפונקל

גב' מיכל מרום בריקמן

מר מאיר דיין

גב' נירה דרור

מר עוזי ורדי זר*

* החל כהונתו בתאריך 9 בינואר 2018.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

15	דוח הדירקטוריון והנהלה לאסיפה הכללית של בעלי המניות
15	מידע צופה פני עתיד
15	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
17	המבנה הארגוני של הבנק
18	תיאור תחומי פעילות
19	נתונים פיננסיים נבחרים במיוחד
21	תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים
22	יעדים ואסטרטגיה עסקית
24	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
24	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
24	התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל
26	התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק
28	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
29	הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית
31	הוצאות התפעוליות ואחרות
33	התפתחויות ברווח כולל
34	המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
34	נכסים והתחייבויות
37	הון והלימות הון
39	תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות
40	מגזר משקי בית ובנקאות פרטית
42	מגזר עסקים זעירים, קטנים, בינוניים וגדולים
44	מגזר מוסדיים
44	מגזר ניהול פיננסי
45	חברות מוחזקות עיקריות
45	תיאור הפעילות ותרומתן של החברות המוחזקות העיקריות לעסקי הקבוצה
47	הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה
48	סקירת הסיכונים
48	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
48	ממשל תאגידי
49	סיכונים אשראי
49	סיכון איכות תיק האשראי
51	סיכון ריכוזיות תיק האשראי
59	מדיניות הלוואות לדיור
62	מדיניות אשראי ללקוחות פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
66	אשראי לבינוי ונדל"ן
68	סיכונים שוק
69	סיכון ריבית
71	סיכון בסיס
76	סיכון נזילות
76	סיכון תפעולי
77	סיכון ציות
78	סיכון משפטי
78	סיכון מוניטין
78	סיכון אסטרטגי
78	סיכון סביבתי
79	הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון

80.....	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
80.....	הפרשה להפסדי אשראי
82.....	הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה
82.....	שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
84.....	זכויות עובדים
85.....	מכשירים פיננסיים נגזרים
85.....	תביעות תלויות
85.....	בנינים וציוד
86.....	בקרות ונהלים
87.....	הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי
87.....	שינויים בבקרה הפנימית

דוח הדירקטוריון וההנהלה לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון של הבנק, אשר התקיימה ביום 15 במרס 2018, הוחלט לאשר את הדוחות הכספיים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2017. הדוחות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (ISRAELI GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. מובהר, כי ככלל, התיאור בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנה זו (להלן: "הדוח") מתייחס לאירועים ושינויים מהותיים שחלו במצב ענייני הבנק עד מועד פרסום הדוח. יחד עם זאת, בחלק מהמקרים, לשם שלמות התמונה, כלל הבנק תיאור הכולל גם מידע שלדעתו אינו מידע מהותי.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ואי הודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "מתעתד", "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "מתכננים", וביטויים דומים להם כגון: "יכול", "יהיה". השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תוכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2018. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור. כמו כן, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח דירקטוריון והנהלה בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק ובעניין התקשרותם מיום 27 עם בנק מזרחי טפחות בע"מ, ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה.

סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981. הבנק נוסד על ידי החברה הכלכלית הארצישראלית (ארה"ב) מניו יורק והחברה הכלכלית בע"מ - הלונדונית, אשר המשיכו את פעילות המחלקה הבנקאית של האגודה הארצישראלית, אשר החלה בפעילותה בארץ ישראל עוד בשנת 1922. משנת 1983 ועד ליום 17 במאי 1993 הוחזקה השליטה בבנק על-ידי מדינת ישראל (באמצעות בל"ל בטוחות) ועל ידי בנק לאומי לישראל בע"מ שרכש את מניות הבנק בשנת 1954 ובשנת 1961. בעקבות הסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, הועבר גרעין השליטה בשנת 1993 לשלמה אליהו אחזקות בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ. ביום 29 אוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות בע"מ להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות אליהו חברה לביטוח בע"מ, הכל כמפורט בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו". מניות הבנק רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. לבנק 36 סניפים ושלוחות הפזורים ברחבי הארץ (הכוללים מרכז לבנקאות פרטית). הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שרותי בנקאות. בהתאם לנתונים שפורסמו בדוחות כספיים מאוחדים של כלל הבנקים בישראל ליום 30 בספטמבר 2017, הבנק הוא השישי בגודלו במערכת הבנקאית בישראל.

להלן פרטים על חלקו של הבנק במערכת הבנקאות במספר תחומים (באחוזים):

<u>ליום 31 בדצמבר 2015</u>	<u>ליום 31 בדצמבר 2016</u>	<u>ליום 30 בספטמבר 2017</u>	
2.5	2.5	2.6	אשראי לציבור
2.9	2.8	2.8	פקדונות הציבור
2.4	2.3	2.3	הון עצמי

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר תחומים:

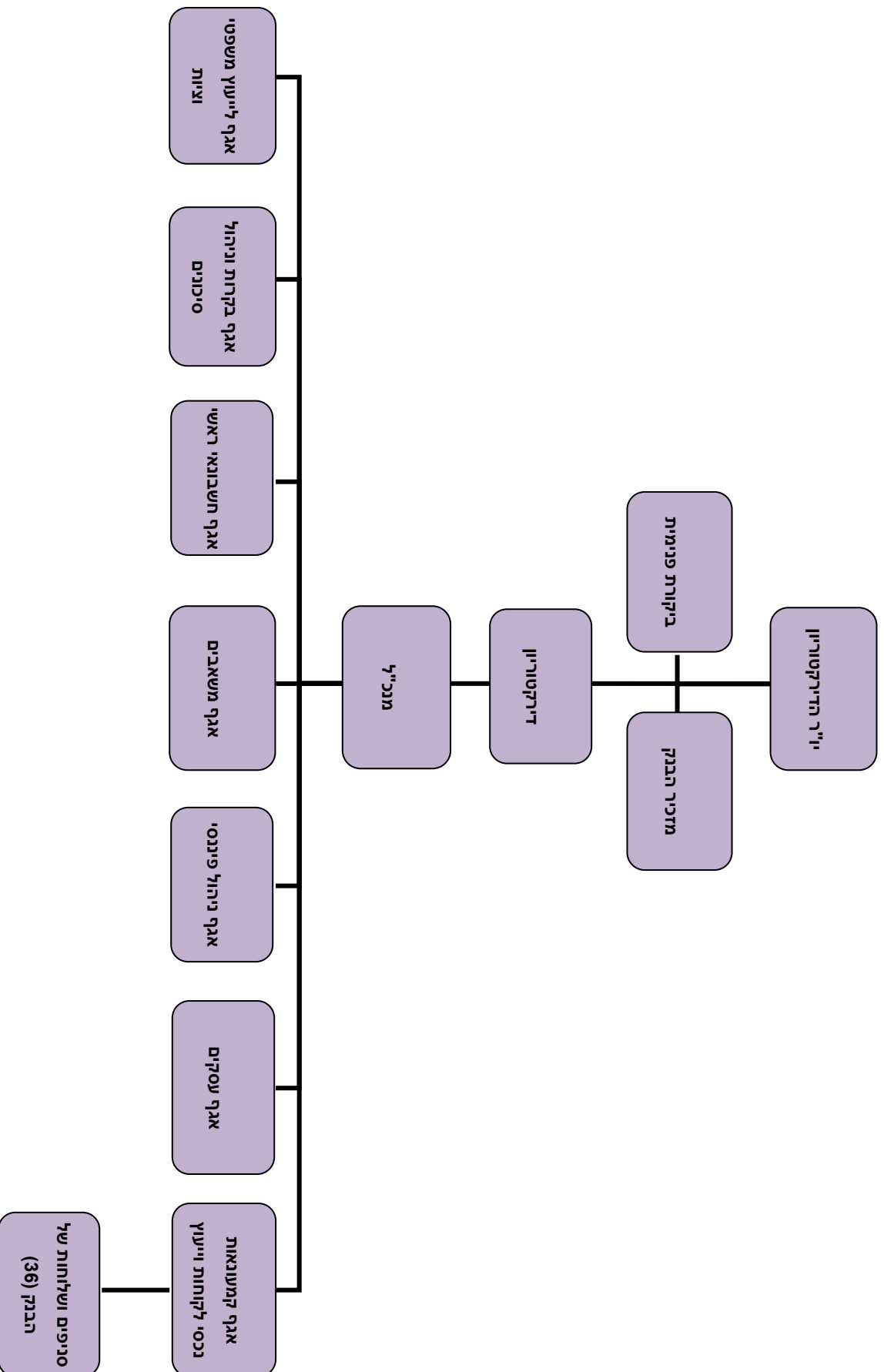
- תיווך פיננסי בין מפקידים לבין לווים. הרווח בגין פעילות זו מקבל את ביטויו ברווח מפעילות מימון של הבנק והוא מהווה את מקור הרווח העיקרי שלו.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון פעילויות, בתחומי המט"ח, סחר בינלאומי, ניירות ערך, שירותי מידע, ייעוץ וניהול פיננסי בנקאי, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד.
- ניהול תיק נוסטרו וניהול סיכוני שוק ונזילות.

דירקטוריון הבנק מתווה בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעים על ידו את מדיניותו העסקית של הבנק ומפקח על ביצוע המדיניות על ידי הנהלת הבנק. במסגרת זו נדונים ומאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים והקצאת המשאבים לתוכנית העבודה והתקציב.

ביום 27 בנובמבר 2017 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי השליטה בבנק באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי טפחות, במסגרתו התחייבו להענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים, לפרוט נוסף ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

מבנה הארגוני של הבנק

להלן תרשים המתאר את המבנה הארגוני של הבנק ליום 31 בדצמבר 2017:

תיאור תחומי פעילות

להלן תיאור קצר של חלוקת תחומי הפעילות בבנק בהתאם למבנה הארגוני הנוכחי של הבנק:

- א. אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ** – האגף אחראי על השגת יעדי הבנק בתחום הקמעונאי וניהול מערך סניפי הבנק בפעילות מול לקוחות פרטיים (משקי בית ובנקאות פרטית) ומסחריים (עסקים קטנים). ואליו כפופים בין היתר, מערך אשראי קמעונאי ומשכנתאות (אשראי למשקי בית ולעסקים קטנים עד 5 מיליון ש"ח), מערך שיווק, אסטרטגיה ופיתוח עסקי, ענף נכסי לקוחות וייעוץ, ענף בנקאות ישירה ויחידת תפעול ותיאום בין אגפי. בנוסף, פועלים באגף ראשי ענף מרחב סניפים. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברת הבת אגוד ליסינג בע"מ.
- ב. אגף עסקים** – אחראי על ניהול החשיפות לסיכונים האשראי העסקי בבנק לרבות סיכונים ריכוזיות לווים וקבוצות לווים, טיפול בחובות בעייתיים ונקיטת הליכי גביית החובות באמצעות מערך אשראים מיוחדים ועל דיווחים בתחום האשראי לגורמי הפיקוח השונים.
- ג. אגף ניהול פיננסי** – אחראי על ניהול הנזילות השוטפת של הבנק, חדרי המסחר בניירות ערך ישראליים וזרים, חדרי עסקאות במט"ח, ניהול הנוסטרו של הבנק וניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק ועל דיווחים בתחומים אלה לגורמי הפיקוח השונים. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר הפעילות של חברות הבת: א.ש.י. אגוד השקעות ויזום בע"מ (א.ש.י.), אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ, אגוד חיתום ופיננסיים בע"מ, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ואגוד הנפקות בע"מ.
- ד. אגף משאבים** – אחראי על ניהול משאבי הבנק בתחום ההון האנושי וניהול מערכת יחסי העבודה עם שלושת הוועדים, שבעת הזו, לאחר שנחתמה העסקה למכירת בנק אגוד לבנק מזרחי, הינו בעל משמעות מרכזית; וכן אחראי על מערכות מידע לרבות הובלת פרויקט החלפת ספק למתן שירותי המחשוב לבנק, רכש ולוגיסטיקה, אבטחת מידע, הגנת סייבר, נכסים, בינוי ואחזקה ותקציב ההוצאות התפעוליות של הבנק. בנוסף, אחראי האגף על עדכון, ניהול והכנת נהלי הבנק וכן על ההיערכות לשעת חירום. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברות הבנות: אגוד מערכות בע"מ ואגודים בע"מ.
- ה. אגף חשבונאי ראשי** – אחראי לניהול ספרי הבנק, ריכוז והכנת הדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים לציבור לרבות ריכוז מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי (SOX), הכנה וניתוח של דיווחים פנימיים להנהלה ולדירקטוריון ודיווחים לגורמי פיקוח שונים (בעיקר לבנק ישראל), תשלומים ודיווחים חיצוניים לרשויות המס ומתן תמיכה לגורמים שונים בבנק בסוגיות שונות בתחומי המיסוי. בנוסף אחראי האגף על מעקב אחר עמידה ביעדי תכנית העבודה, על תכנית ההון של הבנק, על מדידת הרווחיות מהפעילות העסקית ועל ביצוע עבודות כלכליות שונות.
- ו. אגף בקרות וניהול סיכונים** – אחראי לפיתוח ותיקוף מודלים ותהליכים לבחינת סיכונים, לביצוע תהליכי בקרה על הסיכונים השונים ולביצוע הערכת סיכונים במגוון תחומי הפעילות של הבנק. האגף מבצע בקרה כקו הגנה שני לפעילות העסקית של הבנק ובקרה אחר הסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילות זו. לאגף אין סמכות בקבלת החלטות עסקיות. האגף אחראי למסמך הסיכונים הרבעוני, ריכוז התהליכים לגיבוש מסמך ה- ICAAP של הבנק, על מתן חוות דעת על אשראי מהותי ועל מסמכי המדיניות בתחומים העסקיים (אשראי, שוק ונזילות).
- ז. אגף לייעוץ משפטי וציות** – אחראי לניהול הסיכון המשפטי ולניהול סיכון הציות בבנק, וכן למתן תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק והחברות הבנות שלו. התמיכה המשפטית באה לידי ביטוי במתן ייעוץ משפטי שוטף, בהכנת חוות דעת משפטיות, ניסוח ועריכה של מסמכים והסכמים, בריכוז התביעות נגד הבנק ובפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם הבנק. לאגף כפוף ענף הציות המורכב מהיחידה לאיסור הלבנת הון ויחידת הציות. כמו כן, כפופה לאגף גם היחידה לפניות הציבור. קצין הציות הראשי משמש כנציב תלונות הציבור בבנק.
- ח. מזכירות הבנק** – כפופה ליו"ר הדירקטוריון, אחראית לליווי עבודת הדירקטוריון, בהתאם למתחייב מהוראות הרגולציה הרלוונטיות לחברה ציבורית ולתאגיד בנקאי ובהתאם לנוהלי הבנק והחלטות הדירקטוריון, וכן מדווחת מטעם הבנק דיווחים מיידיים לרשות ניירות ערך ולבורסה ודיווחים לבנק ישראל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. כמו כן, מטפלת מזכירות הבנק בזימונן והכנתן של האסיפות הכלליות של הבנק ובדיווחים על-פי דין המתחייבים בקשר אליהן. מזכירות הבנק אחראית גם לשירותי מזכיר החברה של החברות הבנות של הבנק.
- ט. ביקורת פנימית** – כפופה ליו"ר הדירקטוריון ואחראית על ביצוע ביקורות פנימיות ביחידות הבנק ובחברות הבת שלו בתדירות הנקבעת במסגרת תכנית עבודה רב שנתית, הנסמכת על סקר סיכונים אשר מעודכן לפחות אחת לשנה, כמו כן אחראית הביקורת הפנימית על ביצוע הסקירה הבלתי תלויה למסמך ה- ICAAP.

מידע כספי תמציתי לאורך זמן

(על בסיס מאוחד)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2013	2014	2015	*2016	2017

6.2%	1.0%	6.1%	(2.0%)	5.8%
0.5%	0.1%	0.6%	(0.1%)	0.5%
-	9.61%	9.76%	9.67%	10.02%
-	-	5.36%	5.43%	5.72%
-	-	98%	116%	129%
2.6%	2.4%	2.4%	2.6%	2.7%
80%	88%	88%	95%	77%

מדדי ביצוע עיקריים:

תשואה (הפסד) להון
תשואה לנכסים
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון¹
יחס המינוף²
יחס כיסוי הנזילות²
יחס הכנסות³ לנכסים ממוצעים
יחס יעילות⁴

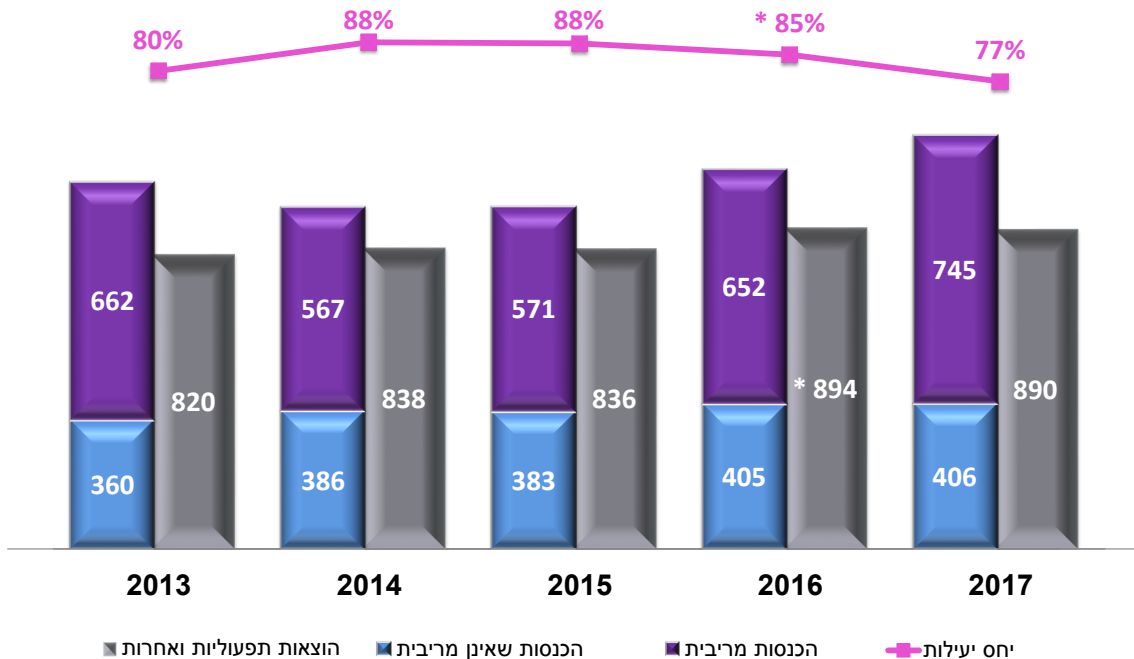
מדדי איכות אשראי עיקריים:

שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
שיעור אשראי לציבור פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור

1.3%	1.1%	0.8%	1.1%	1.0%
3.0%	1.2%	0.9%	1.0%	1.4%
0.1%	0.6%	(0.2%)	0.1%	0.3%

* נתוני שנת 2016 כוללים השפעות חד פעמיות בגין זקיפה מלאה להוצאות שכר של תכנית התייעלות תפעולית בסך 114 מיליון ש"ח (ברוטו לפני מס) והפחתת נכסי מסים (גידול בהוצאות מסים) בסך 19 מיליון ש"ח. בנטרול השפעות אלה עמד הרווח על 45 מיליון ש"ח והתשואה על 1.8%.

יחס יעילות (מיליוני ש"ח)

* בניטרול השפעת תוכנית התייעלות בסך 114 מיליון ש"ח.

1. מספרי השוואה לשנת 2013 לא הוצגו בשל מדידה שלא בהתאם להוראות באזל 3.
2. יחס זה נמדד לראשונה החל משנת 2015.
3. הסכום של הכנסות הריבית נטו ושל הכנסות שאינן מריבית.
4. היחס שבין הוצאות התפעוליות ואחרות לבין הסכום של הכנסות הריבית נטו והכנסות שאינן מריבית. יחס היעילות בנטרול השפעת תוכנית התייעלות עמד בשנת 2016 על 85%.

מידע כספי תמציתי לאורך זמן (המשך)

(על בסיס מאוחד)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2013	2014	2015	*2016	2017
136	23	144	(49)	141
662	567	571	652	745
23	95	(107)	98	56
360	386	383	405	406
280	278	295	298	303
820	838	836	1,008	890
467	480	479	621	512
1.85	0.31	1.96	(0.67)	1.92

נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד :

(במיליוני ש"ח)

רווח נקי (הפסד)	141
הכנסות ריבית, נטו	745
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	56
הכנסות שאינן מריבית	406
מזה : עמלות	303
הוצאות תפעוליות ואחרות	890
מזה : משכורות והוצאות נילוות	512
רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (ש"ח)	1.92

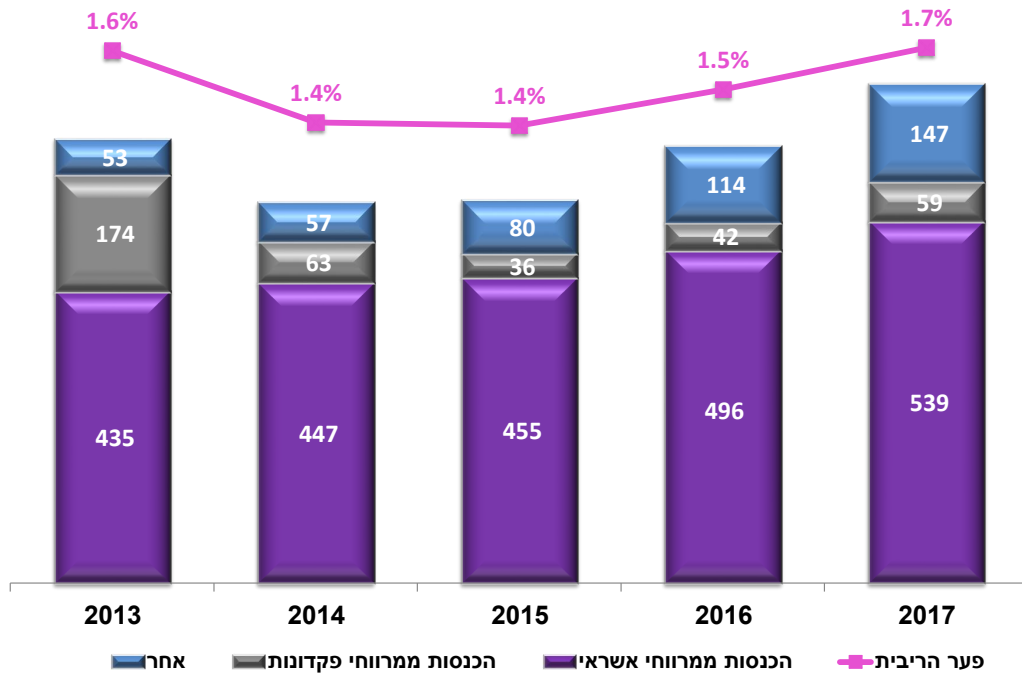
נתונים עיקריים מהמאזן:

(במיליוני ש"ח)

סך כל הנכסים	41,892
מזה : מזומנים ופיקדונות בבנקים	8,226
ניירות ערך	7,032
אשראי לציבור, נטו	24,675
סך כל ההתחייבויות	39,379
מזה : פיקדונות מבנקים	119
פיקדונות הציבור	32,752
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	3,559
סך ההון	2,513

* נתוני שנת 2016 כוללים השפעות חד פעמיות בגין זקיפה מלאה להוצאות שכר של תכנית התייעלות תפעולית בסך 114 מיליון ש"ח (ברוטו לפני מס) והפחתת נכסי מיסים (גידול בהוצאות מיסים) בסך 19 מיליון ש"ח. בנטרול השפעות אלה עמד הרווח על 45 מיליון והתשואה 1.8%.

הכנסות ריבית, נטו (מיליוני ש"ח)

הערה: למידע נוסף ראה מידע רב תקופתי- דוח רווח והפסד מאוחד ומידע רב תקופתי מאזן מאוחד בפרק נספחים לדוח השנתי.

תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכונים ציות וכן סיכונים מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים. סיכון האשראי כולל גם את סיכון ריכוזיות תיק האשראי.

סיכון השוק הינו הסיכון לפגיעה בהכנסות הבנק ובהונו כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסיים, בעיקר בשינויים בשערי הריבית, בשער החליפין, באינפלציה ובשערי המניות.

סיכון הנזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון תפעולי הינו הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכון ציות, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

ראה בפרק "סקירת הסיכונים" מידע בדבר הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון השונים בבנק.

הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים, הנתונים המאקרו כלכליים, הרגולציה והחקיקה שחלים או עשויים להשפיע על הבנק ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים.

להלן יפורטו סיכונים פרטניים מהותיים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים אשר הבנק מזהה ונערך לניטורם וניהולם:

ביום 27 בנובמבר 2017 התקבלה בבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי השליטה בבנק באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי טפחות, במסגרתו התחייבו להענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים, לפרוט נוסף ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

על רקע הודעות בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק בעניין התקשרותם עם בנק מזרחי טפחות בהסכם במסגרתו התחייבו להענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה, ונוכח חוסר הודאות בו פועל הבנק בעקבות כך, פוחתת רמת הוודאות הנוגעת להתממשות התוכנית האסטרטגית של הבנק, ובהתאמה, עולה הסיכון האסטרטגי. לאור חוסר הוודאות והפגיעה ביכולת התכנון לטווח ארוך, הותאמו יעדי תכנית העבודה לשנת 2018 כך שאינם כוללים בשלב זה ועד להתבררות מצב הדברים, יעדים ופרייקטים ארוכי טווח הנגזרים מהתכנית האסטרטגית. כמו כן עולה רמת סיכון המוניטין עקב החשיפה התקשורתית. בנוסף, מצב זה של אי ודאות פוגע ביכולתו של הבנק לגייס ולשמר עובדים, משליך על יחסי העבודה בבנק ועלול להביא להחרפה של הצעדים הארגוניים הננקטים על ידי העובדים, תוך עליה בסיכון התפעולי הנובע מכך.

התמשכות של תקופת אי הודאות עלולה לגרום לעלייה נוספת ברמת הסיכון בתחומים המתוארים לעיל כמו גם לפגיעה ביכולת לעמוד בלו"ז המתוכנן שנקבע לפרייקט הסבת מערכות המחשב ככל שלא תושלם העסקה עם בנק מזרחי, כמפורט בהמשך.

הבנק מיישם תהליכים שמטרתם התמודדות עם הסיכונים וצמצומם במידת האפשר, לרבות שמירה על יחס הלימות הון ויחס נזילות כולל (LCR) גבוהים יותר, צעדים בתחום משאבי האנוש, ומיקוד בהידוק בקורות במוקדי סיכון רלוונטיים לתקופה, תוך דחיית טיפול במשימות (לרבות רגולטוריות) ארוכות טווח ועתירות משאבים, וזאת עד להתבהרות מצב הדברים.

הנהלת הבנק והדירקטוריון (לרבות באמצעות הוועדה הדירקטוריונית היעודית שהוקמה למעקב אחר השלכות המצב בו נמצא הבנק) מקיימים מעקב ופיקוח הדוקים על התפתחות הסיכונים ויישום צעדי ההפחתה שנקבעו. הבנק ימשיך לעקוב ולבחון את הצעדים הנדרשים נוכח אי הוודאות הנובעת מהודעת בעלי השליטה בדבר התקשרותם עם בנק מזרחי, כאמור לעיל.

סיכונים פרטניים מהותיים נוספים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים אשר הבנק מזהה ונערך לניטורם וניהולם הינם: סיום ההתקשרות הנוכחית עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב והטמעת מערכת חלופית, התגברות איומי סייבר, סיכונים ציות ו-Conduct, יוזמות רגולטוריות והמשך סביבת ריבית נמוכה העלולות להשפיע על מידת יישום האסטרטגיה העסקית של הבנק ורווחיותו.

לענין סיום ההתקשרות עם לאומי ופרייקט הסבת המערכות יצוין כי השלמת התהליך וההתקשרות עם ספק אחר ידחו עד לאחר הסרת חוסר הוודאות הנובעת מהודעת בעלי השליטה על התקשרותם עם בנק מזרחי. יודגש כי התמשכותו של מצב אי הודאות מעכבת את ההתקדמות בפרייקט, ומשפיעה על העמידה בלו"ז המתוכנן, ככל שלא תושלם העסקה עם בנק מזרחי, דבר שעלול לגרום לגידול בעלויות. מתקיימים מגעים ראשוניים עם בנק לאומי להארכת תקופת סיום ההתקשרות.

חלק מהמידע המפורט לעיל בקשר לסיכונים המובילים והמתפתחים הינו מידע צופה פני עתיד.

למידע נוסף בדבר הסיכונים המובילים והמתפתחים ראה דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

<http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בתחילת שנת 2017, אישר דירקטוריון הבנק תכנית אסטרטגית לשנים 2017-2021. מטרת התוכנית הינה לשפר מדדי פעילות מרכזיים, כגון: רווחיות, נזילות, ריכוזיות וניצול אופטימלי של נכסי הסיכון. כמו כן, התוכנית הגדירה את תחום הקמעונאות כמנוע הצמיחה המרכזי לשנים הקרובות.

במסגרת זו, נקבעו יעדים מוגברים בתחום האשראי הקמעונאי ובתחום האשראי לעסקים קטנים, שיהוו עוגן מרכזי לצמיחה בהכנסות, וכל זאת לצד תהליכי התייעלות בתחום ההוצאות, תהליך התייעלות רוחבי בתחום כוח האדם והמשך ביסוס והרחבת תשתית לקוחות הבנק כמו גם מכירת מוצרים ללקוחות כל הבנקים, בדגש על מוצרי אשראי. בתחום העסקי, קבעה התוכנית המשך הפחתת נכסי הסיכון המוקצים ללקוחות עסקיים גדולים לצורך תמיכה בתכנית האסטרטגית של הבנק להרחבת הפעילות הקמעונאית ולהקטנת ריכוזיות האשראי והמשך פעילות בתחומים העסקיים בהם קיימת לבנק התמחות, ובהם ליווי בנייה למגורים מגזר שוק ההון ויהלומים, תוך התייחסות למצבי השוק המשתנים בארץ ובעולם ותוך המשך נקיטת צעדים לצמצום ריכוזיות הלווים וריכוזיות הענפית.

שנת 2017 התאפיינה בצמיחה ובעמידה ביעדי התכנית האסטרטגית, אולם על רקע הודעות בעלי השליטה בבנק בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק והודעתם על התקשרות עם בנק מזרחי בעניין זה ונוכח חוסר הוודאות בו פועל הבנק בעקבות כך כאמור בפרק הקודם, פוחתת רמת הוודאות ביחס להתממשות התכנית האסטרטגית של הבנק, כמו גם פגיעה ביכולת התכנון לטווח ארוך.

על רקע זה החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס הלימות הון ויחס כיוסי נזילות (LCR) גבוהים יותר מהמתווה המקורי שנקבע. ליום 31 בדצמבר 2017 וליום פרסום הדוח נקבע שעור של יחס הלימות הון שלא יפחת מ- 9.9% ויחס נזילות (LCR) שלא יפחת מ- 120%. שיעורים אלה יבחנו מעת לעת בהתאם להתפתחויות ויעודכנו במידת הצורך.

לנוכח אי הוודאות אליה נקלע הבנק, עקב התמשכות הליך מכירת המניות הבנק, החליט הדירקטוריון לאחר שבחן את ההשקעות הנגזרות מהתוכנית האסטרטגית בהיבטי עלות מול תועלת שלא לבצע חלק מהן. במקביל בשנת 2018 ישאף הבנק לשמר את המצב הקיים תוך הגברת הבקורות וצמצום הסיכונים לצד יישום התוכנית האסטרטגית המקורית בהיבטי התייעלות והקטנת הריכוזיות.

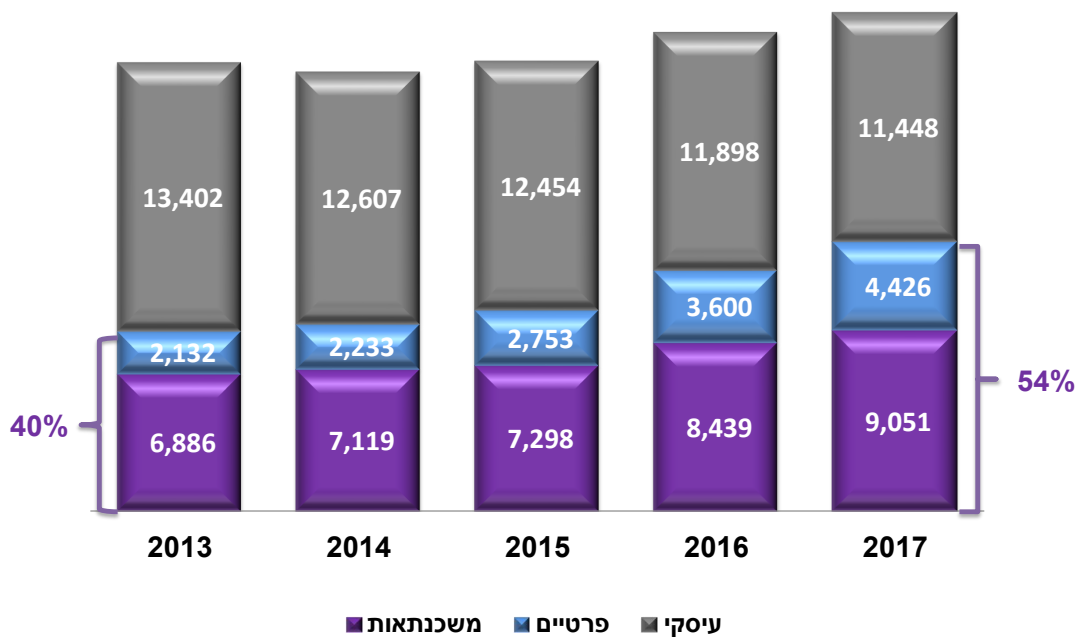
לאור זאת, הדגשים המרכזיים בפעילות הבנק הינם:

- **קמעונאות** – שימור לקוחות, העמקת פעילות עם לקוחות קיימים ושמירה על מצבת הלקוחות הפעילים. זאת באמצעות:
  - שמירה על פעילות האשראי ללקוחות הבנק, תוך העמקת הבקורות ובחינה עקבית של השפעת השינויים על איכות וסיכון התיק;
  - שימור היקפי הפעילות בלקוחות פאסיבה ושוק ההון;
  - גיוס לקוחות לצורך שמירה על היקף הלקוחות הפעילים;
  - "מרכז בנקאות ישירה" – מתן אשראי ללקוחות כל הבנקים;
  - המשך שיתוף הפעולה עם חברת מימון ישיר;
  - שמירה על פעילות האשראי המסחרי לעסקים קטנים (בסכומים של עד 5 מיליון ש"ח);
  - שמירת איכות תיק המשכנתאות בהתחשב במצב השוק, מגבלות נכסי הסיכון ובהתחשב במרווח ובתשואת נכסי הסיכון;
  - המשך פעילותו של הסניף הנייד, והרחבת הפעילות לקיבוצים נוספים.
- **שוק ההון** – המשך הפעילות בשוק ההון, שימור הלקוחות המיועצים, בכפוף לדרישות הרגולטוריות ומצב השוק.
- **אשראי עסקי** –
  - התאמת תמהיל והיקף תיק האשראי ליעד הקטנת הריכוזיות שנגזר מהתוכנית האסטרטגית וממגבלות רגולטוריות בתחום תכנון ההון, ריכוזיות לווים וקבוצות לווים - זאת תוך שמירה על איכות תיק האשראי תוך התחשבות בהיבטי המאקרו ובשינויים המשקיים;
  - הקצאה אופטימלית של נכסי הסיכון לצורך שיפור התשואה, על ידי מיצוי פוטנציאל ההכנסות מלקוחות קיימים וחדשים תוך התמקדות בתחומים שאינם צורכים נכסי סיכון לצורך הגדלת ההכנסה;
  - המשך פעילות בתחומים בהם קיימת לבנק התמחות ובהם יהלומים, מגזר שוק ההון וליווי הבניה למגורים תוך גיוס לקוחות חדשים בדגש על פלח לקוחות בינוניים ותך העמקת פעילות עם לקוחות קיימים;
  - שמירה על מסגרת נכסי הסיכון שנקבעה בתכנון ההון של הבנק ובכפוף לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק;
- **נזילות ופיקודים** – גיבוש דרכי התמודדות עם ההתפתחויות בתחום המוניטרי הן במשק הישראלי והן בעולם וזאת תוך בחינת ההשפעה על הלקוחות. המשך שיפור מבנה המקורות וטיפול בריכוזיות המפקידים, וזאת בהתאמה להוראות הרגולטוריות העדכניות ומגבלות הדירקטוריון לשם ניהול יעיל ואפקטיבי של סיכון הנזילות במצבי השוק המשתנים.

- היערכות להתמודדות עם שינויים רגולטוריים, בין היתר באמצעות, נהלי עבודה ומוצרים מתאימים.
- הערכות למענה לתרחיש של פגיעה אפשרית במוניטין.

המידע שבפסקה זו הינו **מידע צופה פני עתיד** כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על עקרונות האסטרטגיה העסקית ועל תכנית העבודה של הבנק, אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית על רקע המשך ההאטה בצמיחה, על הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות נוכח תקופת אי הודאות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תכניות העבודה והיעדים שקבע עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: חוסר הודאות בו שרוי הבנק, שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות ושינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק.

תמהיל אשראי לציבור לפי ענפי משק (מיליוני ש"ח)

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות ושינויים מהותיים בכלכלת ישראל

כללי – על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, התוצר המקומי הגולמי במחירים קבועים ולאחר ניכוי השפעת העונתיות עלה במחצית השנייה של שנת 2017 בשיעור שנתי של 3.7%, לאחר עלייה של 2.5% במחצית הראשונה. להערכת חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש ינואר 2018, בשנת 2018 צפוי התוצר המקומי הגולמי לצמוח ב- 3.4% ובשנת 2019 הוא צפוי לצמוח ב- 3.5%. האינפלציה בשנת 2018 צפויה להסתכם ב- 1.1%. ריבית בנק ישראל צפויה להישאר ברמתה הנוכחית במהלך שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2018 ולעלות ל- 0.25% ברבעון האחרון של שנת 2018.

תעסוקה וצריכה פרטית – לפי סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שיעור הבלתי מועסקים הממוצע בחודש דצמבר 2017 בקרב בני 15 ומעלה עמד על 4.0%, לעומת 4.3% בנובמבר 2017. שיעור המשתתפים בכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה עמד בחודש דצמבר של שנת 2017 על 64.1%, לעומת 63.9% בחודש אוקטובר 2017. נתוני הפדיון של כלל רשתות השינוק מצביעים על עלייה בחישוב שנתי בשיעור של 3.7% בחודשים אוקטובר-דצמבר 2017, לאחר עלייה של 6.6% בשלושת החודשים יולי-ספטמבר 2017.

סחר חוץ, תנועות הון ושערי חליפין – בשנת 2017, הסתכם יבוא הסחורות ב- 244.6 מיליארד ש"ח, לעומת יצוא סחורות של 190.9 מיליארד ש"ח. הגירעון בסחר הסחורות הסתכם כאמור ב- 53.7 מיליארד ש"ח. יבוא הסחורות בשנת 2017 ירד ב- 2.1% לעומת השנה הקודמת. יבוא הסחורות, ללא אניות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה, ירד בשנת 2017 ב- 2.8%. יצוא הסחורות בשנת 2017 ירד ב- 4.8% לעומת היצוא בשנת 2016. יצוא הסחורות (ללא אניות, מטוסים ויהלומים) הסתכם בשנת 2017 ב- 164.8 מיליארד ש"ח, ירידה של 3.9% בהשוואה לשנת 2016. בשנת 2017 התחזק השקל (שער ממוצע) ביחס לדולר ב- 6.4%, ביחס לליין היפני ב- 2.4%, ביחס לדולר הקנדי ב- 2.7%, ביחס לפרנק השוויצרי ב- 3.0% וביחס ללייש"ט הבריטי ב- 2.0% ונחלש ביחס לאירו ב- 0.5%.

מדיניות פסקאלית – אומדן הגירעון בתקציב המדינה לשנת 2017 הסתכם בכ- 24.8 מיליארד ש"ח שהם כ- 1.97% מהתמ"ג, מזה גירעון בחודש דצמבר בסך 21.5 מיליארד ש"ח. בתקציב המקורי לשנת 2017 תוכנן גירעון בסך 36.6 מיליארד ש"ח, שהיו כ- 2.9% מהתמ"ג החזוי בתקציב המקורי. הסטייה של הגירעון ביחס לתכנון בתקציב המקורי מוסברת על ידי הכנסות גבוהות מהחזוי בסך 13.3 מיליארד ש"ח, בעוד ההוצאות היו גבוהות מהתכנון בתקציב המקורי רק ב- 1.4 מיליארד ש"ח.

סך הוצאות הממשלה (ללא פירעון קרן על החוב הממשלתי וללא מתן אשראי) הסתכמו בכ- 360.8 מיליארד ש"ח לעומת 359.4 מיליארד ש"ח בתכנון בתקציב המקורי, ושיעור הביצוע הכולל הסתכם בכ- 100.4%.

מחירים ומדיניות מוניטארית – בשנת 2017 עלה מדד המחירים לצרכן (בגין) ב- 0.4%. מדד המחירים לצרכן בגין שנת 2016 ירד ב- 0.2%. בשנים 2016-2017 ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי והיא עמדה על רמה של 0.1%.

שוק ההון – בשנת 2017 עלה מדד ת"א-35 בכ- 2.7%. מחזור המסחר היומי הממוצע בשוק המניות בבורסה ומחוצה לה, כולל תעודות סל, הסתכם השנה בכ- 1.4 מיליארד ש"ח. מדד ת"א 25 ירד בשנת 2016 בכ- 4%. מחזור המסחר היומי הממוצע בשוק המניות בבורסה ומחוצה לה, כולל תעודות סל, הסתכם בשנת 2016 בכ- 1.3 מיליארד ש"ח.

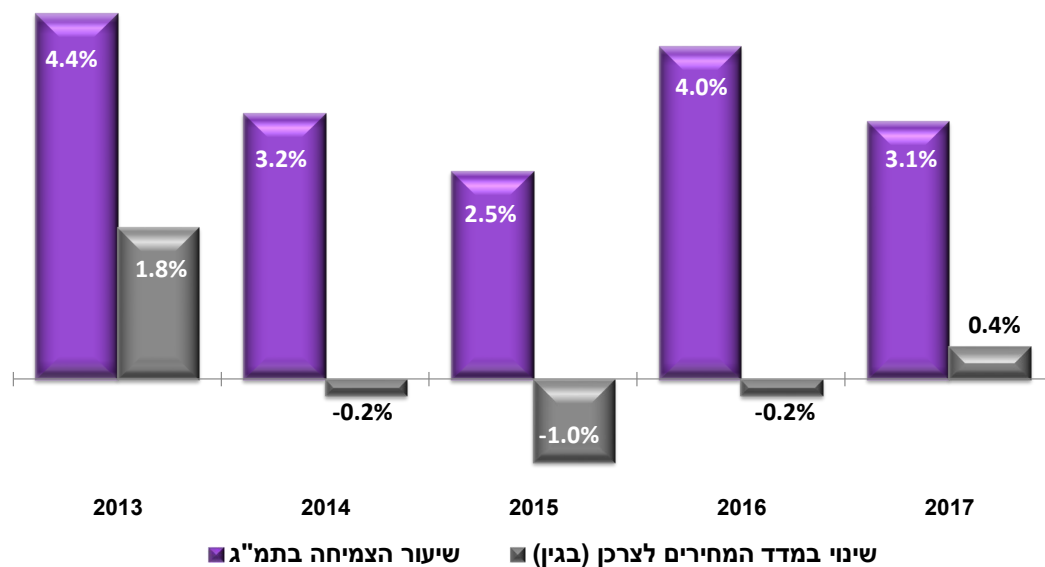
בניה ונדל"ן – בהתאם לנתונים המתפרסמים על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה קצב העלייה של מחירי הדירות ב- 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בנובמבר 2017 עמד על 2.4%. בהתייחס למחירי הדירות מהשוואת העסקאות שבוצעו בחודשים אוקטובר- נובמבר 2017, לעומת העסקאות שבוצעו בחודשים ספטמבר- אוקטובר 2017 נמצא כי מחירי הדירות ירדו ב- 0.3%. ירידה זו מבטאת את שינוי המחירים בניכוי שינויי האיכות בתמהיל ובסוג הדירות. הנתון אינו סופי מאחר שקיימות עסקאות נוספות שבוצעו בתקופה זו וטרם דווחו. ברבעון הרביעי 2017 עמד היקף נטילתן של משכנתאות חדשות על ממוצע חודשי של כ- 4.50 מיליארדי ש"ח לחודש, לעומת ממוצע של 4.58 מיליארד ש"ח לחודש ברבעון השלישי 2017, ירידה קלה של 1.7%.

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן, שערי החליפין היציגים, ריבית בנק ישראל ושיעורי השינוי בהם:

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	
99.2	98.9	99.2	מדד המחירים לצרכן (בנקודות) מדד ידוע (בסיס 2014)
3.902	3.845	3.467	שער החליפין (בש"ח) דולר של ארה"ב
4.247	4.044	4.153	אירו
5.784	4.725	4.682	לירה שטרלינג
3.925	3.767	3.555	פרנק שוויצרי
0.1	0.1	0.1	נתוני ריבית בנק ישראל (אחוז)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
(0.9)	(0.3)	0.3	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים הידוע
0.3	(1.5)	(9.8)	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארה"ב
(10.1)	(4.8)	2.7	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(4.6)	(18.3)	(0.9)	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה שטרלינג
(0.1)	(4.0)	(5.6)	שיעור עליית (ירידת) שער פרנק שוויצרי

צמיחת התוצר ושינוי במדד המחירים לצרכן *

* הנתונים מבוססים על נתוני הלמ"ס.

להלן מגמות והתפתחויות מהותיות וחריגות שארעו בתקופה המדווחת:

1. למרות סביבת הריבית הנמוכה הכנסות הריבית נטו של הבנק גדלו בשיעור של 14% והסתכמו ב- 745 מיליון ש"ח, לעומת 652 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בין היתר כתוצאה מיישום התכנית האסטרטגית של הרחבת האשראי הקמעונאי. לניתוח הכנסות המימון ראה פרק "הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית".
2. לפירוט בדבר שינויים והתפתחויות בתקופת הדוח ראה להלן פרק "התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר" ופרק "המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון".
3. בהמשך למכתב בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק שנמסר לבנק ביום 30 ביולי 2017, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, נמסרה לבנק ביום 27 בנובמבר, 2017 הודעה מטעם בעלי השליטה, לפיה התקשרו בעלי השליטה בבנק באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי במסגרתו התחייבו להענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו בהסכם לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים. במידה ולא ניתן יהיה להשלים את העסקה נשוא ההסכם במתווה של הצעת רכש, יפעלו בנק מזרחי ובעלי השליטה בבנק לביצוע העסקה בדרך של מיזוג סטוטוטורי בו הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי יהיה "החברה הקולטת", וזאת בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובבנק מזרחי. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 30 ביולי 2017 (אסמכתא מס': 01-078216-2017), דיווח מידי מיום 31 ביולי 2017 (אסמכתא מס': 01-078495-2017), ודיווח מידי מיום 28 בנובמבר, 2017 (אסמכתא: 01-110619-2017) המובאים על דרך הפניה.
 על רקע הודעות בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה, ונוכח חוסר הודאות בו פועל הבנק בעקבות כך, פוחתת רמת הוודאות הנוגעת להתממשות התוכנית האסטרטגית של הבנק, ובהתאמה, עולה הסיכון האסטרטגי. לאור חוסר הוודאות והפגיעה ביכולת התכנון לטווח ארוך, הותאמו יעדי תכנית העבודה לשנת 2018 כך שאינם כוללים בשלב זה ועד להתבהרות מצב הדברים, יעדים ופריויקטים ארוכי טווח הנגזרים מהתכנית האסטרטגית. כמו כן עולה רמת סיכון המוניטין עקב החשיפה התקשורתית. בנוסף, מצב זה של אי ודאות פוגע ביכולתו של הבנק לגייס ולשמר עובדים, משליך על יחסי העבודה בבנק ועלול להביא להחרפה של הצעדים הארגוניים הננקטים על ידי העובדים, תוך עליה בסיכון התפעולי הנובע מכך. התמשכות של תקופת אי הוודאות עלולה לגרום לעלייה נוספת ברמת הסיכון בתחומים המתוארים לעיל כמו גם לפגיעה ביכולת לעמוד בלוח הזמנים המתוכנן שנקבע לפרייקט הסבת מערכות המחשב ככל שלא תושלם העסקה עם בנק מזרחי, כמפורט בהמשך. לפירוט נוסף ראה פרק "סקירת הסיכונים" בדוח דירקטוריון והנהלה ופרק "הסיכונים המובילים והמתפתחים" בדוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-094855>.
4. בהמשך למכתבי בעלי השליטה מיום 30 ביולי 2017 מסרה הסתדרות העובדים הכללית החדשה לבנק ביום 3 באוגוסט 2017 הודעה על הכרזת סכסוך העבודה ביחס לסקטור הפקידים בבנק וביחס לסקטור המנהלים ומורשי החתימה בבנק והודעה על הכרזת שביתה בהתאם לחוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957, שמועדה הנקוב בהודעה הינו 20.8.2017 ואילך, ההודעות הנוגעות ל-800 פקידים ול-250 מנהלים ומורשי חתימה בבנק המועסקים בהסכם קיבוצי מיוחד. עילות הסכסוך בהתאם להודעת ההסתדרות הינן הימנעות מקיום מו"מ על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר את זכויות העובדים עקב השינוי הארגוני הצפוי בבנק, דרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים, כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק לרבות תנאי וסדרי העסקתם, שכרם, ביטחונם התעסוקתי ותגמולם לאור השלכות המהלך הצפוי, והתנהגות בחוסר תום לב ביחסי עבודה. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של הבנק מיום 3 באוגוסט 2017 (אסמכתא מס': 01-079899-2017), המובא על דרך הפניה.
 בהמשך להודעה זו, מסרה הסתדרות העובדים הכללית החדשה ביום 12 בנובמבר 2017, הודעה על הכרזת סכסוך עבודה ושביתה בחברת אגוד מערכות בע"מ. עילות הסכסוך כוללות בין היתר, הימנעות מקיום מו"מ על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר ויבטיח את זכויות העובדים עקב השינוי הארגוני הצפוי ודרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים, כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק. אגוד מערכות בע"מ הינה חברה בת בשליטה מלאה של הבנק העוסקת במתן שירות מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו ומונה 55 עובדים שהסכסוך נוגע אליהם. יצוין, כי בד בבד עם ההודעה הנ"ל התקבלה בבנק גם הכרזה על סכסוך עבודה ושביתה הנוגעת לכלל העובדים במשק ולכלל המעסיקים במשק, כמפורט בהודעה (ובכללם הבנק ואגוד מערכות בע"מ), שעניינה ביטול ביטוחים סיעודיים קולקטיביים.
 ביום 30 באוקטובר 2017 הודיעו ועדי העובדים בבנק (ועד הפקידים וועד מורשי החתימה והמנהלים בבנק) וועד אגוד מערכות בע"מ, על השבתת הבנק ביום 31 באוקטובר 2017 וזאת כחלק מההחלטה על החרפת מאבק העובדים במטרה ללמנע מיזוג של הבנק. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של הבנק מיום 30 באוקטובר 2017 (אסמכתא מס': 01-094855-2017).

בהמשך להודעת בעלי השליטה בבנק מיום 27 בנובמבר 2017 בעניין התקשרות בהסכם עם בנק מזרחי טפחות כפי שתוארה לעיל, השביתו ועדי העובדים בבנק וועד אגוד מערכות את הבנק במספר מועדים. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידים של הבנק מיום 28 בנובמבר 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-105529) ומיום 3 בדצמבר 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-107923), המובאים על דרך ההפניה. וכן ראה דיווח מיידים של הבנק מיום 7 בדצמבר 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-114585), המובא על דרך ההפניה.

כן נוקטים העובדים צעדים נקודתיים נוספים העלולים להגביר את סיכון הבנק לעיצומים כספיים וכן עלולים להחריף לכדי שביתה נוספת וממושכת. ראה גם פרק "הסיכונים המובילים והמתפתחים" בדוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>. וכן ראה דוח מיידים של הבנק מיום 4 למרס 2018 (אסמכתא: 2018-01-017088).

5. מערכות המידע מהוות עמוד שדרה של הבנקים לפעילות שוטפת תקינה, לדיווח כספי ורגולטורי ולניהול הסיכונים. לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. על פי ההסכם, נכנסו הצדדים לתקופת מעבר העשייה להימשך עד שלוש שנים בה מתנהל פרויקט סיום ההתקשרות שביניהם. ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך. כיום לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מיידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק להן עלול לגרום לבנק לחשיפה או נזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות הנוכחית עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו להמשיך. יצוין כי קיים סיכון שורשי גבוה בפרוייקט החלפת מערכות ליבה באופן כללי, המתגבר לאור מועד ההתנתקות הידוע לבנק כיום מקבלת שירותי המחשוב מלאומי, והסיכון הפוטנציאלי ליכולתו של הבנק להשלים את פרויקט ההסבה בלוחות הזמנים שתוכננו. הבנק נמצא בתהליך של בחינת ספקים חלופיים, ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול. הבנק מנהל תהליך של בחינה, השלמה, טיוב והשוואה של הצעות ראשוניות שהגישו הספקים. ההתקדמות לשלב של מתן ההתחייבויות תידחה עד לאחר הסרת חוסר הודאות הנובעת מהודעת בעלי השליטה על התקשרותם עם בנק מזרחי.

התמשכותו של מצב אי הודאות מעכבת את ההתקדמות בפרוייקט, ומשפיעה על העמידה בלו"ז המתוכנן, ככל שלא תושלם העסקה עם בנק מזרחי, דבר שעלול לגרום לגידול בעלויות. מתקיימים מגעים ראשוניים עם בנק לאומי להארכת תקופת סיום ההתקשרות. לפירוט נוסף ראה פרק "הסיכונים המובילים והמתפתחים" בדוח המפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>.

6. ביום 3 באוקטובר 2017 התקבלה בבנק הודעה מאת ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, לפיו נגידת בנק ישראל אישרה תיקון להיתר החזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לה"ה שלמה וחיה אליהו, המאריך את התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה המוחזקים על ידם. לפירוט ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו" בדוח ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם וכן דיווח מיידים של הבנק מיום 3 באוקטובר 2017 (אסמכתא 2017-01-087793).

7. אומדני ההנהלה וההנחות העיקריות מתוארים בבאור 1 לדוחת הכספיים ובפרק "מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים". החל מהרבעון השלישי לשנת 2017 מיישם הבנק לראשונה את העדכון בקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא "יישום הוראות דיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכונים אשראי והפרשה להפסדי אשראי" בשאלה הנוגעת להגדרת מקור החזר ראשוני. בנוסף החל מהרבעון הראשון לשנת 2017 הבנק מיישם לראשונה את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא מיסים על ההכנסה. לאימוץ תקנים אלו לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

8. לפירוט בדבר עדכוני חקיקה ויוזמות חקיקה הקשורים לענף הבנקאות ראה פרק "עדכוני חקיקה" בדוח "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

9. ביום 30 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות שעיקרה תכנית פרישה מרצון. תכנית התייעלות גובשה בהמשך למכתב הפיקוח על הבנקים שפורסם ביום 12 בינואר 2016 שעניינו "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". עלויות ההתחייבות האקטואריות לעובדים בשל תכנית התייעלות בסך של כ- 114 מיליון ש"ח נזקפו לרווח והפסד בדוחות הכספיים לשנת 2016 בהתאם לכללי החשבונאות החלים בנושא זכויות עובדים. עיקרי תוכנית התייעלות יושמו במהלך שנת 2017 ולכן הייתה השפעה על עלויות השכר, לפירוט ראה באור 21.ב.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

בשנת 2017 הסתכם הרווח הנקי ב- 141 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 49 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, זאת כתוצאה מעליה משמעותית בהכנסות הריבית בהתאם לתכנית האסטרטגית לצד קיטון בהוצאות התפעוליות כתוצאה מיישום תכנית ההתייעלות.

בשנה קודמת הפסד כלל השפעות חד פעמיות בגין זקיפה מלאה להוצאות השכר של תכנית התייעלות תפעולית בסך 114 מיליון ש"ח ברוטו לפני מס והפחתת נכסי מסים נדחים כנגד גידול בהוצאות מסים בסך 19 מיליון ש"ח כתוצאה מעדכוני חקיקה בנושא שיעור המס. בניטרול השפעות אלה עמד הרווח הנקי בתקופה המקבילה אשתקד על 45 מיליון ש"ח.

תשואת הרווח הנקי להון (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה בשנת 2017 ב- 5.8%, לעומת הפסד ביחס להון עצמי של 2.0% בתקופה המקבילה אשתקד. בניטרול השפעת תוכנית ההתייעלות והשינוי בשיעור המס תשואת הרווח הנקי להון בתקופה המקבילה אשתקד הסתכמה ב- 1.8%.

רווח לפני מיסים הסתכם בשנת 2017 ב- 205 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 49 מיליון ש"ח בשנת 2016. תשואת הרווח לפני מיסים על ההון (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה בשנת 2017 ב- 8.4%, לעומת תשואת הפסד לפני מיסים על ההון של 2.0% בשנת 2016.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
שניוני***	*2016	**2016	2017	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
93	652	652	745	הכנסות ריבית, נטו
(42)	98	98	56	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1	405	405	406	הכנסות שאינן מריבית
(118)	1,008	894	890	הוצאות תפעוליות ואחרות
254	(49)	65	205	רווח (הפסד) לפני מיסים
64	-	20	64	מסים על הכנסה
-	-	30.8%	31.2%	שיעור ההפרשה למס
190	(49)	45	141	רווח נקי (הפסד)
-	(0.67)	0.61	1.92	רווח (הפסד) למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות
-	(2.0%)	1.8%	5.8%	תשואת הרווח הנקי (הפסד) על ההון

* כפי שמופיע בדיווח הכספי.

** בניטרול השפעת תכנית ההתייעלות והשינוי בשיעורי המס.

*** השינוי מתייחס לנתוני 2017 לעומת 2016 כפי שמופיע בדיווח הכספי.

הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

הכנסות ריבית נטו בשנת 2017 הסתכמו ב- 745 מיליון ש"ח, לעומת 652 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 14%.

להלן ניתוח תמציתי של התפתחות שיעורי הכנסה והוצאה ופערי ריבית:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016			2017		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת
%		במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח
1.96	540	27,611	2.07	613	29,557
(0.45)	(83)	18,321	(0.46)	(87)	19,120
1.51	457		1.61	526	
מטבע ישראלי לא צמוד**					
סך נכסים נושאי ריבית					
סך התחייבויות נושאות ריבית					
פער הריבית					
מטבע ישראלי צמוד מדד					
סך נכסים נושאי ריבית					
סך התחייבויות נושאות ריבית					
פער הריבית					
מטבע חוץ *					
סך נכסים נושאי ריבית					
סך התחייבויות נושאות ריבית					
פער הריבית					
סך פעילות בישראל					
סך נכסים נושאי ריבית					
סך התחייבויות נושאות ריבית					
פער הריבית					

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע זר.

** יתרות העו"ש שאינן נושאות ריבית לא נכללות בטבלה זו.

במגזר הלא צמוד - פער הריבית הינו 1.61%, לעומת 1.51% בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר משינוי בתמהיל האשראי.

במגזר הצמוד מדד - פער הריבית הינו 1.36%, לעומת 0.74% בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע משינוי בתמהיל האשראי ומהשפעת המדד.

במטבע חוץ - פער הריבית הינו 2.55%, לעומת 2.66% בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל - פער הריבית הכולל הינו 1.65% לעומת 1.51% בתקופה המקבילה אשתקד, כאשר הגידול בשיעור ההכנסה הושפע בעיקר מהמגזר הלא צמוד.

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017		
במיליוני ש"ח			
117	116	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי ¹	
(58)	(46)	גביית חובות שהופרשו בעבר	
39	(14)	הוצאות (הכנסות) בגין הפרשה קבוצתית ²	
98	56	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	
שיעור ההוצאה (הכנסה) הפרטנית נטו בגין הפסדי אשראי מסך			
0.25%	0.28%	האשראי לציבור נטו	
שיעור ההוצאה (הכנסה) הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי			
0.16%	(0.06%)	לציבור נטו	
שיעור ההוצאה (הכנסה) הכולל בגין הפסדי אשראי מסך האשראי			
0.41%	0.22%	לציבור נטו	

1. לפני קיזוז גביית חובות שהופרשו בעבר.
2. ההפרשה הקבוצתית מושפעת משינויים ביתרת תיק האשראי, משינויים בתמהיל התיק, משינויי סיווג חובות בעייתיים ומעדכון מקדמי הפרשה קבוצתית.
3. למידע נוסף ראה פרק "סקירת הסיכונים - סיכני אשראי" בדוח דירקטוריון והנהלה וכן באור 27 בדוחות הכספיים.

הכנסות ריבית נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2017 בסך 689 מיליון ש"ח, לעומת 554 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 24.4%.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2017 בסך 406 מיליון ש"ח, לעומת 405 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 0.2%.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017		
שינוי			
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
(6)	100	הכנסות מימון שאינן מריבית	
מזה:			
רווחי מימוש והתאמת נירות ערך של אגרות חוב			
31	77	והשקעות במניות לרבות דיבידנדים שהתקבלו	
(51)	23	פעילות בנגזרים* והפרשי שער	
2	303	הכנסות מעמלות	
200	3	הכנסות אחרות	
0.2	406	הכנסות שאינן מריבית	

* בעיקר בשל שערך של עסקאות נגזרי ריבית.

להלן התפלגות העמלות:

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
		2016	2017	
שינוי	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
באחוזים				
2	1	52	53	ניהול חשבון
4	1	25	26	כרטיסי אשראי
(7)	(4)	54	50	פעולות בניירות ערך
6	1	16	17	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
-	-	11	11	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
10	3	30	33	טיפול באשראי
4	2	46	48	הפרשי המרה
(8)	(1)	13	12	פעילות סחר חוץ
7	3	42	45	עמלות מעסקי ממון ¹
-	-	2	2	הכנסות נטו משירותי תיק אשראי
(14)	(1)	7	6	עמלות אחרות
2	5	298	303	סך כל העמלות

1. מזה: עמלות בגין ערבויות 40 מיליון ש"ח (2016 - 37 מיליון ש"ח).

הוצאות תפעוליות ואחרות

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2017 בסך 890 מיליון ש"ח, לעומת 1,008 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ- 12%. הקיטון בעיקרו נובע כתוצאה מיישום תכנית ההתייעלות אשר הוצאה בגינה נרשמה בשנה קודמת.

שיעור ההוצאות התפעוליות והאחרות מתוך סך ההכנסות (הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית) עמד בשנת 2017 על 77.3%, לעומת 95.4% בתקופה המקבילה אשתקד (יחס היעילות בנטרול השפעת תכנית ההתייעלות עמד בשנת 2016 על 84.6%).

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
		2016	2017	
שינוי	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
באחוזים				
(18)	(109)	621	512	משכורות והוצאות נלוות ¹
(3)	(4)	139	135	פחת ואחזקת בניינים וציוד
(2)	(5)	248	243	הוצאות אחרות
(12)	(118)	1,008	890	סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות

1. בשנת 2016 נרשמה הוצאה בסך 114 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות, ראה פירוט בבור 21.ב. בניטרול הוצאה זו שיעור הגידול בהוצאות השכר עמד על 1%.

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
		2016	2017	
באחוזים	שינוי במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
	(2)	121	118	מחשב
	(7)	42	39	שירותים מקצועיים
	4	24	25	שווק ופרסום
	(13)	8	7	משרדיות
	-	9	9	תקשורת
	25	4	5	ביטוח
	-	13	13	עמלות ¹
	-	4	4	שכר חברי דירקטוריון
	(50)	2	1	הדרכה והשתלמויות
	5	21	22	אחרות
	(2)	248	243	סך כל ההוצאות אחרות

1. מזה עמלות לבורסה 7 מיליון ש"ח (2016-7 מיליון ש"ח).

הפרשה למסים

- בשנת 2017 שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק (מוסד כספי) עמד על 35.04%. הפרשה למיסים עמדה על שיעור של 31.22%, לעומת הוצאת מס זניחה בתקופה מקבילה אשתקד. בתקופה המקבילה אשתקד הפרשה למס הושפעה משתי תנועות מקוזות בסעיף הוצאות מיסים על הכנסה- כנגד הפסד שנתי והטבת המס בגינו, נרשמה הוצאה בסך 19 מיליון ש"ח בשל שינויים בשיעורי מס החברות.
- ברבעון הראשון לשנת 2017 אימץ הבנק לראשונה את חוזר בנק ישראל בנושא דיווח של תאגידים בנקאים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר עדין בין היתר את הדיווח בנושא מיסים על ההכנסה, לפרוט ראה באור 1.ד.1. ליישום החוזר לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.
- לבנק ולחברות המאוחדות שומות סופיות או נחשבות כסופיות עד וכולל לשנת המס 2013.
- לפרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המיסים בבנק והפרשה למיסים ראה באורים 1.ה.11 ובאור 8 לדוחות הכספיים.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

- עלויות תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות וירידת ערך שנצברו. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות רק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, אם התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, אם צפויות הטבות כלכליות עתידיות, ואם לבנק כוונה ומקורות מספקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו בנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של שירותים ושכר עבודה ישיר של עובדים. עלויות אלה נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן במישרין לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר מוכרות כהוצאה עם התהוותן. ביום 21 במאי 2015 התקבל בבנק מכתב מהפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלות פיתוח עצמי של תוכנה על פיו נקבעו הכללים שלהלן:
  - נקבע סף מהותיות להיוון אשר לא יפחת מ-300 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך עלויותיו נמוכות מסף מהותיות שנקבע, ייזקף כהוצאה לרווח והפסד.
  - בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, נקבע מקדם היוון לשעת עבודה, שנמוך מ-1 על מנת להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטריות מקובלות במסגרת פרויקט פיתוח תוכנה.
  - תקופת ההפחתה של העלויות לא תעלה על 5 שנים.
  - דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים יוגבל כך שהדרג העליון יהיה לכל היותר מנהל אשר ניתן להראות כי רוב הזמן שלו עוסק בפיתוח בפועל וניתן למדוד במדויק את כמות השעות שהשקיע המנהל בפועל בכל פרויקט הפיתוח.
- החל מ-1 בינואר 2016 מאמץ הבנק את חוזר בנק ישראל בנושא בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים". ראה באור 1.ה.14.

להלן פירוט השקעות והוצאות הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע שנרשמו במהלך שנת 2017:

1. הוצאות שנרשמו בדוח רווח והפסד הסתכמו בסך 197 מיליון ש"ח מזה: 25 מיליון ש"ח נרשמו בהוצאות שכר ונלוות, 38 מיליון ש"ח בהוצאות פחת והפחתות ו- 134 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (בעיקר מיקור חוץ). הוצאות שנזקפו לרווח והפסד הינן בעיקר: שכר עבודה המבצעים תחזוקה ותפעול מערכות, הסכמי שירות ותחזוקה לחומרה ולתוכנה, עלויות מידע ועלויות תקשורת וטלפוניה.
2. עלויות בגין טכנולוגיית המידע שלא נרשמו בדוח רווח והפסד כהוצאה, אלא נרשמו בשנת הדיווח כנכסים בדוח הכספי, הסתכמו בסך 23 מיליון ש"ח.
3. יתרת הנכסים במאזן בגין מערך טכנולוגיית המידע לסוף שנת הדיווח מסתכמת בסך 82 מיליון ש"ח.

התפתחות ברווח כולל

שנת 2017 הסתכמה ברווח כולל בסך 171 מיליון ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך 61 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח נקי לשנת 2017 הסתכם בסך 141 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך 49 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמנים למכירה לפי שווי הוגן הביאו לגידול ברווח הכולל האחר בסך 66 מיליון ש"ח, לעומת גידול בהפסד הכולל האחר בסך 3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ההתאמות של ההתחייבויות נטו בגין הטבות לעובדים הביאו לקיטון ברווח הכולל האחר בסך 36 מיליון ש"ח, לעומת גידול בהפסד הכולל האחר של 9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
שינוי	2016	2017
במיליוני ש"ח		
190	(49)	141
69	(3)	66
(27)	(9)	(36)
42	(12)	30
232	(61)	171

רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק

התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמנים למכירה לפי שווי הוגן נטו ¹

התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ²
רווח (הפסד) כולל אחר, לאחר מסים

הרווח (הפסד) הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2016	2017
במיליוני ש"ח	

1. התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמנים למכירה

לפי שווי הוגן נטו לאחר מס

יתרה לתחילת התקופה

שינוי נטו במהלך התקופה

יתרת סגירה לתקופה

52	49
(3)	66
49	115

2. התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים

לאחר מס

יתרה לתחילת התקופה

שינוי נטו במהלך התקופה

יתרת סגירה לתקופה

(31)	(40)
(9)	(36)
(40)	(76)

לפירוט נוסף ראה פרק "המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון וההלימות ההון".

המבנה והתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

מאזן הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 41,892 מיליון ש"ח, לעומת 40,988 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016, עליה בשיעור 2.2%.

התפתחות בסעיפי מאזן עיקריים:

	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	
שיעור השינוי %		במיליוני ש"ח	
2.2	40,988	41,892	סך כל המאזן
110.9	3,901	8,226	מזומנים ופקדונות בבנקים
(39.3)	11,584	7,032	ניירות ערך
4.2	23,684	24,675	אשראי לציבור, נטו ¹
(0.0)	32,756	32,752	פקדונות הציבור
4.8	3,395	3,559	כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב
7.3	2,342	2,513	סך ההון
(1.2)	253	250	

1. יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפי מאזן

התפתחות בסעיפים החוץ מאזניים עיקריים:²

	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	
שיעור השינוי %		במיליוני ש"ח	
(3.8)	2,827	2,719	ערבויות לרוכשי דירות
7.4	1,127	1,210	ערבויות והתחייבויות אחרות
4.0	1,094	1,138	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
(9.8)	1,696	1,529	מסגרת חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
2.2	4,690	4,791	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
(32.9)	709	476	התחייבויות להוצאת ערבויות
(9.6)	52	47	

2. יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים החוץ מאזניים

האשראי לציבור, נטו (לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי) הסתכם ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 24,675 מיליון ש"ח, לעומת 23,684 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016, עליה בשיעור של 4.2%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור נטו בשנת 2017 עמדה על 25,146 מיליון ש"ח, לעומת 24,078 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 4.4%. למידע נוסף בנושא ראה "סיכון אשראי" בפרק "סקירת הסיכונים".

ניירות ערך הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 7,032 מיליון ש"ח, לעומת 11,584 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016, ירידה בשיעור של 39.3%, הנובעת בעיקרה מקיטון ביתרות האג"ח של ממשלת ישראל. להלן פירוט תיק ניירות הערך של הבנק:

סך הכל		תיק למסחר		תיק הזמין למכירה		
ערך % מסך	ערך במאזן	ערך % מסך	ערך במאזן	ערך % מסך	ערך במאזן	
74.7%	5,255	12.5%	882	62.2%	4,373	ליום 31 בדצמבר 2017
6.9%	485	0.2%	11	6.7%	474	אגרות חוב ממשלתיות
15.4%	1,082	0.6%	45	14.8%	1,037	אגרות חוב של מוסדות
3.0%	210	0.3%	19	2.7%	191	אגרות חוב קונצרניות
100%	7,032	13.6%	957	86.4%	6,075	מניות
						סך הכל ניירות ערך
						ליום 31 בדצמבר 2016
83.7%	9,696	18.2%	2,112	65.5%	7,584	אגרות חוב ממשלתיות
5.0%	584	0.02%	2	5.0%	582	אגרות חוב של מוסדות
9.7%	1,128	0.3%	34	9.4%	1,094	אגרות חוב קונצרניות
1.6%	176	0.2%	19	1.4%	157	מניות
100%	11,584	18.7%	2,167	81.3%	9,417	סך הכל ניירות ערך

נכון ליום 31 בדצמבר 2017, כ- 86% מהתיק מסווג כניירות ערך זמינים למכירה, תיק זה מוצג במאזן לפי שווי הוגן, כאשר הפער בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לקרן הון, למעט ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני אשר אינן נזקפות לקרן הון אלא לדוח רווח והפסד.

מדיניות ונהלי הבנק בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, מפורטים בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים".

בשנת 2017 נזקפו לרווח והפסד ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בגין אגרות חוב בסכום זניח ובגין מניות בסך 5 מיליון ש"ח. בתקופה המקבילה אשתקד נזקפו לרווח והפסד ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בגין אגרות חוב בסך של 3 מיליון ש"ח ובגין מניות בסך של 5 מיליון ש"ח.

קרן ההון נטו ליום 31 בדצמבר 2017 הינה חיובית ועומדת על כ- 161 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), ומורכבת מקרן הון חיובית בסך 181 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 20 מיליון ש"ח.

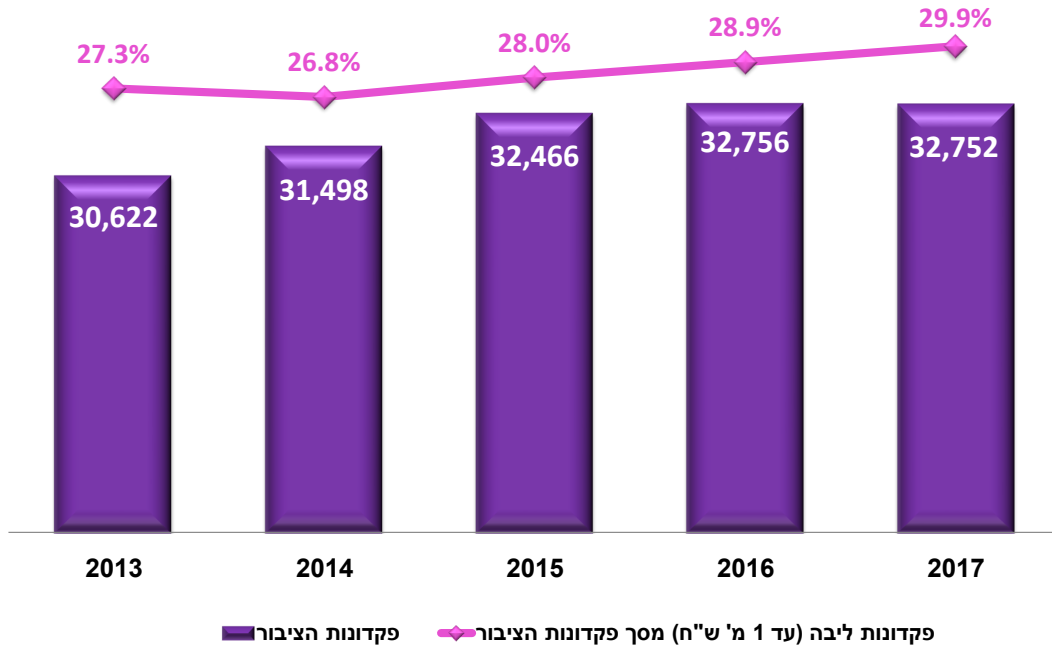
קרן ההון נטו ליום 31 בדצמבר 2016 הייתה חיובית ועמדה על כ- 69 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), והיא כללה קרן הון חיובית בסך 111 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 42 מיליון ש"ח.

נכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 325 מיליון ש"ח, לעומת 342 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016. התנדויות בנכסים בגין מכשירים נגזרים נובעת בעיקר מנגזרי ריבית ומט"ח.

הנכסים האחרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 538 מיליון ש"ח, לעומת 637 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016. התנדויות בנכסים אחרים בעיקרה מפעילות בשוק המעו"ף במכשירים שאינם עונים להגדרת נגזר.

פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 32,752 מיליון ש"ח, לעומת 32,756 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016. היתרה הממוצעת של פיקדונות הציבור בשנת 2017 עמדה על 33,663 מיליון ש"ח, לעומת 32,915 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 2.3%.

פקדונות הציבור (מיליוני ש"ח)

כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 3,559 מיליון ש"ח, לעומת 3,395 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016.

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 462 מיליון ש"ח, לעומת 393 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016. התנודתיות בהתחייבויות בגין מכשירים נגזרים נובעת בעיקר מנגזרי ריבית ומט"ח.

ההתחייבויות האחרות הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 2,486 מיליון ש"ח, לעומת 1,928 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016. התנודתיות בהתחייבויות אחרות נובעת בעיקרה מפעילות בשוק המעו"ף במכשירים שאינם עונים להגדרת נגזר.

הון והלימות הון

הון הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 2,513 מיליון ש"ח, לעומת 2,342 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016. הגידול בהון לעומת סוף שנת 2016 נובע מרווחי הבנק בסך 141 מיליון ש"ח ומגידול בקרן ההונית בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו בסך 66 מיליון ש"ח ובקיצוז התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים בסך 36 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	
	מיליוני ש"ח	
2,464	2,611	הון רובד 1 ¹
1,112	1,144	הון רובד 2 ²
3,576	3,755	סך הכל הון
23,366	23,618	נכסי סיכון אשראי
375	571	נכסי סיכון שוק
1,745	1,873	נכסי סיכון תפעולי
25,486	26,062	סך הכל נכסי סיכון
9.67%	10.02%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
9.29%	9.35%	יחס הון רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
14.03%	14.41%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.79%	12.85%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

1. ההבדלים בין הון רובד 1 להון הבנק כפי שמופיע במאזן הבנק נובעים מניכויים והתאמות פיקוחיות ומהוראות המעבר לבאזל 3 והשפעת התאמות בגין תוכנית התייעלות. לפירוט ראה טבלה 3 בדוח על הסיכונים.
2. הון רובד 2 מורכב ממכשירי הון שהונפקו והוכרו לצורך בסיס ההון ומיתרת הפרשה הקבוצתית.

הלימות הון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. הלימות הון נבחנת באמצעות היחס שבין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל. הוראות באזל 3 יושמו במסגרת תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 כפי שעודכנו מעת לעת (להלן: "הוראות באזל 3"). הוראות באזל 3 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת הון הנדרשת. מטרת ההוראות היא להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר. הוראה זו מציבה סטנדרטים מחמירים יותר להשגת הלימות הון וכן דרישות חדשות בתחום הנזילות, בתחומי הרכב החשיפות והון הנדרש בגינם, הרחבת השיטות לניהול הסיכונים ועוד.

מכשירים הנכללים בבסיס ההון – להלן הרכב מכשירי הון המרכיבים את בסיס ההון של הבנק:

- מכשירי הון הכשירים להיכלל בבסיס ההון על פי הוראות המעבר – התקרה הקובעת להכללת כתבי התחייבות נדחים בבסיס ההון הינה 1,508 מיליון ש"ח (סך כתבי התחייבות הנדחים שהוכרו להון ביום 31 בדצמבר 2013 על פי הוראות באזל 2). התקרה בשנת 2017 (בשיעור של 50%) עומדת על סך של 754 מיליון ש"ח. יתרת מכשירי הון שהוכרו נכון ליום 31 בדצמבר 2017 עומדת על 394 מיליון ש"ח.
  - מכשירי הון הכשירים להיכלל בבסיס ההון על פי הוראות באזל 3 – בחודש ספטמבר 2016 הונפקו על ידי הבנק כתבי התחייבויות נדחים בסכום של 222 מיליון ש"ח ובחודש ספטמבר 2017 הונפקו על ידי הבנק כתבי התחייבות נדחים נוספים בסך 290 מיליון ש"ח. לפירוט נוסף ראה פרק "חברות מוחזקות עיקריות" ובאור 3.ב.19.
- יתרת מכשירי הון אלו נכון ליום 31 בדצמבר 2017 עומדת על 512 מיליון ש"ח.
- מכשירים אלו נכללו בהון רובד 2 של הבנק בסכום של 906 מיליון ש"ח (בנוסף להפרשות קבוצתיות בסך 238 מיליון ש"ח).

גילויים נוספים בדבר המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו – ראה דוח על הסיכונים מפורט באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.unionbank.co.il/1381-he/unionbank.aspx.

ביום 31 באוגוסט 2016 קבע דירקטוריון הבנק מתווה עולה ליחס הון עצמי רובד 1, כך שיעמוד על 10.25% ביום 31 בדצמבר 2019. לאור חוסר הוודאות בו פועל הבנק הנובעת מהודעת בעלי השליטה על התקשרותם עם בנק מזרחי, החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס הלימות הון גבוה יותר מהמתווה המקורי שנקבע. ליום 31 בדצמבר 2017 וליום פרסום הדוח נקבע שיעור של יחס הלימות הון שלא יפחת מ- 9.9%. שיעור זה יבחן מעת לעת בהתאם להתפתחויות ויעודכן במידת הצורך.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תכניות העבודה של הבנק בכל הקשור לעמידה בדרישות ולשיפור יחס הלימות ההון והרכבו, לרבות הקטנת רכיבי סיכון או הגדלת הון עצמי רובד 1 באמצעות צבירת רווחים ו/או הנפקת הון רובד 2. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בעיקר בגורמים אלה: שינויים רגולטורים שיחולו (ככל שיחולו) בנושא דרישות יחס ההון בו על הבנק לעמוד, פגיעה ברווחיות הבנק ומידת ההצלחה של הבנק לגייס הון באמצעות ביצוע הנפקות. כמו כן, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח דירקטוריון והנהלה בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, והודעתם לבנק מיום 27 בנובמבר 2017 על ההתקשרות עם בנק מזרחי בעניין זה.

דיווח על יחס כיסוי נזילות – יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד הבנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" ומקדמי הביטחון בגינם (המונה) וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכונה). בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית הינה 60% והיא גדלה ל- 80% ב- 1 בינואר 2016 ול- 100% ב- 1 בינואר 2017.

לאור חוסר הוודאות בו פועל הבנק כנאמר לעיל, החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס כיסוי נזילות (LCR) גבוה יותר מהמתווה המקורי שנקבע. ליום 31 בדצמבר 2017 וליום פרסום הדוח נקבע שיעור של יחס כיסוי נזילות (LCR) שלא יפחת מ- 120%. שיעור זה יבחן מעת לעת בהתאם להתפתחויות ויעודכן במידת הצורך.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
116%	129%	יחס כיסוי הנזילות *
80%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* מחושב על בסיס ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון המדווח.

דיווח על יחס המינוף - מטרת ההוראה הינה ליצור יחס מינוף פשוט שאינו מבוסס סיכון, שישלים את המדידה מבוססת הסיכון, במטרה למנוע מינוף יתר. ההוראה קובעת כי אין לרדת מיחס מינוף של 5% על בסיס מאוחד.

להלן דיווח על יחס המינוף על בסיס נתוני מאוחד¹:

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
במיליוני ש"ח		
2,464	2,611	הון רובד 1
45,390	45,662	סך החשיפות
5.43%	5.72%	יחס המינוף
5.00%	5.00%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

1. מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218 בדבר יחס מינוף.

לפירוט נוסף בדבר נכסי הסיכון ושינויים מהותיים בהון ראה באור 22.ב. לדוחות הכספיים ודוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.unionbank.co.il/1381-he/unionbank.aspx.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

בסעיף זה יובאו נתונים כמותיים עיקריים אודות כל מגזר וההתפתחויות העיקריות שחלו במגזר. פרטים נוספים אודות כל מגזר יובאו בפרק "ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם".

• פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

- משקי בית – אנשים פרטיים (כולל הלוואות לדיוור), למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטיות.
- בנקאות פרטית – אנשים פרטיים המנהלים תיק נכסים פיננסיים (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) מעל 3 מיליון ש"ח.
- עסקים זעירים וקטנים – עסקים בעלי מחזורי פעילות עד 50 מיליון ש"ח.
- עסקים בינוניים – עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 50 מיליון ש"ח ומתחת ל- 250 מיליון ש"ח.
- עסקים גדולים – עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 250 מיליון ש"ח.
- גופים מוסדיים – קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה, מנהלי כספי לקוחות.
- ניהול פיננסי – כולל את פעילות המסחר (נוסטרו), ניהול נכסים, התחייבויות והשקעות ריאליות.
- מגזר אחר – לרבות פעילויות שהופסקו ופעילויות שלא ניתן לשייכן למגזרים האחרים.

• להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית - במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכללות בסעיף הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פקדונות המיוחסים ישירות ללקוח. בחישוב ההכנסות מאשראי ופקדונות נלקח בחשבון מחיר המעבר הרלוונטי למשך החיים הממוצע ולמגזר ההצמדה. בנוסף, כל מגזר מזוכה/מחוייב בגין עודף/חסור מקורות אל מול מגזר ניהול פיננסי בהתאם לעלות שנקבעה. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה הכנסות מריבית על אגרות חוב וכן הוצאות הנובעות מהצורך לשמור על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים אשר באות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

הכנסות שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה: הכנסות (הוצאות) בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים (כנדרש על פי כללי חשבונאות), הכנסות מפעולות הבנק בנגזרים עבור עצמו, הכנסות מממוש והתאמה של אגרות חוב, והכנסות מממוש והתאמה של מניות.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - נזקפות למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות ישירות שניתן לזהותן למגזר ספציפי, מיוחסות לאותו מגזר. יתר ההוצאות מיוחסות למגזרים השונים על סמך מתודולוגיית הקצאה המבוססת על מפתחות העמסה שונים, המביאים לידי ביטוי את החלק היחסי של ההוצאה למגזר.

מיסים על ההכנסה - ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

יתרות - יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שיוכו ספציפית ללקוחות. הרכוש הקבוע מיוחס למגזר אחר.

בשנת 2016 נכללה הוצאה חריגה בסך 114 מיליוני ש"ח בגין תוכנית התייעלות, הוצאה זו הוקצתה למגזרים השונים בהתאם לעלויות השכר במגזר. כמו כן התוצאות של שנת 2016 כוללות הוצאות מס חריגות בסך 19 מיליון ש"ח בשל שינויים בשיעורי המס והשפעתם על המיסים הנדחים (הוצאות מס אלה יוחסו פרופורציונלית בהתאם לרווחיות המגזרים השונים). לשם השוואתיות, ניתוח מגזרי הפעילות להלן נעשה בנטרול השפעת הוצאות תוכנית התייעלות והשפעת המס החריגה על שנת 2016.

להלן תמצית התפתחות הרווח הנקי (הפסד) לפי מגזרי פעילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	*2016	**2016	2017	
רווח נקי					מגזר
מיליוני ש"ח					
סך הנכסים (יתרה ממוצעת)					
11,480	12,865	(82)	(75)	(58)	משקי בית
22	26	7	14	17	בנקאות פרטית
3,832	5,111	34	69	78	עסקים זעירים וקטנים
2,593	2,798	8	24	25	עסקים בינוניים
6,279	4,610	(52)	(60)	1	עסקים גדולים
395	177	8	16	15	גופים מוסדיים
16,295	16,513	28	57	62	ניהול פיננסי
966	798	-	-	1	אחר
41,862	42,898	(49)	45	141	סך הכל

* כפי שמופיע בדיווח הכספי.

** בנטרול השפעת תכנית התייעלות והשפעת המס.

מגזר משקי בית

בשנת 2017 נרשם הפסד בסך 58 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 82 מיליון ש"ח בשנת 2016. ההפסד בתקופה המקבילה אשתקד בנטרול תוכנית התייעלות והשפעת המס החרیגה הסתכם בסך 75 מיליון ש"ח.

סך הכנסות המגזר הסתכמו ב-405 מיליון ש"ח לעומת 336 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-20%. ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב-297 מיליון ש"ח לעומת 236 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-25.8%, הנובע בעיקרו כתוצאה מעליה במרווחים ומהיקף האשראי במגזר. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-108 מיליון ש"ח לעומת 100 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-8%.

ההוצאות הסתכמו ב-421 מיליון ש"ח לעומת 405 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-3.9%, שנובע בעיקר מגידול בהוצאות השכר לעומת התקופה המקבילה אשתקד בשל גידול במספר המשרות במגזר זה ומגידול בהוצאות הפרסום והשיווק.

ההוצאה בגין הפסדי אשראי הסתכמה ב-70 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בסך 39 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 79% הנובע בין היתר מגידול בהוצאה להפרשה פרטנית (כ-20 מיליון ש"ח) וגידול בהוצאה להפרשה קבוצתית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, וזאת בשל הגידול ביתרת האשראי במגזר זה ושינויים במקדמי ההפרשה הקבוצתית.

הלוואות לדיור

בשנת 2017 נרשם הפסד בסך 7 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך ההכנסות מתחום הלוואות לדיור הסתכמו ב-84 מיליון ש"ח לעומת 70 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-20%.

ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב-77 מיליון ש"ח לעומת 62 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-24%, הנובע בעיקרו מעליה בהכנסות מאשראי, כתוצאה מעליה במרווחים ומהיקף האשראי הניתן בתחום זה. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-7 מיליון ש"ח, לעומת 8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ-12%.

ההוצאות הסתכמו ב-90 מיליון ש"ח לעומת 82 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-10%. ההוצאה בגין הפסדי אשראי הסתכמה ב-4 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בגין הפסדי אשראי נטו בסך 7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

יתרת האשראי המאזני הלוואות לדיור הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2017 בכ-9.2 מיליארד ש"ח (לרבות משכנתאות לקבוצות רכישה הנכללות במשקי בית אחר), לעומת יתרה בסך 8.6 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016. ההלוואות שהועמדו במהלך שנת 2017 הסתכמו בכ-1,588 מיליון ש"ח לעומת כ-2,032 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרחבה נוספת בדבר סיכונים בתיק הלוואות לדיור ראה גם בפרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "מדיניות הלוואות לדיור".

להלן מידע על הלוואות חדשות שבוצעו לרכישת דירת מגורים בביטחון משכנתא והיקפי מיחזור הלוואות :

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2016	2017
מיליוני ש"ח	
2,032	1,584
-	4
-	-
2,032	1,588
245	100
2,277	1,688

כספי הבנק
כספי האוצר
הלוואות עומדות
סך הכל הלוואות חדשות

הלוואות שמוחזרו
סך הכל הלוואות שבוצעו

בשנת 2017 נרשם רווח בסך 17 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 7 מיליון ש"ח בשנת 2016. הרווח בתקופה המקבילה אשתקד בנטרול תוכנית התייעלות והשפעת מס החרیגה הסתכם בסך 14 מיליון ש"ח.

סך הכנסות המגזר הסתכמו ב-36 מיליון ש"ח, לעומת 32 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב-22 מיליון ש"ח, לעומת הכנסות בסך 18 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-14 מיליון ש"ח בדומה להכנסות בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות הסתכמו ב-11 מיליון ש"ח, לעומת 12 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בשנת 2017, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד, לא נרשמה הוצאה להפסדי אשראי במגזר.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי בית ובנקאות פרטית:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016				2017				
אנשים פרטיים- משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל - מאוחד								
משקי בית				משקי בית				
בנקאות פרטית		אחר		בנקאות פרטית		אחר		
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
254	18	174	62	319	22	220	77	הכנסות ריבית, נטו
114	14	92	8	122	14	101	7	הכנסות שאינן מריבית
368	32	266	70	441	36	321	84	סך הכנסות
39	-	32	7	70	-	66	4	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
417	12	323	82	432	11	331	90	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(88)	20	(89)	(19)	(61)	25	(76)	(10)	רווח (הפסד) לפני מיסים
(27)	6	(27)	(6)	(20)	8	(25)	(3)	הפרשה למיסים על הרווח
(61)	14	(62)	(13)	(41)	17	(51)	(7)	רווח נקי (הפסד) לפני תוכנית התייעלות והשפעת המס החריגה
(14)	(7)	(5)	(2)	-	-	-	-	השפעת תוכנית התייעלות ועדכון בשיעורי המס
(75)	7	(67)	(15)	(41)	17	(51)	(7)	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
11,502	22	3,415	8,065	12,891	26	4,022	8,843	יתרה ממוצעת של נכסים ¹
11,500	22	3,413	8,065	12,890	26	4,021	8,843	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ¹
17,048	3,785	12,798	465	17,380	3,626	13,177	577	יתרה ממוצעת של התחייבויות ¹
16,177	3,775	12,402	-	16,274	3,615	12,659	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ¹
7,224	81	3,277	3,866	8,329	77	3,905	4,347	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{2,1}

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון, או על בסיס ממוצע יומי.
 2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

מגזר עסקים זעירים, קטנים, בינוניים וגדולים

הרווח הנקי בשנת 2017 הסתכם ב-104 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 10 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח בתקופה המקבילה אשתקד בנטרול תוכנית התייעלות והשפעת המס החריגה הסתכם בסך 33 מיליון ש"ח.

עיקר הגידול ברווח נובע מירידה בהוצאות להפסדי אשראי ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2017 נרשמה הכנסה מהפסדי אשראי בסך 13 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בסך כ-59 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מעלייה בהיקף ההכנסה מהפרשה קבוצתית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד בשל עדכון המקדמים.

סך הכנסות המגזרים הסתכמו ב-504 מיליון ש"ח, לעומת 483 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 4.3%. הכנסות מריבית נטו הסתכמו ב-331 מיליון ש"ח לעומת 318 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-4.1%, הנובע בין היתר מגידול בהכנסות מאשראי על רקע העליה במרווחי האשראי המנוהל במגזרים. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-173 מיליון ש"ח לעומת 165 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-4.8%. הוצאות המגזר הסתכמו ב-366 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בסך 377 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ-2.9%, בעיקר כתוצאה מקיטון בהוצאות התפעוליות ברמת הבנק.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקים זעירים, קטנים, בינוניים וגדולים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016				2017				
עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל - מאוחד								
עסקים קטנים וזעירים				עסקים קטנים וזעירים				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
318	130	75	113	331	98	73	160	הכנסות ריבית, נטו
165	52	35	78	173	44	32	97	הכנסות שאינן מריבית
483	182	110	191	504	142	105	257	סך הכנסות
59	85	(5)	(21)	(13)	(8)	(12)	7	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
377	184	81	112	366	148	81	137	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
47	(87)	34	100	151	2	36	113	רווח (הפסד) לפני מיסים
14	(27)	10	31	47	1	11	35	הפרשה למיסים על הרווח
33	(60)	24	69	104	1	25	78	רווח נקי (הפסד) לפני תוכנית התייעלות והשפעת המס החריגה
(43)	8	(16)	(35)	-	-	-	-	השפעת תוכנית התייעלות ועדכון בשיעורי המס
(10)	(52)	8	34	104	1	25	78	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
12,704	6,279	2,593	3,832	12,519	4,610	2,798	5,111	יתרה ממוצעת של נכסים ¹
12,379	5,987	2,575	3,817	12,296	4,411	2,794	5,091	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ¹
13,500	6,996	2,361	4,143	14,586	6,310	2,250	6,026	יתרה ממוצעת של התחייבויות ¹
11,492	5,960	1,886	3,646	12,626	5,528	1,793	5,305	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ¹
15,183	7,462	3,748	3,973	14,331	5,687	3,404	5,240	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{2,1}

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון, או על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

הרווח הנקי בשנת 2017 הסתכם ב- 15 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח בתקופה המקבילה אשתקד בנטרול תוכנית התייעלות והשפעת מס החרیגה הסתכם בסך 16 מיליון ש"ח.

סך הכנסות המגזר הסתכמו ב- 32 מיליון ש"ח לעומת 41 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 22%. ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב- 19 מיליון ש"ח, לעומת הכנסה בסך 24 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 21%. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב- 13 מיליון ש"ח לעומת 17 מיליון ש"ח, קיטון של כ- 23%, בעיקר כתוצאה מקיטון בהכנסות מפעילות חברת בת המיוחסת למגזר. הוצאות המגזר הסתכמו ב- 11 מיליון ש"ח, לעומת 18 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בין היתר כתוצאה מקיטון בהוצאות בורסה. בשנת 2017 נרשמה הכנסה מהפסדי אשראי של 1 מיליון ש"ח, לעומת הוצאה זניחה בתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי בשנת 2017 הסתכם בסך 62 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 28 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח בתקופה מקבילה אשתקד בנטרול תוכנית התייעלות והשפעת מס החריגה הסתכם בסך 57 מיליון ש"ח.

מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

הכנסת הריבית נטו הסתכמה ב- 76 מיליון ש"ח, לעומת הכנסת ריבית נטו בסך 56 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול בהכנסות הריבית מקורו מהשפעת השינויים במדד המחירים (עליה בשיעור של 0.3 נקודות האחוז לעומת ירידה של 0.3 נקודות האחוז בתקופה המקבילה) ובנוסף נרשמה עליה בהכנסות הריבית עקב שינוי בתמהיל תיק ניירות הערך לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסה שאינה מריבית הסתכמה בכ- 96 מיליון ש"ח, לעומת הכנסה בסך 109 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון שנובע בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות בנגזרים והפרשי שער וכן גידול בהכנסות פעילות חברת בת המיוחסת למגזר.

היקף תיק ניירות הערך הממוצע לתקופה הסתכם ב- 9.8 מיליארד ש"ח לעומת 11.2 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סכומים שלא הוקצו והתאמות

המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

חברות מוחזקות עיקריות

תיאור הפעילות של החברות המוחזקות העיקריות

חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (להלן: "החברה לנאמנות") – החברה לנאמנות הוקמה בשנת 1963. החברה עוסקת במתן שירותי נאמנות לקרנות נאמנות (על-פי חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד - 1994), למחזיקי ניירות ערך הנסחרים בבורסה, להנפקות פרטיות, וכן במתן שירותי נאמנות פרטיים (נאמנויות כספיות, שמירת מניות ועוד).

אגוד ליסינג בע"מ (להלן: "אגוד ליסינג") – אגוד ליסינג הוקמה בשנת 1996. החברה עוסקת במימון כלי רכב וציוד בשיטת הליסינג המימוני וכן מעמידה אשראי לרכישת רכבי "יד שניה" ללקוחות הבנק וללקוחות אחרים. יתרת המימון שהעמידה אגוד ליסינג ללקוחותיה ביום 31 בדצמבר 2017 הסתכמה ב- 403 מיליון ש"ח, לעומת 359 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016 ויתרת האשראי שהעמידה אגוד ליסינג לרכישת רכבי "יד שניה" ביום 31 בדצמבר 2017 הסתכמה ב- 483 מיליון ש"ח לעומת 220 מיליון ש"ח בשנת 2016.

אגוד השקעות ויזום (א.ש.י.) בע"מ (להלן: "א.ש.י.")^{1,2} – א.ש.י. הוקמה בשנת 1998, ומשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. היקף תיק ההשקעות של א.ש.י. עומד על כ- 117 מיליון ש"ח, בתחומי השקעות שונים. בחלק מהשקעותיה שומרת לעצמה א.ש.י. את הזכות למנות נציג מטעמה המשמש כדירקטור או כמשקיף בדירקטוריון החברה בה בוצעה ההשקעה.

אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "אגוד הנפקות") – אגוד הנפקות הוקמה בשנת 2005 על מנת לעסוק בהנפקה של תעודות התחייבות והפקדת תמורתן בבנק. אגוד הנפקות הנה תאגיד מדווח כמשמעו בחוק ניירות ערך, וזאת כל עוד יוחזקו בידי הציבור ניירות ערך שהונפקו על-ידה. לפירוט בדבר אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי אגוד הנפקות ואישור חברת מידרוג לאותן תעודות התחייבות, ראה באור 19 לדוחות הכספיים. לפירוט בדבר הסכם פיקדונות בין הבנק לבין אגוד הנפקות – ראה באור 23.ג.16).

כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "כרמל") – בנק כרמל למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "בנק כרמל") עסק בתחום המשכנתאות. בשנת 2001 נחתם הסכם בין הבנק לבין קבוצת כרמל השקעות בע"מ, על-פיו רכש הבנק את מרבית הנכסים, ההתחייבויות והפעילות הבנקאית של בנק כרמל ובמקביל בוטל רישיון הבנק של בנק כרמל. בעקבות הביטול, שונה שמו של בנק כרמל לשמו הנוכחי. בעקבות רכישת הפעילות הבנקאית על-ידי הבנק, נרשמה בכרמל יתרת חוב אשר נושאת ריבית והפרשי הצמדה. רווחי כרמל נובעים בעיקר מיתרת חוב זו.

אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ (להלן: "אגודים סוכנות לביטוח") – אגודים סוכנות לביטוח עוסקת בביטוח חיים ללווים או בביטוח דירות מגורים הנעשים אגב הלוואה לדיור ללקוחות הבנק בהתאם לסעיף 11(ב) לחוק הבנקאות.

ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (להלן: "ליבלוב") – ליבלוב הייתה בבעלות מלאה של בנק כרמל בעת שנרכשה על-ידי הבנק בשנת 2001. ליבלוב עוסקת בביטוח דירות מגורים הנעשה אגב הלוואה לדיור ללקוחות כרמל - בהתאם לסעיף 11(ב) לחוק הבנקאות. ליבלוב אינה עוסקת בפעילות חדשה, אלא מתחזקת את הפעילות הקיימת עד לסיומה. נתוניה הכספיים של ליבלוב מאוחדים באלה של כרמל. לפרטים אודות כרמל, ראה לעיל.

אגודים בע"מ (להלן: "אגודים") – אגודים עוסקת ברכישה והשכרה וכן באחזקה, ניהול ובינוי של נכסי הנדל"ן של הבנק, עבור הבנק ועבור חברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגודים מוצגים בדוחות הסולו של הבנק.

אגוד מערכות בע"מ (להלן: "אגוד מערכות") – אגוד מערכות עוסקת במתן שירותי מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגוד מערכות מוצגים בדוחות הסולו של הבנק.

השקעה אחרת – בנוסף, מחזיק הבנק בכ- 14% מהון המניות בחברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ (להלן: "החברה לפיתוח"), אשר בבעלותה חטיבת קרקע במרכז הארץ. שיעור אחזקותיו של הבנק בחברה לפיתוח עשוי לגדול מעבר לשיעור הקיים, אולם בשום מקרה לא יעלה על 20% מהון המניות של החברה לפיתוח, כל עוד עומדת בתוקפה

¹ מניות א.ש.י. מוחזקות על ידי הבנק ועל ידי החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.

² א.ש.י. מחזיקה, אחזקה מלאה בשיעור 100% בחברת הבת, אגוד שקי הון והשקעות בע"מ ובחברה הנכדה אגוד חיתום ופיננסים בע"מ. יצוין כי נכון למועד הדיווח לא מתנהלות במסגרתן כל פעילות עסקית.

המגבלה בדבר שיעור אחזקות מקסימאלי בתאגידים ריאליים בהתאם לפרק ג' לחוק הבנקאות. לפרטים נוספים בדבר אחזקה זו ראה באור 16 לדוח הכספי.

תרומתן של חברות מוחזקות עיקריות לעסקי הקבוצה:

2016		2017		שם החברה
רווח לאחר מס	רווח לפני מס	רווח לאחר מס	רווח לפני מס	
אלפי ש"ח				
4,841	7,559	5,135	7,804	חברה לנאמנות של בנק אגוד
360	218	672	266	אגוד ליסינג
13,952	16,737	10,149	12,481	אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ
1,267	1,267	895	895	אגוד הנפקות
2,062	3,217	2,094	3,234	כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות
1,959	2,611	1,780	2,314	אגודים סוכנות לבטוח
744	994	634	822	ליבלוב סוכנות לביטוח
25,185	32,603	21,359	27,816	

תשואת הבנק על ההשקעות בחברות המוחזקות שפורטו לעיל בשנת 2017 הייתה 2.8%, לעומת 4.5% בשנת 2016.

להלן פרטים בדבר דיבידנד, דמי ניהול והשתתפות בהוצאות והכנסות (הוצאות) מימון, נטו, שקיבל או שילם הבנק או שהוא זכאי לקבל, מחברות הבת שלו, לשנים 2016 ו-2017:

הכנסות (הוצאות) מימון נטו		דמי ניהול והשתתפות בהוצאות		דיבידנד		שם החברה
2016	2017	2016	2017	2016	2017	
אלפי ש"ח						
(1,031)	(1,332)	90	90	-	-	חברה לנאמנות של בנק אגוד
6,463	7,200	42	84	-	-	אגוד ליסינג
(866)	(265)	354	354	-	-	אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ
(178)	(205)	12	9	-	-	אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ
(23)	(76)	12	9	-	-	אגוד חיתום ופיננסיים בע"מ
(67,836)	(81,552)	120	120	-	-	אגוד הנפקות
(3,937)	(3,704)	2,052	1,934	3,558	2,806	כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות
(99)	(145)	48	48	-	-	אגודים סוכנות לבטוח

הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה

א. הסכמי פקדונות עם אגוד הנפקות

הבנק ואגוד הנפקות בע"מ חתמו על הסכמי פקדונות בקשר עם הנפקות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים, לפירוט ראה באור ג.23.ג.(16).

ב. הסכמי התחשבות

הבנק מספק באופן שוטף שירותים ניהוליים ותפעוליים לחברות הבת שלו כגון: שירותים משפטיים, שירותי משרד, הנהלת חשבונות ובקורת פנימית של חברות הבת. על מנת להסדיר את היחסים החוזיים בינו לבין החברות כאמור, התקשר הבנק בהסכמים לפיהם משלמות חברות הבת לבנק סכומים מסוימים בגין השירותים או משפות אותו על ההוצאות התפעוליות ששולמו על-ידו בגין מתן השירותים כאמור לעיל.

ג. שטרי הון

בין השנים 2000 ל-2017, העמיד הבנק לחברות הבת שלו שטרי הון כנגד העמדת הון עצמי בתנאים שלהלן:

1. א.ש.י - הוסכם, כי שטר ההון הוצא כנגד סכום של 139 מיליון ש"ח, אותם העמיד הבנק לא.ש.י. בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין א.ש.י לבין הבנק מפרעם לפרעם, וזאת על-ידי זיכוי החשבון של א.ש.י בבנק. כל אחד מהסכומים כאמור יועמד לפירעון לפי דרישת הבנק, לא לפני חלוף שנה מתום השנה בה הועמד הסכום. שטר ההון יועמד בדרגת פירעון עדיפה לפני כל החובות האחרים של א.ש.י. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.
2. אגוד הנפקות - הוסכם, כי שטר ההון הוצא כנגד סך של 16 מיליון ש"ח אותם העמיד הבנק לאגוד הנפקות, וזאת בדרך של זיכוי חד פעמי של חשבון אגוד הנפקות בבנק במלוא הסכום. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא. עוד הוסכם כי שטר ההון יועמד לפירעון אך ורק בעת פירוקה של אגוד הנפקות ורק לאחר פירעון כל התחייבויותיה לכל נושיה האחרים.
3. אגוד ליסינג - הוסכם, כי שטר ההון הוצא כנגד סכום של 400 מיליון ש"ח (מזה 300 מיליון ש"ח הועמדו בשנת 2017), אותם העמיד הבנק לאגוד ליסינג בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין אגוד ליסינג לבין הבנק מפרעם לפרעם, וזאת על-ידי זיכוי חשבונה של אגוד ליסינג בבנק. כל אחד מהסכומים כאמור יועמד לפירעון לפי דרישת הבנק, שתוכל להיות מוגשת לא לפני תום חמש שנים מהיום בו הועמד אותו סכום. שטר ההון יועמד בדרגה נדחית מפני התחייבויות אחרות של אגוד ליסינג ויהיה קודם רק לחלוקת עודפי הרכוש של אגוד ליסינג בפירוק. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.

לפרטים ראה גם באור 14 לדוח הכספי.

ד. כתבי שיפוי

דירקטוריון הבנק אישר מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים שנכנסו לתוקף מיום 30 ביוני 2009 לחברות המאוחדות, לפירוט ראה באור ג.23.ג.(15).

ה. התקשרויות נוספות

הבנק מקבל על בסיס קבוע ושוטף, ובתמורה, שירותים מחברות הבת שלו, כדלקמן:

1. אגודים (אחזקה, השכרה, ניהול ובינוי נכסי הנדל"ן של הבנק).

2. אגוד מערכות (שירותי מחשב).

מתן השירותים של חברות אגודים ואגוד מערכות לבנק מהווה את עיקר פעילותן.

ו. מסגרות אשראי לחברות הבת

הבנק מעמיד מפרעם לפרעם לחברות הבת בקבוצה, מסגרות אשראי לצורך ביצוע פעילותן השוטפת. נכון ליום 31 בדצמבר 2017, העמיד הבנק מסגרות אשראי לחברות הבת בהיקף של כ-600 מיליון ש"ח לעומת 321 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בין כמימון ובין כערבות פיננסית.

ז. שונות

לעניין חתימת הסכם קיבוצי מיוחד בין ועד עובדי אגוד מערכות בע"מ לבין חברת אגוד מערכות בע"מ, ראה פרק "הון אנושי" בדוח ממשל תאגידי.

סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים מזילות, סיכונים תפעוליים (לרבות סיכונים IT, סיבר ואבטחת מידע, סיכונים משפטיים וסיכונים ציית) וכן סיכונים מוניטין וסיכונים אסטרטגיים. מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, תוך הטמעת תרבות ניהול הסיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, ועמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך זה מופעלות מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה מתאימים. למידע מפורט של הסיכונים ואופן ניהולם ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

ממשל תאגידי

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"ל הבנק והנהלה, ועדות הנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקורות וניהול סיכונים, אגף חשבונאי ראשי, האגף ליעוץ משפטי, אגף משאבים והביקורת הפנימית.

הדירקטוריון מתווה את האסטרטגיה והמדיניות העסקית של הבנק, מנחה ומכוון את הנהלת הבנק לגבי היעדים והקווים העקרוניים לפעילות הבנק. מדיניות החשיפה הכוללת של הדירקטוריון באה לידי ביטוי במסגרת הגדרת תאבון וסיבולת הסיכון ובמסגרת מסמכי מדיניות ספציפיים. הדירקטוריון מפקח על יישום האסטרטגיה והמדיניות, על עמידה ביעדים שנקבעו ועל עמידה בגבולות תאבון וסיבולת הסיכון וכל זה תוך הקפדה על קיומם של 3 קווי הגנה והפרדה ברורה בין יוצרי הסיכון, מנהלי הסיכונים ותהליכי הבקרה הבלתי תלויים המתבצעים אודותיהם.

בדירקטוריון ובוועדותיו נערכים דיונים אודות אופי ומאפייני הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק בפעילותו, הדרך לאמוד אותם ומידת אפקטיביות הפיקוח עליהם, לרבות דיונים לגבי הכלים ואופן השימוש בהם, אמידה, מדידה וניטור הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מדיניות החשיפה לסיכונים של הבנק, תוך דיון בתמהיל החשיפות המשקפות את פרופיל הסיכון של הבנק, היקף ההון הנדרש והקצאתו לפעילויות העסקיות השונות. קביעת תאבון וסיבולת הסיכון ובחינת הצורך בעדכוןם, בכל תחומי הפעילות והחשיפות לסיכונים. תחומים אלו כוללים: יעדי ההון ותכנון ההון, סיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים מזילות, סיכונים תפעוליים, סיכונים ריכוזיות, סיכונים מוניטין וסיכון אסטרטגי.

המעקב אחר עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות מבוצע באמצעות מסמך הסיכונים הרבעוני הנדון בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון. בנוסף, פותחו כלי מעקב לבחינה שוטפת של העמידה בתאבון וסיבולת הסיכון ובחינת התפתחות החשיפה לסיכונים לאורך זמן. ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

תרחישי קיצון

תרחישי קיצון - הבנק משתמש בתרחישי קיצון צופי פני עתיד ככלי משלים לגישות ניהול סיכונים המבוססות על מודלים כמותיים מורכבים, תוך התייחסות לנושאים שלהלן:

- תכנון הון וזילות
- בחינת תאבון סיכון של הבנק
- זיהוי ריכוזי סיכון קיימים או פוטנציאליים
- פיתוח כלים להפחתת סיכונים או תכניות להמשכות עסקית

בהתאם להנחיות בקשר לתהליך ה-ICAAP, על הבנק לבצע תרחישים נאותים ומידתיים, בהתאמה לגודל הבנק ומורכבותו, ביחס לכל סיכון אשר זוהה כסיכון מהותי. לצורך כך הבנק מבצע הערכה של מכלול הסיכונים ומפעיל תרחישי קיצון על הסיכונים המהותיים ובכלל קווי העסקים של הבנק. תהליך הערכה זה מבוצע על ידי סקירה יסודית של אופיין והרכבן של פעילויות הבנק ובשילוב עם סקירת הסביבה החיצונית שבה פועל הבנק מתוך מטרה להעריך את מידת השפעתה על מצבו הפיננסי הנוכחי והעתיד. זיהוי גורמי הסיכון המתאימים הינו מרכיב קריטי להבטחת הלימות תהליך מבחני הקיצון בכללותו. על כן, כל מבחן קיצון מאופיין במערך מזוהה וברור של גורמי סיכון העלולים להיות מושפעים מהתרחישים שהוגדרו.

הפעלת תרחישי קיצון הינה חלק מהממשל התאגידי וממדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. תוצאות תרחישי הקיצון נלקחות בחשבון בקבלת החלטות אסטרטגיות עיקריות והמגבלות על תוצאות מבחני הקיצון והתרחישים הולמות את תיאבון הסיכון שקבע הבנק. מבחני קיצון מיושמים ברמות שונות של חומרה וסבירות התרחשות תוך התבססות גם על תרחישים היסטוריים ותרחישים חריגים, אך מתקבלים על הדעת, המתפרשים על פני מחזור כלכלי מלא. חלק מתרחישי הקיצון הינם אינטגרטיביים תוך מתן אפשרות לניתוח פרטני של גורמי סיכון ותנודות בשווקים ספציפיים. הדירקטוריון והנהלה מעורבים בקביעת מטרות מבחני הקיצון, הגדרת תרחישים, דיון בתוצאות מבחני הקיצון, הערכת פעולות אפשריות וקבלת ההחלטות. ההנהלה תפקח על תהליכי פיתוח מבחני הקיצון ותפעולם. ראה גם דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx> בפרט פרק "סיכונים מובילים ומפתחים" בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, והודעתם לבנק מיום 27 בנובמבר 2017 על ההתקשרות עם בנק מזרחי בעניין זה.

סיכוני אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחלולות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים.

סיכון איכות תיק האשראי

הבנק מנהל את סיכון האשראי בהתאם למסמכי מדיניות האשראי, המפרטים עקרונות לאישור אשראי – הערכת טיב הלקוח, יכולת ההחזר שלו, חוסנו הפיננסי, נזילותו, מהימנותו, ותק פעילותו בענף, ותק פעילותו בבנק, טיב הביטחונות שהוא יכול להעמיד ועוד. על בסיס עקרונות אלו, הוגדרו נהלי עבודה מפורטים, המגדירים הנחיות ברורות לגבי אופן מתן האשראי בבנק, תהליכי העבודה לניהול האשראי, טרם מתן האשראי ומהלך ניהולו. נהלים אלה מחייבים את הגורמים המטפלים באשראי בבנק להיכרות מעמיקה עם הלווה והבנת העסקה, ובכלל זה: מטרת האשראי, התאמתו לצרכי הלקוח, מבנה האשראי ומקורות ההחזר שלו.

מסמכי המדיניות נדונים בתדירות שנתית, לפחות, ונותנים ביטוי לאסטרטגיה העסקית של הבנק לצד התפתחויות כלכליות במשק ובעולם ולהוראות רגולטוריות רלוונטיות מסמכי המדיניות מגדירים את מגבלות הסיכון לניהול האשראי, ממשל תאגידי ומדרג סמכויות לאישור אשראי, מרווח / תשואה נדרשים המותאמים לסיכון העסקה, במקביל לתיאור קווי ההגנה, חובות הדיווח, הניטור והבקרה. נקבעו אינדיקטורים למעקב רבעוני, שמטרתם זיהוי מוקדם של צורך אפשרי בעדכון המדיניות כאמור. במהלך הרבעון הרביעי 2017 עודכן מסמך המדיניות, בין היתר כתוצאה ממסקנות העבודה בנושא ענף הרכב, בהתאם למכתב הפיקוח "הסיכון באשראי לענף כלי רכב" מיום ה-6 ביולי 2017.

תהליך קבלת החלטות בנוגע להעמדת האשראי מתבסס על מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ברמות השונות עד לדרג של ועדת האשראי של הדירקטוריון, בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון, במטרה למזער הסיכון של הסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד.

למידע נוסף על ניהול סיכוני האשראי ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>.

ניתוח איכות הסיכון וסיכון אשראי בעייתי¹:

יתרה ליום	
31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
778	676
69	82
847	758

סיכון אשראי מסוחר² בעייתי:
 סיכון אשראי בעייתי בגין אנשים פרטיים
סך סיכון אשראי בעייתי

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 31 בדצמבר 2017		
סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני
343	65	278	417	44	373
142	1	141	136	14	122
362	84	278	205	50	155
847	150	697	758	108	650

סיכון אשראי פגום
 סיכון אשראי נחות
 סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
סך הכל

מזה:		
60	-	60
239	-	239

חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים
 או יותר³
 נכסים שאינם מבצעים⁴

- הנתונים מוצגים לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי יתרת הפרשה בגין הפסדי אשראי ולא כוללים ניכוי ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- על-פי הגדרת ענפי משק.
- לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק פיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק פיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- חובות פגומים שאינם צוברים ריבית, לרבות אג"ח שאינו צובר ריבית.

תנועה בחובות פגומים* (מיליוני ש"ח):

172	יתרת חובות פגומים ליום 31 בדצמבר 2015
113	חובות שסווגו פגומים במהלך השנה
(9)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(3)	מזה: בשל ארגון מחדש עוקב
(33)	מחיקות חשבונאיות
(58)	גביות
(1)	אחר
184	
229	יתרת חובות פגומים ליום 31 בדצמבר 2016
(2)	חובות שסווגו פגומים במהלך השנה
(1)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(1)	מזה: בשל ארגון מחדש עוקב
(37)	מחיקות חשבונאיות
(82)	גביות
(1)	אחר
291	יתרת חובות פגומים ליום 31 בדצמבר 2017

* מאזני, לא כולל אגרות חוב פגומות.

מדד סיכון:

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
0.8%	1.2%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.3%	0.2%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.1%	1.0%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
137.5%	85.9%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
103.7%	71.2%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר בפיגור של 90 ימים או יותר
2.4%	2.1%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.4%	0.2%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
0.1%	0.3%	שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור הממוצעת
5.9%	25.6%	שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור *

* הנתון תנודתי עקב תנודתיות בהיקף המחיקות החשבונאיות.

סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת מהרכב תיק נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו. במסגרת ניהול הסיכון מתייחס הבנק למדדי הריכוזיות הבאים: ריכוזיות לווים, ריכוזיות ענפית, ריכוזיות גיאוגרפית, ריכוזיות ביטחונות וריכוזיות מוצרים. למידע נוסף על ניהול סיכון ריכוזיות האשראי ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>.

סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2017										
חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³						סיכון אשראי כולל ¹				
הפסדי אשראי ⁴										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:			סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁵	סך הכל	ביעיתי ⁶	במיליוני ש"ח
			מזה: פגום	בעייתי ⁶	חובות ²					
-	-	-	-	-	143	196	-	197	197	פעילות לווים בישראל:
1	-	-	-	-	128	179	-	276	276	חקלאות
72	(25)	(8)	207	293	2,028	3,428	304	3,307	3,611	כרייה וחציבה
43	1	1	60	91	1,827	5,716	94	5,693	5,787	תעשייה
11	(3)	4	16	23	1,126	1,459	31	1,841	1,872	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁷
5	-	2	8	8	226	291	8	506	514	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
12	(8)	11	6	66	2,158	3,135	108	3,199	3,307	אספקת חשמל ומים
1	-	-	-	-	404	500	3	514	517	מסחר
7	-	-	-	2	654	715	8	735	743	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
5	-	1	-	40	193	313	40	331	371	תחבורה ואחסנה
28	10	(25)	-	40	2,039	2,793	50	3,077	3,127	מידע ותקשורת
1	(1)	1	2	2	239	396	2	402	404	שרותים פיננסיים
1	-	-	22	29	281	446	28	428	456	שרותים עסקיים אחרים
187	(26)	(13)	321	594	11,446	19,567	676	20,506	21,182	שרותים ציבוריים וקהילתיים
42	-	4	6	52	9,051	9,535	52	9,483	9,535	סך הכל מסחרי
68	(38)	65	8	30	4,426	5,931	30	5,913	5,943	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
297	(64)	56	335	676	24,923	35,033	758	35,902	36,660	אנשים פרטיים - אחר
-	-	-	-	-	215	215	-	596	596	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	4,971	4,971	בנקים בישראל ⁸
297	(64)	56	335	676	25,138	35,248	758	41,469	42,227	ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	2	4	-	4	4	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	307	307	-	672	672	פעילות לווים בחו"ל:
-	-	-	-	-	-	-	-	1,100	1,100	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	309	311	-	1,776	1,776	בנקים בחו"ל
297	(64)	56	335	676	25,447	35,559	758	43,245	44,003	ממשלות חו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות - 25,447 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 6,822 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 816 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 325 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - 10,593 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 82 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 127 מיליון ש"ח.
8. לא כולל פקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016										
חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³							סיכון אשראי כולל ¹			
הפסדי אשראי ⁴										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:				סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁵	סך הכל	במיליוני ש"ח
			מזה:	חובות ²	בעייתי ⁶	פגום				
1	-	-	-	-	138	161	-	161	161	חקלאות
1	-	1	-	-	107	157	-	246	246	כרייה וחציבה
105	(4)	45	72	280	2,382	4,063	288	3,856	4,155	תעשייה
41	3	24	78	134	1,908	5,953	137	5,862	5,989	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁷
9	(1)	1	18	24	947	1,331	33	1,640	1,673	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4	-	1	1	1	220	294	1	561	562	אספקת חשמל ומים
8	2	(1)	6	95	2,051	3,074	147	3,087	3,234	מסחר
2	-	1	-	-	585	616	3	624	627	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
7	-	1	-	4	433	741	12	742	754	תחבורה ואחסנה
3	1	(2)	-	-	140	317	-	379	379	מידע ותקשורת
43	3	(13)	38	111	2,475	3,182	122	3,317	3,439	שרותים פיננסיים
1	-	-	2	5	204	361	5	366	371	שרותים עסקיים אחרים
1	-	-	22	30	305	389	30	372	402	שרותים ציבוריים וקהילתיים
226	4	58	237	684	11,895	20,639	778	21,213	21,992	סך הכל מסחרי
38	(1)	6	4	47	8,439	8,849	47	8,802	8,849	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
41	(18)	34	8	22	3,600	5,079	22	5,064	5,086	אנשים פרטיים - אחר
305	(15)	98	249	753	23,934	34,567	847	35,079	35,927	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	251	251	-	809	809	בנקים בישראל ⁸
-	-	-	-	-	-	-	-	9,778	9,778	ממשלת ישראל
305	(15)	98	249	753	24,185	34,818	847	45,666	46,514	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	3	4	-	4	4	פעילות לווים בחו"ל:
-	-	-	-	-	248	248	-	533	533	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	454	454	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	251	252	-	991	991	ממשלות חו"ל
305	(15)	98	249	753	24,436	35,070	847	46,657	47,505	סך הכל פעילות בחו"ל
										סך הכל

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות - 24,436 מיליון ש"ח, אגרות חוב - 11,408 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 536 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 342 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - 10,783 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 199 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 220 מיליון ש"ח.
8. לא כולל פקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

ריכוזיות לווים

מדיניות האשראי של הבנק הינה להגדיל את הפיזור בתיק האשראי בין הלווים השונים. על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 313 סך האשראי ללווה בודד ולקבוצת לווים בנקאית לא יעלה על 15% מהון הבנק, סך האשראי לקבוצת לווים לא יעלה על 25% מהון הבנק והחשיפה של סך כל החבובות נטו (לאחר ניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5 להוראה) של "הלווים", "קבוצות הלווים" ו"קבוצות הלווים הבנקאיות", שחבות כל אחד מהם נטו, עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על שיעור של 120% מהון הבנק. בתאריך ה-9 ליוני 2015 פרסם בנק ישראל עדכון להוראה אשר מצמצם את בסיס ההון המשמש לחישוב מגבלות החשיפה ללווים כך שבסיס ההון יכיל רק את הון רוברד 1 של הבנק (נכון להיום כולל גם את רוברד 2). ההפחתה של רוברד 2 מבסיס ההון תבוצע בשיעורים שווים על פני 12 רבעונים החל מ-2016 ועד לאיפוסו בסוף 2018, בהתאם להוראות המעבר. דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון הכוללים שמירת מרווח מסוים ממגבלות בנק ישראל אלה. הבנק עומד בהנחיות אלה ואינו חורג מהן.

ליום 31 בדצמבר 2017 לא קיימות יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לקבוצות לווים ולקבוצות לווים בנקאיות בבנק אשר חבות נטו, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 202.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 200 מיליון ש"ח, לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2017:

מספר לווים	אשראי מאזני * במיליוני ש"ח	סיכון אשראי		ענף
		חוץ מאזני	סך הכל	
5	375	1,219	1,594	בינוי ונדל"ן- בינוי
3	746	121	867	שירותים פיננסיים
1	251	-	251	תחבורה ואחסנה
9	1,372	1,340	2,712	סך הכל

* אשראי לציבור ונכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים.

הערות:

1. האשראי המאזני וסיכון האשראי החוץ מאזני סווגו לפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי (יתרת חוב רשומה).
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, חושב בהתאם להגדרות לצורך חישוב מגבלות חבות של לווה.
3. הנתונים מוצגים לפני ניכוי הביטחונות המותרים בקיזוז לצורך מגבלת לווה בודד וקבוצת לווים.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לששת קבוצות הלווים הגדולות בבנק לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2017:

מספר קבוצות	אשראי מאזני * במיליוני ש"ח	סיכון אשראי		ענף משק
		חוץ מאזני	סך הכל *	
2	265	494	759	בינוי ונדל"ן- בינוי
1	242	63	305	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
1	223	134	357	מסחר
1	273	59	332	אספקת חשמל ומים
1	172	145	317	תעשייה
6	1,175	895	2,070	סך הכל

* חבות נטו הנובעת מיתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לקבוצות לווים, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

חשיפה למדינות זרות - מאוחד

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות לכל אחת מהן הוא מעל 1% מפר נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון⁶, לפי הנמוך

ליום 31 בדצמבר 2017

חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴		חשיפה חוץ מאזנית ^{4,2}		חשיפה חוץ מאזנית מעבר לגבול ⁴	
לפרטון מעל שנה	לפרטון עד שנה	מדה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	מדה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך כל החשיפה המאזנית	סך כל החשיפה המאזנית
512	223	-	232	3	3
1	11	-	1	-	12
6	-	-	1	-	6
100	411	-	68	-	511
432	754	-	351	16	1,186
1,051	1,399	-	653	19	2,450
74	79	-	128	4	153

המדינה

ארה"ב	267	169	299	1,100
אירלנד ^{8,7}	11	1	11	-
איטליה ^{8,7}	-	6	-	-
בריטניה	328	44	139	328
אחרות ⁷	505	493	188	505
סך כל החשיפות למדינות	1,100	713	637	1,100
סך כל החשיפות למדינות LDC	-	153	-	-

שורת "סך החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים", הסכם נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה 5 להלן.

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות נזילים.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לאורך מנגלת חבות של לווה.
3. ממסלול, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
4. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוגנים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לינוי לאורך חבות לווה ושל קבוצת ליווי.
5. היות ועל פי כללי החוואה הסיכון מסווג על פי תושבות. נכללו בסכום זה תברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים.
6. הון המגדרות בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות הון - רכיב ההון".
7. על פי הוראות המפקח על הבנקים דרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, איטליה, יוון וספרד. ליום 31 בדצמבר 2017 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.
8. היות ועל פי כללי החוואה הסיכון מסווג על פי תושבות. סכומים אלו מובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או איילנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות OIG.

חשיפה למדינות זרות - מאוחד (המשך)

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון⁶, לפי הנמוך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016

חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴	חשיפה חוץ מאזנית ^{4,2}		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴						
	מזר: סיכון	מזר: סיכון	חובות	סיכון ארצי	סיכון מאזני	סך כל החשיפה המאזנית	לאחרים	לבנקים	לממשלות ³
לפרעון מעל שנה	מזר: סיכון	מזר: סיכון	פגומים ⁴	מאזני	בעייתי ⁴	המאזנית	לאחרים	לבנקים	לממשלות ³
542	293	-	220	2	2	835	160	221	454
1	14	-	1	-	-	15	1	14	-
8	1	-	1	-	-	9	8	1	-
567	353	-	311	15	15	920	621	299	-
1,118	661	-	533	17	17	1,779	790	535	454
115	80	-	85	5	5	195	195	-	-

במיליוני ש"ח

המידנה

ארה"ב
ארלנד^{8,7}
איטליה^{8,7}
אחרות⁷

סך כל החשיפות למדינות זרות 454

סך החשיפות למדינות LDC -

שורת "סך החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים", הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה 5 להלן.

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערכויות ובטחונות חזילים.
2. סיכון ארצי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
3. ממשלת, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
4. סיכון ארצי מאזני וחוץ מאזני, סיכון ארצי בעייתי וחובות פגומים מוגנים לפי השפעת ההפרישה להפסדי ארצי, ולפי השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת ליוויים.
5. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חבות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינת אלה, לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם חזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר ארצי או מממן פרויקטים של מדינות LDC.
6. הון כהמדרת בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מידנה והלימות ההון - רכיבי ההון".
7. על פי הוראות המפקח על הבנקים דרוש לגילוי בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 31 בדצמבר 2016 אין לבנק חשיפה למדינות פורטוגל, יוון וספרד.
8. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלוויים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי. הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם חזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר ארצי או מממן פרויקטים של מדינות PIGS.

חשיפה למדינות זרות - מאוחד (המשך)

- ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון³, לפי הנמוך.
 ליום 31 בדצמבר 2017: אין לבנק חשיפה.
 ליום 31 בדצמבר 2016: אין לבנק חשיפה.

- ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות^{4,2,1}:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016			2017		
סך הכל	אירלנד	הודו	סך הכל	אירלנד	הודו
במיליוני ש"ח					
85	6	79	95	15	80
-	11	(11)	2	(3)	5
10	(2)	12	(12)	-	(12)
95	15	80	85	12	73

1. במסגרת הגילוי האמור נכללו מדינות העונות על הקריטריונים המפורטים להלן:
  - מדינות שקיבלו סיוע מקרן המטבע הבינלאומית - (MF).
  - המדינות המדרגות CCC ומטה בסוכנות דירוג בינלאומית.
  - המדינה מסווגת על ידי הבנק העולמי בקבוצת הכנסה נמוכה או בינונית.
2. היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחובן (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות עם בעיות נזילות, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרויקטים של מדינות עם בעיות נזילות.
3. הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון - רכיבי ההון".
4. אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים¹ על בסיס מאוחד:

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 31 בדצמבר 2017			דירוג אשראי חיצוני ⁵
חשיפת אשראי	סיכון אשראי ³ חוץ מאזני	סיכון אשראי ² מאזני	חשיפת אשראי	סיכון אשראי ³ חוץ מאזני	סיכון אשראי ² מאזני	
						במיליוני ש"ח
195	19	176	58	18	40	AA- עד AAA
179	5	174	561	4	557	A- עד +A
161	-	161	21	-	21	BBB- עד +BBB
4	-	4	5	-	5	B
-	-	-	-	-	-	ללא דרוג
539	24	515	645	22	623	סה"כ חשיפה ⁴

1. מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וקסטודיאנים.
2. פקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות חוב, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המוצגים לפני קיזוז דו צדדי כהגדרתו בנספח ג' בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.
3. ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
4. לא קיימים מוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.
5. הדרוג הינו ברמת קבוצה בנקאית מאוחדת.

הערות:

- א. חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה באור 12.ה. לדוחות הכספיים).
- ב. לפירוט לגבי היקף החשיפה לקבוצות לווים בנקאיות ראה תת פרק "סיכון ריכוזיות תיק האשראי". למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 25.ב. לדוחות הכספיים.

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל כוללים בעיקר בנקים הפועלים במדינות OECD. עיקר החשיפות ליום 31 בדצמבר 2017 הינן למוסדות הפועלים בארצות הברית, בריטניה וגרמניה. לבנק חשיפה בסך 11 מיליון ש"ח לבנק אירלנדי בדרוג +A וחשיפה זניחה לבנקים הפועלים באיטליה. לא קיימת חשיפה לבנקים הפועלים ביוון, פורטוגל וספרד. לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר רכיבי ההון.

הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדרוג הבינלאומיות. הבנק עוקב אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-Credit Default Swaps, עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים.

הפעילות מול בנקים בחו"ל

פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מגבלות חשיפה המאושרות אחת לשנה הנבחנות באופן שוטף ומעודכנות בהתאם לצורך. חשיפת האשראי בפעילות עם בנקים בחו"ל נובעת בעיקרה מהפעילויות הבאות: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות כבטחון ללקוחות, פעילות בנגזרים, פעילות סליקה ורכישת אג"ח של בנקים.

הבנק פועל בנגזרים בעיקר מול בנקים עמם נחתמו הסכמי ISDA והסכמי CSA. לבנק הסכמי סליקה ב-Continuous Linked Settlement (CLS) באמצעות בנק בינלאומי גדול בעל דירוג גבוה, שהינו חבר מסלקת CLS. ישנם מטבעות ועסקות הנסלקים דו-צדדית.

נגזרי ריבית IRS במטבעות יורו ודולר נסלקים במסלקת LCH באמצעות Commerzbank שהינו חבר מסלקה. יתר העסקות נסלקות דו-צדדית.

הבנק קבע מגבלות חשיפה למוסדות פיננסיים השונים תוך התייחסות לחשיפת אשראי ישירה, לחשיפה הנובעת ממכשירים פיננסיים נגזרים ולסיכון סליקה. חשיפת האשראי הישירה הינה ברובה לטווח קצר ומהווה חלק מניהול עודפי הנזילות של הבנק במטבע חוץ. החשיפה ממכשירים פיננסיים נגזרים נובעת בעיקר מפעילות עם לקוחות והינה ברובה לטווחים של עד שנה.

בנוסף, פועל הבנק מול מספר מוסדות פיננסיים זרים לצורך קבלת שירותי משמורת (Custodian) בפעילות בניירות ערך זרים.

מדיניות הלוואות לדיור

המדיניות מפרטת את דרכי השגת היעדים העסקיים הנגזרים מהתכנית האסטרטגית ואת המתודולוגיה להעמדת האשראי וניהולו. המדיניות קובעת את תאבון וסיבולת הסיכון הן לגבי עסקה ספציפית והן לגבי סיכון התיק בכללותו וזאת על מנת להגביל את החשיפה לסיכונים האשראי מסוג זה, לשמר את איכותו של תיק האשראי ולמזער את הסיכון הגלום בו.

מדיניות האשראי מתורגמת לנהלים והנחיות מפורטות להעמדת האשראי, לניהול תיק האשראי ולתהליכי הבקרה עליו. יישום הנהלים וההנחיות מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן הלוואות דיור. המדיניות נבחנת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה ומותאמת למציאות הכלכלית וההתפתחויות בסביבה העסקית, תוך בחינת הסיכונים והשינויים בהנחיות הרגולטוריות. על מנת לתת ביטוי לשינויים אלו מעדכן הבנק מעת לעת את תמהיל המוצרים, הקריטריונים העסקיים, המגבלות ותמחור האשראי לדיור.

סמכויות למתן הלוואות לדיור:

תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי מתבסס על מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ברמות השונות עד לדרג של ועדת אשראי בראשות המנכ"ל, בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון.

כלי בקרה וניהול סיכונים:

בבנק קיימים מנגנונים שונים של בקרות, הן פנימיות בשרשרת הניהול של מערך אשראי קמעונאי ומשכנתאות, והן חיצוניות לתהליכי האשראי. כלי הבקרה כוללים בין היתר הגדרות מפורטות של מרכיבי ניהול הסיכונים ובקרתם, קביעת תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון למרכיבי הפעילות השונים, הטמעת מערכות מיכוניות הן ברמת הסניף והן ברמת המטה, פעילות הדרכה ייעודית ומתכונת דיווח ובקרה בכל הרמות בבנק.

בבחינת הסיכונים בתהליך אישור הלוואה לדיור, מדיניות הבנק קובעת קריטריונים ברורים לבחינת איכות הלקוח וסיכונים העסקה המאפיינים את תחום המשכנתאות, תוך התייחסות להוראות רגולטוריות, מגבלות הסיכון ותנאי השוק המשתנים מעת לעת.

להלן פרמטרים מרכזיים הנלקחים בחשבון בעת דיון בבקשת האשראי:

- בחינת יכולת החזר מההכנסה הפנויה של הלואים, עושרם הפיננסי ושיעור המימון ביחס לשווי הנכס, בהתייחס למגבלות הרגולטוריות והפנימיות.
- שעבודים על הנכס ומצבו המשפטי.
- מימון דירות להשקעה.
- מיקום הנכס וסחירותו.
- בחינת יחס תשואה לנכסי הסיכון בהתאמה ליעדים שקבע הבנק.

בכל בקשת אשראי מתבצעות בדיקות תקינות אוטומטיות ממאגרי מידע שונים, המוצגות לקצין האשראי כפרמטר מקדמי לבחינת העסקה ואישורה.

הלוואות לדיור עם מאפייני סיכון משמעותיים נבחנות על פי קריטריונים ספציפיים. לדוגמה - בהלוואות המועמדות במסלול ריבית משתנה, נבחנת יכולת החזר של הלקוח בסימולציה של עליית ריבית בשיעור העולה על הריבית המוצעת ללקוח בכל המסלולים בהם רכיב ריבית משתנה.

בחינת סיכונים התיק נעשית על ידי בחינת מגזרים וחתכים שונים (לדוגמה, קבוצות רכישה, דירות להשקעה), בחינת איכות הלואים וכן בחינת הסיכונים בסדרת תרחישי קיצון. מערך המשכנתאות עוקב באופן שוטף ורציף אחר התפתחות האשראי לדיור, כמו גם אחר התפתחות השינויים בהחזרי תשלומי המשכנתא, הן ברמת הסניף והן ברמת כלל התיק ובוחן את המשמעויות השונות הנגזרות מכך.

מבוצע ניטור שוטף לסיכון בתיק, המדווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, אשר מובא לדיון להנהלת הבנק, לוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ולדירקטוריון הבנק. במסגרת זו נבחנים ומדווחים בתחומי האשראי למשכנתאות, נושאים כגון: התפתחות דירוג התיק, העמידה במרכיבי תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון למשכנתא הבודדת, בחינת איכות הניהול במשכנתאות, בחינת עמידת התיק בתרחישי קיצון ועוד.

התפתחות התיק:

להלן התפתחות היתרות בתיק ההלוואות לדיור* של הבנק וחלקו של הבנק מכלל המערכת הבנקאית:

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	
			במיליוני ש"ח
7,719	8,638	9,133	היקף אשראי
(0.2%)	11.9%	5.7%	גידול למול סוף שנה קודמת
311,020	326,799	341,619	היקף אשראי כלל המערכת
2.5%	2.6%	2.7%	שיעור הבנק מכלל המערכת

* היקף האשראי לדיור, כולל קבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

חלקו של הבנק מכלל המערכת הבנקאית בממוצע בשלוש השנים האחרונות עומד על כ- 2.6%.

פריסה גיאוגרפית:

כ- 70% מהמשכנתאות ניתנות באזור ת"א, ירושלים והמרכז (בהם מרוכזים רוב סניפי הבנק). התפלגות גיאוגרפית זו מצביעה על סיכון נמוך יחסית, לאור רמת התעסוקה באזורים אלו, נתוני הביקוש וההיצע ולאור העובדה שמדובר באוכלוסייה מבוססת.

הלוואות בשיעור מימון העולה על 60% (החישוב הינו בהתאם להוראת דיווח לפיקוח 876):
להלן ביצועי הלוואות לדיור בשיעור מימון העולה על 60% בשלוש השנים האחרונות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
			במיליוני ש"ח
1,233	2,032	1,584	סך הכל ביצועים של הלוואות לדיור לתקופה
101	180	256	ביצועים לתקופה בשיעור מימון גבוה מ- 60%
8%	9%	16%	שעור ביצועים לדיור מעל 60% מתוך סך הכל ביצועים לדיור

מניתוח ביצועי המשכנתאות של שנת 2017, בקבוצת המשכנתאות שניתנו בשיעור מימון העולה על 60% (בהתאם לאמור בהוראת הדיווח לפיקוח 876) עולה כי, כולן ניתנו בשיעורים שבין 60%-75%. בהתאם להנחיות בנק ישראל, החל מתאריך ה-1 בנובמבר 2012, לא מאושרות בבנק הלוואות חדשות בשיעור מימון העולה על 75%.
כמו כן, פילוח המשכנתאות אשר ניתנו בשיעור מימון נמוך מ- 60% בשנת 2017 מצביע על כך ש- 41% מהמשכנתאות ניתנו בשיעור מימון שבין 45%-60%, יתר המשכנתאות נתנו בשיעור של עד 45%.

פירוט שיעור החזר ממוצע מהכנסה פנויה (החישוב הינו בהתאם להוראת דיווח לפיקוח 876):

מניתוח ביצועי המשכנתאות של שנת 2017, לפי פילוח שיעור החזר מהכנסה פנויה (בהתאם לאמור בהוראת הדיווח לפיקוח 876) עולה כי, רובן ניתנו בשיעורים שבין 20%-30%. שיעור ביצועי ההלוואות לדיור בשיעור החזר הגבוה מ- 40% עמד בשנת 2017 על 1.04% בלבד. בהתאם להנחיות בנק ישראל, החל מתאריך ה-1 באוגוסט 2013, לא מאושרות בבנק הלוואות חדשות בשיעור החזר מהכנסה פנויה העולה על 50% והלוואות הניתנות בשיעור החזר מהכנסה העולה על 40% משוקללות ב- 100% נכסי סיכון.

הלוואות לתקופות ארוכות:

ככלל, תקופות ההלוואות בכל המגזרים ניתנות לתקופות של עד 25 השנה, ובאישור מערך המשכנתאות, עד 30 שנה.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות* לדיור לפי מגזרי הצמדה:

בביטחון דירת מגורים		למטרת מגורים											
סך הכל	מגורים	סך הכל	מגזר צמוד מט"ח		מגזר צמוד מדד		מגזר לא צמוד		מגזר לא צמוד		סך הכל	מגורים	
			ריבית משתנה	ריבית קבועה	ריבית משתנה	ריבית קבועה	ריבית משתנה	ריבית קבועה					
יתרה	יתרה	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
%		%		%		%		%		%		%	
9,089	364	8,725	1.2	105	11.3	987	9.2	801	44.7	3,897	33.6	2,935	31.12.17
8,599	301	8,298	1.6	135	11.0	911	10.4	863	45.2	3,749	31.8	2,640	31.12.16

* יתרת ההלוואות מוצגת נטו, לאחר הפרשה להפסדי אשראי.

הפרשה להפסדי אשראי:

החלטה על הפרשה להפסדי אשראי מבוצעת על בסיס סקירה של תיק האשראי לדיור, על פי נוהל מובנה, הקובע בין היתר את הסמכויות לבחינה ולהחלטה על הפרשה כאמור. ההפרשה להפסדי אשראי בהלוואות לדיור נערכת לפי עומק הפיגור, למעט הלוואות שחלות לגביהן נסיבות מיוחדות, כפי שהוגדרו בהוראות ניהול בנקאי תקין, שלגביהן נערכת הפרשה על בסיס בחינה פרטנית או קבוצתית בהתאם להוראת חובות פגומים.

להלן התפתחות נתוני יתרות הפיגור וההפרשות להפסדי אשראי על פני התקופות:

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	
26	30	38	יתרת פיגור ברוטו (כולל ריבית פיגור)
0.34%	0.35%	0.42%	שיעור מהתיק
8	9	12	יתרת הפרשה לפי עומק פיגור
27	30	32	יתרת הפרשה קבוצתית ¹
35	39	44	סך הכל יתרת הפרשה להפסדי אשראי
0.45%	0.45%	0.48%	שיעור מהתיק

1. לרבות קבוצות רכישה.

כללי:

במסגרת ניהול סיכוני אשראי לאנשים פרטיים נוקט הבנק אמצעים שונים להפחתת הסיכונים הנובעים ממתן אשראי זה. מדיניות האשראי הצרכני מפרטת את המדיניות בתחום האשראי בהתאמה לכללי הממשל התאגידי, כפי שנקבעה על ידי הדירקטוריון ואת הקווים המנחים של הדירקטוריון לדרגי הניהול השונים בהתאם לתחומי האחריות שלהם, תחום סמכותם ואופן הבקרה והדיווח שלהם לרבות על מקרים חריגים. המדיניות מגדירה לאנשי האשראי בסניפים ובמטה את העקרונות באשר לאישור האשראי ולדרך ניהול האשראי, שמעמיד הבנק ללווים. המדיניות והקווים המנחים מבוססים, בין היתר, על תיאבון הסיכון של הבנק ומגדירים את התנאים הנדרשים, על מנת לפעול בהתאם לתיאבון ובתחום סיבולת הסיכון.

עקרונות למתן אשראי:

ככלל, הבנק מעמיד אשראי תוך התחשבות בצרכי הלקוח, בשקיפות ותוך מתן גילוי נאות מתאים. ניהול האשראי הצרכני מאופיין בפיזור נרחב בין הלקוחות וללא תלות בלקוח בודד והתנהגות ניתנת לחיזוי של קבוצות לקוחות הומוגניות.

במסגרת בקשת האשראי מתועדים תמהיל האובליגו, הביטחונות ונתונים נוספים כגון: מחזור, ותק, ניסיון ועוד. על בסיס נתונים אלו ונתונים כגון כושר החזר ועושר פיננסי, נבנה מודל דירוג לתמיכה בקבלת החלטה לאשר את הבקשה או לדחותה. עיקרו של תיק האשראי מאופיין בשלושת תחומי הפעילות הבאים:

• לקוחות פרטיים שיעקר פעילותם מול הבנק

אשראי זה ניתן ללקוחות הבנק ומתבסס על היכרות עם הלקוח, ניתוח יכולת ההחזר שלו, ניסיון האשראי המצטבר מולו בבנק ותמונה עדכנית של מרבית פעילותו האשראית. אשראי ללקוחות חדשים ניתן תוך התבססות על נתונים תומכים ומצבם בבנק המקור.

הלוואות ללקוחות אלו מועמדות לתקופה המתאימה לצרכי הלקוח, ליכולת ההחזר שלו ולמטרת הלוואה. ככלל, הלוואות מועמדות לתקופה של עד 120 תשלומים חודשיים רציפים.

• לקוחות פרטיים שיעקר פעילותם אינה בבנק אגוד (להלן: "לקוחות מוצר"):

○ לקוחות מוצר במרכז לבנקאות ישירה

פעילות לקוחות מוצר מבוצעת באמצעות המרכז לבנקאות ישירה, המהווה יחידה מתמחה בתחום זה. ככלל פעילות המוצר מאופיינת במודלים ייעודיים לכל סוג מוצר.

○ לקוחות מוצר בחברת אגוד ליסינג בע"מ

מרבית האשראי למגזר פעילות זה הינו כחלק מפעילות חברת אגוד ליסינג בע"מ ומתבסס על נתונים תומכים לגבי הכנסתם של הלקוחות, יכולת ההחזר שלהם ומצבם בבנק המקור וכן על הרכב הנרכש וההון העצמי המשולם בעסקה.

בקריות:

תהליכי מתן אשראי:

תהליך מתן האשראי ללקוחות מבוצע במספר ערוצי התקשרות אפשריים עם הלקוח. כחלק מתהליך מתן האשראי מפעיל הבנק מערכות תומכות החלטה תוך התייחסות לנקודות הבאות:

- תוצאות מודלי דירוג ללקוחות (קיימים, חדשים, מוצר) נתון המצביע על רמות הסיכון של הלקוחות.
  - פעילות הלקוח וההיסטוריה האשראית שלו:
    - לאוכלוסיית הלקוחות הקיימים בבנק, טרם העמדת האשראי נבחנת פעילות הלקוח וההיסטוריה האשראית שלו.
    - לגבי לקוחות חדשים מקבל הבנק מידע על הלקוח לרבות אסמכתאות מתאימות טרם אישור האשראי בפועל.
  - התייחסות לנתונים ממאגרים שונים (BDI).
  - שאלון בקשת אשראי נרחב ללקוח בהתאם לסוג המוצר המבוקש.
- לאחר שיקול הפרמטרים מתקבלת המלצה לאישור האשראי ובהתאם לסמכויות האשראי המוגדרות במדיניות מתבצע האישור בפועל.

תהליכי ניהול האשראי ובקרה:

- תפיסת הבקרה של הבנק מסתמכת על תהליכי מעקב ובקרה בשכבות שונות (מעגלי בקרה) שתכליתם הצפת לקוחות חריגים או התנהלות חריגה בחשבונות הלקוחות. הבנק מפעיל מערכות ותהליכי בקרה שמטרתם זיהוי מוקדם ככל האפשר של חשבונות בעלי סממנים שליליים, המצביעים על אפשרות שהחשבון ייקלע לקושי בהחזר האשראי. לצורך כך, עומדים לרשות הסניפים והמטה כלי בקרה והתראה לאיתור וסימון חשבונות אלו.
- דיווח על התפתחות תיק האשראי הצרכני בבנק לרבות עמידה במגבלות תאבון וסיבולת סיכון.
- מעקב ודיווח רבעוני אחר אינדיקטורים לבחינת המדיניות כפי שנקבע במדיניות הבנק.

להלן יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) :

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2016	2017	
שינוי באחוזים		במיליוני ש"ח	
27.0	2,818	3,578	הלוואות
8.4	782	848	כרטיסי אשראי ועו"ש
22.9	3,600	4,426	סך הכל אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
			מזה :
22.9	3,579	4,397	לא בעייתיים
61.5	13	21	בעייתיים לא פגומים
-	8	8	פגומים
22.9	3,600	4,426	סך הכל אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
14.6	151	173	אשראי בסכום העולה מעל 0.5 מיליון ש"ח ללווה

להלן נתוני המחיקות החשבונאיות ושיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2016	2017	
שינוי באחוזים		במיליוני ש"ח	
111.1	18	38	מחיקות חשבונאיות נטו ¹
91.2	34	65	הוצאות בגין הפסדי אשראי ²
	0.94%	1.47%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור לאנשים פרטיים

1. מזה: 34 מיליון ש"ח בגין הלוואות שלא קיים בגינם חשבון עו"ש (31.12.2016 - 17 מיליון ש"ח).

2. מזה: 53 מיליון ש"ח בגין הלוואות שלא קיים בגינם חשבון עו"ש (31.12.2016 - 27 מיליון ש"ח).

להלן ניתוח האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) לפי תקופות נותרות ממוצעות לפרעון ליום 31 בדצמבר 2017*:

אשראי לציבור לאנשים פרטיים							תקופה נותרת ממוצעת לפרעון
אשראי חוץ מאזני	סך הכל אשראי מאזני	מעל 200 אלפי ש"ח	150 עד 200 אלפי ש"ח	100 עד 150 אלפי ש"ח	50 עד 100 אלפי ש"ח	עד 50 אלפי ש"ח	
							במיליוני ש"ח
1,334	2,914	160	72	245	719	1,718	עד שנתיים
107	817	131	49	115	268	254	משנתיים עד 4 שנים
50	559	77	47	113	238	84	מ 4 שנים עד 6 שנים
9	74	26	11	21	15	1	מ 6 שנים עד 8 שנים
5	60	21	9	20	9	1	מ 8 שנים עד 10 שנים
-	2	1	1	-	-	-	מעל 10 שנים
1,505	4,426	416	189	514	1,249	2,058	סך הכל

* הנתונים כוללים יתרות ומסגרות אשראי בכרטיסי אשראי.

להלן פילוח לפי גודל חבות לווה לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) ליום 31 בדצמבר 2017**:

אשראי מאזני	חוץ מאזני	מדרג אשראי
במיליוני ש"ח		
1,293	244	עד 10 אלפי ש"ח
120	453	מ 10 עד 20 אלפי ש"ח
42	907	מ 20 עד 40 אלפי ש"ח
17	1,335	מ 40 עד 80 אלפי ש"ח
33	883	מ 80 עד 150 אלפי ש"ח
-	322	מ 150 עד 300 אלפי ש"ח
-	282	מעל 300 אלפי ש"ח
1,505	4,426	סך הכל

** גודל חבות לווה נקבע לפי יתרת האשראי המאזני.

להלן פילוח לפי סוג האשראי ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים ליום 31 בדצמבר 2017:

במיליוני ש"ח	
3,578	הלוואות
848	כרטיסי אשראי ועו"ש
4,426	סך הכל
	מזה:
565	הלוואות בלון***
3,013	הלוואות בפירעון חודשי
	*** הלוואות בלון על-פי תקופה:
409	עד שנתיים
129	משנתיים עד 4 שנים
27	מ 4 שנים עד 6 שנים

להלן פילוח בטחונות לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) ליום 31 בדצמבר 2017:

ביטחונות	יתרת אשראי מאזני במיליוני ש"ח	יתרת אשראי חוץ-מאזני
סך אשראי שאינו מגובה בביטחונות	2,038	1,420
סך אשראי המגובה בביטחונות	2,388	85
מזה: פקדונות וניירות ערך*	1,125	67
נדל"ן*	479	5
אחר*	784	13
סך הכל	4,426	1,505

* יתרות שיש בגין בטחונות.

להלן פילוח תיק הנכסים הפיננסיים לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) ליום 31 בדצמבר 2017:

נכסים פיננסיים						גובה ההכנסה
עד 10	10 עד 50	50 עד 200	200 עד 500	מעל 500	סך הכל	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
אשראי לציבור לאנשים פרטיים						
במיליוני ש"ח						
2,610	-	3	1	1	2,615	חשבונות ללא הכנסה קבועה לחשבון *
85	11	7	4	4	111	נמוכה מ 5 אלפי ש"ח
128	35	25	8	8	204	מ 5 עד 10 אלפי ש"ח
131	50	33	11	8	233	מ 10 עד 15 אלפי ש"ח
122	49	35	14	11	231	מ 15 עד 20 אלפי ש"ח
386	199	201	107	139	1,032	מ 20 אלפי ש"ח ומעלה
3,462	344	304	145	171	4,426	סך הכל

* בעיקר בגין אשראי שהועמד במסגרת תיק מימון ישיר וחברת הבת המאוחדת אגוד לסינג בע"מ. בשל אופי ניהול החשבון ההכנסה אינה באה לידי ביטוי בחשבון העו"ש.

להלן פילוח הכנסה קבועה לחשבון אנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) ליום 31 בדצמבר 2017:

אשראי לציבור לאנשים פרטיים							הכנסה קבועה לחשבון
עד 50	50 עד 100	100 עד 150	150 עד 200	מעל 200	סך הכל	אשראי חוץ מאזני	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	מאזני	
במיליוני ש"ח							
1,446	784	270	75	40	2,615	25	ללא הכנסה קבועה*
160	77	24	10	44	315	244	עד 10 אלפי ש"ח
194	155	65	20	30	464	373	מ 10 עד 20 אלפי ש"ח
258	233	155	84	302	1,032	863	מעל 20 אלפי ש"ח
2,058	1,249	514	189	416	4,426	1,505	סך הכל

* בעיקר בגין אשראי שהועמד במסגרת תיק מימון ישיר וחברת הבת המאוחדת אגוד לסינג בע"מ. בשל אופי ניהול החשבון ההכנסה אינה באה לידי ביטוי בחשבון העו"ש.

אשראי לבינוי ונדל"ן

הבנק מתמקד בליווי פרויקטים למגורים באזורי ביקוש ובעלי המאפיינים הבאים:
 - פרויקטים בעלי שיעורי רווח נאותים וסיכון נמוך.
 - מימון בניית דירות סטנדרטיות.

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל לבינוי ונדל"ן, ליום 31 בדצמבר 2017 (במיליוני ש"ח):

<u>סוג הלונה</u>	
5,348	ייזום בניה
209	קבוצות רכישה
230	עבודות הנדסה אזרחית (תשתיות)
1,872	נדל"ן מניב
7,659	סך הכל ענף בינוי ונדל"ן
78	תעשייה וחרושת במוצרי בניה
80	מסחר במוצרי בניה
7,817	סך הכל

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל בענף בינוי ונדל"ן ליום 31 בדצמבר 2017 (במיליוני ש"ח):

<u>סוג האשראי</u>	
1,827	אשראי מאזני לענף הבניה
911	מזה: אשראי מאזני לליווי פרויקטים
82	מזה: אשראי מאזני לקבוצות רכישה (מעל 10 יח"ד)
1,126	נדל"ן
448	אג"ח קונצרני**
2,221	ערביות/ ערביות מכר*
1,960	התחייבויות למתן אשראי- מסגרות
77	אחר
7,659	סיכון אשראי כולל
18.91%	סך הכל חבות ענף הבינוי והנדל"ן*** מסך הכל חבויות הציבור

* ערביות מכר משוקללות לפי 10%/50% וערביות אחרות לפי 100%.

** אג"ח קונצרני המוחזק על ידי הנוסטרו.

*** על פי מדידת ריכוזיות ענפית כמפורט בהוראת נב"ת 315.

ליום 31 בדצמבר 2017 הבנק מממן 148 פרויקטים בשלבים שונים, עם היקף של כ- 7,392 יחידות דיור. מתוכם כ- 70% באזורי הביקוש.

להלן התפלגות הפרויקטים על פי מיקום גיאוגרפי, ליום 31 בדצמבר 2017:

מסגרות מאושרות		מסגרות מאושרות		מספר פרויקטים	איזור
ניצול בפועל *	מסגרות מאושרות	ניצול בפועל *	מסגרות מאושרות		
ב %		במיליוני ש"ח			
7.4	6.4	313	425	13	ירושלים וסביבותיה
6.8	8.3	291	548	9	תל אביב
48.4	47.6	2,061	3,150	66	מרכז
11.8	10.8	500	715	20	צפון
25.6	26.9	1,091	1,785	40	דרום
100.0	100.0	4,256	6,623	148	סך הכל

* כולל אשראי מאזני וחוף מאזני ללא התחייבויות למתן אשראי.

מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת אשראי ללקוחותיו ברמת מינוף שעולה באופן משמעותי על המקובל בענף עליו נמנה הלקוח וכן למימון שבעיקרו נועד למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים, המתאפיין לעיתים בסכומים או שיעורי מימון גבוהים, כאשר יכולת פירעון האשראי מבוססת בעיקרה על התאגיד הנרכש. כל בקשה לאשראי מסוג זה נבחנת לגופה, תוך התחשבות בטיב הלקוח, יכולת ההחזר והביטחונות המוצעים. היקף חשיפת האשראי כפוף למגבלות רגולטוריות ולמדיניות הבנק (שהינה שמרנית יותר מאשר המגבלות הרגולטוריות).

בעדכון מדיניות ניהול סיכון האשראי העסקי לשנת 2017 ההגדרות והמגבלות בנושא הורחבו, וזאת לאור עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 327 "ניהול הלוואות ממונפות" ו-323 "מגבלות על מימון עסקאות הוניות", בתוקף מיום ה-1 בינואר 2016.

להלן התפלגות החשיפה לעסקאות מימון ממונף לפי ענפי משק ולפי אזור גיאוגרפי⁴:

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 31 בדצמבר 2017			
מאזני ¹	חוץ מאזני	סך הכל ²	מאזני ¹	חוץ מאזני	סך הכל ²	
במיליוני ש"ח						
188	113	75	231	50	181	ישראל:
21	-	21	22	-	22	מסחר
183	105	78	241	129	112	תעשייה ³
84	-	84	74	-	74	בינוי ³
109	1	108	101	-	101	פעילות נדל"ן
94	-	94	87	-	87	כריה וחציבה
679	219	460	756	179	577	שירותים פיננסיים ³
						סך הכל
59	29	30	60	29	31	אירופה:
738	248	490	816	208	608	בינוי ונדל"ן
						סך הכל מימון ממונף

1. יתרה מאזנית נטו בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי וביטחונות המותרים לניכוי לפי סעיף 5 בהוראת ניהול בנקאי תקין 313.
2. יתרת חבות נטו העולה על הסף שנקבע לגבי מימון הוני (35 מיליון ש"ח) בהוראת ניהול בנקאי תקין 323. הבנק אימץ סף זה גם לגבי מימון ממונף אחר.
3. קיים לקוח בענף התעשייה שחובו, לאחר ניכוי הפרשות פרטניות להפסדי אשראי הינו כ-22 מיליון ש"ח מסווג כחוב פגום ולקוח בענף הבינוי המסווג כחוב פגום שחובו לאחר ניכוי הפרשות פרטניות להפסדי אשראי הינו כ-16 מיליון ש"ח.
4. אחד מבעלי השליטה, בעקיפין, בחברה שהינה בישראל, הינו בעל דרכון של אירלנד. אין חשיפה לפורטוגל, יוון, ספרד או איטליה.

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בתנאי השוק (רמת מחירים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות). הדירקטוריון מתווה את אסטרטגיית סיכון השוק ומסגרת ניהול סיכון השוק, וסוקר בתדירות שנתית לפחות את מסמך מדיניות השוק של הבנק. המבנה הארגוני לניהול סיכוני השוק מבוסס על כללי הממשל התאגידי וכולל את שלושת קווי ההגנה, בהתאם להגדרות המפורטות בהוראת ניהול בנקאי תקין 310.

מדידת סיכוני השוק מבוצעת ביחס למכלול גורמי סיכוני השוק שזוהו במוצרים ופעילויות הבנק, המאזניות והחוץ מאזניות באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע בשיטה הפרמטרית ובשיטה ההיסטורית ברמת ביטחון של 99% ומבוצע ברמה יומית. בנוסף למודל VAR הבנק מפעיל תרחישי קיצון (Stress) הוליטיים ולסיכון ריבית בפרט, ובכלל זה Stressed VAR. מטרת תרחישי הקיצון הינה הערכת השפעתם הפוטנציאלית של אירוע חריג או שורת אירועים חריגים על התממשותם של סיכונים והשפעתם על יציבות הבנק.

תהליכי הניטור והבקרה מבוצעים בקווי ההגנה הראשון והשני תוך ניטור החשיפות בפועל אל מול המגבלות בחתך קווי עסקים וחתך סיכונים, והצפת התראות על חריגות ועל קרבה למגבלות, מעקב אחר גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים, למידע נוסף על ניהול סיכון השוק ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>.

להלן ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח במונחי VAR (מדידת VAR ל-10 ימים, למעט בתיק הבנקאי לחודש קלנדר)¹:

מגזר	סוג מגבלה	מגבלה		בפועל	
		ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2016
סה"כ	חשיפת שוק כוללת ²	160	190	92.5	77.8
סה"כ	חשיפת שוק כוללת בתיק למסחר ²	50	60	9.4	5.3
ריבית	חשיפת ריבית כוללת ²	150	170	48.5	46.7
ריבית	DV כולל ³	7.5%	210	4.4%	111.8
בסיס	VAR ²	60	60	17.9	9.2
מניות	VAR ²	30	30	18.3	18.0
אופציות	תרחישים VOL/SPOT	28	28	6.7	3.9

1. בחישוב הסך הכל מובאים בחשבון הקטנות סיכוני הריבית בגין מיתאמים (קורלציות) בחשיפות הריבית בין מטבעות שונים על פני התקופות בתיק בנקאי ולמסחר בנפרד.
2. מדידת ה-VAR ל-10 ימים, למעט בתיק הבנקאי לחודש קלנדר.
3. החל מ-30/9/2017 חשיפת הריבית במונחי DV כולל עודכנה מהצגת הנתון במיליוני ש"ח למונחי אחוזים מההון העצמי.

סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון הנובע מהשפעה אפשרית של שינויים בעקומי ריבית ובמתאם בין הריביות על השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות ועל חשיפות הריבית. מפורט להלן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשערי ריבית):

ליום 31 בדצמבר 2017					
סך הכל	מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי	
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד
					במיליוני ש"ח
40,736	447	747	3,193	5,517	30,832
					נכסים פיננסיים ¹
36,496	436	2,866	14,924	1,204	17,066
					סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים
38,461	414	1,026	5,049	3,811	28,161
					נגזרים וחוץ מאזניים ³
					התחייבויות פיננסיות ¹
36,633	473	2,672	13,059	1,281	19,148
					סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים
2,138	(4)	(85)	9	1,629	589
					נגזרים וחוץ מאזניים ³
					שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2016					
סך הכל	מטבע חוץ ²			מטבע ישראלי	
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד
					במיליוני ש"ח
39,740	85	302	3,620	5,752	29,981
					נכסים פיננסיים ¹
39,715	1,653	3,123	20,302	402	14,235
					סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים
37,777	447	1,241	5,560	3,970	26,559
					נגזרים וחוץ מאזניים ³
					התחייבויות פיננסיות ¹
39,766	1,293	2,222	18,256	697	17,298
					סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים
1,912	(2)	(38)	106	1,487	359
					נגזרים וחוץ מאזניים ³
					שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

לפירוט נוסף בדבר ההנחות והפרמטרים ששימשו לחישוב השווי ההוגן - ראה באור 30.א.ג. בדוחות הכספיים. ראה הערות להלן.

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

ליום 31 בדצמבר 2017

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית⁴									
שינוי בשווי הוגן		מטבע חוץ²					מטבע ישראלי		
סך הכל	סך הכל	סך הכל	השפעות מקזזות		אחר	אירו	דולר	צמוד	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
(12.3%)	(264)	1,874	-	(6)	(88)	(63)	1,545	486	גידול מיידי מקביל של 1%
(0.9%)	(20)	2,118	-	(5)	(85)	-	1,629	579	גידול מיידי מקביל של 0.1%
13.6%	291	2,429	-	(4)	(82)	61	1,743	711	קיטון מיידי מקביל של 1%

ליום 31 בדצמבר 2016*

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית⁴									
שינוי בשווי הוגן		מטבע חוץ²					מטבע ישראלי		
סך הכל	סך הכל	סך הכל	השפעות מקזזות		אחר	אירו	דולר	צמוד	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
(13.1%)	(250)	1,662	-	(2)	(51)	48	1,402	265	גידול מיידי מקביל של 1%
(1.6%)	(29)	1,883	-	(1)	(44)	101	1,477	350	גידול מיידי מקביל של 0.1%
12.8%	246	2,158	-	(1)	(36)	143	1,581	471	קיטון מיידי מקביל של 1%

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים וגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
  2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
  3. סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בבאור 30 בדוחות הכספיים.
  4. שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של המכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
- * 000 מחדש.

הערה:

לא ארע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

סיכון בסיס

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על הון הבנק וכוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית (סוגריים מייצגים קיטון):

מט"ח אחר	פר"ש	יין	ליש"ט	אירו	דולר במיליוני ש"ח	
(0.8)	0.1	1.0	0.1	(8.2)	22.3	ליום 31 בדצמבר 2017
0.8	(0.1)	(1.0)	(0.1)	(6.6)	(17.5)	עליה של 10%
						ירידה של 10%
					מדד	
					במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017
					45.0	עליה של 3%
					(45.0)	ירידה של 3%
מט"ח אחר	פר"ש	יין	ליש"ט	אירו	דולר במיליוני ש"ח	
(0.3)	0.2	(0.2)	0.1	(7.5)	(2.0)	ליום 31 בדצמבר 2016
0.3	(0.2)	0.2	(0.1)	6.4	(6.6)	עליה של 10%
						ירידה של 10%
					מדד	
					במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2016
					42.1	עליה של 3%
					(42.1)	ירידה של 3%

להלן תמצית מאזני ההצמדה:

ליום 31 בדצמבר 2017				
סך הכל	פריטים לא כספיים	מט"ח כולל צמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד במיליוני ש"ח
41,892	734	4,521	5,604	31,033
39,379	222	6,634	4,029	28,494
<u>2,513</u>	<u>512</u>	(2,113)	1,575	2,539
		2,035	(77)	(1,958)
		187	-	(187)
		<u>* 109</u>	<u>1,498</u>	<u>394</u>

נכסים
התחייבויות

עסקות עתידיות, נטו
אופציות (שווי דלתא)
סה"כ

* מזה: דולר - 118 מיליון ש"ח, אירו - (13) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - 4 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל	פריטים לא כספיים	מט"ח כולל צמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד במיליוני ש"ח
40,988	904	4,160	5,865	30,059
38,646	399	7,493	4,171	26,583
<u>2,342</u>	<u>505</u>	(3,333)	1,694	3,476
		3,164	(295)	(2,869)
		125	-	(125)
		<u>* (44)</u>	<u>1,399</u>	<u>482</u>

נכסים
התחייבויות

עסקות עתידיות, נטו
אופציות (שווי דלתא)
סה"כ

* מזה: דולר - (15) מיליון ש"ח, אירו - (26) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - (3) מיליון ש"ח.

פרטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ראה באור 28 לדוחות הכספיים.

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2016										ליום 31 בדצמבר 2017									
מספר חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	מספר חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	מספר חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	מספר חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	מספר חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	מספר חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן
0.9	2.77	29,981	0.8	30,832	0.9	2.71	12,242	0.3	28,161	0.3	2.71	12,242	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3
0.9	9,000	5,235	0.9	4,824	1.0	11,948	5,018	1.0	14,130	1.0	14,130	5,018	1.0	14,130	1.0	14,130	1.0	14,130	1.0
0.8	44,216	47,898	0.8	47,898	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	47,309	47,309	0.5	47,309	0.5	47,309	0.5	47,309	0.5
0.3	0.55	26,559	0.3	28,161	0.3	0.37	28,161	0.3	28,161	0.3	0.37	28,161	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3
1.0	5,350	5,018	1.0	5,018	1.0	5,350	5,018	1.0	5,018	1.0	5,350	5,018	1.0	5,018	1.0	5,018	1.0	5,018	1.0
0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	0.5	47,309	0.5
0.9	2.77	29,981	0.8	30,832	0.9	2.71	12,242	0.3	28,161	0.3	2.71	12,242	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3
0.9	9,000	5,235	0.9	4,824	1.0	11,948	5,018	1.0	14,130	1.0	14,130	5,018	1.0	14,130	1.0	14,130	1.0	14,130	1.0
0.8	44,216	47,898	0.8	47,898	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	0.5	47,309	0.5
0.3	0.55	26,559	0.3	28,161	0.3	0.37	28,161	0.3	28,161	0.3	0.37	28,161	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3
1.0	5,350	5,018	1.0	5,018	1.0	5,350	5,018	1.0	5,018	1.0	5,350	5,018	1.0	5,018	1.0	5,018	1.0	5,018	1.0
0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	0.5	47,309	0.5
0.9	2.77	29,981	0.8	30,832	0.9	2.71	12,242	0.3	28,161	0.3	2.71	12,242	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3
0.9	9,000	5,235	0.9	4,824	1.0	11,948	5,018	1.0	14,130	1.0	14,130	5,018	1.0	14,130	1.0	14,130	1.0	14,130	1.0
0.8	44,216	47,898	0.8	47,898	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	0.5	47,309	0.5
0.3	0.55	26,559	0.3	28,161	0.3	0.37	28,161	0.3	28,161	0.3	0.37	28,161	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3	28,161	0.3
1.0	5,350	5,018	1.0	5,018	1.0	5,350	5,018	1.0	5,018	1.0	5,350	5,018	1.0	5,018	1.0	5,018	1.0	5,018	1.0
0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	47,309	0.5	47,309	0.5	43,857	0.5	47,309	0.5

מספר חיים ממוצע

שיעור תשואה פנימי

סך הכל שווי הוגן

שיעור תשואה פנימי

סך הכל שווי הוגן

מספר חיים ממוצע

שיעור תשואה פנימי

סך הכל שווי הוגן

שיעור תשואה פנימי

הערות לחשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2017 - מאוחד

הערות ספציפיות:

- א. למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- ב. ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- ג. כולל מניות המוצגות בטור "ללא פירעון".
- ד. לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח.

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות לפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה באור 30 א בדוחות הכספיים.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן, הכלול בגינו בבאור 30 א בדוחות הכספיים.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
5. מכשירים המגלמים אופציות שלא הופרדו מהחוזה המארח, בהתאם לכללי החשבונאות, נכללים בפריסת המכשירים הפיננסיים.

סיכון נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" (LCR) מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" ומקדמי הביטחון בגינם (המונה) וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה). החל מיום 1 בינואר 2017 הדרישה המזערית נקבעה על 100%.

לאור חוסר הוודאות בו פועל הבנק מעסקת מכירה הבנק, החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס כיסוי נזילות (LCR) גבוה יותר מהמתווה שנקבע. ליום 31 בדצמבר 2017 וליום פרסום הדוח נקבע שיעור של יחס כיסוי נזילות (LCR) שלא יפחת מ-120%. שיעור זה יבחן מעת לעת בהתאם להתפתחויות ויעודכן במידת הצורך.

להלן דיווח על כיסוי נזילות על בסיס נתוני מאוחד^{1,3,4}:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
באחוזים	באחוזים
116%	129%
80%	100%

יחס כיסוי הנזילות

יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים²

1. במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
2. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 60% החל מיום 1 באפריל 2015, והוא גדל באופן הדרגתי עד ל-80% ביום 1 בינואר 2016 ועד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017.
3. מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.
4. לאור אי הוודאות הנובעת מעסקת המכירה, הנחה דירקטוריון הבנק את ההנהלה לשמור על יחס כיסוי נזילות כולל שלא יפחת מ-120%.

הבנק מעריך את פרופיל הנזילות בראיה רחבה, הכוללת שימוש במגוון מדדי סיכון ופרמטרים נוספים להערכת היבטי סיכון הנזילות השונים, לרבות: נזילות יומית ותוך יומית, נזילות עד חודש (לפי מודל פנימי ו-LCR), נזילות לטווח ארוך (יחס מימון יציב), מגוון מדדים ביחס לתמהיל ומבנה המקורות (שיעור פיקדונות עד חודש, שיעור פיקדונות ליבה, מדדי ריכוזיות מפקידים וכו'), ניתוח פערי נזילות עבור טווחי זמן שונים ועוד. הבנק קבע מגבלות לפרמטרים אלה ומנטר את רובם בתדירות יומית. נכון למועד הדוח היקף פקדונותיהם של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות הסתכם בסך 2,122 מיליון ש"ח ומהווה 6.5% מסך פקדונות הציבור.

למידע נוסף על ניהול הנזילות ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2017 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכונים ציבוריים, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

ניהול הסיכון התפעולי בבנק מיושם בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 350 ומעוגן במדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים. המדיניות מגדירה את אופן ניהול הסיכון תפעולי ואת תפקידי הגורמים המעורבים בניהול הסיכון בשלושת קווי ההגנה. המדיניות נדונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון אחת לשנה.

במסגרת זו הבנק פועל על פי הוראות ניהול בנקאי תקין רלוונטיות: 350,308,357,367,361,355. בנושאים הללו קיימים מסמכי מדיניות יעודים ופרטניים.

עיקרי עקרונות מדיניות ניהול הסיכון התפעולי:

- הבנק מפתח, מיישם ומתחזק מסגרת עבודה לניהול הסיכון תפעולי, המשתלבת במלואה בתהליכים הכוללים שלו לניהול סיכונים.
- הבנק מקיים סביבת בקרה הדוקה העושה שימוש במדיניות, תהליכים ומערכות, בקרות פנימיות נאותות ואסטרטגיות נאותות להפחתת הסיכון או להעברתו, לרבות שימוש בכלים משלימים להפחתת הסיכונים כגון פוליסות ביטוח, במקרים ובנושאים המתאימים.

- ניהול הסיכון התפעולי מתבצע בראייה מערכתית מקיפה, הכוללת את החברות הבנות, באמצעות מתודולוגיה אחידה ושיטתית
- ניהול הסיכון התפעולי מושתת על תהליך פעיל של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור דיווח ובקרה המבוצע בכל קווי העסקים של הבנק.

במהלך השנה החולפת לא נרשמו אירועי סייבר מהותיים שהתרחשו או שהשפיעו על מערכות העצמאיות באופן מהותי וכפועל יוצא על מגזרי הפעילויות הנתמכים על ידי מערכות אלה. כמו כן, הבנק לא זיהה אירוע שמנע ממנו לבצע רישום, עיבוד, סיכום או דיווח מידע באופן נאות. להערכת הבנק לא הייתה לנושא הסייבר, בכל הקשור למערכות העצמאיות, השפעה מהותית על הדוחות הכספיים לשנת 2017.

כחלק ממדיניות הגנת הסייבר, הבנק מיישם תפיסת אבטחת מידע ובכלל זה מקיים מגוון רחב של פעילויות בתחומים טכנולוגיים, תפעוליים ותהליכיים. תפיסת אבטחת המידע מותאמת לתקן אבטחת מידע ISO 27001 2013 ונבחנה על-ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק. מכלול פעילות אבטחת המידע משולב בפעילות הגנת הסייבר ובא לתת מענה למתאר האימונים הדינאמי, המאפיין את הסביבה הטכנולוגית בה פועלות מערכות מידע בנקאיות מודרניות וכן לאפשר עמידה בהוראות רגולטוריות.

מערכות המידע מהוות עמוד שדרה של הבנקים לפעילות שוטפת תקינה, לדיווח כספי ורגולטורי ולניהול הסיכונים. לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. על פי ההסכם, נכנסו הצדדים לתקופת מעבר העשייה להימשך עד שלוש שנים בה מתנהל פרויקט סיום ההתקשרות שביניהם. ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים רגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך. כיום לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק להן עלול לגרום לבנק לחשיפה או נזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות הנוכחית עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו להמשך. יצויין כי קיים סיכון שורשי גבוה בפרוייקטי החלפת מערכות ליבה באופן כללי, המתגבר לאור מועד ההתנתקות הידוע לבנק כיום מקבלת שירותי המחשוב מלאומי, והסיכון הפוטנציאלי ליכולתו של הבנק להשלים את פרויקט ההסבה בלוחות הזמנים שתוכננו. הבנק נמצא בתהליך של בחינת ספקים חלופיים, ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול. הבנק מנהל תהליך של בחינה, השלמה, טיוב והשוואה של הצעות ראשוניות שהגישו הספקים. ההתקדמות לשלב של מתן התחייבויות תידחה עד לאחר הסרת חוסר הודאות הנובעת מהודעת בעלי השליטה על התקשרותם עם בנק מזרחי.

התמשכותו של מצב אי הודאות לאור הכרזת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם מעכבת את ההתקדמות בפרוייקט, ומשפיעה על העמידה בל"ז המתוכנן, ככל שלא תושלם העסקה עם בנק מזרחי, דבר שעלול לגרום לגידול בעלויות. מתקיימים מגעים ראשוניים עם בנק לאומי להארכת תקופת סיום ההתקשרות. לפירוט נוסף ראה פרק "הסיכונים המובילים והמתפתחים" בדוח המפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

סיכון ציות

סיכון ציות מוגדר כסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים.

ניהול סיכון הציות כולל אחריות לגיבוש המדיניות לניהול הסיכון, ביצוע מיפוי והערכה של סיכונים ציות, טיפול במקרים של הפרות ציות, פיקוח על יישום מדיניות הציות וקביעת אחריות והיערכות ארגונית ליישום מדיניות הציות. מדיניות ניהול סיכון הציות נדונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה.

ניהול סיכונים הציות מיושם בהתאם להוראות הדין החל על הבנק, ולרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308 - ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי, שנוסחה העדכני נכנס לתוקף ביום ה-1 בינואר 2016.

היועצת המשפטית הראשית עומדת בראש האגף לייעוץ משפטי וציות ומשמשת כממונה על האכיפה הפנימית בבנק ובחברות הבת. קצין הציות הראשי, העומד בראש ענף הציות, משמש כמנהל סיכון הציות בכפיפות ליועצת המשפטית הראשית של הבנק ואחראי על יישום חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור בבנק. בנוסף משמש קצין הציות הראשי גם כנציב תלונות הציבור.

למידע נוסף על ניהול סיכון הציות ראה דוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או לצעדי עונשין (Fines Penalties) כתוצאה מפעילות פיקוחית (Punitive Damages), כמו גם מהסדרים פרטניים. האגף לייעוץ משפטי וציות של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק והוא מעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיועצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק.

ניהול הסיכון המשפטי מתבצע בהתאם למסמך מדיניות שבו הוגדרו העקרונות לניהול הסיכון המשפטי, חלוקת התפקידים והסמכויות לטיפול במיפוי ומזעור הסיכונים המשפטיים בבנק, תהליכי הדיווח על סיכונים וחשיפות משפטיות והערכתם, לרבות באמצעות ועדה לניהול סיכונים משפטיים הפועלת באגף לייעוץ משפטי והמתכנסת על בסיס תקופתי.

מסמך מדיניות ניהול הסיכון המשפטי מעודכן מעת לעת, בהתאם לצורך, ומובא לדיון ואישור בדירקטוריון הבנק אחת לשנה.

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הוא הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מהתנהלות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב) ועלול לבוא לידי ביטוי בתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח). סיכון המוניטין מאופיין ברב ממדיות ומשקף את תפיסתם של משתתפים אחרים בשוק. יתרה מכך, הוא מתקיים בכל רחבי הארגון ובמהותו הוא פונקציה של הלימות תהליכי ניהול הסיכונים הפנימיים של הבנק, כמו גם של האופן והיעילות של תגובות ההנהלה להשפעות חיצוניות³.

לאור הכרזת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק חלה עליה בסיכון המוניטין של הבנק. נציין כי למרות הכרזת בעלי המניות, הערכת השוק את השפעת סיכון המוניטין על פוזיציות הנזילות הכללית של הבנק ממשיכה להיות נמוכה.

הבנק ימשיך לבחון ולעקוב אחר השלכות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי, כמפורט לעיל, על סיכון המוניטין. לפירוט נוסף בהקשר זה, ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בדוח מפורט על הסיכונים של שנת 2017 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>.

סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי הינו סיכון נוכחי או עתידי לרווחי הבנק, להון, למוניטין או למעמד הבנק, אשר עלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום לא נאות של החלטות או מהיעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה נוצר ממידת התאימות של המטרות האסטרטגיות שהציב הבנק, ליכולותיו ולסביבה הכלכלית בה הוא פועל, משימות תכניות העבודה והיעדים שהוגדרו לצורך השגתן, מהמשאבים שהוגדרו לצורך העמידה בתכניות ומאיכות היישום של מרכיבי התכניות. חברי הנהלת הבנק אחראים לניהול הסיכון, כל אחד בתחומו.

בסוף מרס 2017 אושרה על ידי דירקטוריון הבנק התוכנית האסטרטגית הרב שנתית לשנים 2017-2021. יחד עם זאת, לאור אי הוודאות הנובעת מעסקת המכירה, חלה עליה בסיכון האסטרטגי של הבנק, תוך הפגיעה בכושר התכנון לטווח ארוך. יעדי תכנית העבודה לשנת 2018 הותאמו כך שאינם כוללים בשלב זה ועד להתבררות מצב הדברים, יעדים ופרוייקטים ארוכי טווח הנגזרים מהתכנית האסטרטגית.

הבנק ממשיך לבחון ולעקוב אחר השלכות הודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי, על הסיכון האסטרטגי. לפרטים נוספים בדבר ניהול הסיכון האסטרטגי בבנק, ראה גם בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2017 באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>.

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בשנים האחרונות הולכת וגוברת המודעות בעולם ובארץ לפוטנציאל חשיפתם של מוסדות פיננסיים לסיכון הנובע ממפגעים סביבתיים ומאי קיום הוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. סיכון אשראי הנובע מסיכון סביבתי מוגדר כסיכון לפגיעה ביכולת החזר האשראי של הלווה עקב הפרת חוק המביאה להטלת קנסות כספיים משמעותיים, עלויות בלתי צפויות לשם עמידה בדרישות הדין וכו'. הבנק מכיר בכך שזיהוי והערכת הסיכון הסביבתי הינם חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים להם חשוף הבנק.

³ בהתאם למסמך ה-BIS Enhancement to the Basel II Framework מיוני 2009 סיכון מוניטין יכול לנבוע גם מעסקאות איגוח. הבנק אינו פועל בתחום זה.

הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון

טבלת גורמי הסיכון להלן מבוססת על מתודולוגיה מעודכנת, המשלימה תהליך מקיף שערך הבנק לעדכון הגישה המשמשת להערכת הסיכון הכולל בקווי העסקים השונים. בהתאם למתודולוגיה, מידת ההשפעה של גורמי הסיכון השונים בטבלה להלן, מבטאת את המידה בה גורם הסיכון משקף איום על יציבות הבנק. ההשפעה המוצגת להלן גובשה תוך התאמה ככל הניתן לתהליך ה- ICAAP ותוצאותיו, תוך בחינת היבטים איכותיים וכמותיים, כולל פרופיל הסיכון של הבנק ולתהליכי מדידת הסיכונים השוטפים, והיא מבוססת על אמידת חשיפת פעילותו של הבנק לסיכונים השונים והשפעתם על הלימות הונו ויציבותו. בהתאם, ככלל התפיסה מבוססת על אחד או שני פרמטרים מרכזיים:

- **השפעת הסיכון במצב עסקים הרגיל** - באמצעות שיעור הקצאת ההון.
  - **השפעת הסיכון תחת תנאי קיצון** - באמצעות ההשפעה על הלימות ההון רובד 1 בתרחיש קיצון.
- סיכונים קשים לכימות דוגמת סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי וכיו"ב, מוערכים באופן סובייקטיבי, על ידי הגורמים הרלוונטיים בבנק, ובהתבסס על תוצרי ה- ICAAP.

להלן מפורטת הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון בבנק ליום 31 בדצמבר 2017:

<u>גורם הסיכון</u>	<u>השפעת הסיכון (גדולה, בינונית, קטנה)</u>
1. השפעה כוללת של סיכונים האשראי ¹	בינונית
1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית
1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית ²	בינונית-נמוכה
1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים ²	בינונית
2. השפעה כוללת של סיכונים שוק ¹	בינונית
2.1 סיכון ריבית	בינונית
2.2 סיכון בסיס (אינפלציה ושערי חליפין)	נמוכה
2.3 סיכון אופציות	נמוכה
2.4 סיכון מחירי מניות	נמוכה
3. סיכון נדילות	נמוכה
4. סיכון תפעולי	בינונית
5. סיכון משפטי	נמוכה
6. סיכון מוניטין	בינונית
7. סיכון סליקה	נמוכה
8. סיכון אסטרטגי	בינונית-גבוהה

1. השפעה כוללת של סיכונים **האשראי** וסיכונים **השוק** נקבעה על פי הערכת הסיכון הגבוהה ביותר מבין תתי הסיכונים.
2. החישוב הינו על בסיס **אשראי** ברוטו ללא ביטחונות המותרים לניכוי.

לאור אי הוודאות הנובעת מהשלכות הכרזת בעלי מניות הבנק בדבר כוונתם למכירת אחזקותיהם בבנק חלה ברבעון רביעי עליה בסיכון התפעולי ("מ"בינונית-נמוכה" ל"בינונית", לרבות בגין פרויקט הסבת מערכות מחשב), וזאת בהמשך להחמרה שבוצעה בסוף רבעון שלישי לעניין הערכת סיכון המוניטין ("מ"נמוכה" ל-"בינונית") והערכת הסיכון האסטרטגי ("מ"נמוכה" ל"בינונית-גבוהה"). לפירוט נוסף ראה פרק "סיכונים מובילים ומתפתחים" בדוח המפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק. ביתר הסיכונים לא חל שינוי אל מול רבעון קודם.

הערה:

- הערכת דרגות ההשפעה של הסיכונים מבוססת על מתודולוגיה פנימית של הבנק ואיננה ניתנת להשוואה בין הבנקים השונים.

לפירוט נוסף ראה "סיכונים מובילים ומתפתחים העיקריים" בדוח מפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>. בהקשר של השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, והתקשרותם עם בנק מזרחי מיום 27 בנובמבר 2017. הבנק מוסיף לבחון את השלכות הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה על הערכת הסיכונים בבנק.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

כללי החשבונאות המשמשים לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק מפורטים בבאור 1 לדוחות הכספיים. יישום כללים אלה על ידי הנהלת הבנק כרוך בהנחות ובאומדנים שונים המשפיעים על ערכם של הנכסים, ההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) והתוצאות העסקיות של הבנק.

כל הנחה, הערכה ואומדן, הינם מטבעם "מידע הצופה פני עתיד", קיימת אפשרות, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

להלן יפורטו נושאים אשר האומדנים וההערכות לגבי משתנים שונים ששימשו בהכנתם רגישים לשינויים העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות. הנהלת הבנק סבורה כי האומדנים וההערכות שישומו בהכנת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את ההוראה של המפקח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה").

ההפרשה להפסדי אשראי מוערכת באחד משני מסלולים: הפרשה המוערכת על בסיס פרטני והפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי. ראה פירוט לעקרונות ההוראה ויישומן בבנק בבאור 1.ה.6.

הבנק עדכן את המתודולוגיה במסגרת עדכון מדיניות האשראי, לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים, לסיווגם ולמדידת הפרשה להפסדי אשראי בגינם, וזאת על מנת לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו ובהתייחס להפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים.

ההפרשה להפסדי אשראי הינה אומדן אשר בקביעתו נעשה שימוש במשתנים שונים ובהנחות עבודה שהשפעתם הינה מהותית. אומדנים אלו כוללים, בין היתר: אופן סיווג חובות (טוב, או בעייתי: השגחה מיוחדת, נחות, פגום), קביעת תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים להתקבל, קביעת שווי הוגן של בטחונות, קביעת מועד המחיקות החשבונאיות, שיעור המקדמים להפרשה הקבוצתית וכו'. יישום ההוראה חייב גיבוש מתודולוגיה בנושאים אלה על בסיס ההוראה, ההבהרות והפרשנויות שנלוו לה.

זיהוי וסיווג אוכלוסיית החובות הבעייתיים – נעשה בחלקו על בסיס פרמטרים המוגדרים בהוראה וחלקו על פי כללים שקבע הבנק לזיהוי ואיתור של חובות בעייתיים.

הבנק בוחן באופן שוטף את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל האפשר, לווים לגביהם עלתה רמת הסיכון. בנוסף מופעלים בבנק מספר תהליכים לאיתור לווים עם פוטנציאל לבעייתיות, הכללתם ברשימת מעקב וקביעת אופן הטיפול בהם.

לאור יישום הוראות חדשות של בנק ישראל הבנק עדכן את מדיניות זיהוי חובות בעייתיים וסיווגם, כך שחובות נבחנים גם על פי מקורות החזר מהתזרים העסקי למעט מקרים מסוימים בהם במהלך העסקים הרגיל החוב אמור להיפרע מהתזרים שמניב הנכס המזומן.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי – הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח, ואם החוב מסווג כפגום מבוצעת לגביו הערכה פרטנית שמטרתה לבחון את הצורך בהפרשה להפסדי אשראי. הבנק מסווג חוב כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. כמו כן מסווגים חובות כפגומים באופן אינטגרטיבי על ידי המערכות הממוכנות כאשר קיימות סיבות אובייקטיביות לסיווגם (כגון: חוב שאורגן מחדש ו/או כשהיקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר).

כאשר חוב שנבחן פרטנית סווג כפגום, ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי בגינו מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מפעילותו השוטפת של החייב, מקבלת כספים ממקורות אחרים או ממימוש בטחונות, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר גביית החוב מותנית בביטחון, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון (בניכוי עלויות מימוש) ששועבד להבטחת אותו חוב. אם הערך הנוכחי של התזרימים העתידיים או השווי ההוגן של הנכס המשועבד נמוך מיתרת החוב הרשומה, הבנק רושם את ההפרש כהפרשה פרטנית להפסדי אשראי או מחיקה, בהתאם לעניין. חובות שנבחנו פרטנית ולא הוגדרו כפגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור) תחושב בגינם הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כמפורט בהמשך. לבנק מתודולוגיה למדידת תזרים מזומנים של חוב שגביתו אינה מותנית בביטחון המבוססת על קריטריונים לבחינת רמת הוודאות לקבלת כספים והמקדם שיש להכיל על רמת וודאות זו. המקדם תלוי ברמת הוודאות ופרק הזמן המוערך לקבלת הכספים. צפי התקבולים לגבייה נקבע על ידי מנהלי היחידות הרלוונטיות השונות בהתאם לעקרונות שנקבעו. קביעת סכומי ההפרשה להפסדי אשראי ועדכון הפרשות שנעשו בעבר מבוצעים באופן שוטף ועל סמך הערכות מחודשות (הנעשות אחת לרבעון), של החובות הפגומים

בבנק. החלטות אלה נדונות אחת לרבעון בפורום בהשתתפות מנכ"ל הבנק, ראש אגף עסקים, ראש אגף חשבונאי ראשי וכן בוועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון.
יתרת הפרשה הפרטנית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2017 הינה 58 מיליון ש"ח.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי – על פי ההוראה יש לבצע הפרשה קבוצתית לגבי החובות שאינם פגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהן מחושבת הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור. לעניין הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור- ראה להלן).

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי נועדה לשקף הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב- ASC 450 (FAS 5) – טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על הנחיות המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. חישוב ההפרשה הקבוצתית מבוסס על שיעורי הפסד/מחיקות היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח שנים שנקבע על פי בנק ישראל. יצוין כי הבנק ממשיך לכלול גם את שנת 2011 ואילך בטווח השנים על פיהם מחושב שיעור הפסד/מחיקות היסטוריים וזאת בהתאם להנחיות בנק ישראל.

שיעור הפסד ההיסטורי חושב על בסיס שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו, ביחס ליתרת החובות. ככלל המקדם המשמש לחישוב ההפרשה הקבוצתית נקבע כממוצע שיעורי הפסד/מחיקות היסטוריים בטווח, תוך מתן משקל גבוה יותר למקדם השנה האחרונה, אם זה עלה על הממוצע. נוסף על כך ביצע הבנק התאמה איכותית נוספת המבוססת על מתודולוגיה מפורטת על פי הנחיות בנק ישראל בנושא בכלל ענפי המשק המבטאת את הסיכון הגלום בכל ענף.

בקביעת הפרשה קבוצתית נאותה להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור, הבנק מביא בחשבון הן את ממוצע הפסדי עבר בשנים בטווח שקבע בנק ישראל שהסתיימו במועד הדיווח והן התאמות בגין גורמים סביבתיים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בשיעור שלא יפחת מ- 0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית, שבגינו נקבעה ההתאמה האיכותית כפי שחושבה על פי המתודולוגיה הקיימת בבנק.

חישוב ההפרשה על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים, מבוסס על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש הצפוי לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון- סיכון אשראי- הגישה הסטנדרטית.

כמו כן, מיישם הבנק את הנחיית הפיקוח על בנקים בנושא הלוואות לדיור על פיה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המוחזקת בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות ליום הדיווח.

יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2017 (לרבות הפרשה לפי עומק הפיגור) הינה 239 מיליון ש"ח.

מחיקות חשבונאיות – סכומי חוב שנחשבים ככאלו שאינם ברי גביה ו/או בעלי ערך נמוך כך שהותרתם כנכסים אינה מוצדקת, נמחקים חשבונאית. חוב אשר מוערך פרטנית והינו פגום והבנק מנהל מאמצי גבייה ארוכי טווח (יותר משנתיים מתחילת נקיטת הליכים כאשר החוב טרם ניגבה) נמחק חשבונאית באמצעות מערכת ממוכנת אשר מונה את הזמן שחלף מיום סיווג החוב כפגום, וזאת כנדרש בהוראה. ביתר המקרים המחיקות החשבונאיות מבוצעות בהתאם לבחינה ספציפית. בחובות שגבייתם מותנית בביטחון נמחק באופן מיידי ההפרש שבין יתרת החוב לבין השווי ההוגן של הביטחון. כאשר אין ודאות שהסכום שיתקבל בסופו של דבר לפירעון החוב יכסה את יתרת החוב הרשומה של החוב, לאחר המחיקה החשבונאית מבוצעת הפחתה נוספת מהשווי ההוגן שחושב ונרשמת בגינה הפרשה להפסדי אשראי.

החל משנת 2014 עדכן הבנק את המתודולוגיה בנושא מחיקות הלוואות לדיור לפיה במקרה של הפרשה פרטנית מעבר לעומק המביאה את סך ההפרשה להפרשה מלאה, מבוצעת מחיקה חשבונאית על מלוא ההפרשה (הפרשת עומק ותוספת לעומק הפיגור).

לגבי חובות אשר מוערכים על בסיס קבוצתי, מערכת ממוכנת מבצעת מחיקה חשבונאית בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם ועל פרמטרים נוספים.

הכרה בהכנסה – במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לרשום בגינו הכנסות ריבית, למעט חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו בעבר כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו כרווח מפעולות מימון לפני הפרשה להפסדי אשראי.

הכרה בהכנסה על בסיס מזומן - הכנסת ריבית, בגין חוב פגום, מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של החוב נחשבת להיות ברת גביה במלואה. קביעת הבנק בדבר יכולת הגביה של כל היתרה הרשומה הנותרת של החוב חייבת להיתמך בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב והתחזית לפרעון, לרבות התייחסות לביצועי הפרעון ההיסטוריים של החייב וגורמים רלוונטיים אחרים. בכל מקרה מוגבל סכום ההכנסה, שיוכר כהכנסת ריבית, לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי.

הכנסות ריבית בגין חוב המסווג כארגון מחדש מוכרות רק לאחר פירעון של 6 תשלומים רצופים ללא פיגור בהלוואות הנפרעות בתשלומים חודשיים או לאחר פירעון חלק מהותי מקרן החוב (20%) בהלוואות הנפרעות בתשלומים שאינם חודשיים.

לפירוט נוסף של סכומי ההפרשות והמחיקות ראה באורים 13 ו- 1.א.27 לדוחות הכספיים.

הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה

לגבי אגרות חוב המסווגות כזמינות למכירה, ההפרש בין שווי ההוגן לבין העלות המופחתת שלהן נזקף, בהתאם לכללי החשבונאות, לקרן הון. כאשר מדובר בקרן הון שלילית, הבנק בוחן את הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך לרווח והפסד, על פי כללי חשבונאות מקובלים, לרבות בהתייחס לפרסומים של התקינה האמריקאית בנושא (FAS 115).

כללים אלה מחייבים את הבנק לבחון האם ירידת הערך של אגרות החוב הינה בעלת אופי אחר מזמני. בהתאם למדיניות הבנק, שהינה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מוכרת ירידת ערך של ניירות ערך כבעלת אופי אחר מזמני לגבי כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
  2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
  3. נייר ערך אשר חלה לגביו ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו נרכש הנייר לבין דירוג במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג משמעותית תחשב ירידה של לפחות 3 דרגות כאשר הדרגה החדשה הינה מתחת (BBB Investment Grade).
  4. נייר ערך אשר סווג על ידי הבנק לאחר רכישתו כבעייתי.
  5. נייר ערך אשר לגביו חל כשל בתשלום שהתרחש לאחר הרכישה.
  6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו נמוך משמעותית מהעלות המתואמת, זאת אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.
- לצורך כך נקבעו בבנק קריטריונים שונים, אשר בהתקיימם מבוצעת לגבי אותם ניירות ערך בחינה מעמיקה שלאחריה נערך דיון ספציפי לגביהם בוועדות פנימיות בבנק. הקריטריונים העיקריים הנבחנו הינם:
- ניירות ערך אשר ירידת השווי ההוגן הינה מעל 20% ומעבר לשנה של ירידה מתחת לעלות המתואמת.
  - ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה 30% ומעלה והתשואה לפדיון עולה על 10%.
  - ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה בין 20% ל- 30%, בתנאי שסכום ירידת הערך עולה על 5 מיליון ש"ח והתשואה לפדיון עולה על 10%.

הבדיקה המעמיקה מבוססת על מתודולוגיה פנימית שאושרה על ידי הדירקטוריון.

הדיונים בדבר הצורך בביצוע הפרשות מתקיימים במסגרת ועדות פנימיות שהוקמו לצורך כך: ועדת משנה בראשות ראש אגף ניהול פיננס, אשר ממליצה על ביצוע הפרשות בהתבסס בין היתר, על מתודולוגיה פנימית לניתוח פרטני של החברה המנפיקה. ההמלצות מוגשות לוועדה בראשות מנכ"ל הבנק. המלצות מובאות לדיון בוועדת הביקורת של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון. כחומר רקע לדיון מוגש כל המידע הרלוונטי לגבי אגרות החוב, כולל תמצית הניתוח הפרטני שנעשה על בסיס המתודולוגיה הפנימית.

סך ההפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני שנזקפה כהוצאה להכנסות מימון שאינן מריבית בגין אגרות חוב בשנת 2017 הסתכמה לסכום זניח (בשנת 2016 – 3 מיליון ש"ח).

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

מדידת השווי ההוגן הינה על פי עקרונות תקן חשבונאות FAS 157 (ASC 820-10) המגדיר שווי הוגן כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או מחיר שהיה משולם בעבור התחייבות (להלן: "מחיר יציאה") בעסקה רגילה, כלומר בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק, בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בהתאם לעקרונות התקן על התאגיד הבנקאי לעשות שימוש מקסימאלי בנתונים נצפים, המייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים, ושימוש מינימאלי בנתונים לא נצפים המשקפים את הנחות הבנק בעת קביעת מחיר היציאה. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. ראה פירוט לעקרונות ההוראה ויישומן בבנק בבאור 1.ה.7.

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פעיל הבנק - ניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ומכשירים פיננסיים נגזרים, נרשמים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן.

בקביעת ההנחות והאומדנים שמשמשים את הבנק בתהליך מדידת השווי ההוגן של מכשירים אלו ובתהליך תיקופם נעשה שימוש בפרמטרים רבים, הן בנתונים נצפים מהשוק המתקבלים ממקורות בלתי תלויים והן בנתונים לא נצפים המשקפים הנחות של הבנק. פרמטרים אלה יכולים להשתנות עקב שינויים אפשריים, בעיקר בשיעורי הריבית וסטיות תקן בשווקים השונים. הבנק קבע מתודולוגיה לאופן המדידה, נהלים לבקרה הפנימית והגילוי לגבי תהליך קביעת השווי ההוגן של מכשירים אלו.

בשלב הראשון נערך מיפוי של המכשירים הפיננסיים הנמדדים לפי שווי הוגן תוך הפרדה בין:

- מכשירים פיננסיים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1).
  - מכשירים פיננסיים מצוטטים משוק לא פעיל אך הנתונים המשמשים לקביעת השווי ההוגן הינם נתונים נצפים (רמה 2).
  - מכשירים פיננסיים ששוויים ההוגן נמדד על ידי נתונים לא נצפים אשר משקפים הנחות הבנק (רמה 3).
- לפרטים בדבר העברות בין רמות בהיררכיות השווי ההוגן, ראה באור 30 לדוחות הכספיים.

שוק פעיל הינו בורסות פעילות בארץ ובעולם בהן נסחרים מכשירים פיננסיים, כאשר השווי ההוגן מצוטט וניתן לציטוט בכל מועד מדידה. תהליך זיהוי השוק הפעיל, לצורך קבלת נתונים נצפים למכשירים אשר אינם סחירים, מבוצע באמצעות שאלות מנחות לאגף ניהול פיננסי וזאת בהתאם לקריטריונים של נפח עסקאות בשוק, גודל מרווח BID/ASK ועוד. על פי התשובות נקבעת מידת ההסתמכות על הנתונים הנצפים של המכשיר מתוך השוק בו המכשיר הפיננסי פועל.

מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים אשר מחירם נקבע על פי הנחות הבנק נעשה רק לאחר שנעשו מאמצים מקסימאליים למציאת נתונים נצפים אשר ישמשו לקביעת השווי ההוגן לתאריך המדידה או כאשר המודל לתמחור השווי ההוגן הינו מודל מורכב אשר מבוסס על הנחות הבנק ולא קיים מודל כלכלי אחר המאפשר שימוש בו והינו תחת הנחות משתתפי השוק.

כעולה מהנתונים שהובאו בבאור 30 לדוחות הכספיים שיעור הנכסים אשר שווים ההוגן מוגדר ברמה 3 מתוך סך הנכסים הנמדדים לפי שווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה במאזן או ברווח והפסד הינו 7% לעומת 1% ביום 31 בדצמבר 2016.

מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים בהם פועל הבנק ששוויים ההוגן אינו נקבע לפי מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 2 ו-3), נקבעת באמצעות אחת משתי הטכניקות שלהלן:

- גישה ההכנסה – גישה הכוללת מדידת ערך נוכחי של תזרימי מזומנים או מודלים לתמחור אופציות (B&S). טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מקובל/סטנדרטי".
- גישה השוק – גישה המשתמשת במחירים ובמידע רלבנטי אחר שמקורו בעסקאות שוק שמעורבים בהן נכסים או התחייבויות זהים או בני השוואה. טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מורכב".

בקביעת ערכי השווי ההוגן פיתח הבנק מתודולוגיית תמחור לוקחת בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי כגון סיכוני שוק, סיכוני אשראי וחוסר נזילות (תלות בהיקף הסחירות של המכשיר הפיננסי). המתודולוגיה נבחנת על ידי גורם מבקר, שמהווה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה והינו גורם בלתי תלוי בפונקציית החישוב. כמו כן אותו גורם מבקר מעיר את הערותיו לגבי סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל. מתודולוגיית התמחור של אגרות חוב קונצרניות ישראליות לא סחירות מבוססת ככל שניתן על עסקאות אחרונות בשוק שבוצעו באגרות החוב הנבחרות, ולאחר מכן על עסקאות אחרונות של אגרות חוב דומות. במידה ולא קיימות עסקאות כאלו או במידה ושווי אגרות החוב מתחת לרף מהותיות כפי שנקבע במתודולוגיית התמחור, משתמש הבנק בשירותי תמחור מחברת "מרווח הוגן" לחישוב ערכי השווי ההוגן תוך הפעלת שיקול דעת. נכון ליום 31 בדצמבר 2017 ערכי השווי ההוגן אשר נקבעו לפי ציטוט מרווח הוגן הסתכמו בסך של 119 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 153 מיליון ש"ח). ערכי השווי ההוגן שחושבו על פי המתודולוגיה לעיל מועברים לבחינה נוספת במסגרת ועדה פנימית המייעצת בנושא השווי ההוגן, אשר דנה בתוצאות ערכי השווי ההוגן המתקבלים כתוצאה מהפעלת המודל המורכב. ועדה זו כוללת נציגים מאגפים שונים בבנק, בעלי רמה מקצועית נאותה לתיקוף האמידה של ערכי השווי ההוגן.

- הבנק בוחן את מהותיות היקף המכשירים הפיננסיים בהם לא ניתן לקבוע ברמה סבירה של בטחון את השווי ההוגן בהתאם להוראות הדיווח לציבור. נכון ליום 31 בדצמבר 2017, היקף המכשירים הפיננסיים הנ"ל הוערך כלא מהותי, כמו כן נתקבלה החלטה להימנע מהגדלת היקף הפעילות במכשירים אלו בשלב זה.
- המדיניות ותהליך העבודה המתוארים לעיל, כולל מודלים פנימיים שבשימוש, אושרו על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון.
- תהליך קביעת השווי ההוגן למוצרים חדשים אשר נמדדים בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן נבחן ומתוקף באופן שוטף, ומובא לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון.

על פי התקן יש לשקף את סיכון האשראי במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם סחירים בשוק פעיל. יש לשקף את סיכון האשראי הן בפוזיציות בצד הנכסים בגין סיכון הצד הנגדי לעסקה והן בפוזיציות בצד ההתחייבות בגין סיכון הבנק. סיכון הבנק נגזר מהפער בין פרמיית סיכון הבנק המשתקפת מאג"ח שהנפיק לבין עקום חסר הסיכון. סיכון הצד הנגדי נגזר בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הביטחונות הנזילים שהבנק דורש מצד נגדי אינם מיוחסים ספציפית לפעילות במכשיר נגזר בודד אלא לכלל הפעילות של הצד הנגדי ולכן הבנק נדרש לבצע התאמות לשווי ההוגן בגין איכות הצד הנגדי. האינדיקציות לאיכות האשראי של הצד

הנגדי נגזרות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, מחושבות התאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים שקבע הבנק (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). שווי הוגן של מכשיר נגזר אשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים, לא קיימים ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז שמבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי כגון: CDS או אגרות חוב של הצד הנגדי יסווג למכשיר נגזר ברמה 3.

עבור צדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים כאמור, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז.

הבנק מיישם גישה מתקדמת המביאה בחשבון את החשיפה לסיכון האשראי לאורך חיי העסקה. נכון ליום 31 בדצמבר 2017 תוצאות התאמת הנכסים וההתחייבויות בגין סיכון האשראי למכשירים פיננסיים נגזרים אינן מהותיות.

זכויות עובדים

במסגרת חישוב התחייבויות הבנק הקשורות לזכויות עובדים, נעזר הבנק באקטואר חיצוני בשלושה נושאים עיקריים (פרטים בדבר הטבות לעובדים נמצאים בבאור 21 לדוחות הכספיים):

1. זכויות פנסיה – מתייחסות הן לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה (להלן: "מו"חים") הוותיקים של הבנק הזכאים לפנסיה תקציבית בפרישה (להלן: "פעילים"), והן למנהלים שכבר פרשו ובחרו במסלול פנסיוני (להלן: "גמלאים"). ראה גם באור 21.א ופרק "הון אנושי".
2. מענקים בגין ותק עובדים (מענקי יובל) – ליום 31 בדצמבר 2017 חלים על אוכלוסיית הפקידים בבנק, ראה גם באור 21.ג. לדוחות הכספיים.
3. פיצויים לרבות פיצויים בעת הפרישה מעבר למחויבות חוזית. יצוין כי, להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים. ראה גם באור 21.א.4 לדוחות הכספיים.

החישובים האקטואריים נערכים בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" (Accrued Benefit Cost Method) המשקפת את סה"כ ההטבה שנצברה עד למועד המאזן, כאשר סך הכל ההטבה הצפויה בעת הזכאות העתידית נפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה.

החישובים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: שיעור עליית השכר הראלית, לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים, שיעורי הפיצויים העודפים, שיעורי הבוחרים בפנסיה, שיעורי ניצול הפנסיה, וכו'. המספר הנמוך יחסית של אוכלוסיית עובדי הבנק לעיתים לא מאפשר להסיק מסקנות סטטיסטיות לצורך שימוש במודל אקטוארי. בהתאם לכך, במקרים מסוימים מתבסס האקטואר על הנחות ההנהלה ובמקרים מסוימים מפעיל שיקול דעת תוך שימוש בהתאמות לסקרים אותם הוא מבצע. על אף שהנחות אלו נקבעות בשמרנות ובמקצועיות ראוייה, שינוי בכל אחת מהן או בכמה מהן, ו/או שינוי בשיעור ההיוון יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, לצורך חישוב ההתחייבויות האקטואריות משתמש הבנק, בלוחות תמותה שפורסמו בשנת 2013 בנייר עמדה של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר שעניינה עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון לוחות התמותה (כתוצאה ממחקר חדש המצביע על עלייה בתוחלת החיים). כמו כן, נעשה שימוש בטבלת תמותה ישראלית עם שיפור עתידי בתוחלת חיים ומרווח ביטחון בגין סיכון אריכות ימים (בהקבלה לאופן השימוש שנעשה בלוחות הקודמים).

הבנק מיישם את חוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יישום כללי החשבונאות הנהוגים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. חוזר זה מעדכן את דרישות ההכרה המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא. ראה באור 1.ה.18.

סכום ההתחייבויות המחושבות על בסיס אומדנים אקטואריים ליום 31 בדצמבר 2017 הגיע לסך של כ- 487 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מהוותות בשיעור היוון ריאלי של 1.47% לשנה, על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח השווה להפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפדיון, על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב למועד הדיווח. לעניין קביעת השווי של נכסי התוכנית לפנסיה ראה באור 1.ה.18.

בתקופות ביניים בהם על בסיס מצטבר מתחילת השנה, לא חלו שינויים המשפיעים מהותית על נכסי התוכנית או על המחויבות בגין ההטבה, הבנק לא מודד מחדש הן את נכסי התוכנית והן את המחויבות בגין ההטבה.

החישובים האקטואריים רגישים בעיקר לשינוי בשיעור ההיוון, בשיעור החזוי של תוספות השכר הריאליות, בשיעור העזיבה, בשיעור הפיצויים העודפים, בשיעור הבוחרים בפנסיה ובלוחות תוחלת החיים. פרטים בדבר ההערכה האקטוארית עליה מתבסס הבנק לגבי זכויות העובדים כמפורט לעיל, ראה בהערכת האקטואר שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך ביום 15 במרס 2018 וכתובתו www.magna.isa.gov.il.

מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פעיל במכשירים פיננסיים נגזרים, הן במסגרת פעילותו עבור לקוחותיו והן במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות (סגירת או יצירת חשיפות שוק). מכשירים אלה כוללים בין השאר: swaps, forward, futures ואופציות, בגין: ריבית, מטבע, מניות, סחורות ואחרים. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים נמדדים כל הנגזרים לפי שווי הוגן. בבאור 25 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף לפעילות הבנק במכשירים פיננסיים אלו. בסעיף א.2 לבאור 25 ניתן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים. הבנק מיישם חשבונאות גידור שווי הוגן. השינויים בשווי ההוגן הן של המכשיר הפיננסי הנגזר שיועד לגידור והן של הפריט המגודר נזקפים לדוח רווח והפסד (ראה באור 9.1 ה.9). נכון ליום 31 בדצמבר 2017 פעילות הגידור החשבונאי בבנק אינה מהותית. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים אשר מבוצעת במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות ואשר אינה מטופלת חשבונאית בדרך של גידור שווי הוגן, יוצרת פערי מדידה בין המדידה הכלכלית מצד אחד, המשמשת לצורכי ניהול סיכונים, לבין המדידה החשבונאית מצד שני שאינה עונה על כללי הגידור החשבונאי. בשנת 2017 פערי מדידה אלו יצרו הוצאה בסך 18 מיליון ש"ח, לעומת הכנסות של כ-13 מיליון ש"ח בשנת 2016.

תביעות תלויות

הטיפול בתביעות התלויות מתבצע על פי הוראות בנק ישראל בנושא. על פי הנחיות אלה מסווגות התביעות התלויות בהתאם להסתברות החשיפות לסיכון של הפסד בתביעה, בהתבסס על חוות דעת של היועצים המשפטיים של הבנק, כלהלן:

סיכון צפוי (Probable) – ההסתברות מעל 70% - נדרשת הפרשה מלאה.

סיכון אפשרי (Reasonably Possible) – ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל-70% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי אם התביעות מצטברות לסכום מהותי. למידע נוסף ראה פירוט בבאור 23.ג.18. א לדוחות הכספיים.

סיכון קלוש (Remote) – ההסתברות קטנה או שווה ל-20% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי של ההפסד המירבי באם הוא מהותי ביותר. למידע נוסף ראה פירוט בבאור 23.ג.18. (ב'ח') לדוחות הכספיים.

הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי מזקים אפשריים עקב כל התביעות, וזאת בהתבסס על הערכות של היועצים המשפטיים. ההערכות של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים ובניסיון המשפטי שנצבר. יחד עם זאת יש לקחת בחשבון כי ייתכן שתוצאות התביעה בפועל תהיינה שונות מההערכות שנקבעו כאמור לעיל ואשר על פיהן נבחן הצורך בביצוע הפרשה בדוחות הכספיים וכי ההשפעה עלולה להיות מהותית.

בניינים וציוד

בניינים וציוד במאזן מוצגים לפי עלות בנייני פחת שנצבר ובנייני הפרשות לירידת ערך, באם קיימות. הבנק מסווג בסעיף זה את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהיוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו לשימוש עצמי.

החל משנת 2015 מיישם הבנק את מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה. לפירוט בדבר הכללים שאימץ הבנק בדרך של יישום למפרע, ראה באור 14.ה.1.

החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך הבנק יישם את הנחיות חוזר בנק ישראל בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים", בהתייחס ליתרות נכסי תוכנה, בדרך של יישום למפרע.

אחוזי הפחת מבוססים על אומדן אורך החיים הכלכלי של הנכס. לצורך כך נעזר הבנק במידע הטוב ביותר הזמין העומד לרשותו, כולל התבססות על ניסיון העבר. עלויות פיתוח תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהוונות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי ועד להשלמת הפיתוח, ומופחתות ממועד בו התוכנות זמינות לשימוש בהתאם להערכת משך השימוש בהן. לפירוט נוסף ראה פרק "רכוש קבוע ומתקנים".

הבנק מיישם נהלים על מנת להבטיח שערך הנכסים במאזן אינו עולה על ערכם הנאות. במידת הצורך רושם הבנק ירידת ערך. המבחן לירידת ערך הנכסים הינו השוואת עלות הנכס בספרים לשווי בר ההשבה שלו, שהינו הגבוה מבין מחיר המכירה (בניכוי עלויות מכירה) של הנכס לבין שווי השימוש שלו (שהינו הערך הנוכחי לאומדן תזרימי מזומנים העתידיים הצפויים מהשימוש בנכס). ראה בנוסף בבאור 12.ה.1 ו-15.ה.1 לדוחות הכספיים.

מסים נדחים

מסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים ובגין הפסדים מועברים רק במידה שצפוי (more likely than not) שיוצר חיסכון מס במועד ההיפוך. לפיכך, בעת רישום מסים נדחים לקבל נדרש הבנק לבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרויות מימושם בעתיד. ליום 31 בדצמבר 2017 סכום המסים הנדחים נטו בגין הפרשים הזמניים הסתכם ב-264 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר חוזר בנק ישראל בדבר אימוץ כללי חשבונאות בארה"ב בנושא מסים על הכנסה, ראה באור 1.ד.1.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, חותמים מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא "הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי" בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות הברית (להלן: "הצהרה על הגילוי"). הוראה זו מתייחסת לאחריות ההנהלה על הגילוי בדוחות הכספיים ותחולתה היא מהדוח הכספי ל-30 ביוני 2005. הצהרה על הגילוי כאמור מתייחסת לבקורות ונהלים לגבי גילוי אשר נקבעו במטרה להבטיח, שמידע אשר הבנק נדרש לגלות בדוחותיו הכספיים נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאם להוראות דיווח נוספות. "בקורות ונהלים לגבי גילוי" נועדו בין השאר להבטיח שמידע זה, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד באופן הולם, על מנת לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

סעיף 404 של ה- Sox Act אומץ על ידי המפקח על הבנקים בחוזר מחודש דצמבר 2005. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה- SEC וה- Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי. הוראות המפקח בחוזר ה"ל קובעות:

תאגידי בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.

החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 יכללו התאגידי הבנקאיים בדוחותיהם הצהרה בדבר אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוקה של מערך נהלי בקרה פנימיים נאותים על הדיווח הכספי, וכן הערכה לסוף השנה של אפקטיביות נהלי בקרה אלו על הדיווח הכספי.

במקביל, רואי החשבון המבקרים של התאגידי הבנקאיים יידרשו להמציא חוות דעת תוך יישום התקנים הרלוונטיים של ה-PCAOB.

בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מגודרת ומוכרת, ומודל COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקורות פנימיות בבנק והליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.

הבנק יישם הוראה זו לראשונה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 וזאת בסיוע של יועצים שנשכרו לביצוע הפרויקט. במסגרת יישום זה תועדו התהליכים המשפיעים על הדיווח הכספי, התקיימו דיונים מעמיקים בתוצרי התיעוד של כל תהליך במסגרת מינהלת SOX שהוקמה לצורך כך בבנק, הכוללת נציגים בכירים מכל האגפים בבנק במסגרת דיונים אלו.

במסגרת דיונים אלו כל תיעוד התהליכים אומת ותוקף על ידי אחראי התהליכים, הגורמים המעורבים בתהליכים וכל חברי המנהלת.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון דאגה להקמה ולתחזוקה של מערך בקרה פנימית על דיווח כספי וזאת בין היתר על ידי הקמת מחלקת SOX בבנק, אישור תכנית העבודה השנתית של מחלקת ה-SOX על ידי דירקטוריון הבנק וכן מעקב רבעוני שוטף הן של ההנהלה והן של הדירקטוריון על ההתקדמות ביישום תכנית העבודה השנתית.

בנוסף נרכשה והוטמעה מערכת ממוחשבת ייעודית בבנק שמכילה את כל המידע שנצבר לגבי התהליכים העסקיים שנסקרו כאמור, לרבות: תיאור התהליך, הסיכונים האפשריים בתהליך, הבקורות הקיימות לגביו, ודירוג החשיפה השוטפת בהתחשב בבקורות הקיימות. המערכת משמשת ככלי מרכזי ליישום ההוראות והמעקב השוטף לגבי אפקטיביות הבקורות הפנימיות על דיווח כספי.

לדוחות הכספיים צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי.

הבנק מבצע בדיקות אפקטיביות שוטפות במהלך השנה, ובנוסף בסמוך למועד חתימת הדוחות הכספיים השנתיים מבוצעות בדיקות אפקטיביות נוספות.

כמו כן, מיושם מהלך רבעוני של "מפל חתימות" בבנק לגבי כל בקרה המתועדת בתהליכים, החל ממבצע הבקרה דרך המנהל הישיר של מבצע הבקרה, ואחראי תהליך, הממונה על אחראי התהליך, חברי המנהלת הרלוונטיים, חברי הנהלה ובכירים נוספים עד החשבונאי הראשי והמנכ"ל. מטרת מפל זה הינה להבטיח את יעילות הבקרות, שלמות ונכונות התהליכים.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך שנת 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

הדירקטוריון מודה להנהלת הבנק, למנהלים ולכל צוות העובדים על עבודתם המסורה ועל תרומתם לתוצאות העסקיות של הבנק.

ישראל טראו
מנהל כללי ראשי

זאב אבליס
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 15 במרס 2018.

הצהרה (Certification)

אני, ישראל טראו, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתכם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
  - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ישראל טראו
מנהל כללי ראשי
15 במרס 2018

הצהרה (Certification)

אני, ארנון זית, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתכם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
  - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידיים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידיים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ארנון זית
חשבונאי ראשי, סמנכ"ל
15 במרס 2018

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2017, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 91 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017.

ארנון זית
חשבונאי ראשי, סמנכ"ל

ישראל טראו
מנהל כללי ראשי

זאב אבולס
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח לפרסום: 15 במרס 2018.

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

**דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ
בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי**

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחזדים - לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחזדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 והדוח שלנו, מיום 15 במרס 2018, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת הלב לאמור בביאור 32.א. בדוחות הכספיים בדבר הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בקשר עם התקשרותם עם בנק מזרחי בעניין מכירת החזקותיהם בבנק בכפוף לתנאים מתלים לעסקה ובדבר מידע שפורסם המתייחס לכוונות למיזוג הבנק לתוך בנק מזרחי. כמו כן נכללה הפניית תשומת לב לאמור בביאור 23.ג. (18)ג. בדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

15 במרס 2018

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2017

עמוד

95

תוכן העניינים

דוחות רואי החשבון המבקרים

הדוחות הכספיים:

96

דוחות רווח והפסד

97

דוח רווח כולל

98

מאזנים

99

דוח על השינויים בהון

100

דוחות על תזרימי המזומנים

102

באורים לדוחות הכספיים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות שאוחדו אשר הכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסותיהן שאינן מריבית הכלולות בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהווים כ-0.98%, כ-1.03% וכ-1.55% מכלל ההכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסות שאינן מריבית לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2017, 2016 ו-2015, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידי בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 32.א. בדוחות הכספיים בדבר הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בקשר עם התקשרותם עם בנק מזרחי בעניין מכירת החזקותיהם בבנק בכפוף לתנאים מתלים לעסקה ובדבר מידע שפורסם המתייחס לכוונות למיזוג הבנק לתוך בנק מזרחי. כמו כן ומבלי לסייג את חוות דעתנו, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 23.ג(18). בדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- (PCAOB) Public Company Accounting Oversight Board בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 15 במרס 2018, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

15 במרס 2018

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד			באור	
2015	2016	2017	2015	2016	2017		
							במיליוני ש"ח
724	813	927	735	829	950	2	הכנסות ריבית
173	187	214	164	177	205	2	הוצאות ריבית
551	626	713	571	652	745		הכנסות ריבית, נטו
(110)	93	45	(107)	98	56	27, 13	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
661	533	668	678	554	689		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
							הכנסות שאינן מריבית
80	91	88	84	106	100	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
274	282	285	295	298	303	4	עמלות
4	1	3	4	1	3	5	הכנסות אחרות
358	374	376	383	405	406		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
							הוצאות תפעוליות ואחרות
472	613	504	479	621	512	6	משכורות והוצאות נלוות
137	139	135	137	139	135		פחת ואחזקת בנינים וציוד
214	238	230	220	248	243	7	הוצאות אחרות
823	990	869	836	1,008	890		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
196	(83)	175	225	(49)	205		רווח (הפסד) לפני מיסים
73	(8)	57	81	-	64	8	הפרשה למסים על הרווח
123	(75)	118	144	(49)	141		רווח (הפסד) לאחר מיסים
21	26	23	-	-	-		חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות
144	(49)	141	144	(49)	141		רווח נקי (הפסד):
							המיוחס לבעלי מניות הבנק
						9	רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (ש"ח):
							רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.96	(0.67)	1.92	1.96	(0.67)	1.92		

זאב אבליס יושב ראש הדירקטוריון

ישראל טראו מנהל כללי ראשי

ארנון זית חשבונאי ראשי, סמנכ"ל

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 15 במרס 2018

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	
			במיליוני ש"ח
144	(49)	141	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
(28)	(8)	100	התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
4	(11)	(56)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ¹
(24)	(19)	44	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
8	7	(14)	השפעת המס המתייחס
(16)	(12)	30	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים
128	(61)	171	הרווח (הפסד) הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

1. משקף בעיקר הפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר ונזקפו בתקופה המדווחת לרווח והפסד בקיזוז התאמות בגין אומדנים אקטוארים לסוף תקופה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת.
2. ראה גם באור 10 בדבר רווח כולל אחר מצטבר.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזנים ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק		מאוחד		באור	
2016	2017	2016	2017		
					במיליוני ש"ח
נכסים					
3,901	8,226	3,901	8,226	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
11,397	6,915	11,584	7,032	12	ניירות ערך ¹
536	816	536	816		ניירות ערך שנשאלו
23,752	24,444	23,937	24,925	13,27	אשראי לציבור
(246)	(237)	(253)	(250)	13,27	הפרשה להפסדי אשראי
23,506	24,207	23,684	24,675		אשראי לציבור, נטו
1	-	1	-		אשראי לממשלה
687	1,001	-	-	14	השקעות בחברות מוחזקות
299	280	299	280	15	בנינים וציוד
342	325	342	325	25	נכסים בגין מכשירים נגזרים
622	517	637	538	16	נכסים אחרים ²
4	-	4	-		נכסים המוחזקים למכירה
41,295	42,287	40,988	41,892		סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
36,278	36,531	32,756	32,752	17	פקדונות הציבור
174	119	174	119	18	פקדונות מבנקים
-	1	-	1		פקדונות מממשלה
47	41	3,395	3,559	19	כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב
393	462	393	462	25	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
2,061	2,620	1,928	2,486	20	התחייבויות אחרות ^{4,3}
38,953	39,774	38,646	39,379		סך כל ההתחייבויות
2,342	2,513	2,342	2,513	א22	סך כל ההון⁵
41,295	42,287	40,988	41,892		סך כל ההתחייבויות והון

1. מזה: ניירות ערך ששועבדו למסלקת הבורסה ומעו"ף בסך 242 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2016 - 513 מיליון ש"ח).
2. מזה: נכסים אחרים בשווי הוגן בסכום זניח (ביום 31 בדצמבר 2016 - 173 מיליון ש"ח).
3. מזה: התחייבויות אחרות בשווי הוגן בסך 1,198 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2016 - 703 מיליון ש"ח).
4. מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 47 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2016 - 52 מיליון ש"ח).
5. הון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

סכומים מדווחים

הון מניות ופרמיה	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	רווח כולל אחר מצטבר ²	עודפים ¹	סך כל ההון	
					במיליוני ש"ח
952	26	37	1,260	2,275	יתרה ליום 1 בינואר 2015
-	-	-	144	144	רווח נקי בשנת החשבון
-	-	(16)	-	(16)	(הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס
952	26	21	1,404	2,403	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	-	(49)	(49)	רווח נקי בשנת החשבון
-	-	(12)	-	(12)	(הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס
952	26	9	1,355	2,342	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
-	-	-	141	141	רווח נקי בשנת החשבון
-	-	30	-	30	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס
952	26	39	1,496	2,513	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

1. בהתייחס להגבלה בחלוקת דיבידנד ראה באור 22א(2).

2. ראה גם באור 10 בדבר רווח כולל אחר מצטבר.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

<u>הבנק</u>			<u>מאוחד</u>			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
במיליוני ש"ח						
						תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
144	(49)	141	144	(49)	141	רווח נקי (הפסד) לתקופה
						<u>התאמות:</u>
						חלקו של הבנק (ברווחים) בלתי מחולקים של חברות מוחזקות
(21)	(26)	(23)	-	-	-	
54	55	53	54	55	53	פחת על בנינים וציוד (לרבות ירידת ערך)
(110)	93	45	(107)	98	56	(הכנסות) הוצאות בגין הפסדי אשראי
(34)	(42)	(55)	(34)	(43)	(64)	רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה, נטו הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר, נטו
(10)	-	(6)	(10)	-	(6)	מיסים נדחים, נטו
64	(34)	(4)	61	(35)	(10)	שינוי בהתחייבות נטו בגין זכויות עובדים
1	121	(53)	1	121	(53)	הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון התאמה בגין הפרשי שער על יתרות מזומנים
146	91	158	125	78	167	
1	9	17	1	9	17	
						<u>שינוי נטו בנכסים שוטפים:</u>
118	7	2	118	7	2	פקדונות בבנקים
(477)	(1,373)	(763)	(568)	(1,394)	(1,064)	אשראי לציבור
-	(1)	1	-	(1)	1	אשראי לממשלה
(111)	(243)	(280)	(111)	(243)	(280)	ניירות ערך שנשאלו
249	(87)	17	249	(87)	17	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(1,622)	146	1,208	(1,622)	146	1,208	ניירות ערך למסחר
774	80	95	775	75	95	נכסים אחרים
						<u>שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:</u>
331	(309)	(55)	331	(309)	(55)	פקדונות מבנקים
597	510	253	968	290	(4)	פקדונות הציבור
-	(1)	1	-	(1)	1	פקדונות הממשלה
(282)	100	69	(282)	100	69	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(812)	(272)	560	(812)	(264)	553	התחייבויות אחרות
(1,000)	(1,225)	1,381	(719)	(1,447)	844	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד		
2015	2016	2017	2015	2016	2017
במיליוני ש"ח					
(13,433)	(14,233)	(13,756)	(13,548)	(14,250)	(13,787)
8,254	10,454	13,870	8,258	10,454	13,973
3,277	2,309	3,180	3,277	2,309	3,180
(100)	(5)	(300)	-	-	-
(50)	(50)	(33)	(50)	(50)	(33)
-	5	5	-	5	5
4	3	3	-	-	-
(2,048)	(1,517)	2,969	(2,063)	(1,532)	3,338
-	-	-	-	652	703
(13)	(9)	(6)	(279)	(424)	(541)
(13)	(9)	(6)	(279)	228	162
(3,061)	(2,751)	4,344	(3,061)	(2,751)	4,344
9,717	6,655	3,895	9,717	6,655	3,895
(1)	(9)	(17)	(1)	(9)	(17)
6,655	3,895	8,222	6,655	3,895	8,222
988	809	925	1,035	809	925
(199)	(185)	(135)	(287)	(186)	(135)
1	1	3	5	16	7
(62)	(70)	(129)	(75)	(85)	(139)
19	73	60	21	75	61
11	7	9	11	7	9

תזרימי מזומנים מפעילות השקעה

רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
 תמורה ממימוש ניירות ערך זמינים למכירה
 תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
 השקעה בחברה מוחזקת
 רכישת בנינים וציוד
 תמורה ממימוש בנינים וציוד
 קבלת דיבידנד מחברה מאוחדת

מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה

תזרימי מזומנים מפעילות מימון

הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
 פדיון כתבי התחייבות ואגרות חוב

מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון

גידול (קיטון) במזומנים

יתרת מזומנים לתחילת תקופה
 השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים

יתרת מזומנים לסוף תקופה

ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:

ריבית שהתקבלה
 ריבית ששולמה
 דיבידנדים שהתקבלו
 מסים על הכנסה ששולמו
 מסים על הכנסה שהתקבלו

נספח א' - פעולות השקעות ומימון שלא במזומן:

רכישת נכסים כנגד התחייבות לספקים

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ושל החברות הבנות שלו ליום 31 בדצמבר 2017 ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הבאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק וחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צוין בבאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד. לעניין הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בדבר כוונתם למכירת החזקותיהם בבנק והודעתם לבנק מיום 27 בנובמבר 2017 על התקשרות עם בנק מזרחי בעניין זה- ראה באור 32 א ו- ב. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 15 במרס 2018.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

1. תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על די הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
2. כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי 168 FAS, "הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים" (ASC-105-10). בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב- 168 FAS, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.
3. חברות מאוחדות - חברות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
4. חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות.
5. צדדים קשורים ובעלי עניין - כמשמעותם לפי סעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.
6. מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
7. סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו- 36 של לשכת רואי חשבון בישראל.
8. סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
9. עלות - עלות בסכום מדווח.
10. דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי
 הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת.

3. בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד (כגון):
    - השקעות בניירות ערך בתיק למסחר).
  - מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה.
  - נכסים והתחייבויות מסיים נדחים.
  - הפרשות.
  - נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.
- ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

4. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים

בדוחות הכספיים לשנת 2017 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות חדשות בנושאים המפורטים להלן:

1. מיסים על הכנסה – עיקרי התיקונים להוראות הדיווח לציבור הינם כדלקמן:

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מסיים על ההכנסה". בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי נדרש לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מסיים על ההכנסה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי בהתאם לפרק 740 בקודיפיקציה בדבר " מסיים על ההכנסה" ובנושא 740-830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ – מיסים על ההכנסה".

בהתאם לחוזר נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2017. בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש. תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת בדוחות בשנת 2017 את הגילוי בדבר הטבות מס שלא הוכרו בהתאם לסעיפים מסוימים בקודיפיקציה.

ביום 13 באוקטובר 2016 פרסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר כולל, בין היתר, הבהרות מסוימות בנושא דיווח על מיסים על הכנסה לפי הכללים בארה"ב. עיקרי התיקונים להוראת הדיווח לציבור הינם כדלקמן:

  - הוראות המעבר עודכנו כך שהפרשים זמניים בגין תקופות קודמות ימשיכו להיות מטופלים לפי ההוראות שחלו עד ליום 31 בדצמבר 2016.
  - הובהר כי הכנסות והוצאות ריבית בגין מיסים על הכנסה יסווגו בסעיף "מיסים על הכנסה"; הובהר כי קנסות לרשויות המס יסווגו בסעיף "מיסים על הכנסה".
  - הובהר כי חוק יחשב כ"חוקק" רק עם פרסומו ב"רשומות".
  - דרישות הגילוי בהוראות הדיווח לציבור, ומתכונת הגילוי בדבר "הפרשה למיסים על הרווח", הותאמו לדרישות בהוראות החדשות.
  - הוסרה הדרישה להצגת באור מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצורכי מס לפי תוספות ג'1 ו- ג'2 שנדרשו בהוראות הדיווח לציבור, כיוון שהבאור אינו מוסיף מידע למשתמשים בדוחות.

ההוראות החדשות יושמו מיום 1 בינואר 2017 ואילך. השפעת יישום ההוראות על הדוחות הכספיים של הבנק אינה מהותית.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

2. דיווח של תאגידים בנקאים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים: סוגיות במט"ח, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות ואירועים לאחר תאריך המאזן

ביום 21 במרס 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:

- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ".
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים למדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, לרבות נושא 250 בקודיפיקציה בדבר "שינויים במדיניות חשבונאית ותיקון טעויות".
- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים לאירועים לאחר תאריך המאזן בהתאם לנושא 10-855 בקודיפיקציה בדבר "אירועים לאחר תאריך המאזן".

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר חלות מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו. יודגש, כי ביישום הנחיות נושא 830 בקודיפיקציה בדבר "מטבע חוץ", בתקופות מדווחות עד ליום 1 בינואר 2019, בנקים לא יכללו את הפרשי השער בגין אגרות חוב זמינות למכירה כחלק מההתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב אלו, אלא ימשיכו לטפל בהם כפי שנדרש בהוראות הדיווח לציבור לפני אימוץ נושא זה. כמו כן, תקן חשבונאות בינלאומי 29 בדבר "דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציונית", כפי שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, לא יישם החל ממועד תחילת החוזר. מובהר, כי אין שינוי במועד שבו הופסקה התאמה של דוחות כספיים של תאגידים בנקאיים לאינפלציה וכי הדוחות הכספיים יערכו על בסיס סכומים מדווחים, אלא אם כן נאמר אחרת בהתאם להוראות הדיווח לציבור. השפעת החוזר על הדוחות הכספיים של הבנק אינה מהותית.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. בסיס האיחוד

א. חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק.

ב. עסקאות בין חברתיות

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראייה לירידת ערך.

2. מטבע חוץ והצמדה

א. עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום (שער יציג המפורסם על ידי בנק ישראל אחת ליום). הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום למטבע פעילות של מכשירים פיננסיים הוניים לא כספיים המסווגים כזמינים למכירה אשר מוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).

ב. נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן נכללו לפי המדד המתאים לגבי כל נכס או התחייבות.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ועל מדד המחירים לצרכן ושיעור השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
באחוזים			בשקל חדש			
						שער החליפין של -
0.3	(1.5)	(9.8)	3.902	3.845	3.467	הדולר של ארה"ב
(10.1)	(4.8)	2.7	4.247	4.044	4.153	האירו
						מדד המחירים לצרכן -
						לחודש נובמבר (מדד "דוע")
(0.9)	(0.3)	0.3	101.2	100.9	101.2	לחודש דצמבר (מדד "בגין")
(1.0)	(0.2)	0.4	101.1	100.9	101.3	

3. הוראה בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית

הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית (ASC 310-20), אשר, בין היתר, קובע כללים לטיפול בעמלות יצירת אשראי, התחייבויות למתן אשראי, שינוי בתנאי חוב ועמלות פירעון מוקדם.

עמלות ליצירת אשראי

עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי הלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

עמלות הקצאת אשראי

עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי הלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה. בקווי אשראי מתחדשים העמלות יוכרו בדוח רווח והפסד על בסיס קו ישר לאורך התקופה בה קו האשראי המתחדש פעיל.

שינוי בתנאי חוב

במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון אם תנאי הלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך יש לבחון האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של הלוואה שונה לפחות ב- 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים, או האם מדובר בשינוי מטבע של הלוואה. במקרים כאמור, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.

עמלות פירעון מוקדם

עמלות פירעון מוקדם שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או התקופה הנותרת של הלוואה, לפי הקצר מבניהם. עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם, למעט שינוי בתנאי חוב כמפורט לעיל, שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מידית במסגרת הכנסות ריבית.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

4. בסיס הכרה בהכנסות ובהוצאות

- א. הכנסות והוצאות נכללות על בסיס צבירה, למעט המפורט להלן:
- ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה עד להסרת הספק. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.
  - במידה ומבוצעת ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני במכשירי חוב, הכנסות הריבית ממועד זה ואילך מוכרות על בסיס מזומן, למעט במקרים בהם חלה עלייה משמעותית במחיר ובתשואה בה הנייר נסחר.
  - ב. עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה וסחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

5. ניירות ערך

- א. ניירות הערך של הבנק מסווגים לשלושה תיקים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים כדלקמן:
1. "אגרות חוב מוחזקות לפדיון" - אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד לפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל השקעתו הרשומה. אגרות החוב המוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי עלותן ליום הדיווח המהווה את הערך הנקוב בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה או שער שנצברו וכן מרכיב הניכיון או הפרמיה שנוצר ברכישה וטרם הופחת ובניכוי הפסדים לירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני. ההכנסות מאגרות החוב לפדיון נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.
  2. "ניירות ערך למסחר" - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות הערך מוצגים לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.
  3. "ניירות ערך זמינים למכירה" - ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות האחרות. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.
- ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית) וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- ג. הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה הינה בעלת אופי אחר מזמני.
- הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:
- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
  - נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
  - אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו;
  - אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
  - אגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי אגרות חוב- העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שיעור ההפסד ביחס לעלות נייר הערך (לגבי אג"ח - לעלות המופחתת);
- משך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון.
- במקרה של אגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון.
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקק בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

- ד. לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף 1.ה.7. להלן.
- ה. בחישוב רווחי מימוש ניירות ערך מחושבת העלות על בסיס ממוצע משוקלל נע.
- ו. השקעותיו של הבנק במניות ובקרנות הון סיכון לא סחירות מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלות אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות במניות והון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

6. חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי

הבנק מיישם, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (ASC 310) והוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף, החל מאותו מועד, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על בנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. בנוסף, מעת לעת מעדכן הפיקוח על הבנקים את הוראות הדיווח לציבור ואת קובץ השאלות והתשובות המנחות לגבי אופן היישום של ההוראות בנושא חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי, זאת במטרה לשלב בהם את ההוראות שחלות בנושא זה על הבנקים בארה"ב, לרבות הנחיות של רשויות הפיקוח בארה"ב. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנוגע לחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שאינו לדיור ובפרט בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים. החל משנת 2016 עודכנו, בין היתר, ההנחיות בכל הקשור לטיפול בארגון מחדש של חוב בעייתי, הנחיות בקשר לאופן הסיווג של החובות בהתבסס על מקור החזר ראשוני של החוב והנחיות מסוימות בנוגע לאופן הבחינה של החובות.

אשראי לציבור ויתרות אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים, אשראי לממשלה, וכו'. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בדבר מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב), לא חל שינוי בכלליהן.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים על מנת לקיים (כחשבון התחייבותי נפרד) הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין המסלול לבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי

הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו החוזית הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות). הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן פרטנית כאמור, אשר סווג כפגום וכן חובות בעייתיים במסגרת ארגון מחדש.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר

הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע בעיקרו מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי נועדה לשקף הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים וכן הלוואות לדיור. ההפרשה מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב- FAS 5 (ASC 450) – טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על הנחיות המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. חישוב ההפרשה הקבוצתית מבוסס על שיעורי הפסד ו/או מחיקות היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים שנקבע על פי בנק ישראל. יצוין כי הבנק ממשיך לכלול גם את שנת 2011 ואילך בטווח השנים על פיהם מחושב שיעור הפסד/מחיקות היסטוריים וזאת בהתאם להנחיות בנק ישראל.

שיעור הפסד ההיסטורי חושב על בסיס שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו, ביחס ליתרת החובות. לעניין חישוב טווח שיעורי הפסד היסטורי קבע הבנק כי המקדם המשמש לחישוב ההפרשה הקבוצתית יקבע כמוצע שיעורי הפסד ו/או מחיקות ההיסטוריים בטווח, תוך מתן משקל גבוה יותר למקדם השנה האחרונה, אם זה עלה על הממוצע. נוסף על כך ביצע הבנק התאמה איכותית נוספת המבוססת על מתודולוגיה מפורטת על פי הנחיות בנק ישראל בנושא בכלל ענפי המשק המבטאת את הסיכון הגלום בכל ענף. נציין כי, בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

ביום 10 ביולי 2017 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 ו-315 אשר בין היתר נועד לבטל את המנגנון של ההפרשה הנוספת בגין מגבלות הריכוזיות של האשראי, העדר מידע כספי מעודכן ומאפיינים אחרים אשר קיבלו ביטוי בהוראות אחרות. עם ביטול ההפרשה הנוספת נדרש הבנק כי השיטה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי תביא בחשבון מאפייני סיכון של היעד דוחות כספיים מעודכנים. יישום ההוראה מחויב החל מ-1.1.18, כאשר יישום מוקדם הינו אפשרי.

בקביעת הפרשה קבוצתית נאותה להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור, הבנק מביא בחשבון את ממוצע הפסדי העבר בשנים בטווח שקבע בנק ישראל שהסתיימו במועד הדיווח והן התאמות בגין גורמים סביבתיים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בשיעור שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

הבנק מיישם את הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור על פיה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח. בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור".

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב- FAS 5 (ASC 450). ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית. בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמישמות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

זיהוי וסיווג חובות

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי וסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתיים על פי הסיווגים שלהלן:

- אשראי בהשגחה מיוחדת הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו. לגבי לקוחות פרטיים נקבע כי כל אשראי הנבחן על בסיס קבוצתי ונמצא בפיגור העולה על 60 יום, יסווג כחוב בהשגחה מיוחדת.
  - אשראי נחות הוא אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.
  - אשראי פגום הוא אשראי שנבחן פרטנית ובהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי. בכל מקרה חוב הנבחן על בסיס פרטני מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גבייה. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות (לרבות איגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע").
  - הגדרת מקור החזר ראשוני בסיווג חוב בעייתי - החל מיום 1 ביולי 2017 מיישם הבנק את העדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".
- העדכון מתייחס בעיקר לסיווג של חוב, הגדרת חוב פגום ומדידת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי. קביעת הסיווג המתאים של חוב, עד לקרות כשל או כשהסתברות לו נעשתה צפויה ברמה גבוהה (highly probable) מתבססת על יכולת התשלום של החייב, כלומר: החוזק הצפוי של מקור החזר הראשוני וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישונים (כגון: בטוחות, תמיכה של ערב, מימון מחדש על ידי צד שלישי). בין היתר, כלל הקובץ שאלה שנגעה להגדרת מקור החזר ראשוני.
- מקור החזר ראשוני - מקור מזומנים יציב לאורך זמן (sustainable) אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב ואשר חייב להיות מופרד במפורש או במהות לכיסוי החוב. בקובץ השאלות והתשובות הובהר כי ככלל, כדי שמקור החזר יוכר כמקור החזר ראשוני, על הבנק להראות שהחייב צפוי בהסתברות גבוהה להפיק תוך פרק זמן סביר תזרים מזומנים מתאים מפעילות עסקית נמשכת, אשר ישמש לפירעון כל התשלומים הנדרשים באופן מלא במועד שנקבע בהסכם.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לאור יישום הוראות חדשות של בנק ישראל הבנק עדכן את מדיניות זיהוי חובות בעייתיים וסיווגם, כך שחובות נבחנים גם על פי מקורות החזר מהתזרים העסקי למעט מקרים מסוימים בהם במהלך העסקים הרגיל החוב אמור להיפרע מהתזרים שמניב הנכס הממומן. השפעת היישום לראשונה על הדוחות הכספיים של הבנק אינה מהותית.

- מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש של חוב בעייתי - חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי הינו חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, במסגרתו - מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב - הבנק העניק ויתור ללווה בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל.
  - לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב.
  - החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי.
  - ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בעייתיים.
  - הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:
  - כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים).
  - שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב.
  - לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר וכל שינוי אחר בתנאי החזר, שלדעת הבנק יש בו משום ויתור.
  - לא בוצע הליך חיתום נוסף כאשר מחדש חוב נחות, או שאין שינוי בתמחור החוב או שהתמחור לא הותאם כך שהוא יהיה מתאים לסיכון לפני החידוש, או שהלווה אינו מספק אמצעים נוספים בכדי לפצות על הגידול בסיכון הנובע מהקשיים הפיננסיים של הלווה, קיימת חזקה שהחידוש הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי.
- הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי.
- לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.
- חובות שאורגנו מחדש יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.
- ביום 22 במאי 2016 פורסם חוזר לתיקון הוראת דיווח לציבור שנועד לאמץ עדכונים בדבר הטיפול באשראי שאורגן מחדש.

על פי הוראה זו כאשר חוב מאורגן מחדש ונקבע כי הוא עומד בהגדרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, ללא מחיקה חשבונאית חלקית, בדרך כלל אין זה נאות להקטין את אומדן ההפרשה להפסדי אשראי במועד הארגון מחדש כתוצאה מהשינוי בשיטת מדידת ירידת הערך ממדידה על בסיס קבוצתי למדידה על בסיס פרטני. לאור זאת מחזיק

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- הבנק, בגין חוב בארגון מחדש, הפרשה להפסדי אשראי בגובה השווה לפחות להפרשה הקבוצתית שהייתה נקבעת לולא היה החוב מסווג כחוב בעייתי בארגון מחדש.
- ככלל חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להיות מסווג כחוב פגום עד שהחוב ישולם במלואו. עם זאת כאשר נערך לחוב שאורגן מחדש הסכם נוסף של ארגון מחדש בין הלקוח לבין הבנק (ארגון מחדש עוקב), ניתן להתייחס לחוב זה כחוב שאינו בעייתי, אם מתקיימים התנאים הבאים:
- החייב אינו מצוי יותר בקשיים פיננסיים. הערכה זו של הבנק חייבת להיות מבוססת על בדיקת אשראי עדכנית ומתועדת שבוצעה במועד הארגון מחדש העוקב.
- הבנק לא העניק ללקוח ויתור (דהיינו ההלוואה החדשה הועמדה בתנאי שוק, שהיו ניתנים להלוואות חדשות ללקוחות אחרים עם מאפייני סיכון דומים).
- אם בחר הבנק שלא להתייחס לחוב זה כאל חוב בעייתי אזי ההפרשה להפסדי אשראי בגינו תחושב על בסיס קבוצתי ויתרת החוב הרשומה לא תשתנה בעת ארגון החוב העוקב (אלא אם התקבל תשלום במזומן).

מחיקה חשבונאית

- הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים בעייתיים אחרים. בחובות שגבייתם מותנית בביטחון נמחק באופן מידי ההפרש שבין יתרת החוב לבין השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות הצפויות במכירה.
- כאשר אין ודאות שהסכום שיתקבל בסופו של דבר לפירעון החוב יכסה את יתרת החוב הרשומה של החוב, לאחר המחיקה החשבונאית יש לבצע הפחתה נוספת מהשווי ההוגן שחושב ולבצע בגינה הפרשה. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בווייתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.
- מחיקות חשבונאיות של הלוואות לדיור במקרה של הפרשה פרטנית מעבר לעומק המביאה את סך ההפרשה להפרשה מלאה, מבוצעת מחיקה חשבונאית על מלוא ההפרשה (הפרשת עומק ותוספת לעומק).
- לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש שששל של חוב בעייתי נבחן הצורך במחיקה המיידית. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.
- חובות בפשיטת רגל או שנוצרו בדרך של מרמה, יימחקו תוך 60 יום מתאריך צו כינוס הנכסים או תוך 90 יום מידיעת הבנק על החוב במרמה כמפורט בהוראה.

הכרה בהכנסה

- במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה בעבר ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום.
- כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו בסעיף הכנסות מריבית. הכרה בהכנסה על בסיס מזומן - הכנסת ריבית, בגין חוב פגום, על בסיס מזומן כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של החוב נחשבת להיות ברת גביה במלואה. קביעת הבנק בדבר יכולת הגביה של כל היתרה הרשומה הנותרת של החוב חייבת להייתמך בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב והתחזית לפרעון, לרבות התייחסות לביצועי הפרעון ההיסטוריים של החייב וגורמים רלוונטיים אחרים. בכל מקרה יוגבל סכום ההכנסה, שיוכר כהכנסת ריבית, לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החזוי.
- חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה באור 1.4.א. לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגבייה מובטחת באופן סביר.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

1. אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו)
2. כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.

כללי החזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב של חוב פגום וצובר

חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לצורך כך בוחן הבנק ביצועי פירעון של 6 תשלומים רצופים ללא פיגור בהלוואות הנפרעות בתשלומים חודשיים או לאחר פירעון חלק מהותי מקרן החוב (20%) בהלוואות הנפרעות בתשלומים שאינם חודשיים.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב- FAS 157 (ASC 820-10) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן (ASC 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב- U.S. GAAP וב- IFRS. שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. FAS157 מפרט מדרג של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים.

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או להתחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

מדרג זה דורש שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק צפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה- bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

הבנק משתמש בשירותי תמחור מחברת "מרווח הוגן" לחישוב ערכי השווי ההוגן לנכסי חוב לא סחירים. המודל מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות ו/או הנפקות בשוק הלא סחיר. המודל מביא לידי ביטוי שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן, כאמור לעיל, אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר (השוק שבו המחיר בהעברת הנכס הינו המחיר המקסימאלי או המחיר בהעברת ההתחייבות הינו המחיר המינימאלי, בניכוי עלויות עסקה). מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי של החובות. מכשירים אלה מוצגים לפי שווי ההוגן במסגרת באור יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים בלבד והשפעתם לא חלה על היתרות המאזניות ו/או על הרווח והפסד. להרחבה לגבי השיטות והנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 30 בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע (The credit valuation adjustment - CVA)

התקן FAS 157 דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הביטחונות הנזילים שהבנק דורש מצד נגדי אינם מיוחסים ספציפית לפעילות במכשיר נגזר בודד אלא לכלל הפעילות של הצד הנגדי ולכן, הבנק נדרש לבצע התאמות לשווי ההוגן בגין איכות הצד הנגדי. האינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי נגזרות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). עבור צדדים נגדיים, החתומים על הסכמי התחשבות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז. כאשר החשיפה היא התחייבות של הבנק כלפי צד נגדי, הבנק משקף בשווי ההוגן את ההסתברות לחדלות פירעון של הבנק (סיכון הבנק נגזר מהדירוג של הבנק). הבנק מיישם גישה המביאה בחשבון את החשיפה לסיכון האשראי לאורך חיי העסקה.

8. קיזוז מכשירים פיננסיים

בחוזר המפקח על הבנקים ביום 12 בדצמבר 2012 אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות נכללו תיקונים אשר נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בהתאם להוראות, הבנק יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויצג במאזן את יתרם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- א. בגין אותן ההתחייבויות, יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- ב. בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה. בהתאם להוראות, קיזוז נכסים והתחייבויות בין שני צדדים נגדיים שונים אפשרי בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישינו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז. כמו כן, נקבע כי בנק יקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. בחוזר נקבע כי במקרים מסוימים הבנק רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב בטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבות נטו (master netting arrangement). עוד נקבע בחוזר כי קיזוז מאזני מצריך אישור מראש של המפקח על הבנקים. הבנק בחר שלא לקזז נכסים בין מכשירים נגזרים עם התחייבויות בגין מכשירים נגזרים.

9. מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

א. הבנק מבצע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ וסיכונים ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו. בין השאר: עסקאות עתידיות, החלפות פיננסיות, אופציות וכו'. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "חשבונאות מכשירים נגזרים ופעילות גידור", מוצגים כל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזרים לרבות מכשירים נגזרים המשמשים לגידור חשבונאי (גידור שווי הוגן) נזקפים מידית בדוח רווח והפסד.

ב. גידור שווי הוגן- הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים בין היתר לצרכי גידור סיכונים ריבית. באם מכשיר יועד לגידור, במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך. שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

ג. נגזרים משובצים שהופרדו ואינם משמשים לגידור - מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזר המארח ומטופלים בנפרד אם:

- אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזר המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים.
- מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר.
- המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזר המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מידית לרווח והפסד.

10. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים:

א. הנכסים הפיננסיים שהועבר בודדו מהתאגיד הבנקאי (לרבות צדדים קשורים) ומונשוי, גם במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים.

ב. המקבל רשאי לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיימים תנאים המגבילים את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף ומעניקים לתאגיד הבנקאי הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית.

ג. התאגיד הבנקאי, חברות בנות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים מטעמו, אינם משמרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים המועברים או בכל זכויות מוטב של צד שלישי המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר. בהתאם לעדכון הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון ה"ל".

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להרשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלו נרשמות כהכנסות ריבית מאשראי ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים:

הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

בנוסף, בהתאם לעדכון להוראות בנק ישראל בנושא שיפור שימושיות הדוחות הכספיים לשנים 2017 ו-2018, עודכנו דרישות הגילוי בנוגע לעסקאות מכירה, רכישה וסינדיקציה. ראה באור 27 בדבר "מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי".

11. מיסים על ההכנסה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מיסים על הכנסה, ראה סעיף ד.1. הוצאת מיסים על הכנסה כוללת מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון. במקרים אלו הוצאת המיסים על הכנסה נזקפת להון.

מיסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למיסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מיסים נדחים

הבנק מכיר במיסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מיסים. הבנק מכיר בהתחייבויות מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים החייבים במס, למעט הפרשים זמניים בגין רווחים לא מחולקים של חברה בת שהן למשך זמן תמידי במהותן וכן הפרשים הנובעים מעסקאות בינחברתיות. הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים ובמקביל מכיר בהפרשה נפרדת (valuation allowance) עבור אותו סכום הכלול בנכס אשר יותר סביר מאשר לא שלא ימומש. הבנק מפחית את נכסי המסים הנדחים בסכומן של הטבות מס כלשהן שאינן צפויות להתממש בהתבסס על הראיות הזמינות – הן הראיות החיוביות התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות התומכות ביצירת הפרשה בגין נכס מס נדחה, כדי לבחון האם ניתן להכיר בנכס מס נדחה נטו.

התחייבות מיסים נדחים או נכס מסים נדחים נמדדים באמצעות שיעורי המס החוקיים שנחקקו הצפויים לחול על הכנסה מספקת חייבת במס בתקופות שבהן צפוי כי התחייבות המס הנדחה תסולק או נכס המס הנדחה ימומש.

הבנק מסווג הכנסות והוצאות ריבית בגין מסים על הכנסה בסעיף "מיסים על הכנסה". כמו כן, הבנק מסווג קנסות לרשויות המס בסעיף "מיסים על הכנסה".

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

קייזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים - הבנק יקזז כל התחייבויות ונכסי המסים הנדחים, כמו גם כל ה- valuation allowance (הפרשה לנכס מס נדחה) הקשורות, עבור רכיב משלם מס מסוים ובגבולותיו של תחום שיפוט מסוים מסוים.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מיישם את כללי ההכרה והמדידה שנקבעו במסגרת " FASB Interpretation no. 48 – Accounting for uncertainty in income Taxes".

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימאלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

12. בניינים וציוד

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהווננו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראה סעיף 14 להלן. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים בחכירות מימוניות מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות שבבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך התקופה הקצרה מבין תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש או אורך החיים השימושי שלהם. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות השוואה הינו:

- בניינים ומקרקעין- 50 שנים (קרקע בבעלות אינה מופחתת).
- ריהוט וציוד- 6.7-14.3 שנים.
- שיפורים במושכר ובבעלות- 10-15.4 שנים.
- עלויות תוכנה- 4-5 שנים (ראה גם סעיף 14 להלן).
- עלויות חומרה- 3-4 שנים.
- לעניין ירידת ערך נכסים לא פיננסיים ראה סעיף 15 להלן.

13. חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושא הבנק באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים.

תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משווי ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם חכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית, למעט דמי חכירה מותנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. לפירוט בדבר דמי חכירה תפעולית ששולמה מראש, ראה באור 23.ג.1.

14. עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויות הטבות כלכליות עתידיות ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס תוכנה כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח או השגת התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות מחקר נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. בתקופות עוקבות עלויות פיתוח שהוונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

ביום 21 במאי 2015 התקבל בבנק מכתב מהפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות פיתוח עצמי של תוכנה על פי קבעו הכללים שלהלן:

- יקבע סף מהותיות להיוון אשר לא יפחת מ-300 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך עלויותיו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, ייזקף כהוצאה לדוח רווח והפסד.
- בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, יקבע מקדם היוון לשעות עבודה, שנמוך מ-1 על מנת להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיות מקובלות במסגרת פרויקטים בפיתוח תוכנה.
- תקופת ההפחתה של עלויות תוכנה לא תעלה על 5 שנים.
- דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים יוגבל כך שהדרג העליון יהיה לכל היותר מנהל, אשר ניתן להראות כי רוב הזמן שלו עוסק בפיתוח בפועל, הוא אחראי על מספר מועט של עובדים, וניתן למדוד באופן מדויק את כמות השעות אשר המנהל השקיע בפועל בכל פרויקט פיתוח.

עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כעלויות תוכנה אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסי תוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, נכסי התוכנה נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הופכים להיות זמינים לשימוש.

בעקבות המכתב מיום 21 במאי 2015, עודכן אורך החיים השימושים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה בגין עלויות תוכנה שזוהו כמערכות ליבה לפי אורך חיים של 5 שנים.

האומדנים בדבר שיטת ההפחתה, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בסוף כל שנת דיווח ומותאמים בעת הצורך.

15. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים במאוחד, למעט נכסי מיסים נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס. הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה). בקביעת שווי השימוש, יש להוון את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

ירידת ערך בגין נכסים בלתי מוחשיים אלו מוכרת ונמדדת בעת התרחשות אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שיינתן והערך בספרים של הנכס לא יושב.

דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת ערך:

- א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- ד. עלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- ה. לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

16. התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי על פי הוראות המפקח על הבנקים באופן שהתביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- א. צפוי (Probable) ההסתברות מעל ל- 70% - נכללה הפרשה מלאה.
- ב. אפשרי (Reasonably possible) ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל- 70% - לא נכללה הפרשה, ניתן גילוי כאשר סך התביעות מצטברות לסכום מהותי.
- ג. קלוש (Remote) ההסתברות קטנה או שווה ל- 20% - לא נכללה הפרשה ולא ניתן גילוי. כאשר ההפסד המירבי הוא מהותי ביותר ניתן גילוי.

במקרים חריגים קבעה הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית ולכן לא מבוצעת הפרשה, (בהתייחס לתביעה הכוללת בקשה להכרתה כתביעה ייצוגית, קביעה כאמור אפשרית עד ארבעה רבעונים לאחר שהוגשה התביעה) בדוח הכספי. הבנק נתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות מאוחדות. בבאור 23 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה, ואשר סכום כל אחת מהן (או צירוף מספר תביעות בנושאים דומים), על פי כתב התביעה, עולה על סכום המהווה שיעור של כ- 1% מהון הבנק.

17. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

18. זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה – פנסיה, פיצויים והטבות אחרות (להלן: "פנסיה") – תכניות להטבה מוגדרת

הטבת פנסיה הינה חלק מהתגמול המשולם לעובד תמורת שירותיו. בתכנית פנסיה להטבה מוגדרת, הבנק מבטיח לספק, בנוסף לשכר השוטף, תשלומי פנסיה (retirement income payments) בשנים עתידיות לאחר שהעובד יפרוש או יסיים את השירות. ברמה הכללית, סכום ההטבה שישולם תלוי באירועים עתידיים מסוימים הכלולים בנוסחת ההטבה של התכנית, אשר לעתים קרובות כוללת את משך הזמן שחי העובד או חיים שאריו, את מספר שנות השירות שסיפק העובד ואת התגמול של העובד בשנים מיד לפני הפרישה או הסיום. במרבית המקרים, השירותים מסופקים במהלך מספר שנים לפני שעובד פרש לגמלאות, סכום ההטבה הכולל שהבנק הבטיח והעלות לבנק של המסופקים על ידי עובד הסתיימו והעובד פרש לגמלאות, סכום ההטבה הכולל שהבנק הבטיח והעלות לבנק של השירותים שסופקו אינם ניתנים לקביעה במדויק, אלא ניתנים לאמידה בלבד באמצעות נוסחת ההטבה ואומדנים של האירועים העתידיים הרלוונטיים, שרובם מחוץ לשליטת הבנק. עלות פנסיה נטו לתקופה הינה הסכום המוכר בדוחות הכספיים של הבנק כעלות של תכנית פנסיה לתקופה מסוימת. המרכיבים של עלות פנסיה לתקופה נטו הם עלות שירות, עלות ריבית, תשואה בפועל על נכסי התכנית, רווח או הפסד, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם, והפחתה של נכס או מחויבות בגין המעבר הקיימים במועד היישום לראשונה בהתאם להוראות הדיווח לציבור. לעניין זה, רווח או הפסד הינו הסכום של (1) ההפרש בין התשואה בפועל על נכסי תכנית לבין התשואה החזויה על נכסי תכנית ושל (2) ההפחתה של הרווח או ההפסד נטו שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הטבות פנסיה מיוחסות בדרך כלל לתקופות שירות של עובד בהתבסס על נוסחת ההטבה של התכנית במידה שהנוסחה מציינת ייחוס או שמשמע ממנה ייחוס. הבנק מחשב את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה היסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה. המחויבות בגין הטבה חזויה משקפת את הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות לשירות של העובד שסופק לפני מועד המאזן. מדידת מחויבות זו תתבסס על הנחות אקטואריות המתאימות למועד המאזן של הבנק (לדוגמה, תחלופה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה) ונתוני מפקד אוכלוסין נכון למועד זה. שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית, הינו "רווח או הפסד" (להלן: "רווח או הפסד אקטוארי"). רווחים או הפסדים אקטואריים אינם מוכרים בעלות פנסיה נטו לתקופה במועד היווצרותם אלא מוכרים ברווח כולל אחר. בתקופות עוקבות, רווחים או הפסדים אלה מוכרים לאחר מכן בדוח רווח או הפסד כרכיב של עלות פנסיה נטו לתקופה לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית. אם מתקיים מצב שבו כל או כמעט כל משתתפי התכנית אינם פעילים, תוחלת החיים הממוצעת הנותרת של העובדים הלא פעילים תשמש במקום תקופת השירות הממוצעת הנותרת. שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, המרווח נקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס רבעוני ומעדכן הנחות אלה בעת הצורך. ברבעון שבו, על בסיס מצטבר מתחילת השנה לא חלו שינויים המשפיעים מהותית על נכסי התוכנית או על המחויבות בגין ההטבה, הבנק לא מודד מחדש הן את נכסי התוכנית והן את המחויבות בגין ההטבה.

הבנק מטפל בהתחייבות לפנסיה המתייחסת לתקופת החברות בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן – "הקרן") החל מיום 1 באפריל 1995 כתוכנית הטבה מוגדרת. בהתאם לכך, מוכרת התחייבות מלאה עבור כל תשלומי הפנסיה להם זכאים העובדים הזכאים לפנסיה, הן בגין מחויבות הבנק לתשלומי פנסיה (עד ליום 1 באפריל 1995) והן בגין חלק הקרן (החל מיום 1 באפריל 1995) לפי בסיס אקטוארי. נכסי התכנית המתייחסים לחלקו של הבנק בסך הנכסים של הקרן נאמדו על בסיס תזרימי המזומנים הצפויים להיות משולמים על ידי הקרן לפי שיעורי הזכאות לפנסיה שנצברו למועד הדיווח (כפי שמדווחים על ידי הקרן), מהווים בשיעור היוון המבוסס על תמהיל נכסי הקרן.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים.

הטבות לאחר פרישה – תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה בתמורה לשירותים שסופקו, מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית, ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבון של העובד במקום לקבוע את סכום ההטבות שהעובד יקבל. בתכנית להפקדה מוגדרת אחרי פרישה, ההטבות שמשתתף בתכנית יקבל תלויות אך ורק בסכום המופקד לחשבון המשתתף בתכנית, בתשואות שנצברו על ההשקעות של הפקדות אלה, ובחילוטם של הטבות של משתתפים אחרים בתכנית שעשויים להיות מוקצים לחשבון של אותו משתתף. התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת.

חופשה והטבות אחרות

הבנק צובר התחייבויות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות כאשר כל התנאים המפורטים להלן מתקיימים: (א). מחויבות התאגיד הבנקאי בקשר לזכויות העובדים לקבל תגמול בגין היעדרויות עתידיות מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו. (ב). המחויבות קשורה לזכויות שמבשילות או נצברות. (ג). תשלום התגמול הוא צפוי וכן (ד). הסכום ניתן לאומדן באופן סביר. הטבות בגין חופשה, מחלה, מענקי יובל, מוכרות באופן שוטף ברווח והפסד.

19. עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה". במידה ובוצעה עסקה בנכסים והתחייבויות עם בעל שליטה אזי הנכסים

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

וההתחייבויות נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. במידה ויהיה פער בין התמורה לבין השווי ההוגן, בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקף הבנק את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

20. גילויים בהקשר לצד קשור

המידע על יתרות מאזניות וחוב מאזניות והמידע על תוצאות העסקאות (להלן: "המידע") עם בעלי עניין וצדדים קשורים ניתן לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין או צד קשור לפי ההגדרות בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור, או כאיש קשור, לפי ההגדרות בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 בדבר "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". בנוסף לדרישות הגילוי הנדרשות מכוח הוראות הדיווח לציבור, התאגיד הבנקאי מיישם גם את הוראות הגילוי המתחייבות מיישום נושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור". המידע על בעלי עניין וצדדים קשורים מתייחס לתאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו, ואינו מוצג על בסיס התאגיד הבנקאי לבדו.

21. דיווח על מגזרי פעילות

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעת בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הגילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים. מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. הבנק בחן את מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה אל מול מגזרי הפעילות הפיקוחיים. לאור העובדה, שאין פער מהותי בין מגזרי הפעילות הפיקוחיים לבין ההנהלה, מדווח הבנק על מגזרי פעילות פיקוחיים בלבד.

1. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בדצמבר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון כלכלי חשבונאות בנושא הכנסה מחוזים עם לקוחות. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא הוראות המעבר לשנת 2016, נדרש ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור בהתאם לחוזר בדבר אימוץ עדכון כלכלי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות" החל מיום 1.1.2018, זאת בעקבות עדכון התקינה בארה"ב ASU 2015-14 אשר דחה את מועד היישום לראשונה.

התקן מכיל מודל יחיד החל על חוזים עם לקוחות הכולל חמישה שלבים על מנת לקבוע את עיתוי הכרה בהכנסה ואת סכומה:

1. זיהוי החוזה עם הלקוח
2. זיהוי מחויבויות ביצוע נפרדות בחוזה
3. קביעת מחיר העסקה
4. הקצאת מחיר העסקה למחויבויות ביצוע נפרדות
5. הכרה בהכנסה עם קיום מחויבויות הביצוע

כמו כן, התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח.

בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי השוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת השפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה.

התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים זכיויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. בנוסף, בהוראות בנק ישראל הובהר, כי ככלל הוראות התקינה החדשה לא יחולו על הטיפול החשבונאי בהכנסות והוצאות ריבית והכנסות מימון שאינן מריבית. ליישום התקן לא צפויה השפעה מהותית על דוחות הכספיים של הבנק.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

2. דיווח של תאגידים בנקאים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים שונים
ביום 13 באוקטובר 2016 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות
המקובלים בארה"ב. החוזר כולל הבהרות מסוימות בנושא דיווח על מיסים על הכנסה לפי הכללים בארה"ב. כמו כן,
החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים: נכסים לא שוטפים
מוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו, רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה, רווח למניה, דוח על תזרימי מזומנים, דיווח
לתקופות ביניים ונושאים נוספים.

החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:

- פעילויות שהופסקו בהתאם לנושא 20-205 בקודיפיקציה בדבר "פעילויות שהופסקו".
- רכוש קבוע בהתאם לנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע".
- רווח למניה בהתאם לנושא 260 בקודיפיקציה בדבר "רווח למניה".
- דוח על תזרימי המזומנים בהתאם לנושא 10-230 בקודיפיקציה בדבר "דוח על תזרימי מזומנים".
- דיווח לתקופות ביניים בהתאם לנושא 270 בקודיפיקציה בדבר "דיווח לתקופות ביניים".
- היוון עלויות ריבית בהתאם לנושא 20-835 בקודיפיקציה בדבר "היוון ריבית" (בהקשר זה יובהר, כי
בהתאם להוראות הדיווח לציבור, תאגיד בנקאי לא יהוון עלויות ריבית, מבלי שקבע מדיניות, נהלים ובקרות
ברורים באשר לקריטריונים להכרה בנכסים כשירים ובאשר לעלויות הריבית שיהונו).
- מדידה וגילוי של ערבויות בהתאם לנושא 460 בקודיפיקציה בדבר "ערבויות".

בנושאים אלה, ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2018. בעת היישום לראשונה, תאגיד
בנקאי נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים
המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית
בנושאים אלו.

להערכת הבנק, ליישום החוזר לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

באור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
						במיליוני ש"ח
619	699	800	630	714	823	א. הכנסות ריבית ¹
-	1	2	-	1	2	מאשראי לציבור
7	2	5	7	2	5	מפקדונות בבנקים
96	111	120	96	112	120	מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
2	-	-	2	-	-	מאגרות חוב
724	813	927	735	829	950	סך כל הכנסות הריבית
167	179	204	93	104	115	ב. הוצאות ריבית
2	2	2	67	67	81	על פקדונות הציבור
4	6	8	4	6	9	על כתבי התחייבות נידחים ואגרות חוב
173	187	214	164	177	205	על התחייבויות אחרות
551	626	713	571	652	745	סך כל הוצאות הריבית
						סך הכנסות ריבית, נטו
5	20	(2)	5	20	(2)	ג. פירוט השפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית ²
						הכנסות (הוצאות) ריבית
87	102	111	87	103	111	ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב
9	9	9	9	9	9	זמינות למכירה
96	111	120	96	112	120	למסחר
						סך הכל כלול בהכנסות ריבית

1. כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
2. פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיף משנה א.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2016	2015	2017	2016	2015

במיליוני ש"ח

א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

א.1. מפעילות במכשירים נגזרים

הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים
ALM¹

(191)	(73)	(113)	(191)	(73)	(113)
(191)	(73)	(113)	(191)	(73)	(113)

סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים

א.2. מהשקעה באיגרות חוב

רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה²
הפרשה לירידת ערך בגין אג"ח זמינות
למכירה²

62	51	60	60	51	60
-	(3)	(4)	-	(3)	(4)
(2)	(2)	(15)	(2)	(2)	(15)
60	46	41	58	46	41

הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה²
סך הכל מהשקעה באג"ח

א.3. הפרשי שער, נטו

203	109	140	204	110	140
-----	-----	-----	-----	-----	-----

א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות

רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה²
הפרשה לירידת ערך בגין מניות זמינות
למכירה²

9	2	5	2	1	4
(5)	(5)	(3)	(5)	(5)	(2)
7	16	5	3	1	1
-	-	(9)	-	-	(9)
11	13	(2)	-	(3)	(6)

דיבידנד ממניות זמינות למכירה
אחר³

סך הכל מהשקעה במניות

סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

83	95	66	71	80	62
----	----	----	----	----	----

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר*

הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו
מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי
הוגן של מניות למסחר, נטו

11	11	8	11	11	8
6	(3)	9	6	(3)	9
-	3	1	-	3	1
17	11	18	17	11	18

סך הכל מפעילויות מסחר**

100	106	84	88	91	80
-----	-----	----	----	----	----

סך הכל

1. מכשירים נגזרים מהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
2. סוג מרווח כולל אחר מצטבר.
3. נתוני שנת 2015 כוללים סכומים שהוחזרו על רווחים שהוכרו בעבר.
* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
** להכנסות ריבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה באור 2.ד.

באור 4 - עמלות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017	2015	2016	2017
במיליוני ש"ח					
52	52	53	52	52	53
22	25	26	22	25	26
59	54	50	59	54	50
14	13	14	18	16	17
-	-	-	15	11	11
25	28	29	27	30	33
41	46	48	41	46	48
14	13	12	14	13	12
37	42	45	37	42	45
3	2	2	3	2	2
7	7	6	7	7	6
274	282	285	295	298	303

ניהול חשבון
 כרטיסי אשראי
 פעילות בניירות ערך
 עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
 ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
 טיפול באשראי
 הפרשי המרה
 פעילות סחר חוץ
 עמלות מעסקי מימון
 הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
 עמלות אחרות
סך כל העמלות התפעוליות

באור 5 - הכנסות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017	2015	2016	2017
במיליוני ש"ח					
4	1	3	4	1	3
4	1	3	4	1	3

אחרות
סך כל ההכנסות האחרות

באור 6 - משכורות והוצאות נלוות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
במיליוני ש"ח						
313	316	320	320	324	328	משכורות
27	17	14	27	17	14	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות חופשה ומחלה
(14)	9	8	(14)	9	8	הטבות לזמן ארוך ³
78	85	89	78	85	89	בטוח לאומי ומס שכר
18	19	16	18	19	16	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים) ¹
7	11	9	7	11	9	הטבה מוגדרת - פנסיה
28	26	31	28	26	31	הטבה מוגדרת - פיצויים
1	1	1	1	1	1	הפקדה מוגדרת
14	15	16	14	15	16	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה ¹
-	114	-	-	114	-	הוצאות בגין הטבות אחרות לעובדים
-	-	-	-	-	-	הוצאות תכנית פרישה מרצון ²
472	613	504	479	621	512	סך כל המשכורות והוצאות נלוות

1. ראה באור 21.ז.
2. ראה באור 21.ב.
3. מענקים בגין ותק עובדים.

באור 7 - הוצאות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
במיליוני ש"ח						
111	121	118	111	121	118	מחשב
36	40	37	38	42	39	שירותים מקצועיים
13	18	18	15	24	25	שווק ופרסום
8	8	7	8	8	7	משרדיות
9	9	9	9	9	9	תקשורת
5	4	5	5	4	5	ביטוח
13	13	13	13	13	13	עמלות
4	4	4	4	4	4	שכר חברי דירקטוריון
2	2	1	2	2	1	הדרכה והשתלמויות
13	19	18	15	21	22	אחרות
214	238	230	220	248	243	סך כל הוצאות האחרות

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

הבנק			מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017	2015	2016	2017

במיליוני ש"ח

מיסים שוטפים -						
5	21	82	14	30	89	בגין שנת החשבון
(5)	(2)	(5)	(5)	(2)	(5)	בגין שנים קודמות
-	19	77	9	28	84	סך הכל מיסים שוטפים
73	(27)	(20)	72	(28)	(20)	בתוספת (בניכוי) מיסים נדחים¹
73	(8)	57	81	-	64	סך כל הפרשה למיסים על ההכנסה
1. פירוט התנועה במיסים נדחים:						
70	(46)	(21)	69	(47)	(21)	יצירה והיפוך של הפרשים זמניים
3	19	1	3	19	1	שינוי בשיעורי המס
73	(27)	(20)	72	(28)	(20)	סך הכל התנועה במיסים נדחים

ב. התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על בנק, לבין הפרשה למיסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017	2015	2016	2017

במיליוני ש"ח

37.58%	35.90%	35.04%	37.58%	35.90%	35.04%	שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק
74	(30)	61	85	(18)	72	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
1	-	(1)	1	-	(1)	מס (חסכון במס) בגין:
2	3	2	2	3	2	הפרשי פחת תאום פחת ורווח הון הוצאות אחרות לא מוכרות (עודפות וקנסות)
-	-	-	-	-	-	הפרשי עיתוי שאין בגינם מיסים נדחים
(5)	(2)	(5)	(5)	(2)	(5)	מיסים בגין שנים קודמות
-	5	-	-	5	-	סכום נוסף בגין חובות בעייתיים
(2)	(3)	(1)	(5)	(7)	(5)	הכנסות חברות בת בישראל
3	19	1	3	19	1	שינוי יתרות מיסים נדחים עקב שינוי בשיעורי המס
73	(8)	57	81	-	64	הפרשה למיסים על ההכנסה

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים

ג. ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו - 2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות, החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016 אישרה מליאת הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו- 2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל- 23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך. כתוצאה מהורדת שיעור המס ל- 23% בשתי פעימות, יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2017 חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים כפי שנקבעו בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו- 2018), לפי שיעור המס הצפוי לחול במועד ההיפוך. השפעת השינויים המתוארים לעיל על הדוחות הכספיים מתבטאת בקיטון ביתרות המסים הנדחים בסכום לא מהותי.

ד. המס שהבנק משלם כולל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה ומס רווח על פי חוק מס ערך מוסף, לפיכך שיעורי המס המשולבים (בהתאם לאמור לעיל) הינם כדלקמן:

שנה	שיעור מס רווח	שיעור מס הכנסה	שיעור מס משולב
2015	17.75%	26.50%	37.58%
2016	17.00%	25.00%	35.90%
2017	17.00%	24.00%	35.04%
2018 ואילך	17.00%	23.00%	34.19%

ה. לבנק ולחברות מאוחדות שומות סופיות (או הנחשבות כסופיות) עד וכולל לשנת המס 2013.

ו. חברת אגוד הנפקות בע"מ - חברה מאוחדת של הבנק, הינה חברה שקופה לצורכי מס ולפיכך, הכנסותיה ו/או תקבוליה ו/או הוצאותיה תחשבנה כהכנסותיה ו/או תקבוליה ו/או הוצאותיה של בנק אגוד. בהתאם להסדר עם רשויות המס לא תהא כל פעילות שהיא בחברה כאמור, למעט הנפקת ו/או מכירת כתבי ההתחייבות הנדחים לבנק אגוד. מכאן לא תיווצר לחברה המאוחדת כל הכנסה חייבת או הפסד לצורכי מס מסוג שהוא. כמו כן, החברה המאוחדת לא תהא רשאית להחזיק נכסים או התחייבויות למעט כתבי ההתחייבות הנדחים ו/או פקדון. החברה המאוחדת לא תבצע כל פעילות שהיא, כמו כן, לא תרכוש כתבי התחייבות נדחים בבורסה בישראל.

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)
סכומים מדווחים

ז.1. יתרות של מיסים נדחים לקבל *, נטו בגין:

מאוחד			
31 בדצמבר 2016		31 בדצמבר 2017	
שיעור מס ממוצע	יתרה	שיעור מס ממוצע	יתרה
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח
34.30	152	34.20	155
34.50	19	34.20	19
34.20	92	34.20	96
24.00	(8)	34.20	(9)
35.00	(2)	34.20	(1)
35.00	1	34.20	4
	<u>254</u>		<u>264</u>

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל
הפרשה להפסדי אשראי
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
ניירות ערך
אחרים
סך הכל

הבנק			
31 בדצמבר 2016		31 בדצמבר 2017	
שיעור מס ממוצע	יתרה	שיעור מס ממוצע	יתרה
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח
34.30	152	34.20	155
34.50	19	34.20	19
34.20	89	34.20	91
24.00	(8)	34.20	(9)
35.00	-	34.20	-
35.00	-	34.20	-
	<u>252</u>		<u>256</u>

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
הפרשות לחופשה, מחלה ומענקי יובל
הפרשה להפסדי אשראי
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
ניירות ערך
אחרים
סך הכל

* מימוש המיסים הנדחים מבוסס על תחזית של קיום הכנסות המתחייבות במס בעתיד הנראה לעין.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 8 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים

2. התנועה בנכסי והתחייבויות מסים נדחים מיוחסת לפרטים הבאים (מאוחד)¹:

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017									
סך הכל	אחרים	ניירות ערך	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי
254	1	(2)	(8)	92	19	152	מס נדחה ליום 1 בינואר 2017	שיתיים אשר נזקפו לרווח והפסד	השפעת השינוי בשיעור המס	שיתיים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	יתרת מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2017
21	3	32	(1)	4	-	(17)					
(1)	-	(1)	-	-	-	-					
(10)	-	(30)	-	-	-	20					
264	4	(1)	(9)	96	19	155					

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
סך הכל	אחרים	ניירות ערך	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת ²	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי	הפרשות לוחפשה, להפסדי אשראי
219	4	(2)	(6)	81	23	119	מס נדחה ליום 1 בינואר 2016	שיתיים אשר נזקפו לרווח והפסד	השפעת השינוי בשיעור המס	שיתיים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	יתרת מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016
47	(3)	-	(3)	17	(2)	38					
(19)	-	(3)	1	(6)	(2)	(9)					
7	-	3	-	-	-	4					
254	1	(2)	(8)	92	19	152					

1. ראה באור 1.א.

באור 9 - רווח למניה רגילה (ש"ח)

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
במיליוני ש"ח		

רווח בסיסי ומדולל

144	(49)	141
-----	------	-----

סך הכל רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק

מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017

ממוצע משוקלל של מספר מניות (באלפים)

73,583	73,583	73,583
--------	--------	--------

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי

73,583	73,583	73,583
--------	--------	--------

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 11 - מזומנים ופקדונות בבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד ¹:

31 בדצמבר		
2016	2017	
במיליוני ש"ח		
3,574	7,704	מזומנים ופקדונות בבנק ישראל
327	518	פקדונות בבנקים מסחריים ²
-	4	פקדונות בתאגידים בנקאים מיוחדים
<u>3,901</u>	<u>8,226</u>	סך הכל

מזה:

3,895	8,222	מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים
-------	-------	--

1. ראה באור 1.א.
2. מזה: יתרת הפיקדונות בבנקים בישראל ליום 31 בדצמבר 2017 הינה בסך 215 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 78 מיליון ש"ח) והיתרה בגין מסלקת הבנקים הינה בסך של כ- 167 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 49 מיליון ש"ח).
3. בדבר שעבודים ראה באור 24.

באור 12 - ניירות ערך

סכומים מדווחים
ההרכב במאוחד¹:

ליום 31 בדצמבר 2017

הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	
		רווחים	הפסדים
3,293	3,227	72	(6)
1,080	1,086	-	(6)
328	321	7	-
146	143	3	-
85	83	2	-
788	719	69	-
164	154	10	-
5,884	5,733 ⁴	163	(12)
191 ⁶	181 ⁵	18	(8)
6,075	5,914	181 ⁷	(20) ⁷

א. ניירות ערך זמינים למכירה

אגרות חוב ומלוות -

של ממשלת ישראל
של ממשלות זרות
של מוסדות פיננסיים בישראל
של מוסדות פיננסיים זרים
מגובי נכסים (ABS)
של אחרים בישראל
של אחרים זרים

מניות וניירות ערך אחרים

סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו	
		מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
862	846	16	-
20	21	-	(1)
11	11	-	-
30	28	2	-
15	16	-	(1)
938	922	18	(2)
19	18	4	(3)
957	940	22 ⁸	(5) ⁸
7,032	6,854		

ב. ניירות ערך למסחר

אגרות חוב ומלוות -

של ממשלת ישראל
של ממשלות זרות
של מוסדות פיננסיים בישראל
של אחרים בישראל
של אחרים זרים

מניות וניירות ערך אחרים

סך כל ניירות הערך למסחר

סך כל ניירות הערך⁹

ליום
31 בדצמבר
2017
במיליוני ש"ח
-
82
82

ג. מידע נוסף לגבי אגרות חוב

יתרת חוב רשומה של-

אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית

אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית

1. ראה באור 1 א.
2. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובהשקעות במניות - ראה באורים 2 ו-3.
3. נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
4. לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 37 מיליון ש"ח.
5. לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 44 מיליון ש"ח.
6. כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 102 מיליון ש"ח.
7. כלולים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל.
8. נזקפו לדוח רווח והפסד.
9. מזה: היתרה במאזן בסך 117 מיליון ש"ח בגין מניות של חברות מאוחדות.
10. ההבחנה בין אגרות חוב של ישראל לבין אגרות חוב זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של היישות המנפיקה את נייר הערך.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים
הרכב במאוחד¹:

ליום 31 בדצמבר 2016

שווי הוגן ³	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
	הפסדים	רווחים		
7,151	(24)	29	7,146	7,151
433	(8)	-	441	433
505	(1)	7	499	505
77	(1)	-	78	77
80	-	3	77	80
914	(3)	53	864	914
100	-	3	97	100
9,260	(37)	95	9,202 ⁴	9,260
157 ⁶	(5)	16	146 ⁵	157
9,417	(42) ⁷	111 ⁷	9,348	9,417

א. ניירות ערך זמינים למכירה
אגרות חוב ומלוות -
של ממשלת ישראל
של ממשלות זרות
של מוסדות פיננסיים בישראל
של מוסדות פיננסיים זרים
מגובי נכסים (ABS)
של אחרים בישראל
של אחרים זרים

מניות וניירות ערך אחרים
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

שווי הוגן ³	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
21	(2)	-	23	21
2	-	-	2	2
25	-	1	24	25
9	-	-	9	9
2,148	(11)	2	2,157	2,148
19	(2)	2	19	19
2,167	(13) ⁸	4 ⁸	2,176	2,167
11,584			11,524	11,584

ב. ניירות ערך למסחר
אגרות חוב ומלוות -
של ממשלת ישראל
של ממשלות זרות
של מוסדות פיננסיים בישראל
של אחרים בישראל
של אחרים זרים

מניות וניירות ערך אחרים
סך כל ניירות הערך למסחר
סך כל ניירות הערך⁹

ליום 31 בדצמבר 2016 במיליוני ש"ח
-
94
94

ג. מידע נוסף לגבי אגרות חוב
יתרת חוב רשומה של-
אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית
אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית

1. ראה באור 1.א.
2. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובהשקעות במניות - ראה באורים 2 ו-3.
3. נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
4. לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 44 מיליון ש"ח.
5. לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה בסך 39 מיליון ש"ח.
6. כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 80 מיליון ש"ח.
7. כלולים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל.
8. נקפו לדוח רווח והפסד.
9. מזה: היתרה במאזן בסך 99 מיליון ש"ח בגין אג"ח המוחזקות ע"י חברות מאוחדות וסך 88 מיליון ש"ח בגין מניות של חברות מאוחדות.
10. ההבחנה בין אגרות חוב של ישראל לבין אגרות חוב זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה את נייר הערך.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד *

ד. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש:

ליום 31 בדצמבר 2017							
12 חודשים ומעלה ²				פחות מ- 12 חודשים ¹			
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו			
סה"כ	40%-20% ⁴	20%-0% ³	שווי הוגן	סה"כ	40%-20% ⁴	20%-0% ³	שווי הוגן
במיליוני ש"ח							
6	-	6	37	-	-	-	-
6	-	6	247	-	-	-	-
12	-	12	284	-	-	-	-
4	4	-	13	4	-	4	10
16	4	12	297	4	-	4	10

אגרות חוב - של ממשלת ישראל של ממשלות זרות

מניות וניירות ערך אחרים

סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

ליום 31 בדצמבר 2016							
12 חודשים ומעלה ²				פחות מ- 12 חודשים ¹			
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו			
סה"כ	40%-20% ⁴	20%-0% ³	שווי הוגן	סה"כ	40%-20% ⁴	20%-0% ³	שווי הוגן
במיליוני ש"ח							
-	-	-	-	24	-	24	4,184
-	-	-	-	8	-	8	433
-	-	-	-	1	-	1	169
-	-	-	-	1	-	1	53
-	-	-	-	3	-	3	200
-	-	-	-	37	-	37	5,039
4	2	2	24	1	-	1	10
4	2	2	24	38	-	38	5,049

אגרות חוב - של ממשלת ישראל של ממשלות זרות של מוסדות פיננסיים בישראל של מוסדות פיננסיים זרים של אחרים בישראל

מניות וניירות ערך אחרים

סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

* ראה באור 1.א.

1. השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ- 12 חודשים.
2. השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
3. השקעות שהפסד שטרם מומש בגין מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
4. השקעות שהפסד שטרם מומש בגין מהווה מעל 20% ועד 40% מהעלות המופחתת שלהן.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד* :

ה. מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

ליום 31 בדצמבר 2017				
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן
		רווחים	הפסדים	
85	83	2	-	85
85	83	2	-	85

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) אחרים¹
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

1. מזה :

- 49 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2017, המגובות בתזרים מזומנים ממכירת דלק.
- 20 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג A שדורגו בשנת 2017, המגובות בתזרים מזומנים ממכירת דלק.
- 8 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2017, המגובה בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה.
- 5 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג A שדורגה בשנת 2017, המגובה בתזרים תשלומים בגין הלוואות לרכישת רכב וכלי הרכב.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA - שדורגה בשנת 2017, המגובה בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2017, המגובה בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.

ליום 31 בדצמבר 2016				
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן
		רווחים	הפסדים	
80	77	3	-	80
80	77	3	-	80

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) אחרים¹
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

1. מזה :

- 67 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2016, המגובות בתזרים מזומנים ממכירת דלק.
- 7 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2016, המגובות בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה של רשויות מקומיות.
- 3 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2016, המגובות בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה של רשויות מקומיות.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA - שדורגה בשנת 2016, המגובה בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2016, המגובה בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.

* ראה באור 1.א.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 13 - סכונ אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים
ההרכב במאות:

א. חובות¹, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

		ליום 31 בדצמבר 2016					ליום 31 בדצמבר 2017				
		אשראי לציבור					אשראי לציבור				
בנקים	וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	בנקים	וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
סך הכל											
11,811	499	11,312	158	7	11,147	11,523	522	11,001	178	40	10,783
12,625	-	12,625	3,442	8,432	751	13,924	-	13,924	4,248	9,011	665
8,570	-	8,570	-	8,410	160	9,092	-	9,092	-	9,010	82
24,436	499	23,937	3,600	8,439	11,898	25,447	522	24,925	4,426	9,051	11,448
93	-	93	7	-	86	81	-	81	8	-	73
91	-	91	1	4	86	210	-	210	-	6	204
184	-	184	8	4	172	291	-	291	8	6	277
60	-	60	11	43	6	60	-	60	14	45	1
359	-	359	2	-	357	217	-	217	7	1	209
603	-	603	21	47	535	568	-	568	29	52	487
173	-	173	2	-	171	141	-	141	5	-	136
80	-	80	37	38	5	109	-	109	60	42	7
39	-	39	-	*38	1	44	-	44	-	*42	2
253	-	253	39	38	176	250	-	250	65	42	143
28	-	28	-	2	26	32	-	32	-	-	32

יתרת חוב רשומה:

שבדקו על בסיס פרטי
שבדקו על בסיס קבוצתי
מזה: לפי עומק פיגור

סך הכל

מזה:
חובות בארגון מחדש
חובות פגומים אחרים
סך הכל חובות פגומים

חובות בפיגור 90 ימים או יותר
חובות בעייתיים אחרים
סך הכל חובות בעייתיים

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:

שבדקו על בסיס פרטי
שבדקו על בסיס קבוצתי
מזה: לפי עומק פיגור
סך הכל
מזה: בגין חובות פגומים

* כולל יתרת הפרשה מעבר למחוייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס הפרשה קבוצתית בסך 32 מיליון ש"ח (12.2016, 30-31 מיליון ש"ח).
1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בנקים (למעט פקדונות בנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי*	
במיליוני ש"ח						
284	-	284	20	36	228	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014
(107)	-	(107)	13	(2)	(118)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(58)	-	(58)	(26)	(2)	(30)	מחיקות חשבונאיות
103	-	103	18	1	84	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
45	-	45	(8)	(1)	54	מחיקות חשבונאיות נטו
222	-	222	25	33	164	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015
98	-	98	34	6	58	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(73)	-	(73)	(34)	(2)	(37)	מחיקות חשבונאיות
58	-	58	16	1	41	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(15)	-	(15)	(18)	(1)	4	מחיקות חשבונאיות נטו
305	-	305	41	38	226	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016
56	-	56	65	4	(13)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(113)	-	(113)	(65)	-	(48)	מחיקות חשבונאיות
49	-	49	27	-	22	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(64)	-	(64)	(38)	-	(26)	מחיקות חשבונאיות נטו
297	-	297	68	42	187	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017

מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

47	-	47	3	-	44	ליום 31 בדצמבר 2017
52	-	52	2	-	50	ליום 31 בדצמבר 2016
32	-	32	3	-	29	ליום 31 בדצמבר 2015

* על-פי הגדרת ענפי משק.

באור 15 - בניינים וציוד

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד ¹:

בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) במיליוני ש"ח	ציוד, ריהוט וכלי רכב	עלויות תוכנה ²	סך הכל	
399	347	436	1,182	עלות נכסים:
10	14	22	46	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
(11)	(1)	-	(12)	תוספות
398	360	458	1,216	גריעות
5	9	20	34	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
(9)	(1)	-	(10)	תוספות
394	368	478	1,240	גריעות
				יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
				פחת והפסדים מירידת ערך:
203 ³	301	362	866	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
13	13	29	55	פחת לשנה
(7)	(1)	-	(8)	גריעות
209 ³	313	391	913	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
12	13	28	53	פחת לשנה
(5)	(1)	-	(6)	גריעות
216 ³	325	419	960	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
				הערך בספרים
196	46	74	316	ליום 31 בדצמבר 2015
189 ⁵	47	67	303	ליום 31 בדצמבר 2016
178	43	59	280	ליום 31 בדצמבר 2017
3.9%	15.0%	23.2%		שעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2017
4.1%	15.5%	21.8%		שעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2016

ב. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין (במיליוני ש"ח):

מועד סיום תקופת החכירה בשנים	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2016	
זכויות בעלות	39	44	
זכויות החכורות בחכירה מימונית מהוונת ⁴	114	119	34-42
	153	163	

ראה הערות להלן.

באור 15 - בניינים וציוד (המשך)

ג. בניינים ומקרקעין כוללים נכסים שאינם בשימוש הבנק, יתרתם לאחר הפחתה ולאחר הפרשה לירידת ערך הינה 8 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 10 מיליון ש"ח).

הערות:

1. ראה באור 1.א.
2. הבנק מקבל שירותי מחשוב מבנק לאומי, לעניין הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ ראה באור 4.ג.23.
3. כולל הפרשה לירידת ערך בסך 2 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 וליום 31 בדצמבר 2015 - 2 מיליון ש"ח).
4. זכויות במקרקעין שיתרתם לאחר הפחתה 54 מיליון ש"ח, טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רשום המקרקעין (ליום 31 בדצמבר 2016 - 60 מיליון ש"ח).
5. ליום 31 בדצמבר 2017 לבנק אין נכסים המוחזקים למכירה (31.12.2016 - 4 מיליון ש"ח).

באור 16 - נכסים אחרים

סכומים מדווחים

הרכב במאוחד¹:

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
	במיליוני ש"ח
266	273
173	-
198	265
637	538

מיסים נדחים לקבל (ראה באור 8.ז)
 נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף²
 חייבים אחרים ויתרות חובה^{4,3}
 סך הכל נכסים אחרים

1. ראה באור 1.א.
2. נכסים שאינם עונים על הגדרת נגזר, ראה גם באור 20 - התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף.
3. כולל סך של כ-13 מיליון ש"ח, בגין הלוואה ללא זמן פרעון, שניתנה לחברה לפיתוח חוף תכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ, אשר הבנק מחזיק כ-14% ממניותיה. הבנק ובעלי מניות אחרים בחברה נתנו הלוואות לכיסוי הוצאות פיתוח ואלו תוזכרנה מתוך הסכומים שיעמדו לרשות החברה עם מימוש נכסיה (ליום 31 בדצמבר 2016 - 13 מיליון ש"ח).
4. להלן פרטים נוספים ביחס להסכמי חכירה תפעולית:
  - א. הבנק וחברות הבנות שלו חוכרים בניינים וציוד בחכירה תפעולית בהסכמי חכירה צמודים למדד.
  - ב. דמי החכירה ששילם הבנק בגין הבניינים הסתכמו ל-27 מיליון ש"ח (2016 - 28 מיליון ש"ח, 2015 - 28 מיליון ש"ח) לגבי דמי שכירות לשנים הבאות ראה באור 1.ג.23.
  - ג. יתרת חייבים אחרים ויתרות חובה כוללת הוצאות מראש בסך 0.2 מיליון ש"ח בגין חכירה תפעולית (ליום 31 בדצמבר 2016 - 0.3 מיליון ש"ח).

באור 17 - פקדונות הציבור

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד¹:

א. סוגי פקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג מפקיד בישראל

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
במיליוני ש"ח	
11,718	12,520
4,536	4,221
16,254	16,741
16,502	16,011
32,756	32,752
16,129	16,376
4,092	4,160
12,535	12,216

לפי דרישה
 אינם נושאים ריבית
 נושאים ריבית
 סך הכל לפי דרישה
 לזמן קצוב
סך הכל פיקדונות בישראל *
 * **מזה:**
 פקדונות של אנשים פרטיים
 פקדונות של גופים מוסדיים
 פקדונות של תאגידים ואחרים

ב. סוגי פקדונות לפי גודל

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
במיליוני ש"ח	
9,478	9,791
9,931	9,702
7,305	6,705
6,042	4,832
-	1,722
32,756	32,752

תקרת הפקדון (במיליוני ש"ח)

עד 1
 מעל 1 עד 10
 מעל 10 עד 100
 מעל 100 עד 500
 מעל 500²
סך הכל

1. ראה באור 1.א.
 2. ביום 31 בדצמבר 2017 תקרת המדרגה העליונה הינה 1,017 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2016 - 419 מיליון ש"ח).

באור 18 - פקדונות מבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד¹:

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
במיליוני ש"ח	
60	60
50	13
64	46
174	119

בנקים מסחריים בישראל
 פקדונות לפי דרישה
בנקים מסחריים מחוץ לישראל
 פקדונות לפי דרישה
 קיבולים
סך הכל פקדונות מבנקים

1. ראה באור 1.א.

באור 19 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

כסומים מדווחים

א. ההרכב:

מאוחד			
מסך חיים ממוצע ¹	שעור תשואה פנימי ²	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2016
בשנים	ב- %	במיליוני ש"ח	
1.6	1.6	609	645
3.1	3.5	1,154	1,109
2.5	1.6	694	691
3.1	1.0	1,102	950
סך הכל		3,559	3,395

כתבי התחייבות נדחים^{3,4}:
במטבע ישראלי לא צמוד
במטבע ישראלי צמוד למדד
אגרות חוב⁴:
במטבע ישראלי לא צמוד
במטבע ישראלי צמוד למדד

הבנק			
מסך חיים ממוצע ¹	שעור תשואה פנימי ²	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2016
בשנים	ב- %	במיליוני ש"ח	
2.4	4.5	41	47
סך הכל		41	47

כתבי התחייבות נדחים:
במטבע ישראלי לא צמוד

1. מסך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שעור תשואה פנימי.
2. שעור תשואה פנימי הינו שעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוחות הכספיים.
3. כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפרעון עד 2022.
4. כתבי ההתחייבות הנדחים ואגרות חוב אינם ניתנים להמרה במניות והינם סחירים בסך 3,518 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2016 - 3,127 מיליון ש"ח).

ב. כתבי התחייבות ואגרות חוב שהונפקו על ידי אגוד הנפקות

1. ביום 23 בינואר 2017 פרסמה אגוד הנפקות חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק (להלן: "**אגוד הנפקות**"). תשקיף מדף, הנושא את התאריך 24 בינואר 2017, להנפקת סדרות של אגרות חוב שאינן ניתנות להמרה, כתבי התחייבות נדחים וניירות ערך מסחריים.
2. ביום 27 באפריל 2017 הנפיקה אגוד הנפקות 408,363,000 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ט'), בתמורה לסך של 414,080,082 ש"ח, המשקפים מחיר של 101.4 אגורות ליחידה, רשומות על שם, בדרך של הרחבת סדרה סחירה, שנרשמה לראשונה למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "**הבורסה**"), על פי דוח הצעת מדף מיום 22 בנובמבר 2016, ותשקיף המדף של החברה מיום 27 בנובמבר 2013 ואשר תוקפו הוארך לתקופה נוספת בת 12 חודשים, קרי, עד ליום 26 בנובמבר 2016, (להלן: "**תשקיף המדף**"). אגרות החוב נושאות ריבית שנתית בשיעור של 0.95% ועומדות לפרעון ב-8 תשלומים שווים ביום 1 במרס של כל אחת מהשנים 2018 עד 2025 (כולל). הריבית בגין אגרות החוב (סדרה ט') משולמת ביום 1 במרס של כל אחת מהשנים 2017 עד 2025 (כולל), באופן שהתשלום הראשון של הריבית שולם ביום 1 במרס 2017 והתשלום האחרון ישולם ביחד עם תשלום הפרעון הסופי של הקרן ביום 1 במרס, 2025, בעד תקופת הריבית שהסתיימה ביום האחרון שלפני מועד התשלום. אגרות החוב (סדרה ט') צמודות (קרן וריבית) למדד המחירים לצרכן שפורסם ביום 15 בנובמבר 2016 בגין חודש אוקטובר 2016. התמורה ברוטו שהתקבלה בהנפקה מסתכמת ב- 414 מיליון ש"ח, הוצאות הנפקה הסתכמו לכ- 3.7 מיליון ש"ח והריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 0.83%.

באור 19 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

3. ביום 10 בספטמבר, 2017 הנפיקה אגוד הנפקות 289,600,000 ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה כא') עם מנגנון לספיגת הפסדים, במסגרתו בהתקיים נסיבות מסוימות (להלן: "אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן"⁴ ו/או "אירוע מכונן לאי-קיימות"⁵) שאין באפשרות אגוד הנפקות ו/או הבנק בהכרח לצפות אותן מראש ו/או שאינן בהכרח בשליטתם, תבצע אגוד הנפקות מחיקה מלאה או חלקית של כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה כא') במסגרת דוח הצעת מדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 6 בספטמבר 2017 מכוח תשקיף מדף של אגוד הנפקות מיום 23 בינואר 2017. כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה כא') נושאים ריבית שנתית בשיעור של 1.69%. הריבית בגין כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה כא') תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2018 עד 2027 (כולל), כאשר התשלום הראשון של הריבית ישולם ביום 10 בספטמבר 2018 והתשלום האחרון ישולם ביחד עם תשלום הפרעון הסופי של הקרן ביום 10 בספטמבר, 2027. כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה כא') צמודים (קרן וריבית) למדד המחירים לצרכן שפורסם ביום 15 באוגוסט, 2017 בגין חודש יולי 2017. אם אגוד הנפקות לא תממש זכותה לפדות את כתבי ההתחייבות הנדחים בפדיון מוקדם, בהתאם למפורט בדוח הצעת המדף, אזי הריבית השנתית של כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה כא') תעודכן ביום 10 בספטמבר 2022 כך ששיעור הריבית השנתית יגדל או יקטן, לפי העניין, בגובה ההפרש בין שיעור ריבית העוגן⁶ במועד שינוי הריבית לעומת שיעור ריבית העוגן במועד ההנפקה של כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה כא') (קרי, ביום 10 בספטמבר 2017)⁷. הוצאות ההנפקה הסתכמו לכ-3 מיליון ש"ח והריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 1.9%.

ג. לעניין שטרי הון הנכללים ברובד 2 ראה באור 22 ב.

ד. במהלך השנים 2016 ו-2017 לא הנפיק הבנק כתבי התחייבויות נדחים לא סחירים.

ה. ביום 25 בינואר 2017 הודיעה מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") על הותרת דירוג A2.il באופק יציב ל-"איתנות הפיננסית" של הבנק, וכן שהדירוג של אגרות החוב שהיו קיימות באותה עת (סדרות ו', ז', ח' ו-ט') (החוב הבכיר) נותר Aa3.il באופק יציב, הדירוג של כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרות יז', יח' ו-יט') (החוב הנחות) נותר A1.il באופק יציב, הדירוג של שטרי ההון הנדחים (סדרות 1 ו-2) (הון משני עליון) נותר A2.il באופק יציב, והדירוג של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנוני חוזי לספיגת הפסדים (COCO) על ידי מחיקה או מחיקה חלקית (סדרה כ') נותר A3. IL(HYB) באופק יציב ודירוג פקדונות לזמן קצר נותר P-1.il.

ביום 24 אפריל 2017 פרסמה מידרוג דוח דירוג מעקב נוסף, במסגרתו נותר דירוג הבנק ואופק הדירוג ללא שינוי לעומת הדיווח הקודם שפרסמה מדרוג ביום 25 בינואר, 2017, ונכלל דירוג Aa3.il, באופק יציב, לאגרות חוב (הרחבת סדרה ט') של החברה בסך של עד 350 מיליון ש"ח ערך נקוב. ביום 25 באפריל 2017 פרסמה מידרוג דוח עדכון לפעולת דירוג, במסגרתו עודכן היקף ההנפקה האפשרית של אגרות חוב (סדרה ט') של החברה מסך של 350 מיליון ש"ח ערך נקוב לסך של 600 מיליון ש"ח ערך נקוב.

ביום 27 באוגוסט, 2017 פרסמה מידרוג דוח דירוג, שכלל דירוג ראשוני של A3.il באופק יציב לכתבי התחייבות נדחים (סדרה כא') בסך של עד 350 מיליון ש"ח ערך נקוב לקראת הנפקתם על ידי אגוד הנפקות בע"מ.

4 חס' ההון העצמי רובד 1 של הבנק יורד מ-5%.

5 המוקדם מבין השניים הבאים: (א) הודעת המפקח על הבנקים לבנק בכתב שמחיקת כתבי ההתחייבות הינה הכרחית, מכיוון שבלעדיה, לדעת הפיקוח על הבנקים, יגיע הבנק לנקודת האי-קיימות; או (ב) הודעת המפקח על הבנקים לבנק בכתב על החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שווה-ערך, שבלעדיה יגיע הבנק לנקודת האי-קיימות, כפי שיקבע הפיקוח על הבנקים.

6 לעניין זה, "ריבית העוגן" משמעותה – התשואה השנתית הממוצעת של אג"ח ממשלתית שהתקופה הנוטרת לפירעונה הינה 5 שנים ב-30 ימי מסחר, שהאחרון בהם חל חמישה ימי מסחר לפני מועד החישוב של ריבית העוגן (להלן: "מועד החישוב"). במידה שקיימת יותר מסדרת אג"ח ממשלתית אחת כאמור, תחושב התשואה הממוצעת של כל סדרות אגרות החוב הממשלתיות אשר התקופה לפדיון שלהן במועד החישוב הינה חמש שנים. במקרה בו לא תהיה במחזור סדרת אג"ח ממשלתית, אשר התקופה לפדיון שלה במועד החישוב הינה 5 שנים בדיוק, יחושב ממוצע משוקלל של שיעורי התשואה כאמור לעיל של שתי סדרות אג"ח ממשלתיות אשר התקופה לפדיון הינה הקרובה ביותר ל 5 שנים, כאשר התקופה לפדיון של אחת מהן גבוהה מ 5 שנים ושל השנייה נמוכה מ 5 שנים. הממוצע המשוקלל כאמור יחושב על פי התקופות לפדיון של שתי הסדרות הנ"ל, ומבלי להביא בחשבון את היקף הסדרות.

7 נכון למועד ההנפקה, ריבית העוגן הייתה בשיעור 0.1759%.

באור 19 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

ביום 23 בינואר 2018 פרסמה מידרוג דוח דרוג מעקב בדבר דירוג הבנק ואופק הדירוג, במסגרתו אושר דירוג הבנק כדלקמן:

אופק: יציב	A2.il	דירוג איתנות פיננסית פנימית של הבנק
אופק: יציב	Aa3.il	פקדונות לזמן ארוך/אג"ח
	P-1.il	פקדונות לזמן קצר
		כתבי התחייבויות נדחים עם מנגנון
אופק הדירוג: יציב	A3.il (hyb)	חוזי לספיגת הפסדים (Coco)
		כתבי התחייבויות נדחים (הון משני
אופק הדירוג: יציב	A1.il	תחתון)
אופק הדירוג: יציב	A2.il (hyb)	שטרי הון נדחים (הון משני עליון)

באור 20 - התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים

הבנק		מאוחד	
31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
			במיליוני ש"ח
474	487	474	487
33	31	33	34
60	66	61	66
173	-	173	-
510	563	510	563
530	1,198	530	1,198
281	275	147	138
2,061	2,620	1,928	2,486

עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי התוכנית (ראה באור 21) הכנסות מראש עובדים בגין שכר ונלוות התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף¹ זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי מכירה בחסר של ניירות ערך זכאים אחרים ויתרות זכות סך הכל ההתחייבויות האחרות

1. התחייבויות שאינן עונות בהגדרת נגזר. ראה גם באור 16 - נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.

באור 21 - הטבות לעובדים

כללי

הבנק מאמץ את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

א. פיצויי פרישה ופנסיה

1. התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה ופנסיה לעובדיו מכוסות בחלקן על ידי עתודות מתאימות אשר מופקדות בקופות גמל ופנסיה ועל ידי רכישת פוליסות בחברות בטוח. העתודה לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל.
2. בשנת 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם הפקידים בבנק, אשר חברים בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן: "עמית"), על פיו החל מיום 1 באפריל 1995 תשלומי הבנק לקרן הפנסיה יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורין להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי הדין עבור אותה תקופה. בסכום העתודה לא נכללו סכומים בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לפקידים אלה ובסכום היעודה לא נכללו הסכומים שהופקדו בעמית, וזאת מהתאריך הנזכר לעיל.
3. את יחסי העבודה עם המו"חים מסדיר הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בבנק לאומי (להלן: "הסכם היישום"). אוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הוותיקים של הבנק זכאים לבחור בעת פרישתם מהבנק בין קבלת פנסיה תוך ויתור על זכויות הפיצויים וקופות הגמל שיש להם ובין קבלת פיצויי פרישה וכספי קופות הגמל. בחודש פברואר 1997 נחתם הסכם בין ארגון המנהלים ומורשי החתימה של הבנק לבין הבנק, המתייחס למורשי החתימה אשר חברים בקרן הפנסיה עמית. על פי ההסכם, בתקופת העבודה עד למועד ההצטרפות כחבר בעמית יחולו על מורשי החתימה התנאים שהיו מקובלים בבנק עד ליום החתימה על ההסכם. לגבי תקופת החברות בעמית, במקרה של פרישה במסלול פיצויים, יקבל מורשה החתימה את הכספים בעמית אך לא פחות מהתחייבות הבנק להתשלום פיצויי פיטורין על פי החוק. במקרה של פרישה במסלול פנסיה, יקבל מורשה החתימה כפנסיה את הכספים שנצברו לזכותו בעמית בגין תגמולים אך לא פחות מהתחייבות הבנק בהתאם לתנאים שהיו מקובלים עד כה, וכן פנסיה בגין הכספים שנצברו לו בעמית בגין פיצויים עד לסך התחייבות הבנק לתשלום פנסיה הנגזרת מפיצויי הפיטורין. הנ"ל יחול לגבי מורשה חתימה ותיק (כהגדרתו בהסכם) בלבד. מורשה חתימה חדש (כל מי שאינו מורשה חתימה ותיק) אינו זכאי לפנסיה ותשלומי הבנק לעמית יבואו במקום מלוא פיצויי פיטורין להם יכול מורשה החתימה להיות זכאי על פי החוק. בהתאם בסכום העתודה לא נכללו סכומים בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה למורשי חתימה חדשים ובסכום היעודה לא נכללו הסכומים שהופקדו בעמית.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

4. החל מיום ה-1 באפריל 2011 הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא פיצויים מעבר למחויבות חוזית כפי שפורסמו ביום 27 במרס 2011 במסגרת חוזר בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים" (להלן: "פיצויים עודפים"). לפי החוזר, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. יצוין כי להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים.

5. העתודות לפיצויי פרישה ופנסיה מחושבות על בסיס אקטוארי על ידי אקטואר הבנק בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" ומהוננות בהתאם לשיעור ההיוון המחושב על בסיס תשואות אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אג"ח קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל למועד הדיווח. מרווח זה מבוסס על פרסום באתר האינטרנט של הפדרל ריזרב בסנט לואיס.

גודלה הקטן של אוכלוסיית עובדי הבנק לעיתים לא מאפשר להסיק מסקנות סטטיסטיות לצורך שימוש במודל אקטוארי. בהתאם לכך, במקרים מסוימים מתבסס האקטואר על הנחות ההנהלה ובמקרים מסוימים מפעיל שיקול דעת תוך שימוש בהתאמות לסקרים אותם הוא מבצע.

העתודות לפיצויי פרישה ופנסיה בספרי הבנק:

- בגין העתודה לפנסיה התחשיב האקטוארי מביא בחשבון פרמטרים שונים, ביניהם הסתברות על בסיס ניסיון העבר לגבי שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכות כספי פיצויים ותגמולים (שיעור ניצול זכויות הפנסיה הקיים בגין ותק הבנק הינו כ- 72% והיתר מושכים פיצויים ותגמולים), עליית השכר הריאלית העתידית עד למועד פרישתם הצפוי של העובדים מהבנק (0.8% לשנה), שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים עודפים וכן את שיעורי הפיצויים העודפים (על פי סקר על נתוני פורשים בשנים 2007 - 2010). ההתחייבויות בגין פנסיה נצברות בקו ישר עד לגיל הפרישה הממוצע בבנק (המבוסס על נתונים היסטוריים).
- בגין העתודה לפיצויי פרישה רגילים לקבוצת עובדים אשר החלה את עבודתה לפני 1 בינואר 1995 ואינה נמנית על אוכלוסיית הזכאים לפנסיה תקציבית בעת פרישתם ופיצויי פרישה עודפים (ראה סעיף 4 לעיל). תחשיב האקטוארי מביא בחשבון את הפרמטרים הבאים: טבלת גידול שכר ראלי על פי וותק (ממצאי סקר שנים 2010 - 2013 לרבות מנגנון הפחתת שכר על פי הסכם לאומי), שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים ושיעורי הפיצויים העודפים על פי סקר על נתוני פורשים בשנים 2007 - 2010 כמצוין לעיל.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, לצורך חישוב ההתחייבויות האקטואריות משתמש הבנק, בלוחות תמורת משנת 2013 של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר שענינו עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון ללוחות התמורת (כתוצאה ממחקר חדש המצביע על עליה בתוחלת החיים).

6. הבנק מטפל בהתחייבות לפנסיה (עבור אוכלוסיית המו"חים הותיקים) המתייחסת לתקופת החברות בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן: "הקרן") החל מיום 1 באפריל 1995 כתוכנית הטבה מוגדרת. בהתאם לכך, מוכרת התחייבות מלאה עבור כל תשלומי הפנסיה להם זכאים העובדים הזכאים לפנסיה, הן בגין מחויבות הבנק לתשלומי פנסיה הבנק (עד ליום 1 באפריל 1995) והן בגין חלק הקרן (החל מיום 1 באפריל 1995) לפי בסיס אקטוארי. נכסי התכנית המתייחסים לחלקו של הבנק בסך הנכסים של הקרן נאמדו על בסיס תזרימי המזומנים הצפויים להיות משולמים על ידי הקרן לפי שיעורי הזכאות לפנסיה שנצברו למועד הדיווח (כפי שמדווחים על ידי הקרן), מהוונים בשיעור היוון המבוסס על תמהיל נכסי הקרן.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ב. 1. צמצום תכנית להטבה מוגדרת

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב, דירקטוריון התאגיד הבנקאי יתווה תכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד הבנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לעניין חישוב הלימות הון על פני חמש שנים בקו ישר. ביום 30 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות שעיקרה תכנית פרישה מרצון, במסגרתה להערכת הנהלת הבנק צפויים לפרוש כ-120 עובדים בשנים 2016-2019. על פי התוכנית, התאפשר לעובדים אשר תכנית הפרישה רלוונטית לגביהם להודיע בתוך פרק זמן קצוב, אם ברצונם לפרוש במסגרת התוכנית, כאשר להנהלת הבנק שיקול דעת בלעדי לאשר פרישה בתנאי התוכנית. ההטבות שיוצעו, כתלות בגיל וותק העובדים כוללות פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על פי דין או פיצויים מוגדלים בשיעור של עד 270%, בהתאם לאוכלוסיית העובדים הרלוונטית.

בהקשר לכך ועל פי הוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים בנושא זכויות עובדים, הבנק מכיר בהפסד בגין צמצום תכניות להטבה מוגדרת, קרי כאשר אירוע מפחית משמעותית את מספר שנות השירות העתידי הצפויות של עובדי תכנית הטבה או אשר מבטל עבור מספר משמעותי של עובדים את צבירת ההטבות המגודרות בגין חלק או כל השירות העתידי שלהם, על פי מדיניות הבנק.

העלות הכוללת של תכנית התייעלות נאמדה על בסיס תחשיב אקטוארי, בכ-114 מיליון ש"ח (לפני השפעת מס) נזקפה לרווח והפסד בדוחות הכספיים לשנת 2016 בשל העובדה שעומדת בהגדרת "צמצום תכנית", על פי הוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים בנושא זכויות עובדים וכמפורט לעיל. עיקרי תכנית התייעלות יושמו במהלך שנת 2017 ולכך הייתה השפעה על עלויות השכר.

2. סילוקים

הבנק מכיר בהפסדים בגין סילוקים בתכניותיו להטבה מוגדרת כאשר התשלומים החד-פעמיים הצפויים המתייחסים לתכנית הינם, באופן מצטבר במשך השנה, גבוהים מסך עלות השירות ועלות הריבית השנתיות. גובה ההפסד מחושב בהתאם לשיעור שבו קטנה המחויבות האקטוארית כתוצאה מהסילוק, מוכפל ביתרת הרווחים וההפסדים האקטואריים הצבורים ברווח כולל אחר.

ג. מענקים בגין ותק עובדים

על פי הסכמים קיבוציים, עובדי הבנק זכאים עם הגיעם ל-20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק למענקים כספיים של מספר חודשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות. ביום 1 באוקטובר 2016 ביצע הבנק פדיון הזכות הרשומה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 של מענקי יובלות וחופשות יובל, שנצברו לטובת אוכלוסיית המנהלים והמו"חים שזכאים למענקי יובל ואשר מועד תשלום מענק היובל הינו החל מיום 1 בינואר 2017. פדיון זה עבור אוכלוסיית המנהלים והמו"חים בבנק בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד בבנק לאומי מתאריך 17 בפברואר 2016. הקיטון בהתחייבויות נזקף לרווח והפסד בדוחות כספיים בשנת 2016 בסכום לא מהותי.

ליום 31 בדצמבר 2017, חישוב ההתחייבות עבור אוכלוסיית הפקידים נעשה על בסיס אקטוארי על ידי אקטואר הבנק. החישוב נעשה לפי שיעור היוון כמפורט בסעיף א.5. בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון שיעור עליית שכר תלוי ותק. שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה, בהתאם לשיעורי העזיבה אשר משמשים לצורך חישוב הפיצויים העודפים.

ד. חופשה ומחלה

עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים לחופשה שנתית בתשלום בהתאם לחוק חופשה שנתית תשי"א - 1951 בכפוף להסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק ולעובדים בחוזים אישיים בהתאם למסות המפורטות בהסכמים אלו. חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה לחופשה בסך של 17 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 24 מיליון ש"ח) לימי חופשה שטרם נוצלו שמועד זכאותם הגיע. ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות".

בהקבלה להסכם לאומי משנת 2015 נקבע בבנק לאוכלוסיית המנהלים והמו"חים מנגנון המרה של ימי מחלה שלא נוצלו לימי חופשה, חישוב ההתחייבות בגין ימי מחלה שלא יוצלו במהלך השירות השוטף עבור אוכלוסיית המנהלים והמו"חים נעשה על בסיס חישוב אקטוארי תוך שימוש בשיעורי היוון והנחות אקטואריות.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ה. מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה

ביום 6 באוקטובר 2016 אישרה האסיפה הכללית, בהמשך לאישור הדירקטוריון והמלצת ועדת התגמול, מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק שהחליפה את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 6 בפברואר 2014. עדכון מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק נעשה, בין היתר, לאור עדכוני רגולציה רלוונטיים לקביעת מדיניות תגמול ובכלל זה, הוראה 301A להוראות הפיקוח על הבנקים והוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן "חוק מגבלת תגמול") והכללים והמגבלות שנקבעו במסגרתו, לאור הניסיון שנצבר ביישום מדיניות התגמול הקודמת ובשים לב, בין היתר לאסטרטגיה העסקית של הבנק לטווח ארוך, ולמטרות של הבנק ולעמידתו בסיבולת הסיכון שאושרה על ידי הדירקטוריון. מדיניות התגמול החדשה לנושאי המשרה בבנק נכנסה לתוקפה ביום אישור האסיפה הכללית ותחול עד לשנת 2019 (כולל).

לעניין מענקים המהווים רכיב תגמול משתנה נקבע במסגרת מדיניות התגמול, כי ככלל, הבנק רואה בהענקת מענק שנתי משתנה המותנה, בין היתר, בעמידת הבנק, המנכ"ל והסמנכ"לים בבנק (להלן: "נושאי המשרה הבכירים") ביעדים שנקבעו מראש על ידי הדירקטוריון ואשר תואמים את תכנית העבודה הנגזרת מהאסטרטגיה ארוכת הטווח של הבנק, כלי לתמרוץ נושאי המשרה הבכירים ליצירת ערך כלכלי בטווח הארוך ולקידום יעדי הבנק תוך הקפדה על תיאבון וסיבולת הסיכון שקבע דירקטוריון הבנק. למען הסר ספק, מובהר כי דירקטורים בבנק, לרבות יו"ר הדירקטוריון אינם זכאים לתגמול שנתי משתנה.

בהתאם למדיניות התגמול, המענק השנתי לנושאי המשרה הבכירים הנ"ל בבנק יקבע על פי הכללים הבאים:

המענק השנתי המקסימאלי לכל אחד מנושאי המשרה הבכירים עבור השנה הקלנדרית הרלוונטית, לא יעלה על 4.5 משכורות חודשיות ממוצעות של המנכ"ל או כל אחד מנושאי המשרה הבכירים המכהנים כראשי אגפים עסקיים, והמענק השנתי המקסימאלי כאמור, שישולם לשאר נושאי המשרה, הכוללים את מנהלת הסיכונים הראשית, החשבונאי הראשי, היועצת המשפטית הראשית והמבקר הפנימי, עבור השנה הקלנדרית הרלוונטית, לא יעלה על 3.75 משכורות חודשיות ממוצעות, של כל אחד מנושאי משרה אלה, לפי העניין. ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק סבורים, כי היחס האמור בין רכיב המענק השנתי המשתנה לבין רכיב התגמול הקבוע הינו ראוי וסביר בשים לב ליעדי מדיניות התגמול ובשים לב לצורך לשמור על מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק ועל בסיס ההון של הבנק.

בנוסף לאמור לעיל ובהתאם למתחייב מהוראת התגמול בתאגיד בנקאי ובכפוף להוראות חוק מגבלת התגמול, התגמול המשתנה כהגדרתו בסעיף 7 לעיל עבור נושא משרה בגין שנה קלנדרית לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע של נושא המשרה באותה שנה. למרות האמור לעיל, בתנאים חריגים ובכפוף להוראות כל דין, הבנק רשאי לקבוע שהתגמול המשתנה כהגדרתו בסעיף 7 לעיל עבור נושא משרה בגין שנה קלנדרית יגיע עד ל-200% מהתגמול הקבוע⁸, וזאת בכפוף לקיום הכללים הקבועים בהוראת התגמול בתאגיד בנקאי, ובכלל זה, קבלת החלטה מנומקת ומפורטת של הדירקטוריון ובכפוף לאישור כל אורגן נוסף של הבנק כמתחייב על פי דין.

למרות האמור לעיל, המענק המרבי יהיה כפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק מגבלת התגמול. נושאי המשרה הבכירים הנ"ל יהיו זכאים למענק שנתי בכפוף לכך שהבנק יעמוד בתנאי הסף הבאים:

שיעור התשואה להון של הבנק (מפעילות רגילה) יעלה על שיעור התשואה המינימלי לעניין תשלום מענק שיקבע מראש על ידי דירקטוריון הבנק בעת אישור תכנית העבודה השנתית של הבנק, הנגזרת מהתכנית האסטרטגית של הבנק לשנה הקלנדרית הבאה.

הבנק עומד בסיבולת הסיכון ליחס הלימות ההון של הבנק כפי שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק בתכנית העבודה לשנה הקלנדרית הרלוונטית⁹.

ככל שהבנק יעמוד בתנאי הסף המפורטים לעיל בגין השנה הקלנדרית, יהיו ועדת התגמול ולאחריה דירקטוריון הבנק רשאים לאשר מענקים למי מנושאי המשרה הבכירים בהיקף של עד 3 משכורות לכל נושא משרה בכיר לפי העניין, וזאת לאחר שישקלו ויבחנו פרמטרים אשר יכללו, בין היתר: (1) את מידת עמידתו של נושא המשרה הבכיר והיחידה שבניהולו ביעדים מרכזיים שבתחום אחריותו כפי שיוגדרו פרטנית במסגרת תכנית העבודה של הבנק הנגזרת מהתכנית האסטרטגית של הבנק; (2) ציות להוראות הדין, הרגולציה ונהלי הבנק; (3) העדר חריגות ממגבלות וכללים שנקבעו ע"י הדירקטוריון במסגרת מסמכי מדיניות שאישר דירקטוריון הבנק;

(4) דוחות ביקורת שנתינו בתחום אחריותו של נושא המשרה הבכיר וטיפול נושא המשרה בליקויי ביקורת חמורים וקריטיים; (5) הערכה אישית של נושאי המשרה.¹⁰ ו- (6) השוואה לתוצאות הבנק לעומת המערכת הבנקאית.

8. ובלבד שתגמול על פי קריטריונים שאינם ניתנים למדידה יהווה חלק לא מהותי מהתגמול כאמור.

9. הבחינה תהיה לסופי רבעונים.

10. הערכת המנכ"ל – בהתאם להמלצת יו"ר הדירקטוריון, הערכת המבקר הפנימי – בהתאם להמלצת יו"ר הדירקטוריון ויו"ר ועדת הביקורת, הערכת מנהל הסיכונים – בהתאם להמלצת יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל והערכת יתר הסמנכ"לים – בהתאם להמלצת מנכ"ל הבנק.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

בנוסף יהיו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק רשאים לאשר למי מנושאי המשרה הבכירה בבנק מענק שנתי משתנה נוסף מעבר ל- 3 משכורות, כאשר המענק השנתי הנוסף המרבי לכל שנה קלנדרית לא יעלה על 0.75 משכורת לנושאי משרה בכירים בתפקיד חשבונאי ראשי, מנהל סיכונים ראשי, מבקר פנימי ויועץ משפטי ראשי (נושאי משרה "בתפקידי ביקורת ובקרה"), ועל 1.5 משכורות נוספות למי מנושאי המשרה הבכירים האחרים (לרבות המנכ"ל), וזאת לפי פרמטרים מדידים כדלקמן:

- (1) ככל שהתשואה על ההון תעמוד על לפחות 0.5% מעל יעד התשואה להון שהוגדר בתכנית העבודה השנתית, עשויים נושאי המשרה הבכירים בתפקידי ביקורת ובקרה להיות זכאים למענק בסך של עד 0.25 משכורת נוספת ואילו נושאי המשרה הבכירים האחרים עשויים להיות זכאים למענק בסך של עד חצי משכורת נוספת;
- (2) ככל שהתשואה על ההון תעמוד על לפחות 1% מעל יעד התשואה להון שהוגדר בתכנית העבודה השנתית עשויים נושאי המשרה הבכירים בתפקידי ביקורת ובקרה להיות זכאים למענק בסך של עד 0.5 משכורת נוספת ואילו נושאי המשרה הבכירים האחרים עשויים להיות זכאים למענק בסך של עד משכורת נוספת;
- (3) ככל שהתשואה על ההון תעמוד על לפחות 1.5% ומעלה מעל יעד התשואה להון שהוגדר בתכנית העבודה השנתית עשויים נושאי המשרה הבכירים בתפקידי ביקורת ובקרה להיות זכאים למענק בסך של עד 0.75 משכורת נוספת ואילו נושאי המשרה הבכירים האחרים עשויים להיות זכאים למענק בסך של עד משכורת וחצי נוספות, והכל בלבד שיחול שיפור ביחס היעילות בשיעור שיקבע על ידי הדירקטוריון מראש בתכנית העבודה, ושהתשואה לנכסי סיכון של הבנק לא תהיה נמוכה מהשיעור המינימלי שנקבע בתכנית העבודה השנתית של הבנק לשנה הקלנדרית הרלוונטית.

דחייה - לאחר חישוב ואישור גובה המענק בגין שנה מסוימת, ישולם המענק לכל אחד מנושאי המשרה¹¹. יחד עם זאת, במקרה שבו יעלה סך המענק השנתי המשתנה לנושא משרה בכירה בגין שנה קלנדרית על 40% מהתגמול הקבוע של נושא המשרה באותה שנה, אזי מחצית מהמענק השנתי המשתנה (50%) ישולם במזומן ומחצית (50%) המענק בגין אותה שנה תדחה ותשולם בפועל בחלקים שווים בכל אחת משלוש השנים העוקבות לשנה הקלנדרית בה אושר המענק. חלק המענק השנתי הנדחה הרלבנטי בכל שנת דחייה ישולם (יבשיל) בכפוף לכך שהתשואה השנתית להון של הבנק תעמוד על 2% לפחות. לא עמד הבנק בתנאי ההבשלה הנ"ל ידחה חלק המענק השנתי הנדחה הרלבנטי למועד הבא שבו יעמוד הבנק בתנאים הנ"ל.

ככל שתבוצע דחיה של תשלומי המענקים שיאושרו כאמור לעיל, כל אחד מהתשלומים הנדחים כאמור יוצמד למדד המחירים לצרכן, החל ממועד אישור המענק בגין השנה הרלוונטית ועד למועד התשלום בפועל, ויהיה כפוף למנגנון השבה כמפורט להלן.

השבה - כל תגמול משתנה לנושא משרה בבנק, יוענק וישולם לו, בכפוף להתניה שהתגמול המשתנה, כולו או חלקו, כמפורט להלן הינו בר-השבה מנושא המשרה לבנק וזאת בהתקיים אחד מהקריטריונים הבאים:

נושא המשרה היה שותף להתנהגות שגרמה נזק חריג לבנק, לרבות: פעילות לא חוקית, הפרת חובת האמונים, הפרה מכוונת או התעלמות ברשלנות חמורה ממדיניות הבנק, כלליו ונהליו;

לעניין זה, "נזק חריג" - נזק שגרם לבנק הפסד שנתי אשר הפחית את ההון העצמי של הבנק בלפחות 3%. מובהר, כי ההוצאה בגין הנזק החריג, אם תחול, תיוחס לשנה/ים הרלבנטי/יות שבהן התרחשו הפעולה או המחדל שבגינם נגרם הנזק החריג, ולא לשנה השוטפת בה נרשמה ההוצאה בפועל, והכל לפי קביעת ועדת התגמול.

הונאה או התנהגות בלתי ראויה מכוונת של נושא המשרה, שבגין נתונים התבררו כמוטעים ולפיכך נדרשה הצגה מחדש מהותית בדוחות הכספיים של הבנק.

המענק השנתי המשתנה יהיה בר השבה כאמור, לתקופה של 5 שנים ממועד הענקתו לנושא משרה (כאשר תקופת ההשבה כוללת את תקופת הדחייה של המענק השנתי המשתנה, ככל שתהיה כזו).

על אף האמור לעיל, תקופת ההשבה תוארך לגבי נושא משרה בעד שנתיים נוספות כאשר יתקיימו כל התנאים הבאים:

בתוך תקופת ההשבה אישר הדירקטוריון לפתוח בחקירה פנימית, או לחילופין, הבנק קיבל הודעה מרשות רגולטורית (כולל מרשות רגולטורית בחו"ל) שנפתחה חקירה;

ועדת התגמול והדירקטוריון סברו, שבחקירה עלול להתברר שהתקיימו הקריטריונים להשבה, כאמור לעיל;

11. כפוף לכך שתגמול נושא המשרה עומד בדרישות חוק מגבלת התגמול בעניין תקרת התגמול.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ועדת התגמול והדירקטוריון החליטו שמתקיימות הנסיבות להארכת תקופת ההשבה לנושא המשרה כאמור לעיל. בקבלת החלטה זו, יביאו ועדת התגמול והדירקטוריון בחשבון, בין היתר, את רמת האחריות של נושא המשרה ומידת מעורבותו בנושא. תקופת ההארכה תפקע כאשר החקירה הרלבנטית תסתיים וכשמידת האחריות של נושא המשרה תתברר.

הפעלת מנגנון ההשבה ביחס למי מנושאי המשרה בבנק, כפופה לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון כי התקיימו הקריטריונים להשבה כאמור לעיל.

אישור ועדת התגמול והדירקטוריון כי התקיימו הקריטריונים להשבה כאמור לעיל, ייקבעו ועדת התגמול והדירקטוריון את סכום ההשבה, בשים לב, בין השאר, לכל השיקולים הרלבנטיים לעניין, לרבות מידת תרומתו של נושא המשרה לנזק החרגי לבנק, רמת האחריות של נושא המשרה ומידת מעורבותו בנושא שבגיניו הופעל מנגנון ההשבה; היקף הנזק החרגי לבנק והשלכותיו; היסוד הנפשי של נושא המשרה; מועד התרחשותם של האירועים והנסיבות שהביאו לקרות הנזק החרגי לבנק; וכיוצ"ב.

החלטת ועדת התגמול והדירקטוריון כאמור לעיל תתקבל לאחר שניתנה לנושא המשרה הזדמנות סבירה להשמיע את עמדתו בפני הועדה ובפני הדירקטוריון.

אישור ועדת התגמול והדירקטוריון את האמור לעיל, ינקוט הבנק בכל האמצעים הסבירים (בכפוף לכל דין), לרבות באמצעים משפטיים, על מנת להשיב את סכום ההשבה שנקבע.

מובהר, כי נושא משרה לא יידרש להשיב לבנק את חלק המענק שנוכה ושולם כמס לרשויות המס.

על אף האמור לעיל, כאשר סך התגמול המשתנה שהוענק לנושא משרה בגין שנה קלנדרית מסוימת לא עלה על 1/6 מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה באותה שנה, לא יופעל לגביו מנגנון השבת המענק השנתי המשתנה כאמור לעיל.

הבנק יהא רשאי לקזז את סך ההשבה המגיע לו כאמור מכל סכום שעליו לשלם לנושא המשרה, גם במקרה של פריסת המענק וגם במקרה בו נסתיימה העסקתו של נושא המשרה.

מבלי לגרוע מהאמור לעיל ומזכות הבנק על פי כל דין, בהתאם לקבוע בחוק החברות, נושא משרה ישיב לבנק סכומי תגמול משתנה ששולמו לו, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, וזאת באופן ובדרך שייקבעו על ידי ועדת התגמול.

על יתרות מענקים, ככל וישנן, הצבורות לזכות הבכירים, בגין מענקים שאושרו להם בהתאם למדיניות התגמול הקודמת לנושאי משרה בבנק, חלים ביחס לתקופה שהחל מכניסתה לתוקף של מדיניות התגמול החדשה לנושאי המשרה בבנק, כללי מדיניות התגמול החדשה לעניין תשלומים שנפרסו.

1. חוזים אישיים

1. נכון ליום 31 בדצמבר 2017 כל חברי ההנהלה מועסקים בחוזים אישיים. במהלך חודש ינואר 2018 אושרו לחלק מחברי ההנהלה הטבות שכר בדרך של פיצויי פרישה מוגדלים ומענקי הסתגלות אשר כפופים לתנאים מתלים שנוכח למועד אישור הדוחות הכספיים טרם התקיימו.

2. ביום 6 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 31 בדצמבר 2013 וועדת התגמול ביום 26 בדצמבר 2013 את תנאי הכהונה וההעסקה למנכ"ל הבנק. בהתאם להסכם העסקתו, מנכ"ל הבנק מכהן בהיקף של משרה מלאה (100%) החל מיום 1.3.2014 בהסכם לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת בהודעה מוקדמת שתימסר בכתב מצד אחד למשנהו, 6 חודשים מראש. עם תום העסקתו של מר טראו בבנק, מכל סיבה שהיא, יהיה זכאי מר טראו לכל הכספים והזכויות שנצברו לזכותו בפוליסת ביטוח המנהלים וזו תועבר לבעלותו של מר טראו והכל למעט אם סיום העסקתו נעשה בנסיבות בהן ניתן על פי דין לשלול פיצויי פיטורין, וכן ישוחררו כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן השתלמות. מובהר, כי הפרשות הבנק לביטוח מנהלים באות במקום חובת תשלום מלוא פיצויי פיטורים, אם יגיעו כאלה על פי דין, וזאת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג - 1963 ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים. מר טראו יהיה מחויב בתקופת צינון (אי תחרות) בת ששה חודשים מהמועד בו יפסיק לעבוד בפועל בבנק. בתקופת הצינון, יהיה זכאי מר טראו לתשלום משכורת ומלוא התנאים הנלווים (להלן: "תשלום בגין הסתגלות"). מובהר, כי בתקופה בה תקופת הצינון תחפוף את תקופת ההודעה המוקדמת, יהיה מר טראו זכאי רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת. אם מר טראו יפר התחייבותו לאי תחרות, הרי מבלי לגרוע מכל סעד אחר העומד לרשות הבנק, הוא יהיה חייב להחזיר לבנק את כל התשלומים שקיבל בגין תקופת ההודעה המוקדמת ו/או תקופת הצינון. משכורתו של מר טראו צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לרבעון).

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

לאור הודעת בעלי השליטה בבנק מיום 27 בנובמבר 2017 על התקשרותם עם בנק מזרחי בעסקה, במסגרתה התחייבו למכור מניותיהם לבנק מזרחי במסגרת הצעת רכש חליפין שיקיים בנק מזרחי¹², או לחלופין במסגרת מיזוג סטטוטורי, ועל מנת להבטיח המשכיות עסקית ומניעת זעזועים לבנק, על רקע חוסר הוודאות שיוצרת ההתקשרות הנזכרת לעיל עם בנק מזרחי, אישרה ועדת התגמול ביום 25 בפברואר 2018 ולאחר מכן אישר דירקטוריון הבנק ביום 4 במרס 2018, בכפוף לאישור האסיפה הכללית של הבנק, עדכון להסכם העסקתו של מנכ"ל הבנק שיכנסו לתוקפם בכפוף לאישור האסיפה הכללית. כך אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, כי הסכם ההעסקה החדש עם המנכ"ל יהיה לתקופה קצובה - עד ליום 30.6.2019 - ובמקרה בו לא תעשה מכירת מניות הבנק לבנק מזרחי בדרך של הצעת רכש חליפין, אלא בחלופה של מיזוג סטטוטורי עד ליום 30.9.2019, בתנאים זהים להסכם העסקתו הקיים ובתוספת זכאותו ל-3 חודשי הסתגלות בעת סיום יחסי העבודה בבנק, כאשר המנכ"ל יתחייב להתקשר עם הבנק בהסכם לתקופה קצובה כאמור ולהמשיך בעבודתו בבנק עד לתום התקופה הקצובה הנ"ל והבנק יתחייב, כי במקרה של רצון הבנק להביא לסיום העסקתו בפועל של המנכ"ל בטרם תום התקופה (למעט בנסיבות המצדיקות שלילת פיצויי פיטורים לפי חוק, ולפיכך מצדיקות סיום מיידי של יחסי העבודה ללא הודעה מוקדמת), יהיה זכאי המנכ"ל להמשך תשלום שכרו ויתר ההטבות הנלוות על ידי הבנק עד לתום התקופה או למשך תקופה קצרה יותר ככל שזו מתחייבת מהוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול"). ככל שבמהלך תקופת ההעסקה הקצובה הנ"ל, תושלם מכירת הבנק ומיזוגו לבנק מזרחי באופן שתוארו של המנכ"ל ישתנה, ימשיך המנכ"ל ללוות את הבנק עד לתום התקופה לצורך הבטחת קליטתו באופן מיטבי בבנק הרוכש.

א. בשים לב לסך התגמול המקסימלי למנכ"ל, לא יהיה המנכ"ל זכאי לתשלום בנוס בגין 2018, גם אם לפי תנאי מדיניות התגמול, יתקיימו התנאים לתשלומי בונסים לחברי הנהלת הבנק בגין 2018. זכאות המנכ"ל לתשלומים בגין התקופה הקצובה כאמור, תבוא בנוסף על זכאותו למענק הסתגלות ולתשלום בגין תקופת האי-תחרות על פי הסכם ההעסקה, לפי העניין. מלבד האמור לעיל, ביתר תנאי הסכם העסקתו של המנכ"ל לא יחול שינוי, ואין בתיקון האמור לעיל כדי לפגוע בזכאותו של המנכ"ל לכל התנאים והזכויות כפי שנקבעו בהסכם ההעסקה הקיים, לרבות תנאים בקשר עם סיום העסקה (למעט הזכות להודעה מוקדמת שלא תחול במהלך התקופה).

ב. בתום התקופה הקצובה כאמור לעיל, וככל שלא הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי - ימשך הסכם ההעסקה בין הבנק לבין המנכ"ל, כהסכם לתקופה בלתי קצובה, כאשר כל אחד מהצדדים יהיה רשאי להפסיק את ההתקשרות במתן הודעה מוקדמת של חצי שנה (6 חודשים).

3. יו"ר הבנק, מר זאב אבליס מועסק בהסכם אישי לתקופה בלתי קצובה מיום 1 בנובמבר 1999, אשר עודכן מעת לעת בהתאם להחלטות האסיפה הכללית של הבנק. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ולפי שיקול דעתו המוחלט, בהודעה מראש בת שישה חודשים.

ביום 6 באוקטובר 2016 אישרה האסיפה הכללית, בהמשך לאישור הדירקטוריון וועדת התגמול, תיקונים להסכם ההעסקה של יו"ר הבנק, מר זאב אבליס על מנת להתאים את הסכם העסקתו של מר אבליס לכללים ולמגבלות שנקבעו במסגרת חוק מגבלת התגמול, ובהוראה A301 להוראות ניהול בנקאי תקין בעניין "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי". עדכון הסכם העסקתו של מר אבליס נעשה נוכח מועד תחילת חוק מגבלת התגמול על התקשרות עם נושא משרה שאושרה לפני מועד פרסום החוק.

להלן עיקרי התיקון להסכם ההעסקה של יו"ר הבנק שנכנסו לתוקף מיום 1 לאוקטובר 2016 (להלן: "יום תיקון ההסכם"):

משכורת חודשית והיקף משרה

היקף המשרה של מר אבליס יועלה מ- 75% ל- 100% ומשכורתו החודשית ברוטו תופחת מסך של 172,769 ש"ח לסך של 170,000 ש"ח ותהיה צמודה למדד המחירים לצרכן על בסיס המדד שיהיה ידוע ביום עדכון ההסכם וכלפי המדד שיהיה ידוע במועד התשלום של כל משכורת עתידית (להלן: "השכר החודשי"). בנוסף, יבוטל גילום שווי הרכב שמועמד למר אבליס.

פיצויים בגין סיום העסקה

1. עם סיום העסקתו של מר אבליס בבנק (למעט בנסיבות בהן תשלל זכאותו לפיצויי פיטורין) יהיה מר אבליס זכאי לפיצויים בגין סיום העסקה בסכום מצטבר של ס"ק (1) ו-(2) להלן: (1) פיצויים בשיעור של 100% ממשכורתו האחרונה כפול מספר שנות עבודתו בבנק בגין התקופה שתחילתה מיום תיקון ההסכם ועד מועד סיום יחסי עובד ומעביד מכל סיבה שהיא (לרבות חלק מתוך שנה באופן יחסי); בתוספת (2) פיצויים בשיעור של 200% מסכום משכורתו האחרונה של היו"ר לפני יום תיקון ההסכם, כפול מספר שנות עבודתו בבנק במהלך התקופה שהחל ממועד תחילת העסקתו של היו"ר בבנק ועד ליום תיקון ההסכם.

12. בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו בין הצדדים להסכם.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

מובהר כי בעת סיום העסקתו של מר אבלס בבנק הוא יהיה זכאי לכל הכספים והזכויות שנצברו ויצברו בקופת הפיצויים האישית על שמו, והבנק יוסיף וישלם למר אבלס פיצויים בגין סיום העסקה בגובה הפרש שבין זכאותו של מר אבלס לפיצויים לפי האמור בסעיפים (1) ו-(2) כאמור לעיל לבין הכספים והזכויות בקופה האישית לפיצויים.

2. למען הסר ספק, מובהר, כי אין בתיקון כדי לפגוע בזכאותו של מר אבלס למלוא הפיצויים בגין התקופה שעד תיקון ההסכם (בשיעור 200%) על בסיס המשכורת לה היה זכאי לפני יום תיקון ההסכם.

• הפרשות, ימי חופשה וימי הבראה

1. שיעור הפרשות הבנק והניכויים ממשכורתו של מר אבלס לתגמולים יותאמו לשיעורים המתחייבים על פי דין כפי שיהיו מעת לעת.
2. מר אבלס ינצל את מלוא ימי החופשה השנתית המגיעים לו בגין שנה קלנדרית, ולא יהיה זכאי לצבור או לפדות ימי חופשה שלא ינוצלו תוך כל תקופת העסקה של שנה קלנדרית, וכל זאת בהתאם להוראות חוק חופשה שנתית, תשי"א-1951.
3. מספר ימי הבראה להם זכאי מר אבלס יותאם ל – 100% משרה (לפי התעריף המקובל לנושאי המשרה בבנק בגין משרה מלאה).

• מענקים

1. זכאות מר אבלס לקבלת מענק שנתי תבוטל החל מיום תיקון ההסכם. אין באמור כדי לפגוע בזכאותו של מר אבלס לקבל את יתרת התשלומים הנדחים שנצברו לפקודתו בגין מענקים שאושרו לו עד ליום תיקון ההסכם, בכפוף לכללים לתשלומם כפי שיהיו בהתאם לתנאי מדיניות התגמול לנושאי משרה שתחול על נושאי משרה בבנק כפי שתהיה מעת לעת.
2. תנאי העסקתו של מר אבלס הינם בכפוף לכללים ולמגבלות הקבועים בחוק מגבלת התגמול.
3. בכפוף לאמור לעיל, לא יחולו שינויים נוספים בתנאי העסקתו של היושב ראש הדירקטוריון.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ז. פרוטים בנושא הטבות לעובדים

א. סוגי ההטבות לעובדים

ליום 31 בדצמבר 2017

פנסיה במיליוני ש"ח	פיצויים	הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה	מענק יובל	סך הכל
596	177	26	33	832
* 279	66	-	-	345
317	111	26	33	487

סכום ההתחייבות השווי ההוגן של נכסי תכנית עודף ההתחייבות על נכסי התכנית שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"

ליום 31 בדצמבר 2016

פנסיה במיליוני ש"ח	פיצויים	הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה	מענק יובל	סך הכל
575	209	25	26	835
* 291	70	-	-	361
284	139	25	26	474

סכום ההתחייבות השווי ההוגן של נכסי תכנית עודף ההתחייבות על נכסי התכנית שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"

* לעניין אומדן נכסי קרן עמית ראה באור 18.ה.1.

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה

1. מחויבות ומצב מימון

תכנית פנסיה להטבה מוגדרת		תכנית פיצויים	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2017	2016	2017	2016
575	502	209	146
4	5	6	9
12	15	4	4
49	64	10	55
(44)	(11)	(52)	(5)
596	575	177	209
582	559	160	182

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת תקופה עלות שירות עלות ריבית הפסד (רווח) אקטוארי נטו* הטבות ששולמו מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף התקופה מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף התקופה**

575	502	209	146
4	5	6	9
12	15	4	4
49	64	10	55
(44)	(11)	(52)	(5)
596	575	177	209
582	559	160	182

ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית

שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת תקופה תשואה בפועל על נכסי התכנית הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי הטבות ששולמו שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף התקופה מצב המימון - התחייבויות נטו שהוכרו בסוף התקופה***

291	282	70	71
5	3	5	1
6	6	-	-
(23)	-	(9)	(2)
279	291	66	70
317	284	111	139

* בשנת 2016 לרבות הפסד אקטוארי בגין תכנית התייעלת שמקפה לרווח והפסד.

** בנטרול תחזית גידול בתגמול.

*** נכלל בסעיף "התחייבויות אחרות".

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

1. מחויבות ומצב מימון (המשך)

תוכנית פיצויים		תכנית פנסיה להטבה מוגדרת	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2016	2017	2016	2017
במיליוני ש"ח			
-	-	-	-
139	111	284	317

ג. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד
 סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים
 סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס			
2016	2017	2016	2017
4	8	52	104
-	-	-	-
4	8	52	104

ד. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
 הפסד אקטוארי נטו
 התחייבות נטו בגין המעבר
 יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

2. הוצאות לתקופה

תכנית פיצויים			תכנית פנסיה להטבה מוגדרת		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2016	2017	2015	2016	2017
במיליוני ש"ח					
4	9	6	6	5	4
5	4	4	21	15	12
(3)	(3)	(2)	(12)	(4)	(6)
1	1	1	3	3	6
7	11	9	18	19	16
28	26	31	-	-	-
-	74	-	-	40	-
35	111	40	18	59	16

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד
 עלות שירות
 עלות ריבית
 תשואה חזויה על נכסי תכנית
 הפחתה של סכומים שלא הוכרו-
 הפסד אקטוארי נטו
סך עלות ההטבה נטו
סך הוצאה בגין תוכנית להפקדה מוגדרת
הוצאות תוכנית התייעלות
סך הוצאות שנכללו במשכורות והוצאות נלוות

שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס					
2016	2017	2018	2016	2017	2018
9	(13)	5	(8)	28	58
(1)	(1)	(1)	(3)	(3)	(6)
8	(14)	4	(11)	25	52
7	11	9	18	19	16
15	(3)	13	7	44	68

ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס
 הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
 הפחתה של הפסד אקטוארי
סך הכל הוכר ברווח כולל אחר
סך עלות ההטבה נטו
סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה
וברווח כולל אחר

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנת 2018 לפני השפעת המס

מיליוני ש"ח
12

הפסד אקטוארי נטו

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות

תכנית פנסיה להטבה מוגדרת

ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

31 בדצמבר		
2016	2017	
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה		
1.90%	1.47%	שיעור היוון ריאלי
1.40%	0.70%	שיעור עליית המדד
0%-5.9%	0%-5.9%	שיעור עזיבה
0.80%	0.80%	שיעור גידול בתגמול ריאלי
2. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה נטו לתקופה		
31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר
2015	2016	2017
1.80%	1.70%	1.70%
4.10%	4.10%	4.10%
0.80%	0.80%	0.80%
שיעור היוון ריאלי		
תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית		
שיעור גידול בתגמול ריאלי		

השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת (1%) על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2016	2017	2016	2017	
במיליוני ש"ח				
41.5	45.9	(33.9)	(37.1)	שיעור היוון ריאלי
(1.6)	(1.6)	1.7	1.6	שיעור עזיבה מוטבת
(16.6)	(15.6)	19.5	18.1	שיעור גידול בתגמול ריאלי

תכנית פיצויים

ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

31 בדצמבר		
2016	2017	
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה		
3.40%	1.47%	שיעור היוון ריאלי*
0%-5.9%	0%-5.9%	שיעור עזיבה
1.9%-6.6%	0.5%-6.1%	שיעור גידול בתגמול נומינלי
2. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה נטו לתקופה		
31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר
2015	2016	2017
3.70%	3.17%	1.20%
5.00%	5.00%	5.00%
2.5%-7.2%	1.9%-6.6%	0.5%-6.1%
שיעור היוון ריאלי*		
תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית נומינלי		
שיעור גידול בתגמול ריאלי		

* נתוני שנת 2016 במונחים נומינליים.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות (המשך)

תכנית פיצויים (המשך)

השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת (1%) על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2016	2017	2016	2017
במיליוני ש"ח			
11.4	13.3	(9.9)	(11.4)
1.6	2.0	(1.5)	(1.8)
(13.4)	(17.4)	16.0	20.2
(11.0)	(12.0)	12.4	13.8

שיעור היוון ראלי*
 שיעור עזיבה רגילה
 שיעור עזיבה מוטבת
 שיעור גידול בתגמול נומינלי

* נתוני 2016 במונחים נומליים.

4. נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית

תכנית פנסיה להטבה מוגדרת *							
31 בדצמבר 2016				31 בדצמבר 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני ש"ח							
19	-	-	19	21	-	-	21
23	-	-	23	24	-	-	24
158	-	109	49	147	-	105	42
41	-	11	30	32	-	8	24
50	-	41	9	55	-	45	10
291	-	161	130	279	-	158	121

סוג נכס
 מזומנים ופקדונות בבנקים
 מניות
 אג"ח ממשלתיות
 אג"ח קונצרניות
 אחר
סך הכל

תכנית פיצויים							
31 בדצמבר 2016				31 בדצמבר 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני ש"ח							
4	-	-	4	-	-	-	-
6	-	-	6	27	-	-	27
31	-	-	31	18	-	-	18
15	-	1	14	14	-	-	14
14	-	-	14	7	-	-	7
70	-	1	69	66	-	-	66

סוג נכס
 מזומנים ופקדונות בבנקים
 מניות
 אג"ח ממשלתיות
 אג"ח קונצרניות
 אחר
סך הכל

* לעניין אומדן נכסי קרן עמית ראה באור 18.ה.1.

באור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

סכומים מדווחים

5. תזרימי מזומנים

1. הפקדות

הפקדות בפועל		תחזית
2016	2017	*2018
במיליוני ש"ח		
3	3	3

הפקדות

* אומדן הפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2018.

2. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד**

שנה	במיליוני ש"ח
2018	6
2019	22
2020	23
2021	21
2022-2027	139
2028 ואילך	294
סך הכל	505

** בערכים מהוונים, לא כולל עלות שירות עתידית.

באור 22א – הון

1. הרכב הון המניות:

בערכים נומינליים

<u>ליום 31 בדצמבר 2016</u>	<u>ליום 31 בדצמבר 2017</u>	
90,000,000	90,000,000	הון מניות רשום מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח
73,583,024	73,583,024	הון מניות מונפק ונפרע מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח

המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק¹. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

2. **מגבלות בחלוקת הדיבידנדים** – ביום 15 בינואר 2013 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 בנושא

חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים (להלן: "התיקון") אשר נכנס לתוקפו החל מיום 1 בינואר 2013, לאור דרישות שנוספו בשנים האחרונות להוראות הדיווח לציבור המחייבות לרשום רווחים והפסדים מסוימים של הבנק ברווח כולל אחר ולא ברווח והפסד, עודכנו המבחנים לחלוקת דיבידנד. בהתאם לעדכון, "רווחים ראויים לחלוקה" כוללים את מרכיב רווח כולל אחר ואולם הבנק לא יבצע חלוקת דיבידנד (אלא אם קיבל מראש אישור המפקחת) בין היתר כאשר:

- יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים כאמור,
- אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל,
- כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.

בתיקון אף נקבע כי הבנק לא יבצע חלוקה מתוך קרנות הון, או מתוך הפרשים בזכות שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר. בהתאם להיתר לרכישת אמצעי השליטה בבנק משנת 1993, נאסר על הבנק לחלק דיבידנד מרווחים צבורים מהתקופה שלפני הרכישה אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2017 הינו 463 מיליון ש"ח מתוך סך עודפים של 1,496 מיליון ש"ח.

במכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מסגרת באזל III – יחסי הון ליבה מינימאליים נדרשו הבנקים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד אם בעטיה הבנק עלול שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שנקבעו בו. בנוסף, יצוין כי בהתאם לתנאי הנפקתם של שטרי הון משני עליון שהונפקו על ידי אגוד הנפקות בע"מ ביום 10 בספטמבר 2009 ובהתאם לתשקיף המדף של אגוד הנפקות בע"מ מיום 26 בנובמבר 2013, כל עוד לא שולמה ריבית שסילוקה נדחה בגין שטרי הון המורכבים שהונפקו, לא יוכל הבנק לחלק דיבידנד ולבצע חלוקה כמשמעות מונחים אלה בחוק החברות. יצוין כי, בשנת 2017 לא חילק הבנק דיבידנד.

¹ 16,864,720 מניות מוחזקות על ידי שלמה אליהו אחזקות בע"מ ו- 3,092,368 מניות מוחזקות על ידי אליהו 1959 בע"מ, באמצעות נאמנים. המחזיקים והנאמנים אינם רשאים להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק ולהצביע מכח המניות האמורות. אחוזי ההצבעה של יתר המחזיקים לא שונו בהתאם.

באור 22 ב – הלימות ההון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

כללי

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל III. יודגש, כי הוראות באזל III קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי ההון הפיקוחי.
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות.
- טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים.
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
- הקצאת הון בגין סיכון CVA.

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר, וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל III ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להכללה בהון הפיקוחי מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018 (נכון לשנת 2017 - 80% מנוכים מההון).

כמו כן, מכשירי הון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב- 10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022 (נכון לשנת 2017 - 50% מוכרים).

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר סופי בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו- 204 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ניירות ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות. האמור בחוזר החל מיום 1 בינואר 2017, כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר.

ביום 28 בדצמבר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב המחריג את החשיפות בגין לקוחות הפעילים בבורסת המעוף מתחולת הוראה זו. יישום הנחיות אלו לא השפיע באופן מהותי על דרישות ההון של הבנק בגין חשיפות כאמור.

ביום 2 ביולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים. במסגרת המכתב הודיע הפיקוח על הבנקים כי מסלקת הבורסה ומסלקת מעו"ף יסווגו כצדדים נגדיים מרכזיים כשירים.

יעד הלימות ההון

ביום 31 באוגוסט 2016 קבע דירקטוריון הבנק מתווה עולה ליחס ההון עצמי רובד 1, כך שיעמוד על 10.25% ביום 31 בדצמבר 2019. כמו כן הוחלט כי יחס ההון הכולל לא יפחת מ- 11.3% בתוספת מקדם בגין גריסת שטרי הון עתידיים או 13%, כמחמיר מבניהם, ובתרחישי הקיצון - היעד ליחס הון כולל לא יפחת מ- 9% והיעד ליחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ- 6.5%.

לאור חוסר הוודאות בו פועל הבנק הנובעת מהודעת בעלי השליטה על התקשרותם עם בנק מזרחי, החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס הלימות הון גבוה יותר מהמתווה המקורי שנקבע. ליום 31 בדצמבר 2017 וליום פרסום הדוח נקבע שיעור של יחס הלימות הון שלא יפחת מ- 9.9%. שיעור זה יבחן מעת לעת בהתאם להתפתחויות ויעודכן במידת הצורך.

באור 22 - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
 סכומים מדווחים

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, בדבר "מדידה והלימות הון".

א. בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
במיליוני ש"ח	
2,464	2,611
1,112	1,144
3,576	3,755
באחוזים	
9.67%	10.02%
14.03%	14.41%
9.29%	9.35%
12.79%	12.85%

1. הון לצורך חישוב יחס ההון
 הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים¹
 הון רובד 2, לאחר ניכויים
סך הכל הון כולל

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
 סיכוני אשראי
 סיכוני שוק
 סיכון תפעולי
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

3. יחס ההון לרכיבי סיכון
 יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
 יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים²
 יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים²

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
במיליוני ש"ח	
2,342	2,513
21	18
2,363	2,531
(3)	(3)
(1)	(1)
(4)	(4)
105	84
2,464	2,611

1. הון רובד 1
 הון עצמי
 הבדלים בין הון עצמי לבין הון עצמי רובד 1
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים

התאמות פיקוחיות וניכויים:
 מיסים נדחים לקבל
 התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון רובד 1
 סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים, לפני התאמות בגין תכנית ההתייעלות- הון עצמי רובד 1
 סך התאמות בגין תכנית ההתייעלות- הון עצמי רובד 1
סך הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים

ראה הערות להלן.

באור 22 - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
 סכומים מדווחים

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
		2. הון רוברד 2
		הון רוברד 2: מכשירים, לפני ניכויים
863	906	הון רוברד 2: הפרשות, לפני ניכויים
249	238	סך הון רוברד 2, לפני ניכויים
1,112	1,144	<u>ניכויים:</u>
		סך הכל ניכויים - הון רוברד 2
-	-	סך הכל הון רוברד 2
1,112	1,144	

ג. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רוברד 1

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
		יחס ההון לרכיבי סיכון
		יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
9.11%	9.62%	בהוראה 299 ³ ולפני השפעת התאמות בגין תכנית ההתייעלות
0.15%	0.08%	השפעת הוראות המעבר
		יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת התאמות בגין תכנית
9.26%	9.70%	ההתייעלות
0.41%	0.32%	השפעת התאמות בגין תכנית התייעלות ¹
9.67%	10.02%	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון

- הערה: התאמות פיקוחיות וניכויים: בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון- ההון הפיקוחי". נכסי הסיכון וההתאמות הפיקוחיות מוצגים בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12.1.2016 בנושא "ההתייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן- התאמות בגין תכנית ההתייעלות), ולאחר קבלת אישור עקרוני מהפיקוח על הבנקים, ההתאמות פוחתות בהדרגה על פני 5 שנים משנת 2017 ועד ליום 31.12.2021. לפרטים נוספים ראה סעיפים ב' וג' לעיל.
- דרישות יחס הון עצמי רוברד 1 בשיעור 9% יחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2015 חלות דרישות הון נוספות בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים עד ליום 1 בינואר 2017.
- לרבות השפעת כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

2. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

להלן דיווח על יחס המינוף על בסיס נתוני מאוחד¹:

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
		הון רוברד 1²
2,464	2,611	סך החשיפות
45,390	45,662	
5.43%	5.72%	יחס המינוף
5.00%	5.00%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

- מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218 בדבר יחס מינוף.
- השפעת הוראות המעבר והשפעת התאמות בגין תכנית ההתייעלות, ראה סעיפים 1.1 ו-1.1.1 ג.לעיל.

באור 22 ב - הלימות ההון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

3. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

לאור חוסר הוודאות בו פועל הבנק מעסקת מכירה הבנק, החליט דירקטוריון הבנק על שמירה על יחס כיסוי נזילות (LCR) גבוה יותר מהמתווה שנקבע. ליום 31 בדצמבר 2017 וליום פרסום הדוח נקבע שיעור של יחס כיסוי נזילות (LCR) שלא יפחת מ- 120%. שיעור זה יבחן מעת לעת בהתאם להתפתחויות ויעודכן במידת הצורך.

להלן דיווח על כיסוי נזילות על בסיס נתוני מאוחד^{1,3,4}:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
באחוזים	באחוזים
116%	129%
80%	100%

יחס כיסוי הנזילות

יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים²

1. במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
2. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 60% החל מיום 1 באפריל 2015, והוא גדל באופן הדרגתי עד ל - 80% ביום 1 בינואר 2016 ועד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017.
3. מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.
4. לאור אי הוודאות הנובעת מעסקת המכירה, הנחה דירקטוריון הבנק את ההנהלה לשמור על יחס כיסוי נזילות כולל שלא יפחת מ- 120%.

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

כסומים מדווחים

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה¹

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
160	134

יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה²

מטבע ישראלי צמוד למדד

1. אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות) עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
2. הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 6 מיליון ש"ח (2016 - 8 מיליון ש"ח) לא נכללו בלוח זה.

ב. תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה - מאוחד והבנק

סך הכל ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017						
	סך הכל	מעל 20 שנים		מעל 5 עד 10 שנים		מעל 3 עד 5 שנים	
		20 שנים	מעל 10 שנים	מעל 5 שנים	מעל 3 שנים	עד 3 שנים	עד שנה
							במיליוני ש"ח

במגזר הצמוד למדד

13	10	1	-	2	2	3	2	תזרימים חוזיים עתידיים
								תזרימים עתידיים צפויים
10	8	1	-	1	1	3	2	לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים
								תזרימים צפויים מהוונים
9	8	1	-	1	1	3	2	לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים ¹

1. ההיוון בוצע לפי שיעור ממוצע של 1.35% (לשנת 2016 - 0.75%).

באור 23 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

31 בדצמבר		מידע על העמדת הלוואות במשך השנה
2016	2017	
במיליוני ש"ח		הלוואות עומדות
2	2	

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות:

1. דמי שכירות של מבנים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:

מאוחד והבנק		
31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
במיליוני ש"ח		
24	23	בשנה ראשונה
22	22	בשנה שניה
21	21	בשנה שלישית
20	21	בשנה רביעית
19	19	בשנה חמישית
66	50	מעל חמש שנים
172	156	סך הכל

2. ליום 31 בדצמבר 2017 לא קיימת התחייבות לרכישת מבנים וציוד (ליום 31 בדצמבר 2016 - לא קיימת התחייבות לרכישת מבנים וציוד).

3. חברה מאוחדת התחייבה להשקיע בתאגידים ריאליים נוספים ובקרן גידור סכום של 20 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 10 מיליון ש"ח) וזאת בהתקיים תנאים מסוימים כפי שנקבעו בהסכמים עם אותם תאגידים.

4. הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי") לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. על פי ההסכם, נכנסו הצדדים לתקופת מעבר העשויה להימשך עד שלוש שנים בה מתנהל פרויקט סיום ההתקשרות שביניהם. ההתקשרות עם בנק לאומי מגובה באישורים הרגולטוריים הנדרשים, והצדדים פועלים לחידושם לפי הצורך. כיום לבנק תלות בלאומי היות ולא קיימת חלופה מיידית זמינה למערכות המסופקות על ידו, ולכן נזק להן עלול לגרום לבנק לחשיפה או נזק מהותי. עם התקרבות מועד סיום תקופת ההתקשרות הנוכחית עם לאומי, הבנק החל בבחינת האפשרויות העומדות בפניו להמשך. יצייון כי קיים סיכון שורשי גבוה בפרוייקטי החלפת מערכות ליבה באופן כללי, המתגבר לאור מועד ההתנתקות הידוע לבנק כיום מקבלת שירותי המחשוב מלאומי, והסיכון הפוטנציאלי ליכולתו של הבנק להשלים את פרויקט ההסבה בלוחות הזמנים שתוכננו. הבנק נמצא בתהליך של בחינת ספקים חלופיים, ובמסגרת זו פנה לספקים שונים לצורך קבלת הצעות לשירותי מחשוב ותפעול. הבנק מנהל תהליך של בחינה, השלמה, טיוב והשוואה של הצעות ראשוניות שהגישו הספקים. ההתקדמות לשלב של מתן התחייבויות תידחה עד לאחר הסרתחוסר הודאות הנובעת מהודעת בעלי השליטה על התקשרותם עם בנק מזרחי.

התמשכותו של מצב אי הודאות לאור הכרזת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם מעכבת את ההתקדמות בפרוייקט, ומשפיעה על העמידה בלו"ז המתוכנן, ככל שלא תושלם העסקה עם בנק מזרחי, דבר שעלול לגרום לגידול בעלויות. מתקיימים מגעים ראשוניים עם בנק לאומי להארכת תקופת סיום ההתקשרות. ראה באור 32.א. בדבר כוונת בעלי המניות לפעול למכירת הבנק.

5. ביום 27 באוקטובר 2015 חתם הבנק על תוספות להסכם בין הבנק לבין כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") ולהסכם נוסף בין הבנק לבין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס"), חברה בשליטת כאל, שניהם מיום 1 ביולי 2010 (להלן: "ההסכמים" ו-"תוספות"). ההסכמים נקשרו בשעתם לתקופה של 10 שנים, ועל פיהם מנפיקות כאל ודיינרס כרטיסי אשראי, כרטיסי בנק וכרטיסים משולבים ללקוחות הבנק ומספקות ללקוחות את השירותים הכרוכים בהנפקת הכרטיסים ללקוחות והגלומים בשימוש בהם. ההסכמים מעגנים זכויות הצדדים וכן הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו במסגרת ההסכם וכן את יתר התנאים הנוגעים לכך. כמו כן, במסגרת התיקונים להסכם שנכנסו לתוקף בשנת 2015, עם קבלת פטור מהסדר כובל מן הממונה על ההגבלים העסקיים (ביום 30 בדצמבר 2015), הוסכם כי הבנק יקבל מכאל ומדיינרס תגמול ומענק שנתי בכפוף לתנאים עסקיים הנוגעים להנפקה משותפת של כרטיסים. תוקף ההסכמים העדכניים הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2021 בכפוף לתנאיהם, ובכלל זה, תנאי ביטולם.

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

6. ביום 3 בפברואר 2011 התקשר הבנק עם ישראל כרטיס בע"מ בהסכם לתקופה של חמש שנים, להנפקת כרטיסי חיוב של המותגים "ישראל כרטיס" ו-"מאסטרדקארד". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק, נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור. תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.

באותו תאריך, התקשר הבנק עם פועלים אקספרס בע"מ בהסכם לתקופה של ארבע שנים, להנפקת כרטיסי חיוב של המותג "אמריקן אקספרס". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור, תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.

7. בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, מתקשר הבנק מעת לעת (החל משנת 2010) בהסכמים עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן: "מימון ישיר"), במסגרתם רוכש הבנק בדרך של המחאת זכויות והתחייבויות על דרך המכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב וכן הלוואות לכל מטרה.

במועד רכישת הלוואות ממימון ישיר, עם קיום התנאים להכרה בנכס פיננסי (על פי FAS 166), רושם הבנק את הלוואות הנרכשות בספריו בגובה התמורה קרי, שווי הוגן, למעט הלוואות אשר לגביהן לבנק יש זכות החזרה לתקופה שהוגדרה בהסכם אשר נרשמות כחוב מובטח למימון ישיר. הכנסות המימון בעסקה נרשמות בהתאם לריבית האפקטיבית של הלוואות הנרכשות.

ביום 5 בספטמבר 2017 חתמו הבנק ומימון ישיר על כתב תיקון להסכם (להלן: "כתב התיקון הנוסף"), במסגרתו הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 5 בספטמבר 2018 והוגדל הסכום המרבי של יתרת הקרן הכוללת של הלוואות שירכשו על ידי הבנק מימון ישיר, במסגרת כל ההסכמים בין הבנק לבין מימון ישיר (קיימים ועתידיים) ל-2 מיליארד ש"ח ("סכום תקרה").

ביצועה של כל עסקת מכירת תיקי הלוואות כאמור בין הצדדים, יהיה כפוף לקיומם של תנאים שסוכמו במסגרת ההסכמים בין הצדדים וכן לשיקול דעת כל אחד מהצדדים. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, ביצועה של עסקת מכירת תיקי הלוואות כאמור בכפוף לסכום התקרה, מותנה באישור הבנק בכתב ומראש.

8. כבטחון לקיום כל התחייבויות הבנק בהתאם להסכם המתייחס להלוואות זכאות מכספי המדינה שנחתם בין הבנק לבין ממשלת ישראל בשנת 2004, ותוספת להסכם שנחתם בשנת 2008, המציא הבנק לאוצר התחייבות אוטונומית בלתי מותנית צמודה למדד, נכון ליום 31 בדצמבר 2017 בסך של כ-12 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016-12 מיליון ש"ח).

9. א. בהתאם לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי, וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים ועובדים בהם), התשנ"ו - 1995, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (חברה מאוחדת) הפקידה פקדון בסך של 8 מיליון ש"ח בבנק (31 דצמבר 2016 - 8 מיליון ש"ח) לטובת בעלי יחידות בקרנות נאמנות, שהחברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ משמשת להן כנאמן.

ב. חברה מאוחדת שעסקה בחיתום שהינה במעמד "חתם לא פעיל" מכוסה בביטוח אחריות מקצועית בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), התשנ"ז-2007.

10. ביום 29 ביוני 2017 חתם הבנק על כתב התחייבות לרכישת אגרות חוב של חברת סלקום ישראל בע"מ בסך 20 מיליון ש"ח במסגרת הנפקה פרטית עתידית וזאת בהתקיים תנאים מסוימים כפי שנקבעו בכתב ההתחייבות (כתב ההתחייבות בתוקף עד 30 ביוני 2018).

11. בהתאם להסכמים שנחתמו ביום 18 בדצמבר 2006, ביום 27 באוגוסט 2009, ביום 28 באוגוסט 2011 וביום 25 בנובמבר 2013 בין אגוד הנפקות בע"מ, חברה מאוחדת, לבין הבנק, התחייב הבנק כלפי הנאמנים לתעודות ההתחייבות שהנפיקה החברה המאוחדת לקיים את תנאיהן של תעודות ההתחייבות ולפרוע אותן בהתאם לתנאיהן.

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

12. ביום 22 ביוני 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק עסקה להגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי שניתנה למי שיכהנו, מעת לעת, כנושאי משרה בבנק ובחברות הבת של הבנק (להלן: "נושאי המשרה"), במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר 2005 (להלן: "כתב ההתחייבות"), לעניין הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף, על כל הנובע מכך, כמפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות וזאת בסך נוסף של 15 מיליון דולר ארה"ב (להלן: "סכום השיפוי הנוסף"), מעבר להתחייבות לשיפוי בסך של 35 מיליון דולר ארה"ב, הנקוב בכתב ההתחייבות האמור. סכום השיפוי הנוסף יוחד אך ורק לאירוע המפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות הנ"ל (שענינו הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף). מובהר, כי השיפוי בקשר לאירועים הכלולים בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות יינתן תחילה מתוך סכום השיפוי הנוסף (15 מיליון דולר ארה"ב), וככל שיידרש שיפוי בגין אירוע מהסוג האמור העולה על סכום השיפוי הנוסף, ישופו נושאי המשרה גם מתוך סכום ההתחייבות לשיפוי הקיים בסך 35 מיליון דולר ארה"ב. הגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי, כמפורט לעיל, אושרה על ידי ועדת הביקורת ביום 27 באפריל 2009 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 באפריל 2009. לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה או היה עניין אישי בעסקה בעת אישורה בהתאם למפורט להלן עקב הגדלת סכום השיפוי ביחס לעצמם ו/או לקרוביהם, המכהנים כדירקטורים בחברה: מר ישעיהו לנדאו, בעל השליטה בישיעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, הנמנית על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי לעצמו ולמר יגאל לנדאו (בנו); גב' רות מנור וגב' דרורה זכאי, בעלות השליטה בעת אישור העסקה בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור (בעלה של גב' רות מנור) ולמר חיים אלמוג (חתנה של גב' דרורה זכאי בעת אישור השיפוי).

13. א. הבנק, הנמנה על החברים במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ התחייב, ביחד עם יתר חברי הבורסה, לפצות הדדית את המסלקה של הבורסה אם יגרם לה נזק בקשר עם חוסר מלאי או חוסר כסיו כספי של אחד מחברי הבורסה. במסגרת זו הקימה המסלקה קרן סיכונים בה ישתתפו כל חברי המסלקה ובכללם הבנק. דירקטוריון המסלקה החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדרוש במתן בטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017 הינו 46 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 27 מיליון ש"ח). לעניין שעבודים בגין הנ"ל ראה באור 24.

ב. מסלקת מעו"ף בע"מ מופעלת על ידי הבורסה לניירות ערך בע"מ. עיסוקיה העיקריים של המסלקה הם הוצאת אופציות, העמדת כלים לסליקת עסקאות באופציות ומימושן ואספקת שירותים נלווים לחברי המסלקה ולמסחר באופציות וחוזים עתידיים. הבנק, הנמנה על החברים במסלקה, אחראי, ביחד עם יתר חברי המסלקה כלפי המסלקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה המסלקה קרן סיכונים. חבר המסלקה אחראי כלפי המסלקה לחלקו בקרן הסיכונים, הנקבע בשיעור יחסי לפעילותו באופציות או לסך הבטוחות שעליו להעמיד למסלקה ובתנאים הנקבעים בידי דירקטוריון המסלקה מעת לעת. דירקטוריון מסלקת מעו"ף החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדרוש במתן הבטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. לתאריך המאזן חלקו של הבנק בקרן הסיכונים הוא 13 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 63 מיליון ש"ח). חלקו של הבנק בקרן הסיכונים עלול לגדול אם אחד או יותר מהחברים האחרים במסלקה, לא יעמדו בהתחייבויותיהם.

הבנק התחייב כלפי המסלקה לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה. סך הערבויות בגין עסקאות עבור לקוחות ליום 31 בדצמבר 2017 הינו 50 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 152 מיליון ש"ח). לעניין שעבודים בגין הנ"ל ראה באור 24.

14. תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק ותיקון הוראות תקנון הבנק העוסקות בשיפוי וביטוח נושאי משרה:

ביום 31 באוקטובר 2012 אישרה האסיפה הכללית של הבנק בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 6 בספטמבר 2012 ולאחריו אישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2012 תיקון לנוסח כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, ובכלל זה לדירקטורים שבעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכהנים, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות בנות שלו. זאת, בין היתר, בעקבות תיקוני חקיקה שונים, ובכלל זה חוק החברות, תשנ"ט - 1999, חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011, חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13), התשע"ב - 2012, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (להלן: "תיקוני החקיקה") וכן

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

לעדכן את נספח האירועים המצורף לכתב ההתחייבות לשיפוי, וזאת בשים לב לשינויים ולהתפתחויות באופי ובהיקף הסיכונים המשפטיים החלים על הבנק וחברות הבת שלו (להלן: "תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי" או "העסקה"). לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה או היה עניין אישי בעסקה בעת אישורה בהתאם למפורט להלן: מר ישעיהו לנדאו, ביחס לאישור תיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי עבור ה"ה ישעיהו לנדאו ויגאל לנדאו (ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ אשר מר ישעיהו לנדאו (אביו של מר יגאל לנדאו) הינו בעל השליטה בה, הינה חלק מגרעין השליטה בבנק) וזאת הואיל וההחלטה האמורה תחול לגבי בעל השליטה או קרובו שצוינו לעיל, בתוקף כהונתם כדירקטורים בבנק. הגב' רות מנור לעניין קבלת ההחלטה בדבר התיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור שניהן כדירקטור בבנק עד ליום 10 באוגוסט 2011 (מר יצחק מנור הינו בעלה של הגב' רות מנור, השולטת יחד עם ד"ר יעל אלמוג זכאי, בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק). כמו כן, ולמען הזהירות, יצוין כי לד"ר יעל אלמוג זכאי ו/או לנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ו/או לנכסי שרודר בע"מ עשוי להיות עניין אישי בדבר התיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי למר חיים אלמוג המכהן כדירקטור בבנק מטעם ד"ר יעל אלמוג זכאי ו/או נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 ו/או נכסי שרודר בע"מ. עובר לאישור תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי אישרה ביום 31 באוקטובר 2012 האסיפה הכללית של הבנק (בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 6 בספטמבר 2012 ולאחריו אישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2012) לתקן את תקנות 127 ו-129 בתקנון הבנק, בנושא שיפוי וביטוח נושאי משרה, וזאת בין היתר, לצורך התאמת נוסח התקנות האמורות לתיקוני החקיקה (להלן: "תיקון התקנון"). עוד יצוין, כי ביום 6 בפברואר 2013 תוקן תקנון הבנק באופן שהוכללה בו מגבלה לעניין סכום השיפוי המרבי שישלם הבנק במסגרת התחייבות מראש לשפות נושאי משרה. בהמשך לאישור ועדת התגמול של הבנק מיום 23 ביולי 2015 ולאישור דירקטוריון הבנק מיום 2 בספטמבר 2015, החליטה האסיפה הכללית של הבנק ביום 25 באוקטובר 2015 לאשר מחדש את כתב ההתחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם או שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכאן, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות הבנות שלו, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב ההתחייבות לשיפוי הקיים לנושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, כפי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 31 באוקטובר 2012.

15. ביום 30 ביוני 2009 אישר דירקטוריון הבנק מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים לחברות מאוחדות הכוללת את אגוד שוקי הון בע"מ, אגוד הנפקות בע"מ, איגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ וליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (וזאת בהמשך לכתבי שיפוי שניתנו בעבר לחברות אגודים בע"מ, אגוד מערכות בע"מ, אגוד השקעות וייזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ, כאשר לעניין כתב השיפוי לאגוד ליסינג אישר דירקטוריון הבנק השמטת תניות מכתב השיפוי בתוקף מיום 30 ביוני 2009), בגין כל התחייבויותיהן (ללא הגבלה בסכום), לרבות אך לא רק בגין אשראים והלוואות שהוענקו לחברות על ידי הבנק או על ידי כל צד ג', ובגין כל התחייבות אחרת אשר תהינה לחברות המאוחדות וזאת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311 (יחס הון מזערי) (הוחלפה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201) ו-313 (מגבלות על חבות של לוה ושל קבוצת לוויים), ובהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 203 בדבר מסגרת עבודה ומדידה להלימות הון - גישה סטנדרטית סיכון אשראי.

16. ביום 31 בינואר 2017 אישר דירקטוריון הבנק (וביום 28 בפברואר 2017 אישר דירקטוריון אגוד הנפקות בע"מ) הסכם פקדונות בין אגוד הנפקות לבין הבנק אשר יחול על הנפקות של אגודות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים שיוצעו מכוח תשקיף המדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 23 בינואר 2017 (נושא תאריך 24 בינואר 2017) ועל הנפקות כאמור שתבצע אגוד הנפקות מכוח תשקיפי מדף נוספים שתפרסם החברה עם תום תוקפו של התשקיף הנזכר לעיל (להלן: "הסכם פקדונות משנת 2017") וזאת בתנאים זהים להסכם הפקדונות שנחתם בין אגוד הנפקות לבין הבנק ביום 25 בנובמבר 2013 שתנאיו מפורטים להלן. לפי הסכם שנחתם ביום 25 בנובמבר 2013 בין אגוד הנפקות לבין הבנק (להלן: "הסכם הפקדונות משנת 2013") אשר חל על הנפקות של אגודות חוב ו/או ניירות ערך מסחריים שיוצעו מכוח תשקיף מדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 26 בנובמבר 2013 והנושא תאריך 27 בנובמבר 2013 (להלן: "תשקיף מדף 2013", להלן: "ניירות הערך המוצעים"), הבנק יכסה את כל הוצאות ההנפקה הישירות של אגוד הנפקות בגין ניירות הערך המוצעים מיד עם הוצאתן בפועל וכן, יחזיר לאגוד הנפקות כל סכום שאגוד הנפקות הוציאה ותוציא בקשר עם הנפקת ניירות הערך המוצעים מכל סדרה, ככל שסכום זה לא כוסה על ידי המרווח על הפקדונות המשולם על ידי הבנק, כמפורט להלן. עוד נקבע בהסכם האמור, כי התמורה מהנפקת ניירות הערך המוצעים על פי תשקיף מדף 2013 תופקד על ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק, כאשר כל פקדון מבין הפקדונות יהיה בתנאי פרעון, הצמדה וריבית, כפי שיוסכם עם הבנק מעת לעת, אשר יאפשרו פירעון מלא של ניירות הערך המוצעים במועד, והפקדון ישמש לפרעון ניירות הערך המוצעים, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05%, או מרווח בשיעור אחר, כפי שיקבע בין הבנק לאגוד הנפקות, אשר נועד לכסות בקירוב את סכום ההוצאות השוטפות של אגוד הנפקות. כל פקדון יהיה בדרגת פרעון זהה לדרגת הפירעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפקדון. על אף האמור לעיל, במקרה בו תבצע אגוד הנפקות הנפקה בהרחבת סדרה הנקובה בפרמיה או בנכיון, ביחס לקרן תעודות ההתחייבות שהונפקה בדוח הצעת המדף על פיו נרשמו

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

תעודות ההתחייבות נשוא ההנפקה בהרחבת סדרה לראשונה למסחר, עשויים תנאי הפקדון בו תופקד קרן תעודות ההתחייבות לגלם ההתאמה לפרמיה או לנכיון, ובלבד שתנאי הפקדון יאפשרו פירעון מלא של תעודות ההתחייבות במועדן, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05% או מרווח בשיעור אחר כפי שיקבע בין הבנק לאגוד הנפקות. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהם של ניירות הערך המוצעים, אשר יוחזקו בידי הציבור. הבנק ינפיק התחייבות נפרדת וספציפית, מראש, ביחס לכל הנפקה והנפקה של תעודות התחייבות מהסדרות שתונפקנה, אשר על פיה יתחייב הבנק לקיים את תנאיהן של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה ולפרוע אותן בהתאם לתנאיהן. ההתחייבות כאמור לעיל של הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי. לפי הסכם שנחתם ביום 28 באוגוסט 2011 בין אגוד הנפקות לבין הבנק (להלן: "**הסכם 2011**") אשר חל על הנפקות של אגודות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים (להלן: "**ניירות הערך המוצעים**"), שמבוצעות מכוח תשקיף מדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 29 באוגוסט 2011 (להלן: "**תשקיף מדף 2011**"), הבנק יכסה את כל הוצאות ההנפקה הישירות של אגוד הנפקות בגין ניירות הערך המוצעים מיד עם הוצאתן בפועל. עוד נקבע בהסכם 2011, כי התמורה מהנפקת ניירות הערך המוצעים על-פי תשקיף מדף 2011 תופקד על-ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק, אשר יהיו בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי ניירות הערך המוצעים ובתנאי ריבית אשר יהיו זהים או עדיפים מהם, כפי שיוסכם עם הבנק מעת לעת, אשר יאפשרו פירעון מלא של ניירות הערך המוצעים במועדם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05% או מרווח בשיעור אחר, כפי שייקבע בין הבנק לאגוד הנפקות, העשוי לכסות בקירוב את סכום ההוצאות השוטפות של אגוד הנפקות בקשר עם ניירות הערך המוצעים שיונפקו כאמור לעיל. כל פקדון יהיה בדרגת פרעון זהה לדרגת הפרעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפקדון. הסכם 2011 לא יגרע מתוקף הסכמי פקדונות קודמים, שאגוד הנפקות התקשרה בהם עם הבנק, החלים ביחס להנפקות שבוצעו בהתאם לתשקיפים קודמים של אגוד הנפקות, כמפורט להלן:

ביום 12 באפריל 2005 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 13 באפריל 2005 (להלן: "**הסכם 2005**"), ביום 22 בנובמבר 2005 נחתמה בין הבנק לבין אגוד הנפקות תוספת להסכם 2005, לפיה הורחבה תחילתו של הסכם זה גם לתעודות התחייבות אשר נרשמו למסחר על פי תשקיף מיום 22 בנובמבר 2005, ביום 18 בדצמבר 2006 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות (כפי שתוקן ביום 1 בינואר 2007), בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 7 בינואר 2007, ביום 27 באוגוסט 2009 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 31 באוגוסט 2009 (להלן: "**הסכמי הפקדונות הקודמים**"). במסגרת הסכמי הפקדונות הקודמים, נקבע, בין היתר, כדלקמן:

- א. התמורה מהנפקת תעודות ההתחייבות שתונפקנה על פי התשקיפים הנ"ל תופקד על ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק (להלן: "**הפקדונות**"). כל פקדון מבין הפקדונות יהיה בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי תעודות ההתחייבות המוצעות על פי התשקיפים הנ"ל, ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים ו/או עדיפים מהם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.12% (או מרווח אחר אשר נועד לכסות את הוצאות אגוד הנפקות בקשר עם הנפקת תעודות ההתחייבות).
- ב. כל פקדון יהיה בדרגת פרעון זהה לדרגת הפירעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפקדון.
- ג. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות שתוצענה על פי התשקיפים הנ"ל, אשר תוחזקנה בידי הציבור, התחייבות הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי, מאחר שתלויות בה זכויות צד שלישי, דהיינו זכויות בעלי תעודות ההתחייבות והנאמנים לתעודות ההתחייבות.
- ד. ההסכמים יעמדו בתוקפם כל עוד תעודות ההתחייבות תהינה במחזור.

17. ביום 14 בספטמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק, בהמשך לאישור ועדת הביטוח של דירקטוריון הבנק ולאישור ועדת התגמול של הדירקטוריון מיום 7 בספטמבר 2017, ובהתאם לעקרונות שנקבעו במדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 6 באוקטובר 2016, רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, בגבולות אחריות של עד 120 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה (להלן: "**פוליסת נושאי המשרה**"), יחד עם רכישת פוליסת ביטוח בנקאית שגבולות האחריות במסגרתה הינם 100 מיליון דולר לאירוע ולתקופה, וזאת לתקופה של עד 18 חודשים, החל מיום 15 בספטמבר 2017 ועד ליום 14 במרץ 2019. הפוליסות נרכשו אצל קונסורציום של מבטחים בלונדון, ו"שירותי חזית" בגין הפוליסות נרכשו מאת חברת ביטוח ישראלית. הפרמיה ששילם הבנק בגין רכישת פוליסת נושאי המשרה (כולל התמורה בגין "שירותי החזית" כאמור) הינה בסך כולל של כ-364 אלפי דולר ארה"ב ל-18 חודשים. לכל הדירקטורים בבנק, לרבות הדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם, עניין ברכישת פוליסת נושאי המשרה. פוליסת נושאי המשרה חלה בתנאים זהים הן לגבי נושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם: ה"ה ישעיהו לנדאו ששימש כדירקטור בבנק עד ליום 6.4.17, ויגאל לנדאו ויובל לנדאו, בניו של מר ישעיהו לנדאו, המכהנים כדירקטורים בבנק (מר ישעיהו לנדאו נמנה על בעלי השליטה בבנק באמצעות החזקותיו בישיעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ וישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ) ומר יצחק מנור המכהן כדירקטור בבנק (מר יצחק מנור הינו בעלה של הגב' רות מנור הנמנית על בעלי השליטה בבנק באמצעות החזקותיה, יחד עם ד"ר יעל אלמוג זכאי, בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ), והן לגבי נושאי משרה אחרים בבנק.

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

18. תובענות שונות נגד הבנק והחברות המאוחדות

א. נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות ועומדות תביעות משפטיות. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התביעות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, קיימות הפרשות נאותות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין כל ההפסדים הצפויים הנובעים מהתביעות כנגד הבנק. לא נעשו הפרשות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים סיכוייהן קלושים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה, ואשר לא בוצעה הפרשה בגינה הינו כ- 13 מיליון ש"ח.

ב. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום סך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב, בקשר עם פעילות שוק ההון של מיופה כוח בחשבון ("הדרישה"). הדרישה הוגשה על ידי הנאמן בפשיטת הרגל על נכסי מיופה הכוח. עיקר הטענות כפי שפורטו בדרישה הינן בקשר להתנהלות מיופה הכוח בחשבונות הבנק הרלבנטיים. לאחר שהבנק דחה את הדרישה, הגיש הנאמן בפשיטת רגל של מיופה הכוח דוח לבימ"ש, ובו העלה טענות כנגד הבנק בקשר לניהול החשבונות, ובכללן כי הבנק הפר חובות זמירות ונאמנות המוטלות עליו כבנק, והפר הוראות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ו/או למיסוי. בדוח האמור לא נתבקש סעד כספי כנגד הבנק אלא הבנק נתבקש להגיב על הדוח, ולהמציא דוחות ומסמכים ספציפיים שונים. על פי החלטת ביהמ"ש על הבנק להמציא לנאמן דוחות ומסמכים הקשורים לחשבונות של מיופה הכוח עצמו (ככל שאלה קיימים) ולא לחשבונות אחרים כלשהם. בסוף חודש אוקטובר 2011 הוגשה כנגד הבנק בבית המשפט המחוזי מרכז תביעה כספית בסך 12 מיליון ש"ח על ידי שני תובעים, שאינם לקוחות הבנק, הטוענים כי נפגעו כתוצאה מפעילותו של מיופה הכוח כאמור לעיל. תביעת אחד מהם נדחתה בהסכמת הצדדים שקיבלה תוקף של פסק דין, והתביעה הנותרת שעמדה על סך 4.7 מיליון ש"ח נדחתה גם היא בהסכמת הצדדים שקיבלה תוקף של פסק דין. בחודש דצמבר 2011 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בת"א תביעה נוספת בסך 6 מיליון ש"ח בקשר עם חשבון שנפתח על שם התובע מכוח ייפוי כוח שניתן למיופה הכוח הנ"ל, ובמסגרתה הוא טוען כי נפגע כתוצאה מפעילותו. תביעה זו נדחתה על הסף ואולם הוגש ערעור על הדחייה. התביעה טופלה על פי כללי החשבונאות המקובלים בהתבסס על הערכת הנהלת הבנק, שהסתמכה על יועציה המשפטיים. בחודש יוני 2014 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בחיפה תביעה נוספת בסך 2.6 מיליון ש"ח על ידי שלושה תובעים שניהלו חשבונות בבנק ובמסגרתה הם טוענים כי נפגעו כתוצאה מפעילותו של מיופה הכוח כאמור לעיל. תביעה זו נדחתה בהסכמת הצדדים שקיבלה תוקף של פסק דין.

ג. תביעה נגד כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "החברה").

ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה נגד כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל) (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ- 500 מיליון ש"ח, בקשר עם גבייה שלא כדיון, לפי הטענה, של עמלות בגין ביטוח חיי לווים ונכסים המשועבדים לבנק. כמו כן, נתבקשו סעדים הצהרתיים שונים והוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. מטעם הנתבעים הוגשה בקשה לסילוק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית על הסף, אך הבקשה טרם נדונה לגופה. ההליכים בתביעה מושהים על פי החלטת בית המשפט בין היתר לאור בקשה דומה אחרת שהסתיימה בינתיים בהסדר פשרה. לפי חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה, עילות מסוימות של התובעים, שהם לווים של החברה התיישנו, גודל הקבוצה שהתובעים מבקשים לייצג בתביעה הייצוגית איננו ניתן להערכה ולאומדן, והסעד המבוקש בתביעה הייצוגית ובכללו אופן חישוב המזק איננו ברור ואיננו ניתן להגדרה, לרבות השאלה איזה חלק מן הסכום מיוחס לחברה. היועצים המשפטיים סבורים, כי בנוסבות אלה, חוסר הוודאות הכרוך בהליך, הן עובדתית והן משפטית, הוא רחב במידה כזו שלא ניתן לתת הערכת סיכון בגין התביעה. הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת החברה והבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטיים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

ד. בחודש מרס 2014 התקבלה בבנק בקשה שהוגשה על ידי לקוחות הבנק ומבקשים נוספים לבית המשפט המחוזי בתל אביב לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ו- 4 בנקים נוספים, ועניינה הוא גביית עמלות מסוימות, לכאורה שלא כדיון, על ידי המשיבים, בקשר לפעילות המרה ומשלוח של מטבע חוץ, העדר גילוי נאות והטעיה לכאורה של הלקוחות בנוגע לעלויות הכרוכות בשירותי ההמרה, וקיומו לכאורה של הסדר כובל ביחס לתמחור, לשירות ולגילוי הנאות המסופקים בהקשרי המט"ח (להלן: "הבקשה"). המבקשים מציינים בבקשה, כי אין מבקש בעל עילה אישית נגד הבנק בנוגע להפרת חוקי הבנקאות. הקבוצה המיוצגת על פי הבקשה, הינה כל האנשים או הישויות המשפטיות אשר השתמשו בשירותי הבנקים לשם ביצוע פעולת המרה, שליחה או קבלה של מטבע חוץ, וכן כלל הציבור בישראל אשר נפגע באופן ישיר או עקיף מההפרות לכאורה בהתאם להגדרת בית המשפט. הסעדים המבוקשים בתובענה הינם, בין היתר, מתן צו עשה לגילוי כל העלויות הכרוכות במתן שירותי המרה של מט"ח, לרבות הפרשי שער, מתן צו עשה שיחייב את הבנקים להקים ולהטמיע מערכת סליקה בין-בנקאית בתחום המט"ח, מתן צו מניעה ביחס לגביית כל עמלת תעריפון ו/או הפרשי שער עד להכרעה סופית בתובענה, וכן תביעה

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

לפיצוי כספי, המועמדת נגד כל הבנקים המשיבים בבקשה זו יחד על כ- 2.07 מיליארד ש"ח. הדיון בתביעה זו אוחד עם תובענה נוספת נגד בנקים אחרים היתה לה במהותה. בחודש אפריל 2015 הגישו המבקשים בהוראת בית המשפט בקשה לאישור מקוצרת, במסגרתה הפיצוי הכספי הכולל נגד הנתבעים מועמד על כ- 8.55 מיליארד ש"ח (לפני היוון) בתוספת נזק עקיף ופגיעה באוטונומיה. כמו כן, חלקו הנטען של הבנק עומד מתוך הסך הנ"ל על כ- 277 מיליון ש"ח. במרס 2018 ניתן פסק דין, אשר דחה את הבקשה לאישור התביעה כייצוגית.

ה. ביום 28 בפברואר 2013 הוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים על ידי חברת חפציבה חופים בע"מ (בפירוק) (להלן: "חופים"), באמצעות המנהל המיוחד מטעם הכונס הרשמי בתפקידו כמפרק של קבוצת חפציבה (בפירוק), כתב תביעה בסכום כולל של כ- 45 מיליון ש"ח, כנגד בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק ו- 4 נתבעים נוספים. לפי הטענה שבכתב התביעה, החל בחודש מרס 2006 ועד לקריסת קבוצת חפציבה בתחילת אוגוסט 2007, הוצאו מחשבון חופים בבנקים השונים שלא כדין כספים בסכום של מעל 45 מיליון ש"ח, שהועברו שלא כדין לגופים אחרים, ובתוכם - חברות קבלניות מקבוצת חפציבה וחברות פרטיות נוספות שהיו בשליטת בועז יונה ו/או נתבע אחר. הפעולות כאמור לעיל בוצעו לפי הטענה, בין היתר, באמצעות חשבונות הבנק של חופים שהתנהלו אצל כל אחד מן הבנקים הנתבעים, אשר כל אחד מהם שימש גם כבנק של החברות הקבלניות הנזכרות. נטען כי הבנקים אפשרו הוצאת כספים על פי הוראות בלתי תקינות, אף שהפעולות והנסיבות הקשורות בהן היו צריכות לעורר חשד, וכי הבנקים ידעו, או למצער היה עליהם לדעת, כי מתן ההוראות טעון קבלת אישורים נוספים באורגנים של חופים עצמה. עוד נטען כי הבנקים ידעו, או היה עליהם לדעת, שרובם המכריע של הכספים מוצאים מחופים שלא לטובת חופים, וכי הבנקים עצמם היו נוגעים בניגוד עניינים, באשר חלק מן ההעברות הכספיות הבלתי תקינות לכאורה, בוצעו לחשבונות החברות הקבלניות בהן היו יתרות חובה או חריגות מיתרות החובה המאושרות. חבות כל הבנקים לנזקים לפי הטענה על פי, לשון התביעה, היא "יחד ולחוד, כל בנק עד לתקרה השווה לסכום שנמשך מחשבון חופים באותו בנק", וביחס לבנק אגוד הועמדה התקרה על הסך של כ- 37 מיליון ש"ח, בצרוף הפרשי הצמדה וריבית. עוד מצוין בתביעה כי הופקדו כספים בחשבונות חופים אותם יש להפחית מהנזק הנתבע. בחודש דצמבר 2015 הוגשה הודעת המנהל המיוחד על תשלום הפרשי אגרה בגין שערור סכומי התביעה עד למועד הגשת התביעה. מכאן ובהתאם להודעתו, סכום התביעה הכולל והמשוערך עומד על סך של כ- 62 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעים. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטית, על יסוד המידע והנתונים הידועים להם בשלב זה, ועל אף שהתביעה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, מוערכים סיכויי עיקר סכום התביעה להתקבל כקלושים.

ו. ביום 31 בינואר 2016, הומצאה לבנק בקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים (להלן: "המשיבים"), שעיקרה הטענה, כי המשיבים אינם מחזיקים סניפים בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו, וזאת בניגוד לאמור בחוק איסור הפלייה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, התשס"א - 2000, לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א - 1981 ולחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. הקבוצה אותה מבוקש לייצג הינה כלל אזרחי מדינת ישראל, מוסלמים, נוצרים ודרוזים, אשר סובלים, לכאורה, מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים, עקב אי נוכחות סניפי בנק במקום יישובם. במסגרת תביעתם לסעדים שונים, מחלקים המבקשים את תביעתם בין נזק ממוני, המוערך בכ- 39.5 מיליון ש"ח, ונזק בלתי ממוני, המוערך בכ- 658 מיליון ש"ח, המסתכמים לכדי כ- 697.5 מיליון ש"ח, ומציינים כי חלקו של כל בנק משיב בנזק הנטען, הינו גם על פי נתח השוק שלו. בדצמבר 2017 ניתן פסק דין, אשר דחה את הבקשה לאישור התביעה כייצוגית.

ז. ביום 21 בדצמבר 2016 התקבלה בבנק בקשה לגילוי ועיון במסמכים על פי סעיף 198א. לחוק החברות, התשמ"ט-1999 שהוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב ("הבקשה"). המבקש, הטוען כי הינו בעל מניות בבנק, מבקש מבית המשפט להורות לבנק לגלות מסמכים הנוגעים לאשראים שהעמיד הבנק למר אליעזר פישמן ולאחרים שלחובותיהם ערב מר פישמן אישית (להלן: "האשראים"). זאת לצורך גיבוש עמדה על ידי המבקש בקשר עם הגשת בקשה לאישור תביעה נגזרת, שעניינה לטענתו, הכשלים שנפלו לכאורה בממשל התאגידי בבנק והפרת חובות זהירות ואמונים לכאורה על ידי חברי דירקטוריון וחברי ועדת האשראי של הבנק כלפי הבנק, באישור העמדת האשראים הנזכרים מבלי שיהיו מגובים בביטחונות מספקים ומבלי לפעול כראוי לגביית החוב, באופן המסב לכאורה נזק לבנק. הוחלט על ידי דירקטוריון הבנק על הקמת ועדת תביעות בלתי תלויה לבחינת האירועים הנוגעים לאשראים והנטענים בבקשה. לאור זאת ביום 2.3.2017 הגיש הבנק לבית המשפט בקשה לעיכוב הליכים בהתייחס לבקשה. ביום 13 באוגוסט 2017 אישר דירקטוריון הבנק הסדר דיוני אשר אושר על ידי בית המשפט המחוזי ביום 6.8.2017, במסגרת תיק הבקשה, על פי ההסדר יעוכבו ההליכים בתיק למשך תקופה של חמישה חודשים על מנת לאפשר לוועדת התביעות הבלתי תלויה, לדון בנושא, ולדירקטוריון עצמו לדון בהמלצותיה. הרכב הוועדה הוא: שופט בית המשפט המחוזי בדימוס, מר עדי זרנקין, אשר עומד בראשה, וחבריה הם מר אברהם אשרי, ופרופ' בן ציון זילברפרב. בהסדר הדיוני נקבע עוד, כי דו"ח הוועדה

באור 23 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

והמלצותיה יובאו לדיון ולהחלטה בפני דירקטוריון הבנק, וזו תימסר לב"כ המבקש. עוד הוסכם, כי אם יודיע המבקש לאחר כל אלה על כוונה להמשיך בהליכים בתיק הבקשה, יפנו הצדדים להליך גישור בפני כב' השופטת בדימוס הילה גרסטל. עיכוב ההליכים הוארך עד לאפריל 2018 באישור בית המשפט. לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, בשלב זה בו הבקשה מצויה בשלביה המוקדמים ביותר, לא ניתן להעריך את סיכוייה להתקבל.

ח. ביום 23 בפברואר 2017 הומצאה לבנק בקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב- יפו לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק, שעניינה קביעת וגביית עמלות, לכאורה שלא כדין, מעסקים קטנים, תוך הפרה של חובות גילוי ואמונים בהן חב הבנק כלפי לקוחותיו ורשלנות (להלן: "הבקשה"). סכום תביעת הקבוצה, על פי אומדן המבקשת, הינו בסך של 48 מיליון ש"ח. המבקשת מציינת כי תביעות ייצוגיות בעילות דומות הוגשו נגד שני בנקים נוספים. הקבוצה המיוצגת על פי הבקשה, הינה כל לקוחות הבנק שענו להגדרת "עסק קטן", כהגדרתו בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, אשר שילמו עמלות שלא לפי התעריפון החל על "עסק קטן", החל מיום כניסתם לתוקף של כללי העמלות, 1 ביולי 2008, ועד היום. הסעדים המבוקשים בתובענה הינם, בין היתר, מתן צו עשה לבנק לפנות לכל לקוחותיו העסקיים ולעדכנם בדבר המשמעות המעשית של סיווג החשבון כ"עסק קטן" לעניין תעריפון העמלות, מתן צו עשה לבנק לציין במסמכי הבנק את סוג החשבון ואת התעריפון על פיו משולמות העמלות בחשבון וכן השבה ו/או פיצוי כספי ו/או כל סעד אחר לזכות הקבוצה. לדעת הנהלת הבנק, בשלב זה בו הבקשה האמורה מצויה בשלביה המוקדמים ביותר, לא ניתן להעריך את סיכוייה להתקבל.

באור 24 – שעבודים

1. להבטחת סליקת עסקות אשראי תוך יומי שבנק ישראל מקצה או יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת ואשר נכנסה לפעולה במערכת הבנקאית בסוף יולי 2007, יצר הבנק בחודש יולי 2007, שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים המוחזקים על ידו. על פי תנאי השעבוד, הוא בתוקף כל עוד מצויים אג"ח או מק"מים כאמור בחשבון על שם בנק ישראל ועבורו המנוהל במסלוקת הבורסה והמיועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות לטובת בנק ישראל או בחשבון הבנק המתנהל בבנק ישראל ואשר מיועד לביצוע חיובים וזיכויים כספיים של מסלוקת הבורסה.

2. להבטחת אשראי מכל סוג במט"י או במט"ח שמקבלים הבנקים ובכלל זה בנק אגוד, מפעם לפעם מבנק ישראל ככל שיועמד אשראי על ידי בנק ישראל- והתחייבויות הבנק מכוחו כלפי בנק ישראל, התקשר הבנק במהלך חודש אוגוסט 2010 בהסכם ליצירת שיעבוד קבוע מדרגה ראשונה והמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, על כל הנכסים והזכויות בכל חשבון המתנהל במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ וב- Euroclear Bank (להלן: "חשבונות הבטוחות") לזכות ועל שם בנק ישראל, אשר נועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות על ידי הבנק לטובת בנק ישראל, ובכלל זה על כספים וניירות ערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, בחשבונות הבטוחות, על פירותיהם והתמורה הכספית ממכירתם או מימושם. למען הזהירות, הנכסים המשועבדים שבחשבון הבטוחות ב- Euroclear Bank, או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלוקה מחוץ לישראל, ישועבדו בנוסף לשעבוד הקבוע בדרגה ראשונה, גם בשעבוד צף בדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום.
 השעבודים כמפורט לעיל ישמשו ערובה מתמדת ומתחדשת להתחייבויות המובטחות על ידם ויעמדו בתוקפם עד למועד שבו יאשר בנק ישראל בכתב כי בוטל. בנוסף לאמור לעיל נתן הבנק זכות קזוז ועיכובן על כל הנכסים המגיעים לו מבנק ישראל להבטחת פרעון ההתחייבויות המובטחות. ניהול הנכסים המשועבדים, לרבות לעניין ביצוע הפקדות ומשיכות כספים וניירות ערך בחשבונות הבטוחות ושערוכם, הינם כקבוע במסמכי ניהול הבטוחות של המסלוקה בה מתנהל חשבון הבטוחות. במסגרת המערכת ההסכמית הנדרשת לצורך תפעול השעבוד נכללת הסכמה לתפעול מערכת הבטוחות על ידי מסלוקת הבורסה עבור בנק ישראל בהתאם להסכם שנחתם ביניהם, והרשאה למסלוקת הבורסה לבצע הוראות בנק ישראל בקשר עם ניירות הערך הישראליים המופקדים ו/או שיהיו מופקדים מעת לעת בחשבון הבטוחות הרלוונטי המיועד להפקדת בטוחות על ידי הבנק וכן הסכם להסדרת הפן התפעולי הכרוך בניהול הבטוחות (ניירות הערך הזרים) ב- Euroclear Bank. נכון ליום 31 בדצמבר 2017 לא הועמדו בטוחות.

3. הבנק חבר במסלוקת היורוקליר בנק בריסל אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלוקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמנוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלוקה מעת לעת, שעבד הבנק כספים וניירות ערך. מסגרת האשראי כנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2017 ב- 6 מיליון דולר של ארה"ב (31 בדצמבר 2016 - 6 מיליון דולר של ארה"ב).

באור 24 – שעבודים (המשך)

4. בהתאם להסכם של הבנק עם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון על שם מסלקת המעו"ף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלקות על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלקת המעו"ף. כמו כן, ביום 13 באפריל, 2005 יצר הבנק שעבוד קבוע בדרגה ראשונה והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלת סכום, בחשבון ניירות הערך על שם המסלקה וכל חשבונות המשנה שלו וכן בחשבון הכספי המתנהל על שם המסלקה בבנק אחר, והכל בהתאם להסכם הבנק עם מסלקת הבורסה וזאת כערובה לקיומם המלא והמדויק של כל חיובי הבנק כלפי המסלקה מכל מין ומכל סוג, בין אם חיובים קיימים, או עתידיים, מתחדשים או מותנים, קצובים או בלתי קצובים, כפי שיהיו מעת לעת. הבטוחות משמשות כערובה לקיומם של כל חיובי הבנק כלפי מסלקת הבורסה, לפי העניין, בהתאם לתקנון הבורסה ולהנחיות על פי חוקי העזר של המסלקה והחלטות דירקטוריון המסלקה. בנוסף, ביום 26 במרס 2017 יצר הבנק שעבוד קבוע בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על כל הזכויות מכל מין וסוג, בכל אחד מחשבונות הבטוחות בבנק ישראל המתנהלים על שם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה בהתאמה, והמשמשים להפקת בטוחות חברי מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה, בהתאמה, לטובת המסלקות האמורות, לרבות הזכויות לקבלת הכספים המופקדים או הרשומים לזכות חשבונות הבטוחות בבנק ישראל, וכל פירותיהם, כפי שיהיו מעת לעת. הכל בהתאם להסכמי משכון ואג"ח בין הבנק לבין מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה בהתאמה. הבטוחות משמשות כערובה לקיומם של כל חיובי הבנק כלפי מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה, לפי העניין, בהתאם לתקנון הבורסה ולהנחיות על פי חוקי העזר של המסלקות והחלטות דירקטוריון המסלקות.

שווי הבטוחות שהופקדו לטובת המסלקות נכון ליום 31 בדצמבר 2017 הינו 258 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2016 - 535 מיליון ש"ח), הממוצע במהלך שנת 2017 הינו 487 מיליון ש"ח. היתרה המקסימלית שהופקדה הינה 551 מיליון ש"ח. פרטים נוספים ראה באור ג.23.(13). לקוחות הבנק משעבדים נכסים מסוגים שונים בגין סך פעילותם בבנק, כולל פעילותם במעו"ף.

5. המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן:

<u>31 בדצמבר 2016</u>	<u>31 בדצמבר 2017</u>
	במיליוני ש"ח
<u>536</u>	<u>816</u>

ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן

באור 25 – פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2017					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל - מדד	אחר
490	-	-	-	490	-
490	-	-	-	490	-
9,910	7	-	7,426	-	2,477
202	-	-	202	-	-
1,027	-	-	1,027	-	-
3,688	-	-	3,688	-	-
2,840	-	-	2,840	-	-
11,794	-	-	1,300	10,494	-
29,461	7	-	16,483	10,494	2,477
5,313	-	-	-	5,313	-
191	-	191	-	-	-
1,481	-	-	1,481	-	-
5,594	-	4,723	871	-	-
5,499	1	4,627	871	-	-
261	-	-	73	188	-
8,095	-	7,834	73	188	-
2,783	-	-	-	2,783	-
23,904	1	17,375	3,369	3,159	-
1,101	-	-	-	1,101	-
1,320	-	-	1,320	-	-

א. נגזרים מגדרים¹
wapsS

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

ב. נגזרים ALM^{2,1}

חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

ג. נגזרים אחרים¹

חוזי Futures
חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

1. למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 25 – פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
 סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל - מדד	אחר

במיליוני ש"ח

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

					א. <u>נגזרים מגדרים</u> ¹	
19	-	-	-	19	שווי הוגן ברוטו חיובי	
7	-	-	-	7	שווי הוגן ברוטו שלילי	
					ב. <u>נגזרים ALM</u> ^{2,1}	
183	-	-	105	75	3	שווי הוגן ברוטו חיובי
342	-	-	232	106	4	שווי הוגן ברוטו שלילי
					ג. <u>נגזרים אחרים</u> ¹	
123	-	55	38	30	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
113	-	56	32	25	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
					ד. <u>סך הכל</u>	
325	-	55	143	124	3	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
325	-	55	143	124	3	מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
49	-	-	33	15	1	שווי הוגן ברוטו שלילי
462	-	56	264	138	4	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
462	-	56	264	138	4	
42	-	-	22	20	-	

1. למעט נגזרי אשראי.

2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
 סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2016						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית		
				אחר	שקל - מדד	
במיליוני ש"ח						
491	-	-	-	491	-	א. נגזרים מגדרים ¹ Swaps
491	-	-	-	491	-	מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע
11,914	19	-	10,792	-	1,103	ב. נגזרים ALM ^{2,1} חוזי Forward
92	-	-	92	-	-	חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
1,104	-	-	1,104	-	-	אופציות שנכתבו
4,621	-	-	4,621	-	-	אופציות שנקנו
3,207	-	-	3,207	-	-	חוזי אופציה אחרים
9,603	-	-	-	9,603	-	אופציות שנכתבו
30,541	19	-	19,816	9,603	1,103	אופציות שנקנו Swaps סך הכל
4,953	-	-	-	4,953	-	מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע
400	-	400	-	-	-	ג. נגזרים אחרים ¹ חוזי Futures
2,939	-	-	2,939	-	-	חוזי Forward
6,159	-	5,288	871	-	-	חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
6,047	1	5,175	871	-	-	אופציות שנכתבו
461	-	-	228	233	-	אופציות שנקנו
13,390	-	12,938	219	233	-	חוזי אופציה אחרים
1,339	-	-	-	1,339	-	אופציות שנכתבו
30,735	1	23,801	5,128	1,805	-	אופציות שנקנו Swaps סך הכל
687	-	-	-	687	-	מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע
2,564	-	-	2,564	-	-	ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט ספוט חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

1. למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
 סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				אחר	שקל - מדד

במיליוני ש"ח

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. <u>נגזרים מגדרים</u> ¹						
22	-	-	-	22	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
8	-	-	-	8	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
ב. <u>נגזרים ALM</u> ^{2,1}						
180	-	-	98	78	4	שווי הוגן ברוטו חיובי
246	-	-	136	103	7	שווי הוגן ברוטו שלילי
ג. <u>נגזרים אחרים</u> ¹						
140	-	72	41	27	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
139	-	72	44	23	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
ד. <u>סך הכל</u>						
342	-	72	139	127	4	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
342	-	72	139	127	4	מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
35	-	-	31	4	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
393	-	72	180	134	7	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
393	-	72	180	134	7	שווי הוגן ברוטו שלילי
27	-	-	17	10	-	סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

1. למעט נגזרי אשראי.

2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
 סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2017						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות	
במיליוני ש"ח						
325	87	-	5	202	31	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
(183)	(8)	-	-	(175)	-	סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן: הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
142	79	-	5	27	31	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
396	79	-	13	276	28	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ¹
(150)	(13)	-	-	(137)	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
246	66	-	13	139	28	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
388	145	-	18	166	59	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
462	57	-	11	362	32 ²	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ²
(183)	(8)	-	-	(175)	-	סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן: מכשירים פיננסיים
279	49	-	11	187	32	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2016						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות	
במיליוני ש"ח						
342	77	-	3	219	43	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
(165)	-	-	-	(165)	-	סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן: הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
177	77	-	3	54	43	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
351	84	-	32	235	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ¹
(125)	(9)	-	-	(116)	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
226	75	-	32	119	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
403	152	-	35	173	43	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
393	53	-	5	291	44 ²	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ²
(165)	-	-	-	(165)	-	סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן: מכשירים פיננסיים
228	53	-	5	126	44	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

1. ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של לווה.
 2. מזה: יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 462 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 393 מיליון ש"ח).

באור 25 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
 סכומים מדווחים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2017					
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנים ועד	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
					במיליוני ש"ח
2,477	-	724	1,553	200	חוזי ריבית
14,143	4,787	7,795	1,561	-	שקל - מדד
21,172	-	1,968	6,682	12,522	אחר
17,375	305	7,681	7	9,382	חוזי מטבע חוץ
8	-	-	-	8	חוזים בגין מניות
55,175	5,092	18,168	9,803	22,112	חוזי סחורות ואחרים
					סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2016					
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנים ועד	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
					במיליוני ש"ח
1,103	-	952	-	151	חוזי ריבית
11,899	3,656	2,706	2,845	2,692	שקל - מדד
27,508	132	1,032	7,738	18,606	אחר
23,801	12,837	42	153	10,769	חוזי מטבע חוץ
20	-	-	-	20	חוזים בגין מניות
64,331	16,625	4,732	10,736	32,238	חוזי סחורות ואחרים
					סך הכל

באור 26 - דיווח על מגזרי פעילות

הבנק מדווח על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם להגדרות שקבע הפיקוח על הבנקים

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

- משקי בית – אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- בנקאות פרטית – אנשים פרטיים המנהלים תיק נכסים פיננסיים (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) מעל 3 מיליון ש"ח.
- עסקים זעירים וקטנים – עסקים בעלי מחזורי פעילות עד 50 מיליון ש"ח.
- עסקים בינוניים – עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 50 מיליון ש"ח ומתחת ל- 250 מיליון ש"ח.
- עסקים גדולים – עסקים בעלי מחזורי פעילות מעל 250 מיליון ש"ח.
- גופים מוסדיים – קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה, מנהלי כספי לקוחות.
- ניהול פיננסי – כולל את פעילות המסחר (נוסטרו), ניהול נכסים, התחייבויות והשקעות ריאליות.
- מגזר אחר – לרבות פעילויות שהופסקו ופעילויות שלא ניתן לשייכן למגזרים האחרים.

להלן הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית - במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכללות בסעיף הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פקדונות המיוחסים ישירות ללקוח. בחישוב ההכנסות מאשראי ופקדונות נלקח בחשבון מחיר המעבר הרלוונטי למשך החיים הממוצע ולמגזר ההצמדה. בנוסף, כל מגזר מזוכה/מחוייב בגין עודף/חוסר מקורות אל מול מגזר ניהול פיננסי בהתאם לעלות שנקבעה. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה הכנסות מריבית על אגרות חוב וכן הוצאות הנובעות מהצורך לשמור על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים אשר באות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

הכנסות שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה: הכנסות (הוצאות) בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים (כנדרש על פי כללי חשבונאות), הכנסות מפעולות הבנק בנגזרים עבור עצמו, הכנסות ממימוש והתאמה של אגרות חוב, והכנסות ממימוש והתאמה של מניות.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - נזקפות למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות ישירות שניתן לזהותן למגזר ספציפי, מיוחסות לאותו מגזר. יתר ההוצאות מיוחסות למגזרים השונים על סמך מתודולוגיית הקצאה המבוססת על מפתחות העמסה שונים, המביאים לידי ביטוי את החלק היחסי של ההוצאה למגזר.

מיסים על ההכנסה - ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

יתרות - יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שיוכו ספציפית ללקוחות. הרכוש הקבוע מיוחס למגזר אחר.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)
סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017									
פעילות ישראל									
משקי בית ⁴	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל	
במיליוני ש"ח									
454	1	168	92	140	3	92	-	950	הכנסות ריבית מחיצוניים
52	20	12	10	31	8	72	-	205	הוצאות ריבית מחיצוניים
402	(19)	156	82	109	(5)	20	-	745	הכנסות ריבית, נטו: - מחיצוניים
(105)	41	4	(9)	(11)	24	56	-	-	- בינמגזרי
297	22	160	73	98	19	76	-	745	סך הכנסות ריבית, נטו
109	14	98	32	43	13	95	2	406	הכנסות שאינן מריבית: - מחיצוניים
(1)	-	(1)	-	1	-	1	-	-	- בינמגזרי
108	14	97	32	44	13	96	2	406	סך ההכנסות שאינן מריבית
405	36	257	105	142	32	172	2	1,151	סך הכנסות
70	-	7	(12)	(8)	(1)	-	-	56	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
417	10	133	80	147	11	92	-	890	הוצאות תפעוליות ואחרות: - לחיצוניים
4	1	4	1	1	-	(11)	-	-	- בינמגזרי
421	11	137	81	148	11	81	-	890	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(86)	25	113	36	2	22	91	2	205	רווח (הפסד) לפני מיסים
(28)	8	35	11	1	7	29	1	64	הפרשה למיסים על הרווח
(58)	17	78	25	1	15	62	1	141	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
12,865	26	5,111	2,798	4,610	177	16,513	798	42,898	יתרה ממוצעת של נכסים ¹
12,864	26	5,091	2,794	4,411	164	-	-	25,350	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ¹
13,512	47	4,758	2,582	3,876	150	-	-	24,925	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
14	-	40	30	207	-	-	-	291	יתרת חובות פגומים
59	-	1	-	-	-	-	-	60	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
13,754	3,626	6,026	2,250	6,310	4,608	799	2,195	39,568	יתרה ממוצעת של התחייבויות ¹
12,659	3,615	5,305	1,793	5,528	4,571	-	-	33,471	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ¹
12,963	3,413	4,725	2,008	5,483	4,160	-	-	32,752	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
8,252	77	5,240	3,404	5,687	144	2,409	1,033	26,246	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{1,2}
8,585	89	5,204	3,311	5,182	116	2,536	1,039	26,062	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ²
6,581	3,737	4,181	1,404	8,530	19,382	-	-	43,815	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{1,3}
262	-	120	66	89	2	-	-	539	פיצול הכנסות ריבית, נטו: - מרווח מפעילות מתן אשראי
27	12	13	3	1	3	-	-	59	- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
8	10	27	4	8	14	76	-	147	- אחר
297	22	160	73	98	19	76	-	745	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופיקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. ההלוואות לדיור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)
סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017									
פעילות ישראל									
מגזר בנקאות פרטית					מגזר משקי בית				
סך הכל	סך הכל בנקאות פרטית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיוור	סך הכל משקי בית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיוור ⁴	
במיליוני ש"ח									
455	1	1	-	-	454	233	3	218	הכנסות ריבית מחיצוניים
72	20	20	-	-	52	47	-	5	הוצאות ריבית מחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
383	(19)	(19)	-	-	402	186	3	213	- מחיצוניים
(64)	41	41	-	-	(105)	31	-	(136)	- בינמגזרי
319	22	22	-	-	297	217	3	77	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
123	14	14	-	-	109	80	22	7	- מחיצוניים
(1)	-	-	-	-	(1)	(1)	-	-	- בינמגזרי
122	14	14	-	-	108	79	22	7	סך ההכנסות שאינן מריבית
441	36	36	-	-	405	296	25	84	סך הכנסות
70	-	-	-	-	70	66	-	4	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
									הוצאות תפעוליות ואחרות:
427	10	10	-	-	417	320	7	90	- לחיצוניים
5	1	1	-	-	4	4	-	-	- בינמגזרי
432	11	11	-	-	421	324	7	90	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(61)	25	25	-	-	(86)	(94)	18	(10)	רווח (הפסד) לפני מיסים
(20)	8	8	-	-	(28)	(31)	6	(3)	הפרשה למיסים על הרווח
(41)	17	17	-	-	(58)	(63)	12	(7)	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
12,891	26	26	-	-	12,865	3,510	512	8,843	יתרה ממוצעת של נכסים ¹
12,890	26	26	-	-	12,864	3,509	512	8,843	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ¹
13,559	47	28	7	12	13,512	3,951	510	9,051	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
14	-	-	-	-	14	8	-	6	יתרת חובות פגומים
59	-	-	-	-	59	14	-	45	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
17,380	3,626	3,625	1	-	13,754	13,114	63	577	יתרה ממוצעת של התחייבויות ¹
16,274	3,615	3,615	-	-	12,659	12,659	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ¹
16,376	3,413	3,413	-	-	12,963	12,963	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
8,329	77	70	7	-	8,252	3,429	476	4,347	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{1,2}
8,674	89	82	7	-	8,585	3,535	483	4,567	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ²
10,318	3,737	3,737	-	-	6,581	6,581	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{1,3}
									פיצול הכנסות ריבית, נטו:
262	-	-	-	-	262	155	3	104	- מרווח מפעילות מתן אשראי
39	12	12	-	-	27	27	-	-	- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
18	10	10	-	-	8	35	-	(27)	- אחר
319	22	22	-	-	297	217	3	77	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופיקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. הלוואות לדיוור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)
סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

פעילות ישראל										
מגזר עסקים גדולים				מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
סך הכל	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	
במיליוני ש"ח										
400	140	128	12	92	72	20	168	108	60	הכנסות ריבית מחיצוניים
53	31	29	2	10	8	2	12	9	3	הוצאות ריבית מחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
347	109	99	10	82	64	18	156	99	57	- מחיצוניים
(16)	(11)	(11)	-	(9)	(8)	(1)	4	10	(6)	- בינמגזרי
331	98	88	10	73	56	17	160	109	51	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
173	43	27	16	32	15	17	98	70	28	- מחיצוניים
-	1	1	-	-	-	-	(1)	(1)	-	- בינמגזרי
173	44	28	16	32	15	17	97	69	28	סך ההכנסות שאינן מריבית
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
504	142	116	26	105	71	34	257	178	79	סך הכנסות
(13)	(8)	(11)	3	(12)	(12)	-	7	8	(1)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
360	147	131	16	80	60	20	133	91	42	- לחיצוניים
6	1	1	-	1	1	-	4	4	-	- בינמגזרי
366	148	132	16	81	61	20	137	95	42	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
151	2	(5)	7	36	22	14	113	75	38	רווח (הפסד) לפני מיסים
47	1	(1)	2	11	7	4	35	24	11	הפרשה למיסים על הרווח
104	1	(4)	5	25	15	10	78	51	27	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
12,519	4,610	4,277	333	2,798	2,247	551	5,111	3,482	1,629	יתרה ממוזעת של נכסים ¹
12,296	4,411	4,078	333	2,794	2,244	550	5,091	3,464	1,627	יתרה ממוזעת של אשראי לציבור ¹
11,216	3,876	3,526	350	2,582	1,978	604	4,758	2,955	1,803	יתרת האשראי לציבור לטווח תקופת הדיווח
277	207	175	32	30	30	-	40	38	2	יתרת חובות פגומים
1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
14,586	6,310	5,421	889	2,250	1,574	676	6,026	4,580	1,446	יתרה ממוזעת של התחייבויות ¹
12,626	5,528	4,778	750	1,793	1,294	499	5,305	4,233	1,072	מזה: יתרה ממוזעת של פקדונות הציבור ¹
12,216	5,483	4,692	791	2,008	1,350	658	4,725	3,701	1,024	יתרת פיקדונות הציבור לטווח תקופת הדיווח
14,331	5,687	4,642	1,045	3,404	2,073	1,331	5,240	2,450	2,790	יתרה ממוזעת של נכסי סיכון ^{1,2}
13,697	5,182	4,129	1,053	3,311	1,962	1,349	5,204	2,454	2,750	יתרת נכסי סיכון לטווח תקופת הדיווח ²
14,115	8,530	4,781	3,749	1,404	1,283	121	4,181	3,480	701	יתרה ממוזעת של נכסים בניהול ^{1,3}
										פיצול הכנסות ריבית, נטו:
275	89	80	9	66	50	16	120	71	49	- מרווח מפעילות מתן אשראי
17	1	1	-	3	2	1	13	11	2	- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
39	8	7	1	4	4	-	27	27	-	- אחר
331	98	88	10	73	56	17	160	109	51	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

1. יתרה ממוזעת תחושב על בסיס יתרות לטווח רבעון למעט יתרה ממוזעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)
 סכומים מדווחים
מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)
 מגזר ניהול פיננסי

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
פעילות בישראל					
מגזר ניהול פיננסי					
סך הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר במיליוני ש"ח	
92	-	1	82	9	הכנסות ריבית מחיצוניים
72	-	-	80	(8)	הוצאות ריבית מחיצוניים
					הכנסות ריבית, נטו:
20	-	1	2	17	- מחיצוניים
56	-	-	56	-	- בינמגזרי
76	-	1	58	17	סך הכנסות ריבית, נטו
					הכנסות שאינן מריבית:
95	-	13	65	17	- מחיצוניים
1	-	-	-	1	- בינמגזרי
96	-	13	65	18	סך ההכנסות שאינן מריבית
172	-	14	123	35	סך הכנסות
-	-	-	-	-	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
					הוצאות תפעוליות ואחרות:
92	-	-	63	29	- לחיצוניים
(11)	-	-	1	(12)	- בינמגזרי
81	-	-	64	17	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
91	-	14	59	18	רווח (הפסד) לפני מיסים
29	-	3	20	6	הפרשה למיסים על הרווח
62	-	11	39	12	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
16,513	-	202	14,637	1,674	יתרה ממוצעת של נכסים ¹
799	-	-	51	748	יתרה ממוצעת של התחייבויות ¹
-	-	-	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ¹
-	-	-	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
2,409	-	138	1,810	461	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{1,2}
2,536	-	148	1,880	508	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ²
-	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ¹
203	-	-	203	-	מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית:
2	-	-	2	-	הפרשי שער, נטו ³
144	-	-	127	17	הפרשי מדד, נטו ³
-	-	-	-	-	חשיפות ריבית, נטו ³
(71)	-	-	(71)	-	חשיפות למניות, נטו ³
278	-	-	261	17	מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי
60	-	-	60	-	סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
(4)	-	-	(4)	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב
(162)	-	14	(194)	18	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
172	-	14	123	35	הכנסות אחרות שאינן מריבית
					סך הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
 2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
 3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)
 סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
פעילות ישראל									
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל	
במיליוני ש"ח									
381	1	124	94	176	7	46	-	829	הכנסות ריבית מחיצוניים
58	19	12	7	30	8	43	-	177	הוצאות ריבית מחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:									
323	(18)	112	87	146	(1)	3	-	652	- מחיצוניים
(87)	36	1	(12)	(16)	25	53	-	-	- בינגזרי
236	18	113	75	130	24	56	-	652	סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית:									
100	14	75	34	49	16	117	-	405	- מחיצוניים *
-	-	3	1	3	1	(8)	-	-	- בינגזרי
100	14	78	35	52	17	109	-	405	סך ההכנסות שאינן מריבית
336	32	191	110	182	41	165	-	1,057	סך הכנסות
39	-	(21)	(5)	85	-	-	-	98	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
402	11	109	80	183	18	91	-	894	- לחיצוניים
3	1	3	1	1	-	(9)	-	-	- בינגזרי
405	12	112	81	184	18	82	-	894	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(108)	20	100	34	(87)	23	83	-	65	רווח (הפסד) לפני מיסים
(65)	12	59	20	(51)	14	50	-	39	הפרשה למיסים על הרווח
(43)	8	41	14	(36)	9	33	-	26	רווח נקי (הפסד) לפני השפעת תוכנית התייעלות
(39)	(1)	(7)	(6)	(16)	(1)	(5)	-	(75)	השפעת תוכנית התייעלות
(82)	7	34	8	(52)	8	28	-	(49)	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
11,480	22	3,832	2,593	6,279	395	16,295	966	41,862	יתרה ממוצעת של נכסים ¹
11,478	22	3,817	2,575	5,987	379	-	-	24,258	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ¹
12,217	21	3,459	2,535	5,485	220	-	-	23,937	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
12	-	50	19	103	-	-	-	184	יתרת חובות פגומים
58	-	1	-	1	-	-	-	60	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
13,263	3,785	4,143	2,361	6,996	5,022	713	2,187	38,470	יתרה ממוצעת של התחייבויות ¹
12,402	3,775	3,646	1,886	5,960	4,958	-	-	32,627	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ¹
12,219	3,910	3,769	1,826	6,940	4,092	-	-	32,756	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
7,143	81	3,973	3,748	7,462	355	2,140	987	25,889	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{1,2}
7,634	82	3,793	3,789	6,596	233	2,314	1,045	25,486	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ²
6,326	3,680	2,360	1,321	10,607	31,001	-	-	55,295	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{1,3}
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
213	1	88	72	118	5	-	-	497	- מרווח מפעילות מתן אשראי
19	9	6	3	2	3	-	-	42	- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
4	8	19	-	10	16	56	-	113	- אחר
236	18	113	75	130	24	56	-	652	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

* סוג מחדש
 1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
 2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
 3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
 4. ההלוואות לדיור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)
סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
פעילות ישראל									
מגזר בנקאות פרטית					מגזר משקי בית				
סך הכל	סך הכל בנקאות פרטית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך הכל משקי בית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור ⁴	
במיליוני ש"ח									
382	1	1	-	-	381	187	2	192	הכנסות ריבית מחיצוניים
77	19	19	-	-	58	54	-	4	הוצאות ריבית מחיצוניים
305	(18)	(18)	-	-	323	133	2	188	הכנסות ריבית, נטו:
(51)	36	36	-	-	(87)	39	-	(126)	- מחיצוניים
254	18	18	-	-	236	172	2	62	- בינמגזרי
סך הכנסות ריבית, נטו									
114	14	14	-	-	100	73	19	8	הכנסות שאינן מריבית:
-	-	-	-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים*
114	14	14	-	-	100	73	19	8	- בינמגזרי
368	32	32	-	-	336	245	21	70	סך הכנסות שאינן מריבית
39	-	-	-	-	39	32	-	7	סך הכנסות
413	11	11	-	-	402	315	5	82	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
4	1	1	-	-	3	3	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות:
417	12	12	-	-	405	318	5	82	- לחיצוניים
(88)	20	20	-	-	(108)	(105)	16	(19)	- בינמגזרי
(53)	12	12	-	-	(65)	(63)	10	(12)	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(35)	8	8	-	-	(43)	(42)	6	(7)	רווח (הפסד) לפני מיסים
(40)	(1)	(1)	-	-	(39)	(31)	-	(8)	הפרשה למיסים על הרווח
(75)	7	7	-	-	(82)	(73)	6	(15)	רווח נקי (הפסד) לפני השפעת תוכנית התייעלות
11,502	22	22	-	-	11,480	2,933	482	8,065	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
11,500	22	22	-	-	11,478	2,931	482	8,065	יתרה ממוצעת של נכסים ¹
12,238	21	16	5	-	12,217	3,310	468	8,439	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ¹
12	-	-	-	-	12	8	-	4	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
58	-	-	-	-	58	15	-	43	יתרת חובות פגומים
17,048	3,785	3,784	1	-	13,263	12,749	49	465	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
16,177	3,775	3,775	-	-	12,402	12,402	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ¹
16,129	3,910	3,910	-	-	12,219	12,219	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ¹
7,224	81	74	7	-	7,143	2,868	409	3,866	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
7,716	82	76	6	-	7,634	3,134	430	4,070	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{1,2}
10,006	3,680	3,680	-	-	6,326	6,326	-	-	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ²
214	1	1	-	-	213	126	2	85	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{1,3}
28	9	9	-	-	19	19	-	-	פיצול הכנסות ריבית, נטו:
12	8	8	-	-	4	27	-	(23)	- מרווח מפעילות מתן אשראי
254	18	18	-	-	236	172	2	62	- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
									- אחר
									סך הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש
1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופיקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. הלוואות לדיור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

פעילות ישראל

מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים			במיליוני ש"ח		
סך הכל	אחר	סך הכל	סך הכל	אחר	סך הכל	סך הכל	אחר	סך הכל	סך הכל	אחר	סך הכל
ונדל"ן	אחר	ונדל"ן	ונדל"ן	אחר	ונדל"ן	ונדל"ן	אחר	ונדל"ן	ונדל"ן	אחר	ונדל"ן
34	90	124	32	62	94	21	155	176	394	27	3
2	10	12	3	4	7	3	27	30	49	27	3
32	80	112	29	58	87	18	128	146	345	(14)	(2)
(2)	3	1	(5)	(7)	(12)	(2)	(14)	(16)	(27)	(14)	(2)
30	83	113	24	51	75	16	114	130	318	16	16
20	55	75	19	15	34	16	33	49	158	2	1
1	2	3	-	1	1	1	2	3	7	2	1
21	57	78	19	16	35	17	35	52	165	17	17
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
51	140	191	43	67	110	33	149	182	483	33	33
(3)	(18)	(21)	(1)	(4)	(5)	29	56	85	59	(4)	(1)
29	80	109	30	50	80	21	162	183	372	1	1
-	3	3	-	1	1	-	1	1	5	1	1
29	83	112	30	51	81	21	163	184	377	21	21
25	75	100	14	20	34	(17)	(70)	(87)	47	(17)	(7)
14	45	59	9	11	20	(10)	(41)	(51)	28	(10)	(1)
11	30	41	5	9	14	(7)	(29)	(36)	19	(7)	(1)
(2)	(5)	(7)	(2)	(4)	(6)	(1)	(15)	(16)	(29)	(1)	(1)
9	25	34	3	5	8	(8)	(44)	(52)	(10)	(8)	(1)
908	2,924	3,832	925	1,668	2,593	590	5,689	6,279	12,704	590	590
908	2,909	3,817	925	1,650	2,575	590	5,397	5,987	12,379	590	590
1,041	2,418	3,459	966	1,569	2,535	649	4,836	5,485	11,479	649	649
12	38	50	-	19	19	18	85	103	172	18	18
-	1	1	-	-	-	-	1	1	2	-	-
970	3,173	4,143	646	1,715	2,361	991	6,005	6,996	13,500	991	991
758	2,888	3,646	412	1,474	1,886	828	5,132	5,960	11,492	828	828
857	2,912	3,769	462	1,364	1,826	1,091	5,849	6,940	12,535	1,091	1,091
1,758	2,215	3,973	1,950	1,798	3,748	1,354	6,108	7,462	15,183	1,354	1,354
1,871	1,922	3,793	2,068	1,721	3,789	1,251	5,345	6,596	14,178	1,251	1,251
157	2,203	2,360	189	1,132	1,321	3,599	7,008	10,607	14,288	3,599	3,599
28	60	88	26	46	72	15	103	118	278	15	15
1	5	6	-	3	3	1	1	2	11	1	1
1	18	19	(2)	2	-	-	10	10	29	-	-
30	83	113	24	51	75	16	114	130	318	16	16

הכנסות ריבית מחיצוניים
הוצאות ריבית מחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:
- מחיצוניים
- בינמגזרי
סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית:
- מחיצוניים*
- בינמגזרי
סך ההכנסות שאינן מריבית
מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות:
- לחיצוניים
- בינמגזרי
סך הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) לפני מיסים
הפרשה למיסים על הרווח
רווח נקי (הפסד) לפני השפעת תוכנית התייעלות
השפעת תוכנית התייעלות
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרה ממוצעת של נכסים¹
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור¹
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
יתרת חובות פגומים
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
יתרה ממוצעת של התחייבויות¹
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור¹
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון^{1,2}
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח²
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול^{1,3}
פיצול הכנסות ריבית, נטו:
- מרווח מפעילות מתן אשראי
- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
- אחר
סך הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש
1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לסוף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופיקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 26 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015									
פעילות ישראל									
מסקי בית ⁴	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל	
במיליוני ש"ח									
247	1	96	75	176	15	125	-	735	הכנסות ריבית מחיצוניים
51	17	9	-	7	4	76	-	164	הוצאות ריבית מחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:									
196	(16)	87	75	169	11	49	-	571	- מחיצוניים
-	33	2	(7)	(23)	12	(17)	-	-	- בינמגזרי
196	17	89	68	146	23	32	-	571	סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית:									
90	15	75	32	48	27	94	2	383	- מחיצוניים
-	-	6	-	4	2	(12)	-	-	- בינמגזרי
90	15	81	32	52	29	82	2	383	סך ההכנסות שאינן מריבית
286	32	170	100	198	52	114	2	954	סך הכנסות
10	-	4	(19)	(100)	(2)	-	-	(107)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
369	11	103	73	183	21	76	-	836	- לחיצוניים
3	1	3	1	1	1	(10)	-	-	- בינמגזרי
372	12	106	74	184	22	66	-	836	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(96)	20	60	45	114	32	48	2	225	רווח (הפסד) לפני מיסים
(35)	7	22	16	40	12	18	1	81	הפרשה למיסים על הרווח
(61)	13	38	29	74	20	30	1	144	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
10,202	38	3,329	2,685	6,979	1,013	15,370	1,310	40,926	יתרה ממוצעת של נכסים ¹
10,200	36	3,304	2,683	6,243	986	-	-	23,452	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ¹
10,416	56	3,337	2,240	5,872	584	-	-	22,505	יתרת האשראי לציבור לוסף תקופת הדיווח
9	-	95	19	49	-	-	-	172	יתרת חובות פגומים
33	-	1	-	-	-	-	-	34	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
12,421	3,647	4,015	3,031	5,921	5,433	786	2,485	37,739	יתרה ממוצעת של התחייבויות ¹ מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ¹
11,589	3,634	3,475	2,594	4,840	5,341	-	-	31,473	יתרת פיקדונות הציבור לוסף תקופת הדיווח
11,959	4,117	3,337	1,995	6,051	5,007	-	-	32,466	יתרת פיקדונות הציבור לוסף תקופת הדיווח
6,524	117	4,002	3,373	7,787	487	1,681	1,070	25,041	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ^{1,2}
6,639	104	4,005	3,278	7,550	545	1,776	996	24,893	יתרת נכסי סיכון לוסף תקופת הדיווח ²
7,832	4,383	2,559	1,065	9,447	38,658	-	-	63,944	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ^{1,3}
פיצול הכנסות ריבית, נטו:									
175	1	68	66	138	7	-	-	455	- מרווח מפעילות מתן אשראי
17	8	4	2	3	2	-	-	36	- מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
4	8	17	-	5	14	32	-	80	- אחר
196	17	89	68	146	23	32	-	571	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

1. יתרה ממוצעת תחושב על בסיס יתרות לוסף רבעון למעט יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ופיקדונות הציבור המחושבת על בסיס ממוצע יומי.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
4. ההלוואות לדיוור לרבות קבוצות רכישה נכללו תחת מגזר משקי בית.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

א. חובות¹ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים - הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2017						
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
במיליוני ש"ח						
305	-	305	41	38	226	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016
56	-	56	65	4	(13)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(113)	-	(113)	(65)	-	(48)	מחיקות חשבונאיות גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
49	-	49	27	-	22	מחיקות חשבונאיות נטו
(64)	-	(64)	(38)	-	(26)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017
297	-	297	68	42	187	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
47	-	47	3	-	44	
ליום 31 בדצמבר 2016						
222	-	222	25	33	164	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015
98	-	98	34	6	58	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(73)	-	(73)	(34)	(2)	(37)	מחיקות חשבונאיות גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
58	-	58	16	1	41	מחיקות חשבונאיות נטו
(15)	-	(15)	(18)	(1)	4	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016
305	-	305	41	38	226	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
52	-	52	2	-	50	
ליום 31 בדצמבר 2015						
284	-	284	20	36	228	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014
(107)	-	(107)	13	(2)	(118)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(58)	-	(58)	(26)	(2)	(30)	מחיקות חשבונאיות גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
103	-	103	18	1	84	מחיקות חשבונאיות נטו
45	-	45	(8)	(1)	54	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015
222	-	222	25	33	164	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
32	-	32	3	-	29	

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

א. חובות¹ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים- הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות, ועל החובות בגינם היא חושבה:

ליום 31 בדצמבר 2017					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
במיליוני ש"ח					
11,523	522	11,001	178	40	10,783
13,924	-	13,924	4,248	9,011	665
9,092	-	9,092	-	9,010	82
25,447	522	24,925	4,426	9,051	11,448
141	-	141	5	-	136
109	-	109	60	42	7
44	-	44	-	* 42	2
250	-	250	65	42	143

יתרת חוב רשומה של חובות:

שנבדקו על בסיס פרטני

שנבדקו על בסיס קבוצתי

מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור

סך הכל חובות

הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:

שנבדקו על בסיס פרטני

שנבדקו על בסיס קבוצתי

מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור

סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2016					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
11,811	499	11,312	158	7	11,147
12,625	-	12,625	3,442	8,432	751
8,570	-	8,570	-	8,410	160
24,436	499	23,937	3,600	8,439	11,898
173	-	173	2	-	171
80	-	80	37	38	5
39	-	39	-	* 38	1
253	-	253	39	38	176

יתרת חוב רשומה של חובות:

שנבדקו על בסיס פרטני

שנבדקו על בסיס קבוצתי

מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור

סך הכל חובות

הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:

שנבדקו על בסיס פרטני

שנבדקו על בסיס קבוצתי

מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור

סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
* כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 32 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 30 מיליון ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
 סכומים מדוחיים

ההרכב במאוד:
 א. חובות¹
 ב. אצות אשראי ופגורים.¹

ליום 31 בדצמבר 2016						ליום 31 בדצמבר 2017					
חובות לא פגומים- מידע נוסף			בעייתיים ²			חובות לא פגומים-מידע נוסף			בעייתיים ²		
לפי פגומ של 89 ועד 30 ימים ⁵	לפי פגומ של 90 ימים ⁴ ויותר	סך הכל	פגומים ³	לא פגומים	בעייתיים	לפי פגומ של 89 ועד 30 ימים ⁵	לפי פגומ של 90 ימים ⁴ ויותר	סך הכל	פגומים ³	לא פגומים	בעייתיים
8	4	1,908	13	20	1,875	3	-	1,827	16	9	1,802
1	-	947	18	6	923	4	-	1,126	16	5	1,105
4	-	2,475	38	72	2,365	-	-	2,039	-	40	1,999
27	2	6,565	103	265	6,197	18	1	6,454	245	156	6,053
40	6	11,895	172	363	11,360	25	1	11,446	277	210	10,959
15	43	8,439	4	6	8,392	10	45	9,051	6	6	8,999
25	11	3,600	8	13	3,579	28	14	4,426	8	21	4,397
80	60	23,934	184	419	23,331	63	60	24,923	291	277	24,355
-	-	251	-	-	251	-	-	215	-	-	215
80	60	24,185	184	419	23,582	63	60	25,138	291	277	24,570
-	-	3	-	-	3	-	-	2	-	-	2
-	-	248	-	-	248	-	-	307	-	-	307
-	-	251	-	-	251	-	-	309	-	-	309
80	60	23,937	184	419	23,334	63	60	24,925	291	277	24,357
-	-	499	-	-	499	-	-	522	-	-	522
80	60	24,436	184	419	23,833	63	60	25,447	291	277	24,879

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וזירות ערך שנאחזקו.
 2. סיכון אשראי פגום, תחולת או בהשגחה מיוחדת, לדבות בגין הלואות לדיור שבגינו קיימת הפרשה לפי עומק פיגור, הלואות לדיור שבגינו לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאת בפיגור של 90 ימים או יותר.
 3. ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הנכסות ריבית, למידע על חובות פגומים מסוימים שאוחדו מודשי באור 2.2.3.ב.27 להלן.
 4. מסוגים חובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הנכסות ריבית.
 5. צוברים הנכסות ריבית, חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 11 מיליון ש"ח (נכון ליום 31 בדצמבר 2016 - 3 מיליון ש"ח) וסוגו חובות בעייתיים שאינם פגומים.
 6. כולל יתרת הלואות לדיור בסך 7 מיליון ש"ח (נכון ליום 31 בדצמבר 2016 - 8 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לזמן, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלואה שטרם הוגע מעד פירעונה.
 הערה: מצב הפיגור מטופל באופן שוטף ומהווה אחת האנטיקיציות המרכזיות לאיכות האשראי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
 סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

- ב. חובות¹ (המשך)
 2. מידע נוסף על חובות פגומים:
 2.1. חובות פגומים והפרשה פרטנית:

		ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 בדצמבר 2017	
		יתרת ²	יתרת ²	יתרת ²	יתרת ²
		חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי פגומים	חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי פגומים	חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי פגומים	חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי פגומים
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת ² חובות פגומים	1,269	1,268	1,269	1,268
119	18	18	104	16	16
459	38	38	512	-	-
1,668	103	44	1,940	88	27
3,515	172	113	3,824	114	32
32	4	-	37	6	6
323	8	8	379	7	1
3,870	184	121	4,240	121	170
	106	58	48	84	162
	93	93	-	81	-

מזדה:

נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מחזומים
 חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי

- בינוי ונדל"ן - בינוי
 בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן
 שרותים פיננסיים
 מסחרי אחר
 סך הכל מסחרי
 אנשים פרטיים - הלואות לדיוור
 אנשים פרטיים - אחר
 סך הכל

1. אשראי לציבור, אשראי לעמסלות ופקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וי"רות ערך שנשאלי.
 2. יתרת חוב רשומה.
 3. בבנק אין חובות בעייתיים ביחידות האשראי לממשלה ופקדונות בבנקים.

באורים לידוחות הנכסיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ג. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):

2.2 יתרה ממוצעת והכנסות ריבית:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	
מזה: גרשמו	הכנסות ריבית על בסיס מזומן ³	מזה: גרשמו	הכנסות ריבית על בסיס מזומן ³	מזה: גרשמו	הכנסות ריבית על בסיס מזומן ³	מזה: גרשמו	הכנסות ריבית על בסיס מזומן ³
יתרה	ממוצעת של חובות פגומים ²	יתרה	ממוצעת של חובות פגומים ²	יתרה	ממוצעת של חובות פגומים ²	יתרה	ממוצעת של חובות פגומים ²
-	30	-	27	-	27	-	13
-	27	-	24	-	24	-	18
1	76	1	73	-	73	-	15
3	61	2	83	2	83	2	153
4	194	3	207	2	207	2	199
-	-	-	2	-	2	-	5
4	7	4	8	2	8	2	8
8	201	7	217	4	217	4	212

במיליוני ש"ח

פעילות לזיום בישראל ציבור- מסחר

בינוי ונדל"ן - בינוי

בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן

שרותים פיננסיים

מסחרי אחר*

סך הכל מסחרי

אנשים פרטיים - הלוואות לדיור

אנשים פרטיים - אחר*

סך הכל

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וזירות ערך שנשאלו.
2. יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
3. הכנסות ריבית שגרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בגין התקופה בו החוב סווג כפגום.
4. אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו רשמות הכנסות ריבית בסך 24 מיליון ש"ח (בשנת 2016 - 27 מיליון ש"ח, בשנת 2015 - 34 מיליון ש"ח).
5. בבנק אין חובות בעייתיים ביתרות האשראי לממשלה ופקדונות בנקים.

* סווג מחדש

באורים לזיכרון הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מרדודים

ההרכב במאוחד:

- ג. חובות¹ (המשך)
 2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):
 2.3 חובות בעייתיים בארגון מחדש:

ליום 31 בדצמבר 2016				ליום 31 בדצמבר 2017			
		יתרת חוב רשומה				יתרת חוב רשומה	
	אובר	אובר	אובדן שאינו הכנסות ריבית		אובר	אובר	אובדן שאינו הכנסות ריבית
	בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ²	בפיגור של 90 ימים או יותר ²		סך הכל ³	בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ²	בפיגור של 90 ימים או יותר ²	
סך הכל ³	אובר בפיגור ²	אובר בפיגור ²	ריבית	סך הכל ³	אובר בפיגור ²	אובר בפיגור ²	ריבית
10	10	-	-	9	5	-	4
1	-	-	1	1	-	-	1
38	1	-	37	-	-	-	-
37	27	-	10	63	31	-	32
86	38	-	48	73	36	-	37
-	-	-	-	-	-	-	-
7	1	-	6	8	2	-	6
93	39	-	54	81	38	-	43

פעילות לזיכרון בישראל ציבור- מסחרי

1. בינוי ונדל"ן - בינוי
 2. בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן
 3. שירותים פיננסיים
 4. מסחרי אחר

- אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
 אנשים פרטיים - אחר
סך הכל

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בנקים (למעט פקדונות בנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
 2. אובר הכנסות ריבית.
 3. נכיל בחובות פגומים.
 4. בנק אץ חובות בעייתיים ביחידות האשראי לממשלה ופקדונות בנקים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדוחים

ההרכב במאות:

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):

2.4. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך):

		בשנת 2015		בשנת 2016		בשנת 2017	
		בשנת 2015		בשנת 2016		בשנת 2017	
יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב
רשומה	רשומה	רשומה	רשומה	רשומה	רשומה	רשומה	רשומה
לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון
מחדש	מחדש	מחדש	מחדש	מחדש	מחדש	מחדש	מחדש
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
4	4	5	-	2	4	4	8
-	-	-	1	4	-	-	1
-	-	-	1	2	-	-	2
5	5	27	11	34	34	34	26
9	9	32	13	32	38	38	37
-	-	-	5	-	6	6	-
6	6	122	122	122	6	6	308
15	15	154	154	154	44	44	345

פעילות לווים בישראל ציבור - מסחרי
 בינוי ונדל"ן - בינוי
 בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן
 שרותים פיננסיים
 מסחרי אחר
סך הכל מסחרי
 אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
 אנשים פרטיים - אחר
סך הכל

		בשנת 2015		בשנת 2016		בשנת 2017	
		בשנת 2015		בשנת 2016		בשנת 2017	
יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב	יתרת חוב
רשומה	רשומה	רשומה	רשומה	רשומה	רשומה	רשומה	רשומה
לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון	לאחר ארגון
מחדש	מחדש	מחדש	מחדש	מחדש	מחדש	מחדש	מחדש
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
-	3	-	-	-	-	3	3
-	-	-	-	-	-	2	2
1	2	-	-	-	-	1	1
2	21	-	8	-	10	10	10
3	26	-	8	-	16	16	16
-	-	-	-	-	-	-	-
-	72	-	44	-	72	72	72
3	98	-	52	-	88	88	88

פעילות לווים בישראל ציבור - מסחרי
 בינוי ונדל"ן - בינוי
 בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן
 שרותים פיננסיים
 מסחרי אחר
סך הכל מסחרי
 אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
 אנשים פרטיים - אחר
סך הכל

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופקדונות בנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח ויחידות ערך שנשאלו.
2. בבנק אין חובות בעייתיים בתרות האשראי לממשלה ופקדונות בנקים.
3. חובות שהתפסו בשנת הדיוח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש בארגון מחדש שבו הפכו לחובות בפיגור.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות¹ (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור³

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)², סוג החזר וסוג הריבית:

ליום 31 בדצמבר 2017			
יתרת הלוואות לדיור			
סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל	מזה:		סך הכל
	ריבית משתנה	בולט ובלון	
			במיליוני ש"ח
393	4,190	256	7,639
91	961	47	1,412
-	-	-	-
<u>484</u>	<u>5,151</u>	<u>303</u>	<u>9,051</u>

שיעבוד ראשון:

שיעור מימון - עד 60%

- מעל 60%

שיעבוד שני או ללא שיעבוד

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2016			
יתרת הלוואות לדיור			
סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל	מזה:		סך הכל
	ריבית משתנה	בולט ובלון	
			במיליוני ש"ח
337	4,055	331	7,108
73	919	60	1,331
-	-	-	-
<u>410</u>	<u>4,974</u>	<u>391</u>	<u>8,439</u>

שיעבוד ראשון:

שיעור מימון - עד 60%

- מעל 60%

שיעבוד שני או ללא שיעבוד

סך הכל

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).
2. היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. שיעור המימון (LTV) כהגדרתו בהוראות הדיווח לפיקוח 876. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת.
3. לא כולל קבוצות רכישה.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל אשראי של לווה:

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 31 בדצמבר 2017			תקרת האשראי ללווה (באלפי ש"ח)	
סיכון אשראי חוץ מאזני ^{1,3}	אשראי ¹	מספר לווים ²	סיכון אשראי חוץ מאזני ^{1,3}	אשראי ¹	מספר לווים ²		
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
90	72	31,027	91	98	38,078	10	0
179	263	25,915	184	341	35,014	20	10
342	789	33,822	360	776	37,950	40	20
436	1,319	27,727	453	1,321	31,223	80	40
281	995	10,295	270	1,082	12,231	150	80
237	1,089	5,819	197	1,201	6,184	300	150
340	2,681	6,646	263	2,892	6,816	600	300
319	3,832	4,972	403	4,324	5,484	1,200	600
200	1,398	1,025	232	1,547	1,146	2,000	1,200
336	1,159	532	369	1,333	592	4,000	2,000
524	936	257	528	1,109	271	8,000	4,000
1,209	1,708	217	1,229	1,640	207	20,000	8,000
1,188	1,697	102	1,240	1,701	103	40,000	20,000
3,757	4,975	113	3,377	4,280	104	200,000	40,000
1,211	638	7	700	1,190	7	400,000	200,000
94	466	1	640	182	2	800,000	400,000
10,743	24,017	148,477	10,536	25,017	175,412		

1. האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה, ובתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 92 מיליון ש"ח ו-80 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 ו-31 בדצמבר 2016, בהתאמה.
2. מספר לווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

באור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
 סכומים מדווחים

ד. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף שנה

מאוחד והבנק			
ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 בדצמבר 2017	
במיליוני ש"ח			
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים ¹	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים ¹
-	93	-	81
9	368	6	269
3	2,827	3	2,719
27	1,127	27	1,210
1	1,094	1	1,138
3	1,696	3	1,529
8	4,690	7	4,791
1	709	-	476

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

אשראי תעודות
 ערבויות להבטחת אשראי
 ערבויות לרוכשי דירות
 ערבויות והתחייבויות אחרות
 מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
 מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות
 בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
 התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר
 ועדיין לא ניתן
 התחייבויות להוצאת ערבויות

1. יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 28 - דוח על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האמדה (המשך)
 סכומים מדוחים

ההרכב במאות:

ליום 31 בדצמבר 2016	מטבעות ישראל		מטבעות חוץ ¹		צמוד מדד	לא צמוד	במיליוני ש"ח
	איר	דולר ארה"ב	אחר	מטבעות חוץ ¹			
סך הכל	כספיים ²	פריטים שאינם כספיים ²	אחר	מטבעות חוץ ¹	צמוד מדד	לא צמוד	
3,901	-	22	55	252	8	3,564	
11,584	176	-	91	1,535	1,569	8,213	
536	-	-	-	-	-	536	
23,684	148	62	152	1,783	4,287	17,252	
1	-	-	-	-	-	1	
299	299	-	-	-	-	-	
342	72	24	23	157	-	66	
637	205	-	-	4	1	427	
4	4	-	-	-	-	-	
40,988	904	108	321	3,731	5,865	30,059	
32,756	148	443	1,230	5,432	1,608	23,895	
174	-	4	11	126	-	33	
3,395	-	-	-	-	2,058	1,337	
393	73	24	44	175	-	77	
1,928	178	-	-	4	505	1,241	
38,646	399	471	1,285	5,737	4,171	26,583	
2,342	505	(363)	(964)	(2,006)	1,694	3,476	
		360	936	1,868	(295)	(2,869)	
		-	53	2	-	(55)	
		-	(51)	121	-	(70)	
		(3)	(26)	(15)	1,399	482	
		-	52	(37)	-	(15)	
		-	(327)	325	-	2	

נכסים
 מזומנים ופקדונות בבנקים
 נכסים בגין מכשירים נגזרים
 נכסים אחרים
 נכסים המוחזקים למכירה
 סך כל הנכסים

התחייבויות
 פקדונות הציבור
 פקדונות מבנקים
 כתבי החתיכות נדחים ואגרות חוב
 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות
הפרש

השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
 מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
 אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
 אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
 סך הכל כללי
 אופציות בכסף נטו (ערך תקוב מהווה)
 אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך תקוב מהווה)

1. כולל צמודי מטבעות חוץ.
 2. לרבות מכשירים נגזרים שהביסם שלהם מתייחס לפריט לא נכפי.
 3. לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי יוחסו לנכסי האמדה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 29 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי האמדה ולפי תקופות לפרעון¹

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאות² :

ליום 31 בדצמבר 2017

תזרימי מזומנים עתידיים חזויים צפויים

שיעור תשואה חוזי ⁶	יתרה מאזנית ⁴	ללא תקופת פרעון ⁵	סך הכל	מל									
				מל עשיר	מל עשיר	מל עשיר	מל עשיר	מל עשיר	מל עשיר	מל עשיר	מל עשיר	מל עשיר	מל עשיר
2.63%	36,794	447	40,906	1,302	4,745	4,846	1,433	2,199	2,986	3,372	4,277	3,209	12,537
1.37%	32,530	11	32,850	100	161	1,213	797	1,034	1,674	1,851	3,862	3,667	18,491
	4,264	436	8,056	1,202	4,584	3,633	636	1,165	1,312	1,521	415	(458)	(5,954)
	(1,976)	-	(1,976)	-	-	-	(155)	(3)	(611)	(1,001)	(1,006)	837	(37)
	(210)	-	(210)	-	-	-	-	-	-	(17)	(105)	(125)	37
	2,078	436	5,870	1,202	4,584	3,633	481	1,162	701	503	(696)	254	(5,954)
3.17%	4,364	839	4,339	12	1,146	655	195	215	261	179	889	284	503
1.00%	6,627	-	6,705	2	4	35	11	15	21	25	809	722	5,061
	(2,263)	839	(2,366)	10	1,142	620	184	200	240	154	80	(438)	(4,558)
	(1,986)	(5)	(983)	4	693	427	198	218	270	168	13	(367)	(2,607)
	1,976	-	1,976	-	-	-	155	3	611	1,001	1,006	(837)	37
	210	-	210	-	-	-	-	-	-	17	105	125	(37)
	(77)	839	(180)	10	1,142	620	339	203	851	1,172	1,191	(1,150)	(4,558)
2.69%	41,158	1,286	45,245	1,314	5,891	5,501	1,628	2,414	3,247	3,551	5,166	3,493	13,040
1.31%	39,157	11	39,555	102	165	1,248	808	1,049	1,695	1,876	4,671	4,389	23,552
	2,001	1,275	5,690	1,212	5,726	4,253	820	1,365	1,552	1,675	495	(896)	(10,512)
3.80%	24,525	1,001	27,735	1,045	4,270	4,266	1,257	1,698	2,274	3,108	3,637	2,520	3,660
1.37%	32,595	-	32,738	-	-	172	302	221	417	899	4,169	3,680	22,878

מדה: אש"א, ליצבור
מדה: פיקדונות הציבור
ראה הערות לחלק.

מטבע ישראל (לרבות צמוד מט"ח)

נכסים
התחייבויות
הפרש
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים

מטבע חוץ³

נכסים
התחייבויות
הפרש
מדה: הפרש בדולר
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים

סך הכל

נכסים
התחייבויות
הפרש

באורים לזרחות הנכסיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 30א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים סכומים מדוחים

א. יתרות על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2016						ליום 31 בדצמבר 2017								
סר הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן	סר הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן	שווי הוגן *				
										שווי הוגן *	יתרה במאזן	סר הכל	רמה 3	רמה 2
3,901	2,175	-	1,726	3,901	8,226	6,739	-	1,487	8,226	מזומנים ופקדונות בבתים				
11,584	² 201	1,761	9,622	11,584	7,032	² 615	1,985	4,432	7,032	ויתרת ערך ¹				
536	-	-	536	536	816	-	-	816	816	ויתרת ערך שנשאלו				
23,416	22,481	-	935	23,684	24,466	23,453	-	1,013	24,675	אשראי, לציבור, נטו				
1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	אשראי לממשלה				
342	28	230	84	342	325	43	215	67	325	נכסים בגין מכשירים נגזרים				
302	129	-	173	302	196	196	-	-	196	נכסים פיננסיים אחרים				
40,082	25,015	1,991	13,076	³ 40,350	41,061	31,046	2,200	7,815	³ 41,270	סך כל הנכסים הפיננסיים				

התחייבויות פיננסיות

32,814	32,014	-	800	32,756	32,812	31,915	-	897	32,752	פקדונות הציבור				
174	145	-	29	174	119	119	-	-	119	פקדונות מבתים				
-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	פקדונות הממשלה				
3,514	-	51	3,463	3,395	3,704	-	44	3,660	3,559	כתבי התחייבות נדרחים ואגרות חוב				
393	6	303	84	393	462	3	391	68	462	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
1,275	572	-	703	1,275	1,825	627	-	1,198	1,825	התחייבויות פיננסיות אחרות				
38,170	32,737	354	5,079	³ 37,993	38,923	32,665	435	5,823	³ 38,718	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות				

* רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירי מאסטרם בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

1. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ויתרת ערך - ראה באור 12.
2. מנית וויתרת ערך שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוגנים לפי עלות ליום 31 בדצמבר 2017 - 102 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 80 מיליון ש"ח).
3. תמזה: נכסים בסך 19,111 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 20,404 מיליון ש"ח) והתחייבויות בסך 15,935 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2016 - 15,824 מיליון ש"ח) אשר היתרה שלהם במאזן זרה לישווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 30-33.

באור 30א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לגבי מכשירים פיננסיים הנמדדים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן - ראה פירוט בבאור 30ב. לגבי המכשירים הפיננסיים האחרים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים (למעט כתבי התחייבויות נדחים סחירים). לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המוצגת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה בספרים לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

מזומנים - היתרה המאזנית הינה השווי ההוגן.

פקדונות בבנקים - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך - ניירות ערך שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק, למעט מניות לא סחירות אשר מוצגות לפי עלות (אשר הינה אומדן לשווי הוגן) ראה פירוט בבאור 30ב.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכחים בשיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח. כל קבוצה פולחה לקטגוריות לפי בסיסי הצמדה ותקופות לפרעון. כמו כן, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלו הונו בשיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

בנוסף, נעשתה חלוקה לקטגוריות נוספות שמשקפת את רמת הסיכון הגלומה באשראי שניתן לאוכלוסיות שונות, המשתקפת בשיעורי היוון שונים בהתאם למידת הסיכון. השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי. בנוסף לכך, בוצעה גם בדיקת רגישות של אומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים לשיעורי ריבית הניכיון. הבדיקה העלתה כי תוספת של 1% לריבית הניכיון בעלת השפעה זניחה על אומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ליום 31 בדצמבר 2017.

פקדונות הציבור, פקדונות מבנקים, פקדונות מהמשלה - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים במועד הדיווח.

כתבי התחייבות נדחים שאינם סחירים - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק יכול לגייס כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

כתבי התחייבות נדחים סחירים - לפי שווי השוק בבורסה.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי, התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - היתרה המאזנית מהווה קירוב לשווי ההוגן, שכן תנאי העסקות שבמאזן אינן שונים מהותית מתנאי עסקאות דומות ביום הדיווח.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק העיקרי. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב).

ראה גם פירוט בבאור 25.

באור 30ב - פריטים הנמדדים במאזן בשווי הוגן

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2016				ליום 31 בדצמבר 2017				פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה	א.
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב- נתונים				מדידות שווי הוגן המשתמשות ב- נתונים					
מחירים מצוטטים	נצפים משמעותיים	נתונים לא נצפים משמעותיים	מחירים מצוטטים	נצפים משמעותיים	נתונים לא נצפים משמעותיים	מחירים מצוטטים	נצפים משמעותיים		
(רמה 1)	אחרים (רמה 2)	(רמה 3)	מאזנית	מאזנית	מאזנית	(רמה 1)	(רמה 2)		
6	-	-	6	13	-	-	13	נכסים	
935	-	-	935	1,013	-	-	1,013	פקדונות בבנקים אשראי לציבור ¹	
7,151	33	830	6,288	3,293	35	803	2,455	ניירות ערך זמינים למכירה: אג"ח של ממשלת ישראל	
433	-	433	-	1,080	361	719	-	אג"ח של ממשלות זרות	
505	-	-	505	328	-	-	328	אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל	
77	2	75	-	146	13	133	-	אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים	
80	-	80	-	85	-	65	20	אג"ח מגובי נכסים (ABS)	
914	82	306	526	788	104	230	454	אג"ח של אחרים בישראל	
100	4	16	80	164	-	15	149	אג"ח של אחרים זרים	
77	-	-	77	89	-	-	89	מניות ²	
2,091	-	-	2,091	862	-	-	862	ניירות ערך למסחר: אג"ח של ממשלת ישראל	
21	-	21	-	20	-	20	-	אג"ח של ממשלות זרות	
2	-	-	2	11	-	-	11	אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל	
25	-	-	25	30	-	-	30	אג"ח של אחרים בישראל	
9	-	-	9	15	-	-	15	אג"ח של אחרים זרים	
19	-	-	19	19	-	-	19	מניות	
4	1	3	-	3	3	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים: חוזי שקל - מדד	
127	-	127	-	124	-	124	-	חוזי ריבית אחרים	
139	27	100	12	143	40	91	12	חוזי מטבע חוץ	
72	-	-	72	55	-	-	55	חוזים בגין מניות	
173	-	-	173	-	-	-	-	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף	
12,960	149	1,991	10,820	8,281	556	2,200	5,525	סך הכל נכסים	
800	-	-	800	897	-	-	897	התחייבויות	
7	6	1	-	4	3	1	-	פקדונות הציבור ¹	
134	-	134	-	138	-	138	-	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים: חוזי שקל - מדד	
180	-	168	12	264	-	252	12	חוזי ריבית אחרים	
72	-	-	72	56	-	-	56	חוזי מטבע חוץ	
173	-	-	173	-	-	-	-	חוזים בגין מניות	
530	-	-	530	1,198	-	-	1,198	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף	
1,896	6	303	1,587	2,557	3	391	2,163	התחייבויות אחרות ³	
								סך הכל התחייבויות	

1. השאלת ניירות ערך סחירים.
 2. מניות וניירות ערך שלא מתקיים לגביהם שווי זמין ואשר מוצגים לפי עלות הינם בסך 102 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2016 - 80 מיליון ש"ח).
 3. מכירת ניירות ערך בחסר.

ב. פריטים הנמדדים במאזן בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה
 אשראי גפום שגבייתו מותנת בביטחון מסתכם בסך 45 מיליון ש"ח (31.12.16 - 78 מיליון ש"ח) ומדרג שווי הוגן הינו רמה 3.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 330 - שינויים בפרטים הנמדדים בשווי הוגן חוזר ונשנה שנקללו ברמה 3

סכומים מדווחים
יתרות על בסיס מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2017	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017	העברות מרמה 3	העברות אל רמה 3	מכירות וסילוקים	רכישות והפקות	רווחים (הפסדים) נטו, שמומשו וטרם מומשו שנקללו:		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016
						ברוח כולל אחר בהון	בדוח רווח והפסד	
(3)	35	-	-	(2)	5	1	(2)	33
-	361	-	361	-	-	-	-	-
-	13	-	13	(2)	-	-	-	2
(4)	104	-	34	(14)	-	(2)	4	82
-	-	-	-	(4)	-	-	-	4
-	3	-	2	-	-	-	-	1
25	40	-	-	(25)	13	-	25	27
18	556	-	410	(47)	18	(1)	27	149
3	3	-	-	(6)	-	-	3	6
3	3	-	-	(6)	-	-	3	6

במיליוני ש"ח

נכסים

ניירות ערך זמינים למכירה¹:
אג"ח של ממשלת ישראל
אג"ח של ממשלות זרות
אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים
אג"ח של אחרים בישראל
אג"ח של אחרים זרים

נכסים בגין מכשירים נגזרים²:

חוזי שקל - מדד
חוזי מטבע חוץ

סך הכל נכסים

התחייבויות

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים²:
חוזי שקל - מדד

סך הכל התחייבויות

1. רווחים (הפסדים) נטו שמומשו ונקללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאין מריבית". רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו ונקללו בהון בסעיף "התאמות בגין האגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רוח כולל אחר.

2. נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאין מריבית".
3. העברות מרמה 2 לרמה 3 נבעות מהעדר נתונים נגפים מהישוק בתקופת המדידה לעומת קיומם של נתונים נגפים מהישוק בתקופה הקודמת. העברות מרמה 3 לרמה 2 נבעות ממצב הפוך.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 30 ג3 - שינויים בפרטיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)
 סכומים מדווחים
יתרות על בסיס מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2016	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016	העברות מרמה 3	העברות אל רמה 3	מכירות וסיליקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו, שמומשו וטרם מומשו שנכללו:		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015
						ברוח כולל אחר בהון	בדוח רווח והפסד	
-	33	-	-	(2)	12	1	-	22
(2)	2	-	2	(78)	-	(1)	-	79
(5)	82	(48)	60	(11)	-	(3)	1	83
-	4	-	4	-	-	-	-	-
1	1	-	-	(4)	-	-	1	4
16	27	-	-	(24)	11	-	16	24
-	-	-	-	(5)	-	-	-	5
10	149	(48)	66	(124)	23	(3)	18	217

במיליוני ש"ח

נכסים

יירות ערך זמניים למכירה¹:
 אג"ח של ממשלת ישראל
 אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים
 אג"ח של אחרים בישראל
 אג"ח של אחרים זרים
 נכסים בגין מכשירים נגזרים²:

חוזי שקל - מדד
 חוזי מטבע חוץ
 חוזים בגין מניות

סך הכל נכסים

התחייבויות

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים²:
 חוזי שקל - מדד
 חוזים בגין מניות

סך הכל התחייבויות

1	6	-	5	(2)	-	-	-	3
-	-	-	-	(5)	-	-	(3)	8
1	6	-	5	(7)	-	-	(3)	11

1. רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימן שאין מריבית". רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו נכללו בהון בסעיף "האמנות בגין הגנת נירחתי ערך זמניים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת חוזה כולל אחר.
 2. נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימן שאין מריבית".
 3. העברות מרמה 2 לרמה 3 נבעות מהערך נמוכים נצפים מהשוק בתקופת המדידה לעומת קיומם של נתונים נצפים מהשוק בתקופה הקודמת. העברות מרמה 3 לרמה 2 נבעות ממצב הפוך.

באור 30ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)
 כוכמים מדווחים

2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017		
שווי הוגן			
במיליוני ש"ח			
78	45	נכסים	טכניקת הערכה
		אשראי פגום שגבייתו מותנת בבטחון	שמאוויות כולל מקדמים למימוש מהיר והערכת שווי

3. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

טכניקת ההערכה העיקרית המשמשת את הבנק למדידת שווי הוגן של נכסים והתחייבויות ברמה 3 הינה היוון תזרים מזומנים. תזרים המזומנים העתידי של המכשיר נלקח מתוך ההסכם עם הצד הנגדי, כאשר שיעור ההיוון מגלם את הסיכון הטמון במכשיר. שיעור ההיוון אשר משמש להיוון התזרים הינו שילוב של ריבית חסרת סיכון שהינו נתון נצפה מהשוק כגון: ריבית בנק ישראל, ליבור או ריבית מאג"ח מדינת ישראל בשילוב עם הערכת פרמיית הסיכון על פי הנחות הבנק.

עלייה משמעותית בפרמיית הסיכון לעומת הנחות הבנק, עלולה לגרום לקיטון בשווי ההוגן של המכשיר ולהפחתה בהון הבנק. באג"ח של מוסדות פיננסיים זרים שיעור ההיוון כולל הערכה להסתברות לכשל משוקלל של מדינת ישראל ושל הבנק המנפיק. הנתון הלא נצפה המשמעותי אשר שימש במדידת שווי הוגן של אג"ח של אחרים בישראל הינו מחיר ושיעור ההיוון המגלם את הסיכון הטמון במכשיר.

בחוזי שקל - מדד שיעור ההיוון כולל מרכיב של צפיות אינפלציה עד שנה.

הבנק מיישם את הבהרת בנק ישראל על פיה במקרים בהם לא נמצאו נתונים נצפים מהשוק לאיכות האשראי של הצד הנגדי, חשיפת הבנק לאותו צד נגדי תסווג לדרוג ברמה 3.

באורים לידוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו
סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים (במאות)

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2017	
בעלי עניין		בעלי שליטה ¹	
מחזיקי מניות	אחרים ⁴	אחרים ²	אחרים ⁴
מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה	יתרה	יתרה	יתרה
היתרה הגבוהה במשך השנה ⁵	היתרה הגבוהה במשך השנה ⁵	היתרה הגבוהה במשך השנה ⁵	היתרה הגבוהה במשך השנה ⁵
-	-	-	-
-	130	6	6
-	1	-	9
-	129	90	61
-	10	3	-
-	126	89	9
-	-	-	-
-	4	3	-
-	-	-	20
-	215	215	-
-	106	106	-
-	14	12	3

במיליוני ש"ח

נכסים

- 1. נכס
- 2. נכס
- 3. נכס
- 4. נכס
- 5. נכס
- 6. נכס
- 7. נכס
- 8. נכס
- 9. נכס
- 10. נכס

1. מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
 2. לרבות מי שנחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי לזנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
 3. נושא משרה לרבות ביי משפחה קרובים שלהם.
 4. תאגידים שאדם או תאגיד שנקלל באחת המקצועות של בעלי עניין מחזיק 25% או יותר מהן המניות המופק שלהם או מכות הרצבעה בהם, או רשאי לזנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
 5. על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.
 6. פירוט של סעיפים אלה כלול גם בבאור 12 "ייערות ערך".
 7. אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.
 8. סיכוי אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לאורך מגבלות החבות של לווה.
 9. כולל סיווג חוב של צד קשור כחוב בעייתי.
 10. הפרשה להפסדי אשראי קבוצתית.

באורים לידוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך)

סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים (במאחד) (המשך)

31 בדצמבר 2016		בעלי עניין		מחזיקי מניות	
		נושאי משרה ³		אחרים ²	
		אחרים ⁴		אחרים ¹	
מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה	מחזיקי מניות בעלי שליטה ¹	אחרים ⁴	נושאי משרה ³	אחרים ²	בעלי שליטה ¹
היתרה הגבוהה במשך השנה ⁵	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה ⁵	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה ⁵	יתרה לתאריך המאזן
-	-	-	-	-	-
-	130	92	6	73	117
-	1	1	-	9 12	1
-	129	91	6	61	116
-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	126	126	12	43	90
-	-	-	-	-	-
-	18	1	-	-	-
-	-	-	21	-	-
-	258	210	-	-	-
-	105	98	-	570	1,186
-	40	14	2	34	1

במיליוני ש"ח

נכסים

1. נכס
2. נכס
3. נכס
4. נכס
5. נכס
6. נכס
7. נכס
8. נכס
9. נכס
10. נכס

1. מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
2. לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי לזכות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
3. נושאי משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
4. תאגידים שאדם או תאגיד שנקלל באחת הקבוצות של בעלי עניין. מחזיק 25% או יותר מהון המניות המופקע שלהם או מכות החצבעה בהם, או רשאי לזכות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
5. על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.
6. פירוט של סעיפים אלה כלול גם באור 12 "ייתרות ערך", באור 14 "השקעות בחברות מוחזקות".
7. אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.
8. סיכון אשראי, במקשרים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לאורך מגבלות החבות של לווה.
9. כולל סיווג חוב של צד קשור כחוב בעייתי.
10. הפרשה להפסדי אשראי קבוצתי.

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך)
 סכומים מדווחים

ב. תמצית תוצאות עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (במאוחד)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק חברות מוחזקות	בעלי עניין				
	מחזיקי מניות				
	אחרים ⁴	נושאי משרה ³	אחרים ²	בעלי שליטה ¹ במיליוני ש"ח	
-	(2)	-	(4)	3 ⁵	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו
-	-	-	(6)	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	11	-	-	-	הכנסות שאינן מריבית
-	(2)	(22)	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁶
-	7	(22)	(10)	3	סך הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
-	(1)	-	2	4 ⁵	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו
-	1	-	11	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	(19)	-	-	-	הכנסות שאינן מריבית
-	(2)	(21)	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁶
-	(21)	(21)	13	4	סך הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
-	(2)	-	1	2 ⁵	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו
-	-	-	-	-	הכנסות בגין הפסדי אשראי
-	-	-	-	-	הכנסות שאינן מריבית
-	(3)	(22)	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁶
-	(5)	(22)	1	2	סך הכל

1. מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם.
2. לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
3. נושאי משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
4. תאגידי, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכוח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
5. ראה ג. להלן.
6. ראה ד. להלן.

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
			במיליוני ש"ח
9	9	9	בגין נכסים מאשראי לציבור
(2)	-	(7)	בגין התחייבויות על פקדונות הציבור
(6)	(4)	(5)	על כתבי התחייבות נדחים
1	5	(3)	סך כל הכנסות ריבית, נטו

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך)
 סכומים מודווחים

ד. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (במאות)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
מחזיקי מגוון		מחזיקי מגוון		מחזיקי מגוון		מחזיקי מגוון	
מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח	מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח	מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח	מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח
-	10	** 19	-	-	-	-	-
-	9	3	-	-	-	1	*
4	2	-	-	-	-	-	-
4	2	19	22	-	-	1	*

בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו
 דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
 בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק
 סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח	מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח	מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח	מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח
-	10	** 18	-	-	-	-	-
-	8	3	-	-	-	1	*
5	2	-	-	-	-	-	-
5	2	18	21	-	-	1	*

בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו
 דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
 בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק
 סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח	מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח	מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח	מספר סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבליים מיליוני ש"ח
-	10	** 19	-	-	-	-	-
-	9	3	-	-	-	1	*
5	3	-	-	-	-	1	*
5	3	19	22	-	-	2	*

בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו
 דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
 בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק
 סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.
 ** מהווה שער נזילות, מזה: הטבות עובד לזמן קצר: 15 מיליון ש"ח (לשנת 2016 - 14 מיליון ש"ח, לשנת 2015 - 16 מיליון ש"ח), הטבות עם סיום העסקה: 4 מיליון ש"ח (לשנת 2016 - 4 מיליון ש"ח, לשנת 2015 - 3 מיליון ש"ח).
 1. מחזיקי מגוון בעלי שליטה וקרוב שלהם.
 2. לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ופי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי.
 3. נשאי משרה לרבות בני משפחה קרובים שלהם.
 4. תאגידים, שאדם או תאגיד שנקלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מנוח ההצבעה בהם, או רשאי למונות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

באור 31 - בעלי עניין וצדדים קשורים של התאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ה. פרטים נוספים:

1. בהמשך לאישור והמלצת ועדת התגמול של הבנק מיום 19 באוקטובר 2014, אישר דירקטוריון הבנק ביום 30 באוקטובר 2014 להחיל את החלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 28 בנובמבר 2013, לאשר לדירקטורים החיצוניים בבנק וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, גמול זהה בסכומים המפורטים להלן (להלן: "**החלטת התגמול**"), על דירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון), לרבות דירקטורים חיצוניים (להלן: "**דח"צים**"), בעלי שליטה וקרוביהם של בעלי השליטה בבנק, שימונו מעת לעת לכהונה כדירקטורים בבנק. סכומי הגמול שאושרו לדח"צים בבנק וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 28 בנובמבר 2013, אשר יחולו גם ביחס לדירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון), לרבות דח"צים, בעלי שליטה וקרוביהם שימונו מעת לעת לכהונה כדירקטורים בבנק, הינם כדלקמן: גמול שנתי בסך של 110,800 ש"ח וגמול השתתפות בשייבה בסך של 4,250 ש"ח. הגמול להשתתפות בשייבה ישולם לחברי הדירקטוריון עבור השתתפותם בשייבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. בגין השתתפות בשייבה באמצעי תקשורת כאמור בסעיף 101 לחוק החברות, ישולם לדירקטורים גמול השתתפות בשיעור של 60% מגמול ההשתתפות בשייבה רגילה ובגין החלטה של הדירקטוריון או ועדותיו שתתקבל בלא התכנסות בפועל, ישולם לדירקטורים גמול השתתפות בשיעור של 50% מגמול השתתפות בשייבה רגילה. דירקטור זכאי לגמול השתתפות אם השתתף בשייבה כולה או ברובה. מועדי התשלום הינם בכפוף לאמור בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס - 2000. הסכומים הנ"ל יעודכנו ב- 1 בפברואר וב- 1 באוגוסט בכל שנה (להלן: "**יום השינוי**"), על פי שעור העלייה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול.
2. בהמשך לאישור ועדת התגמול מיום 7 בספטמבר 2014 ואישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2014, החליטה האסיפה הכללית של הבנק ביום 26 באוקטובר 2014 לאשר למר יצחק מנור, דירקטור בבנק ובעלה של הגב' רות מנור הנמנית על בעלי השליטה בבנק, גמול זהה לגמול של יתר חברי הדירקטוריון (לרבות הדירקטורים החיצוניים) ולמעט יו"ר הדירקטוריון, בסכומים כדלקמן: גמול שנתי בסך של 110,800 ש"ח וגמול השתתפות בשייבה בסך של 4,250 ש"ח. הגמול להשתתפות בשייבה ישולם למר מנור עבור השתתפותו בשייבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. בגין השתתפות בשייבה באמצעי תקשורת כאמור בסעיף 101 לחוק החברות, התשנ"ט - 1999, ישולם למר מנור גמול השתתפות בשיעור של 60% מגמול ההשתתפות בשייבה רגילה ובגין החלטה של הדירקטוריון או ועדותיו שתתקבל בלא התכנסות בפועל, ישולם למר מנור גמול השתתפות בשיעור של 50% מגמול השתתפות בשייבה רגילה. מר מנור זכאי לגמול השתתפות אם השתתף בשייבה כולה או ברובה. מועדי התשלום הינם בכפוף לאמור בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס - 2000 (להלן: "**תקנות הגמול לדח"צים**"). הסכומים הנ"ל יעודכנו ב- 1 בפברואר וב- 1 באוגוסט בכל שנה (להלן: "**יום השינוי**"), על פי שעור העלייה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול. ההחלטה בעניין אישור הגמול למר מנור הינה בתוקף ממועד מינויו של מר מנור כדירקטור בבנק על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 ביוני 2014.
3. לעניין התקשרות לרכישת פוליסת ביטוח נושאי משרה (D&O) ראה באור 17.ג.23.
4. לעניין אישור האסיפה הכללית של הבנק לכתב שיפוי לנושאי משרה בבנק ראה באורים 12.ג.23 ו- 14.ג.23.
5. לעניין הסכמי היו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק ראה באור 21.ו.

באור 32 – אירועים בתקופת הדו"ח ולאחר תאריך המאזן

- א. ביום 30 ביולי 2017 התקבל בבנק מכתב מבעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק. ביום 31 ביולי 2017 קיבל הבנק מכתב מאת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק ("בעלי השליטה") שעניינו "הבהרה בהמשך לדיווח בנק מזרחי טפחות בע"מ", לפיו כפי שמסרו בעלי השליטה לבנק במכתבם מיום 30.7.17 "יש התעניינות מצד גורמים שונים לרכישת מניות הבנק. בשלב זה לא הבשילו המגעים הראשוניים לכדי מו"מ מתקדם עם גורם מסויים כלשהו וכל שכן לא נתקבלו הסכמות כלשהן ביחס לעסקה או פרטיה".
- ביום 27 בנובמבר 2017 נמסרה לבנק הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה:
1. נחתם ביום 27.11.2017 הסכם בינם לבין בנק מזרחי (להלן "**ההסכם**"), במסגרתו התחייבו להיענות בחיוב להצעת רכש חליפין מלאה, אשר בכפוף להתקיימותם של תנאים מתלים מסוימים המפורטים בהסכם, יפרסם בנק מזרחי לכלל בעלי המניות בבנק, לרכישת מלוא מניותיהם בבנק כנגד הקצאת מניות של בנק מזרחי ("**הצעת הרכש**"). לפי תנאי ההסכם, בתמורה להצעת הרכש תוקצנה לכל בעלי המניות בבנק מניות בבנק מזרחי בכמות אשר תשקף שווי של 60% מההון של הבנק (בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לתקופה המסתיימת ביום 30 ביוני 2017), אשר יותאם לחלוקת דיבידנד בבנק לפי תנאי ההסכם. כמות המניות אשר תוקצה לבעלי המניות בבנק ("**הניצעים**") תעשה לפי המחיר הממוצע של שערי הנעילה בבורסה של מניית בנק מזרחי בתקופה של 90 ימי מסחר שקדמו ליום 30 ביוני 2017, ובכפוף להתאמות בגין חלוקת דיבידנד מסוימות בבנק המזרחי כמפורט בהסכם.
  2. בהתאם להודעתם, התחייבו בעלי השליטה בבנק כלפי בנק מזרחי להימנע ממכירת המניות בבנק מזרחי שתוקצינה להם במשך תקופה של שישה חודשים, וזאת למעט מכירה מחוץ לבורסה (בתנאים שנקבעו בהסכם) ו/או שעבוד (בתנאים שנקבעו בהסכם).
  3. פרסום הצעת הרכש על ידי בנק מזרחי ייעשה בתוך שישה חודשים מיום החתימה (או שבעה חודשים מיום החתימה אם הוארך המועד בהתאם לקבוע בהסכם), בכפוף, לתנאים הבאים עליהם רשאי בנק מזרחי לוותר: השלמת הליך היועצות והגעה להסכמות על מתווה התייעלות עם נציגויות העובדים בבנק, בכפוף לאישור בנק מזרחי וכן קבלת אישור בנק ישראל ו/או כל רשות מוסמכת אחרת, ככל שנדרש אישור מרשות כאמור על פי דין, לדרך הפעולה בה ינקטו בעלי השליטה בבנק מזרחי להסדרת החזקתם בתאגיד פיננסי משמעותי ותאגידים ריאליים משמעותיים בהתאם להוראות המעבר של חוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013. כן, הותנה פרסום הצעת הרכש בתנאים הבאים: קבלת אינדיקציה חיובית להנפקת אישור מקדמי של רשות המסים כי החלפת המניות תתבצע לפי הוראות סעיף 104ח לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961, למעט ביחס למוכר שיעדכן את בנק מזרחי כי ברצונו להיות מוחרג מהחלת הוראות סעיף 104ח הנ"ל, וכי יחול פטור מניכוי מס במקור בשל החלפת המניות הנ"ל וקבלת אישורי צדדים שלישיים לטובתם נוצרו שעבודים על מניות בעלי השליטה להסרת השעבודים.
  4. לאחר פרסום הצעת הרכש, השלמתה תהיה מותנית, בקבלת אישורים רגולטוריים נדרשים, ובכלל זה: אישור בנק ישראל לביצוע רכישת המניות ואישור הממונה על ההגבלים העסקיים. הצעת הרכש תותנה בהשגת שיעור ההיענות הדרוש לקיבול הצעת רכש מלאה. ככל ולא יתקיים איזה מהתנאים המתלים להשלמה עד למועד האחרון להתקיימותם, כמפורט בסעיף 6 להלן, יחשב ההסכם כבטל מעיקרו.
  5. במועד השלמת הצעת הרכש או העסקה החלופית (כהגדרתה להלן) ירכוש בנק מזרחי את מלוא המניות בהון המונפק והנפרע של הבנק, ובכלל זה את מניות בעלי השליטה בבנק, כפי שהן, as-is, ללא כל זכות לשיפוי כלשהו וללא קבלת מצגים, כשהן נקיות וחופשיות מכל שעבוד, עיקול, עכבון, חוב, תביעה, זכות סירוב ראשונה, זכות אופציה (לרבות אופציית רכש) או כל זכות אחרת של צד שלישי.
  6. ההסכם יפקע בחלוף 6 חודשים ממועד החתימה הנ"ל ("**המועד הקובע**"), בכפוף להארכתו בהתאם לקבוע בהסכם ואם לא פורסמה הצעת הרכש עד לאותו מועד מוארך. ככל ופורסמה הצעת הרכש, המועד האחרון להתקיימות התנאים המתלים להשלמת הצעת הרכש, המפורטים בסעיף 4 לעיל, ו/או השלמת העסקה החלופית, יחול בתום 4 חודשים מהמועד הקובע (הצדדים רשאים להסכים על דחיית איזה מהמועדים האמורים לעיל). כמו כן, בהסכם קיים תנאי, לפיו ככל והערכת שווי שיקבל בנק מזרחי לא תתמוך בתמורה שהוסכמה בין הצדדים, יהיה רשאי בנק מזרחי להודיע על ביטול ההסכם וזאת לא יאוחר מיום 23 בינואר 2018 (כאשר לבקשת בנק מזרחי יוארך מועד זה עד ליום 7.2.2018). לא הודיע בנק מזרחי כאמור, ימשיך הסכם זה לחול.
  7. כן הסכימו בעלי השליטה בהתאם להודעתם, כי בתקופת הביניים שעד להשלמת הצעת הרכש או העסקה החלופית, בין היתר, ימנעו מניהול מו"מ ו/או מהתקשרות בעסקה שעניינה מניותיהם, ימנעו מנקיטת כל פעולה שהיא העלולה לסכל את העסקה נשוא ההסכם ו/או כדאיותה ו/או שוויה וכן יפעילו את אמצעי השליטה שלהם בבנק על מנת שהבנק ימשיך בפעילות רגילה ושוטפת במהלך העסקים הרגיל ולא ינקוט מהלכים חריגים. כן הובהר במסגרת ההודעה, כי הבנק יהיה רשאי בד בבד עם השלמת הצעת הרכש, בכפוף לכל דין ולכל הוראה רגולטורית, ובכלל זה לאישור הפיקוח על הבנקים ובכפוף לעמידת הבנק בהוראות חוק החברות, לקבל החלטות על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק, בדבר חלוקת דיבידנד בסכום של עד 100 מיליון ש"ח.

באור 32 – אירועים בתקופת הדו"ח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

8. עוד הסכימו בעלי השליטה בהתאם להודעתם, כי טרם השלמת הצעת הרכש או העסקה החלופית, לפי העניין, יפעלו לקבלת אישורים האורגנים המוסמכים של הבנק לרכישת פוליסות ביטוח לביטוח אחריות נושאי משרה המכהנים בבנק במועד חתימת ההסכם ואשר כיהנו ככאלה בעבר, לתקופה שלא תפחת מ-7 שנים ממועד השלמת הצעת הרכש או העסקה החלופית, בהיקף ובתנאים כמקובל בבנקים בישראל ובבנק במועד חתימת ההסכם.
  9. לאחר שתושלם הצעת הרכש יחזיק בנק מזרחי במלוא הון המניות המונפק והנפרע של הבנק והוא יהיה רשאי לפעול לעריכת שינויים מבניים על פי שיקול דעתו.
  10. עוד הסכימו בעלי השליטה עם בנק מזרחי, כי במידה שלא ניתן יהיה להשלים את העסקה במתווה של הצעת רכש, בעלי השליטה בבנק ובנק מזרחי ישתפו פעולה בתום לב לצורך ביצועה של העסקה בדרך של מיזוג סטטוטורי, כאשר הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי יהיה "החברה הקולטת", ואשר ביצועו יהיה טעון אישורם של האורגנים המוסמכים בבנק מזרחי ובבנק ("העסקה החלופית").
  11. בעלי השליטה בבנק, הודיעו כי הגיעו להסדרים בינם לבין עצמם וביניהם לבין שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו חברה לבטוח בע"מ (ביחד: "קבוצת אליהו") על פיהם תשלם קבוצת אליהו לבעלי השליטה בבנק סכום של 30 מיליון ש"ח, בחלוקה כפי שהוסכמה ביניהם. סכום זה ישולם עם השלמת הצעת הרכש או העסקה החלופית.
  12. בעלי השליטה בבנק הוסיפו והבהירו בהודעתם, כי יפעלו לחלק לכל בעלי המניות מהציבור (למעט אליהו) חלק מהסכום האמור בהתאם לשיעור ההחזקות של כל בעלי המניות מהציבור (למעט אליהו) בהון המניות המונפק של בנק אגוד (דהיינו, נכון למועד זה, כ-34% מהסכום שישולם על ידי אליהו) ("הסכום שיחולק לציבור"). כל אחד מבעלי המניות מהציבור כאמור יקבל את חלקו בסכום שיחולק לציבור, בהתאם לשיעור החזקתו בבנק אגוד.
- בד בבד עם הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק כמפורט לעיל, נמסר לבנק ביום 27 בנובמבר 2017 מכתב לבנק מזרחי טפחות בע"מ בחתימת קבוצת אליהו כהגדרתה לעיל, שעיקרו הינם כדלקמן:
- בהמשך להודעה שהתקבלה על ידי קבוצת אליהו בדבר ההסכם שנחתם ביום 27.11.2017 בין בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק לבין בנק מזרחי, לפיו יפעל בנק מזרחי לרכישת מלוא הון המניות של הבנק בדרך של הצעת רכש חליפין מלאה כנגד תמורה שתשולם באמצעות מניות בנק מזרחי ("הצעת הרכש"), או ככל שלא ניתן יהיה להשלים את הרכישה במתווה זה, בדרך של עסקת מיזוג חלופית ("הסכם המכר"), הודיעו אליהו לבנק מזרחי טפחות בע"מ כדלקמן:
1. קבוצת אליהו מתחייבים כי אם וככל שבתוך שבעה (7) חודשים מיום 27.11.2017 (או מועד מאוחר יותר כפי שיוסכם בין הצדדים להסכם המכר) תפורסם לבעלי המניות של הבנק הצעת הרכש ו/או ככל שלאחר חלוף התקופה הנ"ל יפורסם מפרט חדש ו/או מתוקן להצעת הרכש, אזי במקרה כזה קבוצת אליהו מורים בזאת לנאמנים המחזיקים במניות קבוצת אליהו בבנק ("מניות קבוצת אליהו בבנק אגוד"), ה"ה בעז אוקון, שופט (בדימוס), ופרופ' אמיר ברנע (יחדיו: "הנאמנים"), להיענות בחיוב להצעת הרכש, למסור הודעת קיבול עד למועד הקיבול האחרון בהתאם לתקנות ניירות ערך (הצעת רכש), התש"ס - 2000 וכפי שייקבע במפרט הצעת הרכש, למסור העתק מההודעה כאמור לבנק מזרחי ולמכור את מניות קבוצת אליהו בבנק לבנק מזרחי במסגרת הצעת הרכש.
  2. ככל שלא ניתן יהיה להשלים את העסקה במתווה של הצעת רכש, והעסקה תתבצע על דרך של מיזוג סטטוטורי, כאשר הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי יהיה "החברה הקולטת", כהגדרת מונחים אלה בחוק החברות, תשנ"ט-1999 ("העסקה החלופית"), וככל שהעסקה החלופית תהא טעונה אישור באסיפה הכללית של הבנק, מתחייבת קבוצת אליהו לתמוך ולהפעיל את כח ההצבעה שלה באסיפה הכללית של הבנק לתמיכה בעסקת המיזוג כאמור, והיא מורה בזאת כך לנאמנים, ככל שנדרש, למעט ככל שהצבעתה כאמור אסורה מכח הוראה של רשות רגולטורית (כאשר הובהר, שכיום קבוצת אליהו אינה רשאית להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק או לעשות שימוש כלשהו בזכויות ההצבעה או בזכויות אחרות המוקנות מכח החזקותיה).
  3. במהלך תקופת ההודעה כהגדרתה להלן, תמנע קבוצת אליהו והורתה לנאמנים להימנע מניהול מו"מ ו/או מהתקשרות בעסקה לגבי העברת, מכירת ו/או הענקת זכות לרכישת מניות קבוצת אליהו בבנק, כולן או חלקן, לצד שלישי.
  4. עד לתום ששה (6) חודשים ממועד הקצאת מניות בנק מזרחי לקבוצת אליהו במסגרת הצעת הרכש, קבוצת אליהו לא תמכור ו/או תעביר את מניות בנק מזרחי שהוקצו לה והורתה לנאמנים להימנע מלמכור ו/או להעביר את מניות בנק מזרחי שהוקצו לה (להלן: "תקופת החסימה").
- האמור לעיל לא יחול על מכירה מחוץ לבורסה (לרבות העברות בין החברות הכלולות בקבוצת אליהו, העברות בין קבוצת אליהו לבין בעלי השליטה, העברות בין קבוצת אליהו לבעלי המניות בקבוצת אליהו או לבעלי המניות בבעלי השליטה) ובלבד שכל נעבר של מניות בנק מזרחי יתחייב מראש כי קבלתן תיעשה בהתאם ובכפוף לאמור בפסקה הראשונה לסעיף 4 זה לעיל ו/או על שעבוד (ובלבד שמוטב השעבוד יתחייב מראש כי מימוש השעבוד ייעשה בהתאם ובכפוף לאמור בפסקה הראשונה לסעיף 4 זה).

באור 32 – אירועים בתקופת הדו"ח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

5. תוקף הודעת קבוצת אליהו הנ"ל יפקע במועד המוקדם מבין ("תקופת ההודעה"): (1) המועד בו יפקע או יבוטל הסכם המכר; (2) המועד בו תימסר הודעה מטעם המפקחת על הבנקים בבנק ישראל במסגרתה תורה לנאמנים להתחיל בביצוע המכירה של מניות קבוצת אליהו בבנק (באופן שלא יאפשר מכירתן בעסקה נשוא הסכם המכר); או (3) יום 28.4.2019.

על רקע הודעות בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה ומידע שפורסם על ידי בנק מזרחי בעניין כוונתו לבצע מיזוג של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי לאחר השלמת העסקה, ונוכח חוסר הודאות בו פועל הבנק בעקבות כך, פחתת רמת הוודאות הנוגעת להתממשות התוכנית האסטרטגית של הבנק, ובהתאמה, עולה הסיכון האסטרטגי. לאור חוסר הוודאות והפגיעה ביכולת התכנון לטווח ארוך, הותאמו יעדי תכנית העבודה לשנת 2018 כך שאינם כוללים בשלב זה ועד להתבררות מצב הדברים, יעדים ופרוייקטים ארוכי טווח הנגזרים מהתכנית האסטרטגית. כמו כן עולה רמת סיכון המוניטין עקב החשיפה התקשורתית. בנוסף, מצב זה של אי ודאות פוגע ביכולתו של הבנק לגייס ולשמר עובדים, משליך על יחסי העבודה בבנק ועלול להביא להחרפה של הצעדים הארגוניים הננקטים על ידי העובדים, תוך עליה בסיכון התפעולי הנובע מכך. התמשכות של תקופת אי הוודאות עלולה לגרום לעלייה נוספת ברמת הסיכון בתחומים המתוארים לעיל כמו גם לפגיעה ביכולת לעמוד בלוח הזמנים המתוכנן שנקבע לפרוייקט הסבת מערכות המחשב ככל שלא תושלם העסקה עם בנק מזרחי.

הבנק מיישם תהליכים שמטרתם התמודדות עם הסיכונים וצמצום במידת האפשר, לרבות שמירה על יחס הלימות הון ויחס נזילות כולל (LCR) גבוהים יותר, צעדים בתחום משאבי האנוש, ומיקוד בהידוק בקורות במוקדי סיכון רלוונטיים לתקופה, תוך דחיית טיפול במשימות (לרבות רגולטוריות) ארוכות טווח ועתירות משאבים, וזאת עד להתבררות מצב הדברים. הנהלת הבנק והדירקטוריון (לרבות באמצעות הועדה הדירקטוריונית היעודית שהוקמה למעקב אחר השלכות המצב בו נמצא הבנק) מקיימים מעקב ופיקוח הדוקים על התפתחות הסיכונים ויישום צעדי ההפחתה שנקבעו. הבנק ימשיך לעקוב ולבחון את הצעדים הנדרשים נוכח אי הוודאות הנובעת מהודעת בעלי השליטה בדבר התקשרותם עם בנק מזרחי, כאמור לעיל.

ב. ביום 3 באוגוסט 2017 מסרה הסתדרות העובדים הכללית החדשה לבנק הודעה על הכרזת סכסוך העבודה ביחס לסקטור הפקידים בבנק וביחס לסקטור המנהלים ומורשי החתימה בבנק והודעה על הכרזת שביתה בהתאם לחוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957, שמועדה הנקוב בהודעה הינו 20 באוגוסט 2017 ואילך, ההודעות נוגעות ל-800 פקידים ול-250 מנהלים ומורשי חתימה בבנק המועסקים בהסכם קיבוצי מיוחד. עילות הסכסוך בהתאם להודעת ההסתדרות הינן הימנעות מקיום מו"מ על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר את זכויות העובדים עקב השינוי הארגוני הצפוי בבנק, דרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים, כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק לרבות תנאי וסדרי העסקתם, שכרם, ביטחונם התעסוקתי ותגמולם לאור השלכות המהלך הצפוי, והתנהגות בחוסר תום לב ביחסי עבודה. בהמשך להודעה זו, מסרה ההסתדרות העובדים הכללית החדשה ביום 12 בנובמבר 2017 הודעה על הכרזת סכסוך עבודה ושביתה בחברת אגוד מערכות בע"מ. עילות הסכסוך כוללות בין היתר, הימנעות מקיום מו"מ על חתימת הסכם קיבוצי שיסדיר ויבטיח את זכויות העובדים עקב השינוי הארגוני הצפוי ודרישת נציגות העובדים להבטחת המשך עבודתם ושמירת זכויותיהם של העובדים, כמקובל במערכת הבנקאית במקרים של העברת בעלות בבנק. יציין, כי בד בבד עם ההודעה הנ"ל התקבלה בבנק גם הכרזה על סכסוך עבודה ושביתה הנוגעת לכלל העובדים במשך ולכלל המעסיקים במשך, כמפורט בהודעה (ובכללם הבנק ואגוד מערכות בע"מ), שעניינה ביטול ביטוחים סיעודיים קולקטיביים. אגוד מערכות בע"מ הינה חברת בת בשליטה מלאה של הבנק העוסקת במתן שירות מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו ומונה 55 עובדים שהסכסוך נוגע להם.

ביום 30 באוקטובר 2017 הודיעו ועדי העובדים בבנק (ועד הפקידים וועד מורשי החתימה והמנהלים בבנק) וועד אגוד מערכות בע"מ, על השבתת הבנק ביום 31 באוקטובר 2017 וזאת כחלק מהחלטה על החרפת מאבק העובדים במטרה למנוע מיזוג של הבנק. כן נוקטים העובדים צעדים נקודתיים נוספים העלולים להגביר את סיכון הבנק לעיצומים כספיים וכן עלולים להחריף לכדי שביתה נוספת וממושכת. בהמשך להודעת בעלי השליטה בבנק מיום 27 בנובמבר 2017 בעניין התקשרות בהסכם עם בנק מזרחי כפי שתוארה לעיל, השביתו ועדי העובדים בבנק וועד אגוד מערכות את הבנק החל מיום 28 בנובמבר 2017 ועד ליום 30 בנובמבר 2017 וחזרו לעבודה מלאה ביום 3 בדצמבר 2017. כמו כן, ביום 7 בדצמבר 2017 הודיעו ועדי העובדים בבנק (ועד הפקידים ועד מורשי החתימה והמנהלים בבנק) וועד אגוד מערכות בע"מ, על השבתת הבנק החל מיום 7 בדצמבר 2017 עד לסוף יום העסקים.

ג. ביום 4 בדצמבר 2017, נמסרה לבנק על ידי ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, הודעה לפיה במענה להודעת מר בועז אוקון (שופט בדימוס) – שהחזיק בנאמנות את אמצעי השליטה בבנק עבור קבוצת אליהו – על סיום תפקידו כנאמן מכוח כתב הנאמנות, התקבל אישור מהמפקחת על הבנקים להותרת פרופ' אמיר ברנע, (ששימש כנאמן משותף לצד מר בועז אוקון), כנאמן יחיד מכוח כתב הנאמנות, ובהתאם לכך תוקן כתב הנאמנות עליו חתמו קבוצת אליהו.

באור 32 – אירועים בתקופת הדו"ח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

- ד. בהתאם להודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי כאמור לעיל, במסגרת ההתקשרות עם בנק מזרחי, נקבע כי בנק מזרחי טפחות רשאי היה להודיע על ביטול ההסכם עד ליום 7 בפברואר 2018 (לאחר הארכה בהתאם לתנאי ההסכם), וזאת במקרה בו הערכת שווי, שיקבל בנק מזרחי טפחות לאחר חתימת ההסכם, לא תתמוך בתמורה שהוסכמה בין הצדדים להסכם (להלן: "התנאי המפסיק"). ביום 7 בפברואר 2018, מסר בנק מזרחי טפחות דיווח מיידי על פיו באותו יום התקבלה החלטת דירקטוריון בנק מזרחי טפחות שלא למסור לבעלי השליטה הודעה בדבר התקיימות התנאי המפסיק. זאת, בהסתמך על הערכות שווי שהתקבלו בידי דירקטוריון בנק מזרחי טפחות, אשר מסקנותיהן תמכו בתמורה המפורטת בהסכם.
- ה. במהלך חודש אוגוסט 2017 נחתם הסכם שכר לשנים 2015-2018 מול ועד הפקידים. כתוצאה מחתימת ההסכם נרשמה הפרשה חד פעמית בהוצאות השכר ברבעון השני של שנת 2017 בסך 8 מיליון ש"ח.
- ו. ביום 1 באוקטובר 2017 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין ועד עובדי אגוד מערכות בע"מ לבין חברת אגוד מערכות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק העוסקת במתן שירותי מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו. לחתימת ההסכם אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.
- ז. ביום 21 בינואר 2018 נענה הבנק להצעת הבורסה לניירות הערך בתל אביב (להלן "חברת הבורסה") למכור את כל מניות הבנק בחברת הבורסה (המהווה 5.12% מהון המניות של חברת הבורסה), וזאת בהתאם לתנאים שפורטו בהצעת הבורסה מיום 28 בדצמבר 2017 שהופנתה לכלל בעלי המניות בבורסה למכירת מניותיהם בחברת הבורסה (להלן: "הצעת הבורסה"). ככל שתתקבל ההצעה הבנק למכירת כל מניותיו בחברת הבורסה, תמורת המניות שתשולם לבנק, לפני מס, הינה בסך של כ- 25.6 מיליון ש"ח. יצוין כי שווי החזקות הבנק בבורסה, הרשום בספרי הבנק, הינו זניח.
- הענות הבנק בלתי חוזרת ובלתי ניתנת לביטול, תקפה עד ליום 18 באפריל 2018 ותוקפה יפוג אם הבורסה לא תמסור לבנק הודעה קיבול מלאה או חלקית עד למועד זה.
- חברת הבורסה תהיה רשאית ליתן לבעל המניות המציע הודעה בכתב כי היא מקבלת את ההצעה לגבי כל המניות המוצעות למכירה או לגבי כל חלק מהן, הכל לפי שיקול דעתה הבלעדי של חברת הבורסה והיא אינה חייבת לקבל את הצעת הבנק או כל חלק ממנה או בכלל לרכוש את המניות המוצעות למכירה או כל חלק מהן. ככל שיוגשו הצעות לחברת הבורסה של כמה בעלי מניות וככל שהיצע המניות יעלה על כמות המניות הכוללת שחברת הבורסה תרצה שיירכשו, תרכש מכל בעל מניות שהציע כמות מניות על בסיס פרו-ראטה (לפי מספר המניות שהציע לעומת סך של כל המניות שיוצעו למכירה על ידי כל בעלי המניות). חברת הבורסה רשאית בכל עת, במהלך תקופה של ההצעה להמחות את זכויותיה והתחייבויותיה על פי ההצעה לכל צד ג' שתמצא לנכון, לפי שיקול דעתה. במועד זה אין כל ודאות כי מכירת מניות הבנק בחברת הבורסה, כולן או חלקן, תושלם לנוכח התנאים בהצעת הבורסה.

ממשל תאגידי,
ביקורת ופרטים נוספים
על עסקי התאגיד הבנקאי
ואופן ניהולם

תוכן עניינים ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

224.....	ממשל תאגידי וביקורת.....
224.....	הדירקטוריון.....
237.....	חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה.....
243.....	גילוי בדבר המבקר הפנימי.....
246.....	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים.....
247.....	שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין.....
253.....	עסקאות עם בעלי שליטה.....
257.....	פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם.....
257.....	תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק.....
258.....	השליטה בבנק.....
258.....	השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו.....
263.....	רכוש קבוע ומתקנים.....
264.....	פעילות מול גורמים בחו"ל.....
265.....	הון אנושי.....
267.....	הסכמים מהותיים.....
268.....	רישיונות, היתרים ואישורים.....
270.....	עדכוני חקיקה.....
280.....	דירוג הבנק.....
282.....	מגזרי פעילות פיקוחיים.....

ממשל תאגידי ובקורת

הדירקטוריון

1.	שם הדירקטור:	מר זאב אבולס, יו"ר דירקטוריון הבנק
	מספר זיהוי:	4333126
	תאריך לידה:	8.3.1947
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	סוקולוב 15 רעננה
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	יו"ר דירקטוריון
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדות הדירקטוריון כדלקמן: ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת אשראים ליהלומנים, הוועדה לניהול סיכונים, הוועדה למעקב תקציבי, ועדת מחשוב, הוועדה להשקעות ריאליות והוועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	מועסק בתאגיד כיו"ר הדירקטוריון.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	1.11.1999
	השכלה:	רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית ב-ים ותואר B.A בחשבונאות מאוניברסיטת ת"א.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור בחברות להלן: צפנת ייעוץ נכסים וניהול (2002) בע"מ, חברה לפיתוח חוף התכלת (ת"א- הרצליה) בע"מ, פיתוח משותף (חוף התכלת-ווילף) בע"מ, אדגר השקעות ופיתוח בע"מ. יו"ר הוועד המנהל של האוניברסיטה הפתוחה (בהתנדבות), יו"ר חבר הנאמנים של קרן וולף (בהתנדבות). לשעבר דירקטור במליסרון בע"מ והרשות לפיתוח כלכלי תל - אביב יפו בע"מ
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

2.	שם הדירקטור:	מר יצחק מנור
	מספר זיהוי:	049474356
	תאריך לידה:	17.3.1941
	מען להמצאת כתיב בית-דין:	הגדרות 26, סביון
	נתינות:	ישראלית וצרפתית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה לניהול סיכונים, הוועדה למעקב תקציבי.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	30.06.14
	השכלה:	EXCUTIVE M.B.A - מנהל עסקים בהתמחות ניהול אסטרטגי מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	<p>יו"ר הדירקטוריון של החברות להלן: דוד לובינסקי בע"מ, עודית השקעות בע"מ, עדמית תעשיות ושרותי רכב בירושלים בע"מ, פרייס ליס ניהול ציי רכב בע"מ, לובקס טריידינג בע"מ, אי. אמ. סי (יציקות) בע"מ, לוביט סוכנות לביטוח (1997) בע"מ, די.טי.אמ.אס השקעות בע"מ, מנור אחזקות בי.איי בע"מ, קאר איסט יבוא רכב בע"מ, יורמן השקעות בע"מ, מנור השקעות – אי די בי בע"מ, יורו מן אוטו מוטיב בע"מ, ד.ל.ב. מוטו ספורט בע"מ, פרייס רנט השכרת רכב בע"מ, מורגן רימון בינוי בע"מ, אוטו דינמיק ישראל בע"מ (לא פעילה), אפולון ונצ'רס בע"מ.</p> <p>דירקטור בחברות להלן: נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ, אולימפיה מורגן פרויקטים בע"מ. חבר הועד המנהל, חבר הנאמנים והועד הפועל של האוניברסיטה העברית בירושלים, נשיא כבוד של לשכת המסחר ישראל צרפת.</p> <p>לשעבר דירקטור בחברות להלן: משנה ליו"ר הדירקטוריון של אי.די.בי אחזקות בע"מ, לינקס קפיטל בע"מ, מוסך לובינסקי בע"מ, נשר מפעלי מלט ישראלים בע"מ, כור תעשיות בע"מ, מפעלי נייר אמריקאים ישראלים בע"מ, כלל תעשיות והשקעות בע"מ, שופרסל בע"מ, חברת השקעות דיסקונט בע"מ, חברה לנכסים ולבניין בע"מ, משאב ייזום ופיתוח בע"מ, אי.די.בי חברה לפיתוח בע"מ, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ.</p>
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן. בעלה של גב' רות מנור, בעלת שליטה בבנק באמצעות נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ ונכסי שרודר בע"מ.
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

3.	שם הדירקטור:	עו"ד חיים אלמוג
	מספר זיהוי:	50708684
	תאריך לידה:	19.7.1951
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	בית צרפת דלדר, תובל 5, תל-אביב
	נתיבות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדת אשראי ליהלומנים, הוועדה למעקב תקציבי, הוועדה לאשור אשראים דחופים וועדת השקעות ראליות.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	25.9.2001
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה מאוניברסיטת ת"א, בעל תואר LL.B במשפטים מהקריה האקדמית אונו, ותואר שני LL.M במשפטים מהקריה האקדמית אונו.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	שותף במשרד חמי אלמוג, שפירא ושות', עורכי דין. מנכ"ל ודירקטור בחברת ק.ו.ר.ל. החזקות (ח.א.) 2007 בע"מ. דירקטור בחברות: נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ ואימפליה אחזקות בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

4.	שם הדירקטור:	מר יגאל לנדאו
	מספר זיהוי:	56467665
	תאריך לידה:	13.5.1960
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	דניאל פריש 4 תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת השקעות ריאליות, הוועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה למעקב תקציבי.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	מנכ"ל בחברות חירם לנדאו בע"מ ורציו חיפושי נפט בע"מ, חברות שמר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק הינו בעל עניין בהן.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	15.06.1993
	השכלה:	בעל תואר M.B.A. במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב ותואר B.Sc בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	מהנדס מנכ"ל ודירקטור ברציו חיפושי נפט בע"מ. מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ. דירקטור בחברות: רציו פטרולים בע"מ, פרוסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ, פרוסיד ניהול הון סיכון (1999) בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת פיתוח בע"מ ולאנדלן השקעות בע"מ. חבר בחבר הנאמנים של אוניברסיטת אריאל. חבר בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל אביב.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן – בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק (ואח של הדירקטור מר יובל לנדאו).
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

5.	שם הדירקטור:	מר יובל לנדאו
	מספר זיהוי:	027931427
	תאריך לידה:	31.12.1970
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	דניאל פריש 4 תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת אשראים ליהלומנים, הוועדה לניהול סיכונים וועדת ביטוח.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	לא
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	דירקטור בחברות המפורטות מטה, שמר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק הינו בעל עניין בהן.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	30.4.2017
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה וניהול מהטכניון בחיפה, בעל תואר M.A במנהל עסקים מהקריה האקדמית אונו, שלוחת אוניברסיטת מנצ'סטר בישראל.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור בחברות רציו חיפוש נפט (1992) שותפות מוגבלת, רציו חיפוש נפט (מימון) בע"מ, פרוסיד קרן הון סיכון בע"מ ורציו פטרוליום בע"מ, חברות שמר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק הינו בעל עניין בהן. לשעבר דירקטור בחברת דליה אנרגיות כוח בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן – בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק (ואח של הדירקטור מר יגאל לנדאו).
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

6.	שם הדירקטור:	ד"ר זלמן סגל
	מספר זיהוי:	01387596
	תאריך לידה:	23.2.1937
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	אדם הכהן 3, תל אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת תגמול וחבר בוועדות: ועדת ביקורת, ועדת אשראים ליהלומנים, ועדת מחשוב, ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה לאישור אשראים דחופים, הוועדה למעקב תקציבי והוועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	8.2.2010
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה ומדעי המדינה ודיפלומה במנהל עסקים באוניברסיטה העברית שלוחת ת"א, M.B.A במימון ו-Ph.D בבנקאות ושיווק באוניברסיטת ניו יורק.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור ויו"ר ועדת ביקורת ב- ALON USA. חבר בחבר הנאמנים של מכללת תל חי.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

7.	שם הדירקטור:	מר אלברטו גרפונקל
	מספר זיהוי:	012592424
	תאריך לידה:	7.9.1955
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	שפירא 11/69 רמת גן
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת ביטוח וחבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הוועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת ביקורת, ועדת תגמול, הוועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק, הוועדה לניהול סיכונים, ועדת השקעות ריאליות וועדת מחשוב.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין /או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	7.12.2010
	השכלה:	בעל תואר BA בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון בנגב.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	יועץ פיננסי. יו"ר בסיגמא בית השקעות בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

8.	שם הדירקטור:	גב' מיכל מרום בריקמן
	מספר זיהוי:	024675746
	תאריך לידה:	1.11.1969
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	אושה 9, תל אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטורית
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חברה בוועדות: ועדת מחשוב, ועדת תגמול, ועדת ביטוח, ועדת ביקורת, ועדת השקעות ריאליות והועדה למעקב תקציבי.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	1.1.2015
	השכלה:	ח"ח, בעלת תואר ראשון BA במנהל עסקים, התמחות בחשבונאות מהמכללה למנהל תואר שני ב - MASTER OF SCIENCE, FINANCE מ - BARUCH COLLEGE.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	ארקו החזקות בע"מ, אלגומייזר בע"מ, דן חברה לתחבורה ציבורית בע"מ, ביונדווקס פרמצבטיקה בע"מ, אורן השקעות (א.א.א.) בע"מ, או.פי.סי רותם בע"מ, דח"צית בביומדיקס אינקובטור בע"מ. לשעבר סמנכ"ל כספים של לינקיורי בע"מ וסמנכ"ל רכש וטכנולוגיות במלונות דן בע"מ. לשעבר דח"צית בנעמן ורדינון בע"מ, באיי.די.או. גרופ בע"מ ובביומדיקס אינקובטור בע"מ ודירקטורית בספקטרוניקס בע"מ ובלוינסקי עופר בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

9.	שם הדירקטור:	מר מאיר דיין
	מספר זיהוי:	007628308
	תאריך לידה:	5.8.1943
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	אברבנאל 29א, רעננה
	נתיבות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדות: ועדת ביקורת, ועדת תגמול, הוועדה לניהול סיכונים, ועדת אשראים ליהלומנים, הועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק וועדת מחשוב.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	1.6.2015
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים ובעל תואר M.A במנהל עסקים עם התמחות במימון מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	בעלים ומנהל במ.ד. טאנר אחזקות בע"מ, דירקטור במגדל שלום בע"מ, נכסי האוניברסיטה העברית בע"מ, לשעבר דירקטור בהשתתפויות בנכסים בע"מ ודירקטור חיצוני (לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין) בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

10.	שם הדיקטור:	גב' נירה דרור
	מספר זיהוי:	052726551
	תאריך לידה:	25.11.1954
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	דבורה הנביאה 7, רמת השרון
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטורית
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חברה בוועדות: ועדת ביקורת, ועדת תגמול, ועדת מחשוב, הוועדה לניהול סיכונים, הוועדה למעקב תקציבי, ועדת השקעות ריאליות, ועדת ביטוח.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	3.2.2016
	השכלה:	תואר ראשון בכלכלה (B.A) מאוניברסיטת תל אביב. תואר שני במנהל עסקים (M.B.A), מאוניברסיטת תל אביב.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטורית בחברות: ישרוטל בע"מ, ש. שלמה חברה לביטוח בע"מ, ש. שלמה החזקות בע"מ, שרונים תשתית מים וביוב בע"מ, אמות השקעות בע"מ, נירה דרור בע"מ. חברה בועד המנהל של כפר נהר הירדן. חברה בועדת הביקורת באגודה למלחמה בסרטן וחברת הנהלה בעמותת תל-חי. לשעבר: יו"ר דירקטוריון בחברת בי.איי. אי ייעוץ השקעות גלובליות (ישראל) בע"מ, דירקטורית בקולפנט אחזקות בע"מ, דירקטורית בקליקסופטוור טכנולוגיות בע"מ ובדקלה חברה לביטוח בע"מ (עד 2015); דירקטורית ויו"ר ועדת ביקורת ומאז בשמן חיפוי נפט וגז בע"מ, דירקטורית בצור שמיר אחזקות בע"מ, אחראית על פיתוח השוק הישראלי, מכירות ושיווק בהוטלבדס (עד 2014).
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

11.	שם הדירקטור:	מר עוזי ורדי זר
	מספר זיהוי:	010019156
	תאריך לידה:	11.11.1938
	מען להמצאת כתבי בית-דין:	אדם הכהן 3, תל אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת ביקורת וחבר בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדת תגמול, הוועדה לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק וועדת אשראים ליהלומנים.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	9.1.2018
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה ויחסים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית בירושלים ודיפלומה במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות ותאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	יו"ר דירקטוריון בחברות: אחזקות ליגת בע"מ וליגת תעשיות בע"מ ודירקטור בחברות: ישרס חברה להשקעות בע"מ, חירון מסחר והשקעות מבני תעשייה בע"מ, בנק אגוד לישראל בע"מ (בין השנים 2005 עד 2014) וא. דורי בניה ובע"מ חבר בחבר הנאמנים, חברה לנכסים וועדת פטור של האוניברסיטה העברית בירושלים. חבר בחבר הנאמנים, הוועד המנהל, ועדת כספים וועדת השקעות של האוניברסיטה הפתוחה ברעננה. חבר בוועדת השקעות של קרן ריאליטי מאגד השקעות, חבר בחבר הנאמנים וועדת ביקורת של מכון מופת.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

• במהלך שנת 2017 קיים הדירקטוריון 23 ישיבות במליאתו, וכן 89 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות.

• הדירקטוריון מינה ועדות בהתאם לנוהל עבודת הדירקטוריון לנושאים הבאים:

א. ועדת אשראי דירקטוריונית - הוועדה עוסקת בפקוח על יישום מדיניות האשראי שנקבעה על ידי הדירקטוריון, בפקוח על עמידה במגבלות תאבון וסיבולת הסיכון בתחום החשיפות לסיכונים אשראי, וכן דנה בבקשות אשראי החורגות ממדיניות האשראי של בנק הבנק או שנמצאות בסמכותה בהתאם למדיניות האשראי של הבנק.

ב. ועדת אשראים ליהלומנים - עוסקת באישור אשראים ליהלומנים על פי סמכויות שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק ומפקחת על יישום מדיניות האשראי ליהלומנים בבנק.

ג. ועדת ביקורת - דנה, בין היתר, בתכנית העבודה של המבקר הפנימי של הבנק וממליצה לדירקטוריון על אישורה ומקיימת מעקב אחר ביצועה. כמו כן, דנה הוועדה בדוחות הביקורת של רשויות מוסמכות שונות, של רואה החשבון המבקר ושל המבקר הפנימי ומנהלת מעקב אחר הטיפול בדוחות אלה וכן אחראית לפיקוח על עבודת המבקר הפנימי. בנוסף, דנה הוועדה בעסקאות עם "בעלי עניין" בהתאם לפרק החמישי לחוק החברות, תשנ"ט - 1999 (להלן: "חוק החברות"), ובעסקאות עם "אנשים קשורים", בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ועוסקת בנושאים נוספים כמתחייב מהדין ומהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין. כמו כן, החל משנת 2013 ובהתאם למתחייב מהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין, כוללים תפקידי ועדת הביקורת בחינה של הדוחות השנתיים והרבעוניים לציבור של הבנק והעברת המלצותיה בנוגע לאישורם לדירקטוריון הבנק.

ד. ועדת תגמול - סמכויותיה ותפקידיה של ועדת התגמול, הינם התפקידים המוגדרים בסעיף 118ב' לחוק החברות ובהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, ובכלל זה להמליץ לדירקטוריון על מדיניות התגמול לעובדי הבנק ולנושאי משרה בבנק ועל עדכון המדיניות כמתחייב מחוק החברות ומהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, ולהחליט על אישור עסקאות באשר לתנאי כהונה והעסקה לנושאי משרה אשר טענות אישור ועדת תגמול, הכל בהתאם לכללים הקבועים בחוק החברות. כן דנה הוועדה וממליצה לדירקטוריון על עקרונות הסכמי התגמול של עובדי הבנק (שאינם נושאי משרה) ועל תנאי השכר של עובדי הבנק.

ה. ועדת ביטוח - דנה בהצעות לביטוחי הבנק ולביטוח נושאי משרה.

ו. ועדה לאישור אשראים דחופים - עוסקת באישור אשראים שנקבע לגביהם שהם עניין דחוף, לפי סמכויות שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק.

ז. ועדה לניהול סיכונים - דנה בנושאים השונים בתחום ניהול הסיכונים, ובין היתר במסמך הסיכונים, אישור מודלים, דיון בתוצאות מבחני BACK TEST, דיון במגבלות על תרחישי קיצון ומעקב אחר העמידה במגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, וכן בניהול הסיכונים המשפטיים וסיכוני הציות של הבנק (לרבות הלבנת הון וסיכונים חוצי גבולות, הטמעה ויישום של תכניות אכיפה פנימיות על ידי הבנק ומעקב שוטף אחר אלו), וזאת בכפוף לאמור להלן. למרות האמור לעיל, בנושאים לגביהם מחויב הדירקטוריון לדון ו/או להחליט בהתאם לנוהל עבודת דירקטוריון הבנק, הוראות המפקח על הבנקים או כל דין, יתקיים דיון ו/או התקבל החלטה בהתאם במליאת הדירקטוריון לאחר שהועדה תדון באותו נושא ותעביר המלצתה לגבי החלטה לדירקטוריון.

ח. ועדה למעקב תקציבי - דנה בנושאים הקשורים למעקב אחר עמידה בתקציב וביעדי הבנק ובנושאים הנגזרים או הקשורים לכך.

ט. ועדה להשקעות ריאליות - מאשרת עסקאות השקעה ריאליות של הבנק ו/או חברות בשליטתו או מימוש עסקאות כאמור בסך העולה על סכום שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת בכפוף להוראות ניהול בנקאי תקין.

י. ועדת מחשוב - ועדת אד הוק של הדירקטוריון שהוקמה לצורך פיקוח אחר תהליך ההערכות לסיום ההתקשרות בהסכם המחשוב הקיים עם בנק לאומי לישראל בע"מ ובחינת אלטרנטיבות לקבלת שירותי מחשוב בעתיד, בין מבנק לאומי ובין מצדדים שלישיים, תוך פיקוח וליווי שוטפים של התהליך.

יא. ועדה אד הוק לבחינת השלכות למכירה אפשרית של הבנק - הועדה הוקמה ביום 30 ביולי 2017 בעקבות קבלת מכתב בעלי השליטה בבנק בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק. בוועדה חברים יו"ר הדירקטוריון ודירקטורים חיצוניים והיא עוסקת בבחינת ההיבטים הנובעים מהודעת בעלי השליטה בבנק על כוונתם למכור החזקותיהם בבנק, וזאת לצורך הערכות נאותה של הבנק לאפשרות התממשותה של עסקה למכירת השליטה בבנק ככל שעסקה כזו אכן תצא אל הפועל.

יב. ועדות אד-הוק - מוקמות מפעם לפעם בהתאם לצורך.

יג. ב-14 לנובמבר, 2017 בוטלה הועדה לעסקאות בנכסים קבועים.

• דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בהתאם להוראות חוק החברות ועל פי הקריטריונים הקבועים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו - 2005 יעמוד על 25% ממספרם הכולל של הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון (להלן: "השיעור המזערי"). מספרם הנוכחי הכולל של חברי דירקטוריון הבנק, הינו אחד עשר ולכן בהתייחס לנתון זה, מסתכם מספר הדירקטורים המינימאלי הנדרש שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בשלושה. עוד קבע הדירקטוריון בין היתר, כי לכל חברי ועדת הביקורת תהיה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות שניים מחבריה יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

נכון למועד דוח זה, מכהנים בדירקטוריון עשרה דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ה"ה זאב אבלס, יצחק מנור, עו"ד חיים אלמוג, יגאל לנדאו, מיכל מרום בריקמן, מאיר דיין, ד"ר זלמן סגל, אלברטו גרפונקל, נירה דרור ועוזי ורדי זר.

העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק ששמותיהם צוינו לעיל, ואשר מכוחן יש לראותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם כדלהלן:

- א. מר זאב אבס - ניסיונו המקצועי של מר אבס בתפקידיו לשעבר כמפקח על הבנקים, חבר ההנהלה הבכירה בבנק ישראל, חבר הרשות ניירות ערך, חבר המוסד לתקינה חשבונאית, יו"ר החברה המרכזית לניירות ערך וכן תפקידו כיו"ר דירקטוריון הבנק מאז חודש נובמבר 1999. חברותו בדירקטוריונים של חברות שונות וכן השכלתו בכלכלה וחשבונאות והיותו רואה חשבון, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ב. עו"ד חיים אלמוג - ניסיונו המקצועי של מר אלמוג כמנהל בחברות שונות, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה ומשפטים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ג. מר אלברטו גרפונקל - ניסיונו המקצועי של מר אלברטו גרפונקל בתפקידיו לשעבר כמנכ"ל בנק הפועלים שוויץ וכיו"ר דירקטוריון ודירקטור של בנקים וחברות בקבוצת בנק הפועלים, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ד. מר יגאל לנדאו - ניסיונו המקצועי של מר לנדאו כמנהל חברות שונות, כגון היותו מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ, רציו חיפושני נפט בע"מ, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ה. מר מאיר דיון - ניסיונו המקצועי של מר דיון כדירקטור חיצוני לשעבר בבנק לאומי לישראל בע"מ ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה ומנהל העסקים מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ו. מר יצחק מנור - ניסיונו המקצועי של מר מנור במסגרת כהונתו כדירקטור בחברות שונות מקבוצת אי.די.בי, בין השנים 2003 – 2013, לרבות כמשנה ליו"ר דירקטוריון אי.די.בי אחזקות בע"מ וכן כהונתו כדירקטור בבנק אגוד לישראל בע"מ בין השנים 1993 - 2011, כמו גם השכלתו במנהל עסקים, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ז. גב' מיכל מרום בריקמן - ניסיונה המקצועי של הגב' מרום בריקמן בתפקידה לשעבר כמנכ"ל כספים בקבוצת חברות הי טק, בארץ ובחול, תפקידה כאנליסטית בכירה בחברת גיזה יעוץ כלכלי וכמו כן השכלתה בתחומי מנהל עסקים, חשבונאות ומימון, וכן היותה רואת חשבון מוסמכת, מקנים לה את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ח. ד"ר זלמן סגל - ניסיונו המקצועי של ד"ר זלמן סגל בתפקידיו לשעבר כסגן יו"ר ומנכ"ל בנק לאומי USA, כיו"ר בנק לאומי רומניה ובתפקידיו ניהול בכירים בקבוצת בנק לאומי וכן כחבר דירקטוריון בחברות שונות, כמו גם השכלתו בתחומי כלכלה ומנהל עסקים מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- ט. גב' נירה דרור - ניסיונה המקצועי של הגב' נירה דרור ככהונתה לשעבר כדירקטורית וכיו"ר ועדת הביקורת בבנק הפועלים וכן כחברת דירקטוריון בחברות שונות, כמו גם השכלתה בתחומי כלכלה ומנהל עסקים מקנים לה את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.
- י. מר עוזי ורדי זר - ניסיונו המקצועי של מר עוזי ורדי זר בתפקידיו לשעבר כמשנה למנכ"ל בנק הפועלים בע"מ וכמנכ"ל שיכון ובינוי אחזקות בע"מ ויו"ר הדירקטוריון שלה ושל חברות נוספות, כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה ומנהל עסקים, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

השיעור המזערי שנקבע על ידי הדירקטוריון, בשים לב לגודלו של הבנק, מורכבות פעילותו וסיכוינו, מאפשר לבנק לעמוד בחובות המוטלות עליו בכלל ובחובות לעניין בדיקת מצבו הכספי של הבנק, לבדיקת הדוחות הכספיים ואישורם.

יתר חברי דירקטוריון הבנק, אשר לא נכללו במניין הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם בעלי כשירות מקצועית - כהגדרת המונח בתקנות החברות (תנאים ומבחינים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו - 2005.

הואיל וכל חברי ועדת ביקורת בתפקידה כוועדה לבחינת דוחות כספיים הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ו-10 מתוך חברי הדירקטוריון הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, בדירקטוריון מספר דירקטורים מספק לצורך בחינה עניינית ומקצועית של הדוחות הכספיים.

ביום 6 באפריל 2017 הודיע מר ישעיהו לנדאו על סיום כהונתו כדירקטור בבנק וחדל לכהן כדירקטור.

ביום 30 באפריל 2017 מונה מר יובל לנדאו כדירקטור בבנק, עד לאסיפה הכללית השנתית של הבנק, שהתקיימה ביום 25 באוקטובר 2017 ובמסגרתה אושר מינויו מחדש של מר יובל לנדאו כדירקטור בבנק.

ביום 25 באוקטובר 2017 אושר מינויה של הגב' מיכל מרום בריקמן כדירקטורית חיצונית בבנק, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301, לתקופת כהונה נוספת בת 3 שנים, החל מיום 1 בינואר 2018.

ביום 2 בנובמבר סיים ד"ר יעקב ליפשיץ את כהונתו כדירקטור חיצוני בבנק לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.

ביום 9 בינואר 2018 מונה מר עוזי ורדי זר כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראות חוק החברות.

חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה

חברי הנהלה:

מר ישראל טראו	-	מנהל כללי ראשי
גב' נטע אברהמוב ביטן	-	סמנכ"ל, ראש אגף בקורות וניהול סיכונים
מר טל בן ארי	-	סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי
מר ארנון זית	-	סמנכ"ל, ראש אגף חשבונאי ראשי
גב' אילה חפץ	-	סמנכ"ל, ראש אגף עסקים
מר חמי מורג	-	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים
גב' שבי שמר	-	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ

- ביום 31 במרס 2017 סיים מר אפרים אברהם כהונתו כראש אגף ניהול פיננסי ופרש מהבנק. החל מיום 1 באפריל 2017 החל לכהן מר טל בן ארי כראש האגף ניהול פיננסי בדרגת סמנכ"ל.
- ביום 15 במרס, 2018 מסיימת הגב' מוריה הופטמן דורון תפקידה כיועצת המשפטית של הבנק ופורשת מהבנק.
- החל מיום 16 במרס, 2018 תשמש עו"ד עירית מקוב ירושלמי כיועצת משפטית ראשית של הבנק, בנוסף לתפקידה כמזכירת הבנק.
- ביום 20 באפריל, 2018 תסיים גב' אילה חפץ את תפקידה כראש אגף עסקים בבנק ותפרוש מהבנק.

נושאי משרה בכירה אחרים:

ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד	-	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית
ד"ר עקיבא שטרנברג	-	סמנכ"ל בכיר, מבקר פנימי ראשי
גב' עירית מקוב ירושלמי, עו"ד	-	סגנית היועצת המשפטית ומזכירת הבנק

להלן פרטים בדבר חברי ההנהלה:

1	שם נושא המשרה:	מר ישראל טראו
	מספר זיהוי:	53641775
	תאריך לידה:	16.12.1955
	תאריך תחילת כהונה:	1.3.2014
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מנכ"ל התאגיד. יו"ר אגוד מערכות בע"מ ויו"ר אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגר (B.A) במדעי הרוח מאוניברסיטת תל אביב. לימודים מתקדמים למנהלים במימון, שוק ההון וניהול במסגרת ל.ה.ב. בפקולטה למנהל עסקים ע"ש רקנאטי, אוניברסיטת ת"א. מנכ"ל בנק אוצר החייל.

2	שם נושא המשרה:	מר טל בן ארי
	מספר זיהוי:	028789915
	תאריך לידה:	24.11.1971
	תאריך תחילת כהונה:	1.4.2017
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי. דירקטור באגוד הנפקות בע"מ, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, אגוד ליסינג בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ, ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ, ובאגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגר (B.A) בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. ראש מערך הסניפים בבנק אגוד לישראל בע"מ, סגן ראש אגף ניהול פיננסי בבנק אגוד לישראל בע"מ; דירקטור בדירקטוריון הבורסה; ראש אגף ניהול פיננסי בבנק אגוד לישראל בע"מ יו"ר דירקטור בחברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ; דירקטור באגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ, אגוד ליסינג בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ולבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ.

3	שם נושא המשרה:	גב' נטע אברהמוב ביטן
	מספר זיהוי:	28610574
	תאריך לידה:	21.3.1971
	תאריך תחילת כהונה:	18.3.2014
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק (CRO). דירקטורית ברישומי בנק אגוד לישראל בע"מ, דירקטורית חליפה במסלוקת המעו"ף של הבורסה.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.B) במנהל עסקים מהמכללה למנהל בתל אביב. רו"ח מוסמכת (CPA). ראש אגף חשבונאי ראשי, החשבונאית הראשית של הבנק.

4	שם נושא המשרה:	ד"ר עקיבא שטרנברג
	מספר זיהוי:	13577895
	תאריך לידה:	30.8.1961
	תאריך תחילת כהונה:	1.4.2014
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, מבקר פנימי ראשי של הבנק.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, מוסמך (M.S.M) במנהל עסקים מ- BOSTON UNIVERSITY BEN GURION UNIVERSITY ובוגר (B.A) בכלכלה מ- THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY. ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.

5	שם נושא המשרה:	מר ארנון זית
	מספר זיהוי:	28420768
	תאריך לידה:	3.2.1971
	תאריך תחילת כהונה:	18.3.2014
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, חשבונאי ראשי, וראש אגף חשבונאי ראשי. יו"ר דירקטוריון אגוד הנפקות בע"מ, דירקטור באגוד מערכות בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	רו"ח, בוגר (B.A) בכלכלה ובמנהל עסקים, מאוניברסיטת בר אילן. מוסמך (M.B.A) במנהל עסקים, מהאוניברסיטה העברית. משנה למנכ"ל, סמנכ"ל, ראש אגף כספים בבנק ירושלים בין השנים 2013 – 2008.

6	שם נושא המשרה:	מר חמי מורג
	מספר זיהוי:	050744226
	תאריך לידה:	2.7.1951
	תאריך תחילת כהונה:	1.6.2006
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים. יו"ר אגוד עודפים בע"מ (אגוד קופ"ג לשעבר) ויו"ר אגודים בע"מ. דירקטור באגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ ובאגוד מערכות בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגר (B.A) במדעי החברה מהאוניברסיטה הפתוחה, מוסמך (M.A) במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה, בוגר ביקורת פנימית במכללה למנהל תל אביב ולימודי כלכלה וחשבונאות ב- MONTGOMERY MD.

7	שם נושא המשרה:	גב' שבי שמר
	מספר זיהוי:	059030957
	תאריך לידה:	1.9.1964
	תאריך תחילת כהונה:	1.9.2010
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ. יו"ר דירקטוריון באגוד ליסינג בע"מ ואיגודים סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטורית באגודים בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.A) בהנדסת תעשייה וניהול – מוסמך במדעים (B.S.C) ומוסמכת (M.A) במנהל עסקים, שניהם מאוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע. לשעבר ראש אגף עסקים.

8	שם נושא המשרה:	גב' אילה חפץ
	מספר זיהוי:	058251372
	תאריך לידה:	6.6.1963
	תאריך תחילת כהונה:	05.04.2015
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל ראש אגף עסקים, דירקטורית באגודים בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.A) בכלכלה, Baruch College City University of New York, מוסמכת (M.B.A) במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים. מנהלת מרכז עסקים נגב ומרכז עסקים דרום בבנק הפועלים.

להלן פרטים בדבר נושאי משרה בכירה נוספים:

9	שם נושא המשרה:	ד"ר מוריה הופטמן-דורון
	מספר זיהוי:	24517070
	תאריך לידה:	9.12.1969
	תאריך תחילת כהונה:	1.9.2009
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית, ראש האגף לייעוץ משפטי וציות והממונה על האכיפה הפנימית בתחום ניירות הערך.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (L.LB), בעלת דוקטורט (Ph.D) במסלול ישיר, שניהם במשפטים מאוניברסיטת בר-אילן. עורכת דין מוסמכת. יועצת משפטית ראשית של התאגיד וממונה על האכיפה הפנימית בתחום ניירות הערך.

10	שם נושא המשרה:	גב' עירית מקוב - ירושלמי
	מספר זיהוי:	23018658
	תאריך לידה:	23.6.1967
	תאריך תחילת כהונה:	10.12.2007
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מזכירת הבנק וסגנית יועצת משפטית ראשית.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (L.LB) במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ומוסמכת (MA) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, עורכת דין מוסמכת. דירקטורית במדנס אחזקות בע"מ.

גילוי בדבר המבקר הפנימי

המבקר הפנימי הראשי של הבנק והחברות הבנות (למעט אגוד הנפקות בע"מ) הוא ד"ר עקיבא שטרנברג, סמנכ"ל בכיר בבנק. לד"ר שטרנברג תואר דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, מוסמך (M.S.M) במנהל עסקים מ-BOSTON UNIVERSITY/ BEN GURION UNIVERSITY ובוגר (B.A) בכלכלה מ- THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY. עד ליום 17 במרס 2014 כיהן ד"ר שטרנברג במשך 7 שנים כראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהל סיכונים ראשי (CRO) בבנק. לפני כן כיהן ד"ר שטרנברג כראש אגף השקעות (כיום אגף ניהול פיננסי) בבנק (בין השנים: 2004 - 2007). ד"ר שטרנברג כיהן כדירקטור במסלוקת מעו"ף של הבורסה וכדירקטור חליף בדירקטוריון הבורסה ובעקבות מינויו כמבקר פנימי חדל מלכהן בתפקידים אלה.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק ובעל נסיון הן בתחום העסקי והן בתחום הבקרתי ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) בחוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב - 1992 ("חוק הביקורת הפנימית"), בסעיף 146(ב) לחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית ואין לו קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הבנק או עם גוף קשור אליו. עובדי הביקורת הפנימית עומדים אף הם בהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. המבקר הפנימי הראשי פועל מכוח כתב מינוי (צ'ארטר) של דירקטוריון הבנק. כתב המינוי מסדיר את עבודתו וסמכויותיו.

דרך המינוי וכפיפות ארגונית

ביום 12 בנובמבר 2013 אישרה ועדת הביקורת וביום 22 בנובמבר 2013 אישר דירקטוריון הבנק (ובהמשך אישרו גם הדירקטוריונים של החברות הבנות כאמור לעיל) את מינויו של ד"ר שטרנברג, וזאת על רקע השכלתו וכישוריו ועל רקע ניסיונו עתיר השנים בתפקידים בכירים בבנק, הכל כמפורט לעיל, במסגרתם צבר ד"ר שטרנברג ידע, הבנה והיכרות מעמיקה עם תהליכי העבודה בבנק, תחומי פעילותו של הבנק ותהליכי הבקרה והביקורת בבנק. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר דירקטוריון הבנק.

תכנית עבודת הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת בהתאם לתוכנית עבודה רב שנתית בה מוצגים הגופים והנושאים שיבוקרו במהלך חמש השנים הקרובות. תוכנית העבודה הרב שנתית נסמכת על סקר סיכונים מקיף שערכה הביקורת הפנימית על כל יחידות הבנק. הסקר מעודכן באופן שוטף על ידי הביקורת הפנימית ומושווה גם עם סקרי סיכונים אותם עורכת הנהלת הבנק. תוכנית העבודה השנתית נגזרת מהתוכנית רב שנתית של הביקורת, מתוכנית העבודה השנתית של הבנק, מנושאים שנמסרו לבדיקה על ידי הדירקטוריון, ועדת הביקורת והנהלת הבנק וכן מדרישות רשויות ובהם בנק ישראל. תוכנית העבודה כוללת גם את החברות המאוחדות של הבנק. בנוסף לאמור לעיל עורכת הביקורת הפנימית סקירה בלתי תלויה על מסמך ה- ICAAP, במסגרת זו מכסה הביקורת מגוון רחב מאוד של תחומים אותם יש לסקור ולבקר. חלק מתחומים אלו נבדקים מדי תקופה. חלק אחר של התחומים משולב במסגרת תוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית (בעיקר אלה שקשורים לממשל תאגידי).

תוכנית העבודה נדונה ומאושרת בדירקטוריון הבנק לאחר שוועדת הביקורת דנה והמליצה לדירקטוריון הבנק לאשרה. תכנית העבודה מותירה בפני המבקר הפנימי הראשי, שיקול דעת לסטות ממנה בכפוף לאישור מראש של ועדת הביקורת.

במסגרת הסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול בין בנק לאומי לבנק אגוד, הביקורת הפנימית של הבנק מקבלת לעיונה ממצאים מתוך דוחות הביקורת בתחום טכנולוגיית המידע של בנק לאומי הנוגעים לשירותים הניתנים לבנק. כן נקבע תהליך של העברת מידע המתייחס לבנק באופן מיידי במקרים חריגים בהם הביקורת הפנימית של בנק לאומי מעבירה דיווח על כשלים וליקויים מהותיים לוועדת הביקורת של בנק לאומי.

על רקע הודעת בעלי השליטה על כוונתם למכור את אחזקותיהם בבנק, הביקורת הפנימית התאימה את תכנית העבודה לרבעון הרביעי של 2017 ולמחצית הראשונה של 2018 לסיכונים המתפתחים הנובעים מהודעה זו.

מספר המשרות הממוצע לשנת 2017:

1	מבקר פנימי ראשי
15	עובדי הביקורת הפנימית בבנק
2	מיקור חוץ *

* שווה ערך לכ - 2 משרות.

בחישוב זה לא נספרו המשאבים המוקצים לביקורת בתחום טכנולוגיית המידע אשר מבוצעות על ידי לאומי על מערכות המופעלות על ידי לאומי והמשמשות את בנק אגוד.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי בנקאות (הביקורת הפנימית), הוראות ניהול בנקאי תקין ולרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא פונקציית הביקורת הפנימית, הנחיות פרטניות של הפיקוח על הבנקים והנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל, הנחיות המוסתתות על הנחיות בינלאומיות למבקרים פנימיים. ועדת הביקורת מקיימת, מעת לעת, דיונים במיפוי סיכונים ובנוהלי עבודת הביקורת הפנימית במטרה לוודא כי הביקורת מבוצעת בהיקפים ובתדירות הנדרשים תוך עמידה בתקנים מקצועיים.

גישה למידע

למבקר הפנימי ניתנת גישה חופשית למידע הקיים בבנק, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב - 1992 ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכת המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

דין וחשבון המבקר הפנימי הראשי

כל דוח ביקורת מוגש בכתב ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת ולמנכ"ל. תמצית כל דוח מועלית לדין בועדת הביקורת המתכנסת בדרך כלל, אחת לחודש. במקרים של דוחות מהותיים או בעלי ממצאים חמורים במיוחד מובא הדוח במלואו לוועדה. כמו כן מובאים למליאת הדירקטוריון דוחות ביקורת אשר ועדת הביקורת סבורה, לאחר קבלת המלצה של המבקר הפנימי, בדבר חשיבותן, להביא לידיעת מליאת הדירקטוריון.

לאחר סיום הדיון בועדת הביקורת עוקב המבקר הפנימי הראשי אחר הליקויים עד לסיום הטיפול בהם. במסגרת המעקב נבחנים הליקויים הפתוחים מדי כחצי שנה בהנהלת הבנק ולאחר מכן גם בועדת הביקורת במטרה לוודא כי הליקויים מתוקנים כהלכה ובפרקי זמן נאותים. כמו כן, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 307, מדווח המבקר הפנימי לוועדת הביקורת דוח ביצוע חצי שנתי ושנתי של תוכנית עבודת הביקורת, רשימה חצי שנתי ושנתי של כל דוחות הביקורת בשנה המדווחת ודוח סיכום הפעילות של הביקורת הפנימית. הדיונים בדוחות החצי שנתיים של 2017 נערכו בתאריכים: 23 ביולי 2017 ו- 20 בפברואר 2018.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי הראשי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי וצוותו ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בבנק ובחברות המאוחדות שלו.

תגמול

להלן פירוט התגמולים למבקר הפנימי הראשי לשנת 2017 (לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי התגמול הגבוה בבנק):

אלפי ש"ח	
	תגמולים עבור שירותים ^{2,1} :
	שכר:
	- משכורת
1,211	- פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ושווי שימוש
508	- השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון
535	מענק ^{3,4}
150	
2,404	סך הכל שכר

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים - דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ואחר.
2. לא קיימים תגמולים אחרים שאינם עבור שירותים. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעורי הריבית אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקדים פקדונות בסדרי גודל, תנאי הצמדה ותנאי פרעון דומים. לא נכללו הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות, מאחר וסכומם של הטבות אלה אינו מהותי ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה והן מוענקות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
3. ראה בסעיף (2)(ב) בפרק "שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין"
4. לפירוט הלוואות בתנאי הטבה והלוואות שניתנו בתנאים רגילים ראה סעיף (3) בפרק "תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה".
5. לפרטים בדבר תנאי העסקה של ד"ר שטרנברג ראה סעיף 1(ג) בפרק "שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין".

לדעת הדירקטוריון לתגמולים למבקר הפנימי הראשי אין השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

שכר רואה החשבון המבקר

להלן פרטים בדבר שכר רואי החשבון המבקרים של הבנק:

הבנק		מאוחד	
2016	2017	2016	2017
אלפי ש"ח			
4,083	3,639	4,306	3,861
-	-	77	78
4,083	3,639	4,383	3,939
13	159	13	⁴ 230
76	60	76	78
328	205	328	205
417	424	417	513
4,500	4,063	4,800	4,452

עבור פעולות ביקורת^{1,2,3}:
 רואה החשבון המבקר
 רואה חשבון מבקר אחר

עבור שירותים נוספים³:
 שירותים הקשורים לביקורת:
 רואה החשבון המבקר
 שירותי מס:
 רואה החשבון המבקר
 שירותים אחרים:
 רואה החשבון המבקר

סך הכל

1. שכר רואה החשבון.
2. כולל ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
3. כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
4. כולל שכר טירחה בגין ביקורת תשקיף מדף של חברת הבת.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו. הדוחות הכספיים, דוח דירקטוריון והנהלה, ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים (להלן: "הדוחות הכספיים") נערכים על ידי אגף חשבונאי ראשי בראשותו של מר ארנון זית, החשבונאי הראשי. הדוח המפורט על הסיכונים נערך על ידי אגף בקורת וניהול סיכונים. במסגרת עריכת הדוחות הכספיים והדוח המפורט על סיכונים (להלן: "הדוחות") נערכים דיונים מקדימים עם חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים אחרים, ביחס לנושאים שבאחריותם. כמו כן, מתקיימים דיונים בטיטת הדוחות עם המנכ"ל, מר ישראל טראו ועם יושב ראש הדירקטוריון, מר זאב אבלס.

במסגרת יישום סעיף 302 של חוק "Sarbanes Oxley" (להלן: "SOX") מופו תהליכי העיבוד והעריכה העיקריים של הדוחות הכספיים, וכן מופו הסיכונים והבקורות ביחס לתהליכים שמופו. החל מהדוחות השנתיים של 2008 נכנס לתוקף סעיף 404 של ה-SOX. סעיף זה קובע הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (ראה פרק "בקורות ונהלים"). בסוף כל רבעון, כל מבצעי הבקורות מאשרים למנהל ה-SOX באגף חשבונאי ראשי את ביצוע הבקורות. בנוסף, נושאי המשרה הרלוונטיים חותמים על הצהרה מול המנכ"ל והחשבונאי הראשי, כי בהתבסס על ידיעתם, הדיווחים שבתחום אחריותם אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסרים בהם מצגים של עובדות מהותיות הנחוצות כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדיווחים, וכי הדיווחים משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את הנושאים הנכללים בהם. בהתאם לצורך מתקיימות בתקופת עריכת הדוחות התייעצויות שוטפות עם רואי החשבון המבקרים. בנוסף, בכל רבעון מתקיימים דיונים בנוכחות רואי החשבון המבקרים, המנכ"ל, החשבונאי הראשי, ראש אגף עסקים וראש אגף ניהול פיננסי (לפי הצורך), בסוגיות מהותיות הרלוונטיות לרבעון.

עם סיום עריכת הדוחות מתכנסת "ועדת גילוי" המורכבת מחברי הנהלת הבנק ובכירים נוספים, אשר במסגרתה מתקיימים דיונים מקדימים בטיטת הדוחות. סיכומי דיונים משייבות אלו מוגשים לוועדת הביקורת בעת הדיון המקדמי המפורט בטיטת הדוחות הכספיים כמפורט להלן.

מידי רבעון, לפני הדיון בדוחות במסגרת הדירקטוריון, מתכנסת ועדת הביקורת של הדירקטוריון לשתי ישיבות לפחות. הישיבה הראשונה מוקדשת בעיקר לדיון בנאותות הסיווג והפרשות להפסדי אשראי, בהיקף החובות הבעייתיים, בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים ובהפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני של אג"ח קונצרניות בתיק הזמין למכירה. דיון זה נערך בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, החשבונאי הראשי, ראש אגף עסקים, ראש אגף ניהול פיננסי, רואי החשבון המבקרים וגורמים נוספים. כמו כן, אחת לשנה נדונה בוועדה זו גם המדיניות החשבונאית בנושאים הקריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים (כאשר יש שינוי מהותי מתקיים דיון ברבעון בו חל השינוי).

בישיבתה השנייה, דנה הוועדה באופן מפורט בטיטת הדוחות, בבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי ובשלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים. הדיון נערך בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, החשבונאי הראשי, מנהלת הסיכונים הראשית (בדיון בנושא הדוח המפורט על הסיכונים), רואי החשבון המבקרים וגורמים נוספים על פי הצורך. במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, מועברות טיטות הדוחות לעיונם והערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

בוועדת הביקורת חברים שישה דירקטורים, כאשר כולם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הערות הועדה, באם ישנן, מיושמות והמלצותיה לאישור הטיטה הסופית מובאות לדיון ואישור בדירקטוריון. לפרטים בדבר הדירקטורים וחברותם בוועדות השונות ראה בפרק "הדירקטוריון".

בישיבת הדירקטוריון הדנה באישור הדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים השנתיים ורבעוניים, משתתפים מלבד חברי הדירקטוריון גם המנכ"ל, החשבונאי הראשי, מנהלת הסיכונים הראשית (בדיון בנושא הדוח המפורט על הסיכונים), ורואי החשבון המבקרים. בישיבה הדנה בדוחות הכספיים השנתיים משתתפים בנוסף כל חברי פורום ישיבות ההנהלה.

בתום הדיון מתקבלת החלטה בדבר אישור הדוחות הכספיים והדוח המפורט על הסיכונים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים. על הדוח המפורט על הסיכונים מוסמכים לחתום, היו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל ומנהלת הסיכונים הראשית.

שכר בכירים ותגמולים לבעלי עניין

להלן פירוט התגמולים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק לשנת 2017 באלפי ש"ח:

סר הכל	תגמולים אחרים ²	סר הכל	סר שכר	תגמולים עבור שירותים ¹				תגמולים עבור שירותים ¹				שם
				שכר	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ובלות, ביטוח לאומי, שווי שימוש	משכורת	שיעור החזקות בהון תאגיד	היקף משרה	תפקיד			
2,575	-	2,575	-	406	2,169	3.01% ³	100%		י"ר הדירקטוריון - (א)	זאב אבילס		
2,598	-	2,599	300	518	1,781	-	100%		מונ"ל - (ב)	ישראל טראו		
2,404	-	2,404	150	508	1,211	-	100%		סמונ"ל בכיר, ראש אגף משאבים - (ד)	עקיבא שטרנברג		
2,287	-	2,287	190	608	1,115	-	100%		סמונ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ - (ה)	חמי מורג		
1,623	-	1,623	190	256	1,177	-	100%			שבי שמר		

1. סכמי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא מולל מס שכר. הסכומים נכללים ברוח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות" לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים – דמי ניהול, דמי ייעוץ, עמלה ותשלומים אחרים.
2. טור הריבית כולל סכמי הטבה בגין הנחות בשיעור הריבית על הלוואות שניתנו לנושאי המשרה הנ"ל. תנאיהן ושעוריהן של הטבות אלה זהים לאלה של כלל עובדי הבנק. ראה גם סעיף 3 להלן. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות. היות ושיעור הריבית הניתנים לנושאי המשרה בקשר עם פקדונותיהם אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדר גודל, תנאי האמדה ותנאי פירעון דומים. הטבלה אינה כוללת הטבות בגין עסקאות בקלאיות אחרות להן זכאים נושאי המשרה הנ"ל מאחר וסכומן של הטבות אלה אינו מהותי, ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לטענה לעובד. והן מוקטנות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
3. מחזיק ב- 3,500 מניות רגילות.
4. הסכומים המוצגים בטור זה הינם אומדנים למעקבים בגין שנת 2017 ותשלום הסכומים הטופיים כפוף לאישור הדירקטוריון ולתשלום מענקים לעובדי הבנק – ראה גם סעיף 2.ב.להלן.

תערוכת נוספות:

- לגבי פירוט הלוואות בתנאי הטבה ובתנאים רגילים – ראה סעיף 3 להלן.
- לגבי תגמולים לבעלי עניין – ראה סעיף 4 להלן.
- לגבי תגמולים למבקר הפנימי – ראה פירוט בפרק "גילוי" בדבר המבקר הפנימי".

להלן פירוט התגמולים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק לשנת 2016 באליפי ש"ח:

סר הכל	תגמולים אחרים ² ריבית	תגמולים עבור שירותים ¹		פרטי מקבלי התגמולים					
		סר הכל	שכר	שכר	שיעור החזקות בהון תאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם	
2,550	-	2,550	(298)	619	2,280	3,01%	5,100%	י"ר הדייקטוריון - (א)	זאב אבליס
1,828	-	1,828	(334)	383	1,779	-	100%	מנכ"ל - (ב)	ישראל טראו
1,532	-	1,532	(49)	430	1,152	-	100%	סמנכ"ל בכיר, מבקר הפנימי - (ג)	עקיבא שטרנברג
1,445	-	1,445	(52)	304	1,129	-	100%	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבי-ים - (ד)	חמי מורג
3,023	-	3,023	(54)	1,815 ⁶	384	878	100%	סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי	אפרים אברתם

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים ברווח הפסד בטעיף "משכורות והוצאות גלויות", לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים – דמי ניהול, דמי ייעוץ, עמלה ותשלומים אחרים.
2. טור הריבית כולל סכומי הטבה בגין הנחות בשיעור הריבית על הלוואות שניתנו לנושאי המשרה הג'ל, תנאיהן ושעוריהן של הטבות אלה זהים לאלה של כלל עובדי הבנק. ראה גם סעיף 3 להלן. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושעורי הריבית הניתנים לנושאי המשרה בקשר עם פקדונותיהם אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדר גודל, תנאי הצמדה ותנאי פירעון דומים. הטבלה אינה כוללת הטבות בגין עסקאות בקלאיות אחרות לזן זכאים נושאי המשרה הג'ל מאחר וסכומן של הטבות אלה אינו מהותי, ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לטובה לעובד. והן מוקנות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.

3. מחזיק ב- 3,500 מניות רגילות.
4. הסכומים המוצגים בטור זה הינם אומדנים למענקים שיליים ששתילומם נדרה משיגים קודמות – ראה פירוט בסעיף 2.2 להלן.
5. החל מיום 1 באוקטובר 2016.
6. סכום זה הינו השלילתי הפישה בקשר עם פרישתו של מר אברתם מכהונתו בבנק, פרישה המזכה את מר אברתם במלוא הזכויות שזיכרו לזכותו על פי הסכם העסקתו בבנק לפני ניסוה ליתוקף של חוק תגמולי לנושאי משרה בתארידיים פיננסיים. תערת נוספת:

- לגבי פירוט הלוואות בתנאי הטבה ובתנאים רגילים – ראה סעיף 3 להלן.
- לגבי תגמולים לבעלי עניין – ראה סעיף 4 להלן.
- לגבי תגמולים למבקר הפנימי – ראה פירוט בפרק "אליז" בדבר המבקר הפנימי".

1. תנאי העסקה בכירים

א. מר זאב אבלס – מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי מיום 1 בנובמבר 1999 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ולפי שיקול דעתו המוחלט, בהודעה מראש בת שישה חודשים. בהתאם לעדכון תנאי העסקתו של מר אבלס, כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 6 באוקטובר, 2016 ("יום תיקון ההסכם") עם סיום העסקתו של מר אבלס בבנק (למעט בנסיבות בהן תישלל זכאותו לפיצויי פיטורין) יהיה מר אבלס זכאי לפיצויים בגין סיום העסקה בסכום מצטבר של ס"ק (1) ו-(2) להלן: (1) פיצויים בשיעור של 100% ממשכורתו האחרונה כפול מספר שנות עבודתו בבנק בגין התקופה שתחילתה מיום תיקון ההסכם ועד מועד סיום יחסי עובד ומעביד מכל סיבה שהיא (לרבות חלק מתוך שנה באופן יחסי); בתוספת (2) פיצויים בשיעור של 200% מסכום משכורתו האחרונה של היו"ר לפני יום תיקון ההסכם, כפול מספר שנות עבודתו בבנק במהלך התקופה שהחל ממועד תחילת העסקתו של היו"ר בבנק ועד ליום תיקון ההסכם. מובהר כי בעת סיום העסקתו של מר אבלס בבנק הוא יהיה זכאי לכל הכספים והזכויות שנצברו ויצברו בקופת הפיצויים האישיה על שמו, והבנק יוסיף וישלם למר אבלס פיצויים בגין סיום העסקה בגובה הפרש שבין זכאותו של מר אבלס לפיצויים לפי האמור בסעיפים (1) ו-(2) כאמור לעיל לבין הכספים והזכויות בקופה האישיה לפיצויים. תקופת הגבלת תחרות – 6 חודשים מהמועד בו יפסיק היו"ר את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו של מר אבלס צמודה למדד המחירים לצרכן. בהתאם לתיקון להסכם ההעסקה של מר אבלס, זכאות מר אבלס לקבלת מענק שנתי בוטלה החל מיום תיקון ההסכם.

ב. מר ישראל טראו – המשמש כמנכ"ל הבנק מיום ה-1 במרס 2014, מועסק בבנק בהסכם העסקה אישי שהינו נכון למועד אישור הדוחות, הסכם לתקופה בלתי קצובה, שכל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת בהודעה מוקדמת שתימסר בכתב מצד אחד למשנהו, 6 חודשים מראש. עם תום העסקתו של מר טראו בבנק, מכל סיבה שהיא, יהיה זכאי מר טראו לכל הכספים והזכויות שנצברו לזכותו בפוליסת ביטוח המנהלים וזו תועבר לבעלותו של מר טראו והכל למעט אם סיום העסקתו

נעשה בנסיבות בהן ניתן על פי דין לשלול פיצויי פיטורין, וכן ישוחררו כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן השתלמות. מובהר, כי הפרשות הבנק לביטוח מנהלים באות במקום חובת תשלום מלוא פיצויי פיטורים, אם יגיעו כאלה על פי דין, וזאת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג - 1963 ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים. מר טראו יהיה מחויב בתקופת צינון (אי תחרות) בת ששה חודשים מהמועד בו יפסיק לעבוד בפועל בבנק. בתקופת הצינון, יהיה זכאי מר טראו לתשלום משכורת ומלוא התנאים הנלווים (להלן: "**תשלום בגין הסתגלות**"). מובהר, כי בתקופה בה תקופת הצינון תחפוף את תקופת ההודעה המוקדמת, יהיה מר טראו זכאי רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת. אם מר טראו יפר התחייבותו לאי תחרות, הרי מבלי לגרוע מכל סעד אחר העומד לרשות הבנק, הוא יהיה חייב להחזיר לבנק את כל התשלומים שקיבל בגין תקופת ההודעה המוקדמת ו/או תקופת הצינון. משכורתו של מר טראו צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לרבעון).

לאור הודעת בעלי השליטה בבנק מיום 27.11.17 על התקשרותם עם בנק מזרחי בעסקה, במסגרתה התחייבו למכור מניותיהם לבנק מזרחי במסגרת הצעת רכש חליפין שיקיים בנק מזרחי¹³, או לחלופין במסגרת מיזוג סטטוטורי, ועל מנת להבטיח המשכיות עסקית ומניעת זעזועים לבנק, על רקע חוסר הוודאות שיוצרת ההתקשרות הנזכרת לעיל עם בנק מזרחי, אישרה ועדת התגמול ביום 25.2.18 ולאחר מכן אישר דירקטוריון הבנק ביום 4.3.18, בכפוף לאישור האסיפה הכללית של הבנק, עדכון להסכם העסקתו של מנכ"ל הבנק שיכנסו לתוקפם בכפוף לאישור האסיפה הכללית. כך אישרה ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, כי הסכם ההעסקה החדש עם המנכ"ל יהיה לתקופה קצובה- עד ליום 30.6.2019 – ובמקרה בו לא תעשה מכירת מניות הבנק לבנק מזרחי בדרך של הצעת רכש חליפין, אלא בחלופה של מיזוג סטטוטורי עד ליום 30.9.2019, בתנאים זהים להסכם העסקתו הקיים ובתוספת זכאותו ל-3 חודשי הסתגלות בעת סיום יחסי העבודה בבנק, כאשר המנכ"ל יתחייב להתקשר עם הבנק בהסכם לתקופה קצובה כאמור ולהמשיך בעבודתו בבנק עד לתום התקופה הקצובה הנ"ל והבנק יתחייב, כי במקרה של רצון הבנק להביא לסיום העסקתו בפועל של המנכ"ל בטרם תום התקופה (למעט בנסיבות המצדיקות שלילת פיצויי פיטורים לפי חוק, ולפיכך מצדיקות סיום מיידי של יחסי העבודה ללא הודעה מוקדמת), יהיה זכאי המנכ"ל להמשך תשלום שכרו ויתר ההטבות הנלוות על ידי הבנק עד לתום התקופה או למשך תקופה קצרה יותר ככל שזו מתחייבת מהוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן: "**חוק מגבלת התגמול**"). ככל שבמהלך תקופת ההעסקה הקצובה הנ"ל, תושלם מכירת הבנק ומיזוגו לבנק מזרחי באופן שתוארו של המנכ"ל ישתנה, ימשיך המנכ"ל ללוות את הבנק עד לתום התקופה לצורך הבטחת קליטתו באופן מיטבי בבנק הרוכש.

א. בשים לב לסך התגמול המקסימלי למנכ"ל, לא יהיה המנכ"ל זכאי לתשלום בונוס בגין 2018, גם אם לפי תנאי מדיניות התגמול, יתקיימו התנאים לתשלומי בונוסים לחברי הנהלת הבנק בגין 2018. זכאות המנכ"ל לתשלומים בגין התקופה הקצובה כאמור, תבוא בנוסף על זכאותו למענק הסתגלות ולתשלום בגין תקופת האי-תחרות על פי הסכם ההעסקה, לפי העניין. מלבד האמור לעיל, ביתר תנאי הסכם העסקתו של המנכ"ל לא יחול שינוי, ואין בתיקון האמור לעיל כדי לפגוע בזכאותו של המנכ"ל לכל התנאים והזכויות כפי

13 בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו בין הצדדים להסכם.

שנקבעו בהסכם ההעסקה הקיים, לרבות תנאים בקשר עם סיום העסקה (למעט הזכות להודעה מוקדמת שלא תחול במהלך התקופה). בתום התקופה הקצובה כאמור לעיל, וככל שלא הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק לבין בנק מזרחי - ימשך הסכם ההעסקה בין הבנק לבין המנכ"ל, כהסכם לתקופה בלתי קצובה, כאשר כל אחד מהצדדים יהיה רשאי להפסיק את ההתקשרות במתן הודעה מוקדמת של חצי שנה (6 חודשים).

משכורתו של מר טראו צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. לעניין זכאות למענקים ראה פירוט בסעיף 2 בהמשך.

ג. ד"ר עקיבא שטרנברג – מועסק בבנק מיום 1 באוגוסט 1987. החל מיום 16 בדצמבר 2003 מועסק על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. בהתאם לתיקון להסכם העסקתו של ד"ר שטרנברג שתוקפו מיום 1 באפריל 2014, שיעור פיצויי הפיטורין שישולם לד"ר שטרנברג במקרה של פיטורין, או בנסיבות של התפטרות עקב כך שהבנק ביוזמתו יפסיק כהונתו כמבקר ויעבירו לתפקיד שאינו במעמד חבר הנהלה, יועמד על 200% ממשכורתו החודשית האחרונה (במקום 250% לפני התיקון). שיעור הפיצויים במקרה של התפטרות יועמד על 180% (במקום 100% לפני התיקון), זאת בכפוף לכך שישלים תקופת העסקה של 5 שנות כהונה בתפקידו כמבקר (ככל שד"ר שטרנברג יתפטר במהלך 5 השנים הראשונות לכהונתו כמבקר (למעט בנסיבות בהן הבנק ביוזמתו הפסיק כהונתו כמבקר והעבירו לתפקיד שאינו במעמד חבר הנהלה), יהיה ד"ר שטרנברג זכאי לפיצויים בשיעור של 100%, בכפוף להוראות הדין ומדיניות התגמול של הבנק). מסכומים אלו יופחת ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו. בנוסף, ד"ר שטרנברג זכאי למענק הסתגלות בגובה 3 משכורות, הן בפיטורין והן בהתפטרות, תוך חפיפה בין מענק ההסתגלות לבין התשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת, ככל שהבנק ינתק יחסי העבודה לפני תום תקופת ההודעה המוקדמת ויפדה את יתרתה. מענק זה ישולם במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות. בהתאם לתיקון, תקופת הזכאות של ד"ר שטרנברג לתשלום בגין אי תחרות במקרה של סיום יחסי עבודה בינו לבין הבנק תצומצם ל-3 חודשים בלבד (במקום 6 חודשים לפני התיקון), כמפורט להלן: תשלום בגין הגבלת תחרות – 3 תשלומים חודשיים בגובה משכורת, בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה (בין בפיטורין ובין בהתפטרות) ואילך, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי. משכורתו החודשית של ד"ר שטרנברג צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף 2 בהמשך.

ד. מר חמי מורג - מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי מיום 23 במאי 2006 בתוקף מיום 1 ביוני 2006, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב בת חודש מראש. עם סיום העסקתו בבנק, בין בפיטורים ובין בהתפטרות, זכאי מר מורג לקבל לבעלותו את פוליסת ביטוח המנהלים ולשחרור כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן ההשתלמות, זאת למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי, על פי דין, במקרה זה יהיה מר מורג זכאי לשחרור סכומי התגמולים הנובעים מתשלומיו בלבד לפוליסה ולקרן ההשתלמות ולחלק היחסי המתאים של תשלומי הבנק (אם בכלל, לפי העניין) לפיצויים ולתגמולים ולקרן ההשתלמות. כל התשלומים שהפריש הבנק לפיצויים, על כל הרווחים שאותם תשלומים נשאו, יבואו על חשבון פיצויי הפיטורים, אם ובמידה בה יגיעו למר מורג פיצויים כאלו לפי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג - 1963 (להלן "הזכאות לפיצויי פיטורין על פי ההסכם האישי"). בנוסף, זכאי מר מורג עם סיום העסקתו בבנק לתשלום בגין 3 חודשי הגבלת תחרות (בין בפיטורין ובין בהתפטרות) בנוסף לזכאותו לפיצויי הפיטורים לפי ההסכם האישי שלו כאמור לעיל, בהתאם לעדכונים בתנאי העסקתו שבוצעו בשנת 2017, יהיה מר מורג זכאי עם סיום עבודתו בבנק לפיצויים מוגדלים בשיעור של 40%, על פי הכללים שנקבעו בעדכון תנאי ההעסקה. בנוסף, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו בעדכון להסכם העסקתו, עשוי מר מורג להיות זכאי לפיצויים מוגדלים נוספים בשיעור של 40%, הכל בכפוף לכללים שנקבעו בעדכון תנאי ההעסקה. כן זכאי מר מורג לתשלום בגין 3 חודשי הסתגלות. משכורתו החודשית של מר מורג צמודה למדד המחירים לצרכן. לעניין זכאות למענקים ראה פירוט בסעיף 2 בהמשך.

ה. גב' שבי שמר - מועסקת בבנק על פי הסכם העסקה אישי מיום 31 במאי 2010, בתוקף מיום 1 לספטמבר 2010, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שישה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה (הכוללים 3 חודשי הודעה מוקדמת ולאחריהם 3 חודשי הגבלת תחרות ככל שהבנק לא מימש את זכותו לוותר על חודשי הגבלת התחרות). עם תום העסקתה של גב' שמר בבנק, מכל סיבה שהיא, תהיה זכאית גב' שמר לכל הכספים והזכויות שנצברו לזכותה בפוליסת ביטוח המנהלים ולשחרור כל הסכומים שנצברו לזכותה בקרן ההשתלמות, והכל למעט אם סיום העסקתה נעשה בנסיבות בהן ניתן על פי דין לשלול פיצויי פיטורין, באופן חלקי או מלא. מובהר, כי הפרשות הבנק לביטוח מנהלים באות במקום חובת תשלום מלאו פיצויי פיטורים, אם יגיעו כאלה על פי דין, וזאת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג - 1963 ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים. משכורתה החודשית של גב' שמר צמודה

למדד המחירים לצרכן. בהתאם לעדכון לתנאי העסקתה מחודש ינואר 2018, עשויה הגב' שמר להיות זכאית עם סיום עבודתה בבנק לפיצויים מוגדלים בשיעור של כ- 80% הכל על פי התנאים והכללים שנקבעו בהסכם ההעסקה וכן ל- 3 חודשי הסתגלות בצירוף ערך חלק המעסיק בהפרשות לתגמולים, לפיצויי פיטורים ולקרן השתלמות, וזאת בנוסף לזכאותה לפיצויי הפיטורים לפי ההסכם האישי שלה, הכל בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו בתנאי העסקתה. כן נקבע במסגרת העדכון להסכם, כי הבנק יוותר על הגבלת התחרות כקבוע בהסכם העסקתה של הגב' שמר, למשך מלוא תקופת הגבלת התחרות, באופן בו לא יחוב בתשלומים בגין העדר תחרות, וזאת בכפוף להתקיימות התנאים הקבועים בעדכון להסכם. לעניין זכאות למענקים ראה פירוט בסעיף 2 בהמשך.

2. מענקים

א. מדיניות תגמול לעניין מענקים - ביום 6 באוקטובר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, בהמשך לאישור הדיקטוריון וועדת התגמול מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק (להלן "מדיניות התגמול החדשה"), במסגרתה בין היתר, הוחלפו תנאי תכנית המענקים שאישרה האסיפה הכללית של הבנק במסגרת מדיניות התגמול הקודמת לנושאי המשרה בבנק שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 6 בפברואר 2014 (להלן "תכנית המענקים"). עדכון מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, נעשה בין היתר לאור עדכוני רגולציה רלוונטיים לקביעת מדיניות תגמול ובכלל זה הוראה 301A להוראות הפיקוח על הבנקים והוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד וזי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 והכללים והמגבלות שנקבעו במסגרתו, לאור הנסיון הנצבר ביישום מדיניות התגמול הקודמת ובשים לב בין היתר לאסטרטגיה העסקית של הבנק לטווח ארוך ולמטרות הבנק ולעמידתו בסיבולת הסיכון שאושרה על ידי הדיקטוריון. מדיניות התגמול החדשה לנושאי המשרה בבנק נכנסה לתוקפה ביום אישור האסיפה הכללית ותחול עד לשנת 2019 (כולל). לפירוט נוסף ראה באור 21.ה.

ב. מענקים בגין שנתי 2017-

בהתאם להחלטת ועדת התגמול מיום 25.2.18 ודיקטוריון הבנק מיום 28.2.18 אושרו סכומי אומדני מענקים לנושאי משרה בבנק, כאשר תשלום מענקים בפועל בגין שנה זו כפוף לאישור הסכומים הסופיים על ידי דירקטוריון הבנק וכפוף לאישור תשלום מענקים לעובדי הבנק בגין שנת 2017.

ג. מענקים בגין שנת 2016

בהתאם לאישור האסיפה הכללית יושמה תכנית המענקים המהווה חלק ממדיניות התגמול הקודמת לנושאי המשרה בבנק ביחס לתקופה שעד לאישור מדיניות התגמול החדשה שאושרה ביום 6 באוקטובר 2016, וביחס לתקופה שממועד אישור מדיניות התגמול החדשה נבחנה זכאות נושאי המשרה למענקים בהתאם לכלליה. נושאי המשרה בבנק לא היו זכאים למענק בגין 2016 בהתאם לכללי תכנית המענקים או בהתאם למדיניות התגמול החדשה שאושרה ביום 6 באוקטובר, 2016. כמו כן, במסגרת יישום תכנית המענקים ביחס לתקופה שעד לאישור מדיניות התגמול החדשה, קוזז "מענק שלילי" מיתרות מענקים שתשלומם נדחה משנים קודמות בהתאם לתנאי תכנית המענקים לנושאי משרה כפי שאושרו על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק בשנים קודמות כדלקמן: סכום המענק השלילי שקוזז מסכומי מענקים שאושרו בשנים קודמות ליו"ר הבנק, מר זאב אבלס, הינו בסך 298 אלפי ש"ח, סכום המענק השלילי שקוזז מסכומי מענקים שאושרו למנכ"ל הבנק הינו בסך 334 אלפי ש"ח, סכום המענק השלילי שקוזז מסכומי מענקים שאושרו לד"ר עקיבא שטרנברג הינו בסך 49 אלפי ש"ח, סכום המענק השלילי שקוזז מסכומי מענקים שאושרו לחמי מורג הינו בסך 52 אלפי ש"ח, סכום המענק השלילי שקוזז מסכומי מענקים שאושרו לאפרים אברהם הינו בסך 54 אלפי ש"ח.

3. הטבות והלוואות למקבלי תגמול

להלן פירוט הלוואות בתנאי הטבה והלוואות שניתנו בתנאים רגילים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק, באלפי ש"ח:

שם	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (תנאי הטבה לכלל עובדי הבנק)		הלוואות* וערבויות שניתנו בתנאים רגילים
		הטבה שניתנה במהלך השנה	תקופת ממוצעת לפרעון - בשנים	
ז. אבלס	-	-	-	-
י. טראו	-	-	-	-
ע. שטרנברג	-	-	-	428
ח. מורג	-	-	-	-
ש. שמר	-	-	-	-

* רבות משכנתאות וכרטיסי אשראי.

4. פירוט תגמולים לבעלי עניין

להלן פירוט תגמולים שניתנו לכל בעלי העניין בבנק, שאינם נמנים על מקבלי התגמולים כמפורט לעיל, על-ידי הבנק או על-ידי חברה בשליטתו בשנת 2017:

בסך הכל שולם לדירקטורים בבנק סך של 3,897 אלפי ש"ח בגין השתתפות בישיבות הדירקטוריון וועדותיו. סכום זה נכלל בדו"ח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. הסכום המשולם לדירקטורים שהם בעלי שליטה או קרוביהם של בעלי שליטה זהה לגמול המשולם לכל יתר הדירקטורים בבנק (למעט היו"ר).

מתוך הסכום הנ"ל שולמו לכל אחד מבעלי השליטה המכהנים כדירקטורים בבנק (או שקרוביהם מכהנים כדירקטורים בה) סכומים כדלקמן:

- א. למר יגאל לנדאו (בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק) – סך של 269 אלפי ש"ח;
- ב. למר יצחק מנור (בעלה של הגב' רות מנור, בעלת השליטה בבנק) – סך של 324 אלפי ש"ח;
- ג. למר יובל לנדאו (בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק) – סך של 216 אלפי ש"ח;

ראה גם באורים 1.ה.31 ו- 2.ה.31 לעניין גמול לדירקטורים.

א. הגדרת עסקאות חריגות וזניחות עם בעלי שליטה:

הגדרת עסקה "חריגה" ועסקה "זניחה"

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל - 1970 (להלן: "תקנות הדוחות"), חלה חובה לדווח דיווח מידי ולכלול בדוחות התקופתיים, פרטים בדבר כל עסקה עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה (להלן: "עסקאות עם בעלי שליטה"). בהתאם לתקנות הדוחות, חובת הדיווח אינה חלה ביחס לעסקאות אשר נקבע לגביהן בדוחות הכספיים של הבנק כי הן זניחות.

1. "עסקה חריגה" -

בהתאם לדין, הבנק ידווח דיווח מידי ותקופתי על כל עסקה חריגה שתבוצע על-ידו. לפי עמדת הבנק "עסקה חריגה" עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי תוגדר כעסקה העונה לקריטריונים המפורטים להלן:

עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק, או שאינה בתנאי שוק, או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכוש או התחייבויותיו. עסקה העשויה להשפיע על הרווחיות, הרכוש או ההתחייבויות תחשב "עסקה מהותית" בהתאם לקריטריונים המפורטים להלן.

לעניין זה – "תנאי שוק" – תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על-ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידי שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. לעניין תנאי שוק בעסקאות בנקאיות, תבחן העסקה ביחס לעסקאות או פעולות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות המפקח (להלן: "הוראה 312"). לעניין תנאי שוק בעסקאות שאינן בנקאיות תבחן העסקה ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים או צדדים שלישיים אחרים לפי העניין, או ביחס לתנאי ההצעות להתקשרות של ספקים או צדדים שלישיים מולם נבחנו תנאי ההתקשרות בעסקה. במקרה בו קיים לבנק קושי לקבל הצעות מקבילות לתנאי ההתקשרות בעסקה יבחנו תנאי השוק על סמך חוות דעת יועץ מקצועי בתחום נשוא ההתקשרות, שישווה את תנאי העסקה או ההצעה להתקשרות לעסקאות דומות בהן ניתן להתקשר בשוק הרלוונטי באותו מועד. יובהר, כי ההתייחסות הינה לעסקה הנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק וכי לעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

הקריטריונים של תנאי שוק, המפורטים ברישא של ההגדרה של "תנאי שוק", כפי שאומצו על-ידי הבנק, נקבעו על-ידי המפקח במסגרת הוראה 312 לעניין אנשים קשורים לבנק וחלים גם ביחס לבעלי השליטה בבנק. בנוסף, עסקאות עם אנשים קשורים מאושרות בוועדת הביקורת של הבנק, ועל ועדת הביקורת לקבוע כי העסקה היא בתנאי שוק, על-פי הקריטריונים שפורטו לעיל.

הקריטריונים שנקבעו על-ידי המפקח מתאימים לבחינת עמידתן של עסקאות בתנאי שוק בנסיבות דן.

היקף כספי לעניין "עסקה חריגה" - לפי עמדת הבנק, עסקה שהיקפה הכספי שווה או עולה על ההיקף הכספי המפורט להלן, לפי העניין, תחשב "עסקה מהותית".

2. לעניין עסקאות בנקאיות -

2.1. עסקת אשראי, לרבות אשראי חוץ מאזני, שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "עסקה מהותית" תהווה עסקת אשראי העולה על 3.33% מהון התאגיד הבנקאי כהגדרתו בהוראה 202 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים: "מדידה והלימות ההון - ההון הפיקוח; "עסקת אשראי" הינה העמדת אשראי או מסגרת אשראי (כולל עסקאות הכרוכות באשראי והמהוות סעיפים חוץ מאזניים, כגון: עסקאות בנגזרות, ערביות, התחייבות למתן אשראי), ולרבות רכישת אג"ח המהווה תחליף אשראי, אשר היקפה לצורך זה נקבע לפי הגדרת "חבות" בהוראה 312. המדידה לעניין זה נעשית לפי סך האשראי הכולל של כל אחד מבעלי השליטה (לעניין בעל השליטה הרלוונטי יילקחו בחשבון סך האשראי הכולל גם אשראי לחברות שלבעל השליטה החזקות של מעל 10% בהן ואשראי לקרובי אותו בעל השליטה).

2.2. עסקת הפקדת פקדון שהינה עסקה מהותית:

כל הפקדת פקדון או חידושו תהווה לעניין זה עסקה נפרדת.

לעניין זה "עסקה מהותית" תהווה עסקה שסכומה שווה או עולה על 2% מסך פקדונות הציבור לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לפני ביצוע העסקה (להלן: "הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים").

2.3. עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקאות אשראי או עסקאות הפקדת פקדון כמפורט לעיל) שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה "עסקה מהותית" הינה עסקה בניירות ערך או עסקת מט"ח שסכום העמלה הנגבית בגינה שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות שאינן מריבית (בניכוי הכנסות מימון שאינן מריבית ועמלות מעסקי מימון) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

2.4. "עסקה זניחה" – בהתאם להנחיית רשות ניירות ערך שניתנה לבנק (לקראת אישור התשקיף בספטמבר 2009) - לעניין עסקאות בנקאיות שאינן חריגות עם בעלי שליטה, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי בלבד שיתייחס אך ורק ליתרות האשראי וליתרות הפקדונות, על-פי המתכונת המופיעה בטבלאות להלן, נכון ליום הדיווח המצוין לצד כל אחת מהטבלאות. בנוסף, יידרש הבנק, החל מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2009, לגלות את היתרה הגבוהה לתקופה, של פקדונות כל אחד מבעלי השליטה (לעניין זה, בעל שליטה לרבות חברות המוחזקות על-ידו בשיעור העולה על 10% וקרובי בעל השליטה (להלן: "קבוצת בעל השליטה") וכן, ככל שהדבר יידרש על-ידי רשות ניירות ערך, יפוצל בטבלת האשראי הגילוי של יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר).

3. לעניין עסקאות שאינן בנקאיות –

3.1. "עסקה מהותית" – שאינה בנקאית הינה עסקה חד פעמית; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים.

3.2. "עסקה זניחה" לפי הגדרת הבנק הינה עסקה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק שסכומה אינו עולה על הסכומים שלהלן:

עסקה חד פעמית שסכומה אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי הכולל של הבנק בהתאם להוראה 202 להוראות ניהול בנקאי תקין, בהתאם לדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לאחרונה לפני ביצוע העסקה; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

ב. פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעת ההגדרות והפרמטרים לעניין "עסקה זניחה":

באשר להיקף הכספי של עסקאות לא בנקאיות, הרי לעניין עסקאות חד פעמיות, השיעור (0.1%) מהון הבנק הכולל זהה לרף הסכום המזערי שנקבע בהוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין במועד אישור הקריטריונים וההגדרות על ידי ועדת הביקורת כנדרש בשנת 2009, ולעניין עסקאות מתמשכות או עסקאות על פי הסכם מסגרת, נוכח העובדה כי מדובר בעסקאות במהלך העסקים הרגיל, ולא בעסקאות ייחודיות, השוואת משקלן או חלקן ביחס לסך ההוצאות הרלוונטיות על פני תקופה בבנק הינה הקריטריון הרלוונטי ביותר לעניין זה, לגישת הבנק.

ג. בהמשך לאמור לעיל, להלן ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות עם בעלי שליטה¹:

1. עסקאות אשראי

נתונים ליום 31 בדצמבר 2017 (באלפי ש"ח):

פרטים	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים*	ערבויות בנקאיות	השקעות הנוסטרו של הבנק באג"ח שהונפק על-ידי חברה שבשליטת בעל שליטה	סך הכל חבות
קבוצת לנדאו ישעיהו וחברות פרטיות בשליטתה	100,879	-	-	-	-	100,879
קבוצת מנור וחברות פרטיות בשליטתה	70,870	2,799	-	-	4,539	78,208

* כולל חשיפה חוץ מאזנית בגין מכשירים נגזרים.

- יצוין, כי מסגרת האשראי או האשראי הספציפי מאושרים פרטנית לכל בעל שליטה והתנאים נקבעים, בין היתר, לפי סוג העסקה והיקפה.
- אין אשראי בעייתי או אשראי בגינו בוצעה הפרשה במסגרת יתרות האשראי המפורטות בטבלה.
- הנתונים המפורטים לעיל, הינם בהתאם להגדרת "חבות" בהוראה 313.

2. עסקאות בפקדונות

יתרות הפקדונות בבנק של אחת מקבוצות בעלי השליטה הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2017 בסכומים לא מהותיים. היתרה הגבוהה במהלך שנת 2017 כדלקמן: קבוצה א' – 102 מיליון ש"ח, קבוצה ב' – 97 מיליון ש"ח. הסכומים אינם כוללים את הפקדונות שמתנהלים על-ידי גופים מוסדיים בשליטת בעלי השליטה בבנק עבור מבטחים, קופות גמל וקרנות נאמנות. עיקרי הסכומים של הפקדונות מתוך היתרות הנקובות לעיל ליום 31 בדצמבר 2017 מופקדים בפקדונות מהסוגים המפורטים להלן ובטווחי הריביות המינימאליים והמקסימאליים המצוינים לצדם:

סוגי הפקדונות המשמעותיים ביותר

סוג הפיקדון	ריבית שנתית מינימאלית	ריבית שנתית מקסימאלית
פיקדון שבועי שקלי בריבית קבועה	0.09%	0.09%

¹ החל מיום 29.10.12, ה"ה שלמה אליהו וחייה אליהו חדלו להיות בעלי שליטה בבנק – ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

להלן הטבות בשיעורי העמלות המרכזיות בגין קבוצות בעלי השליטה¹:

שם העמלה	גובה העמלה נכון ליום 31 בדצמבר 2017 (בהתאם לתעריפון הבנק)	שיעור הטבה
רישום פעולות בחשבון	תשלום של 1.45 ש"ח לפעולה	100%
העברה/הפקדה לחשבון בבנק אחר	תשלום של 43 ש"ח להעברה/הפקדה	50%-66%
דמי ניהול פקדון (דמי משמרת ני"ע) הנסחרים בבורסה בת"א (כולל ני"ע בלתי סחירים, תעודות בקרנות נאמנות ובונדס)	תשלום 0.15% לרבעון מינימום 6 ש"ח לני"ע 39 ש"ח לפקדון	100%

1. שיעורי ההטבה אינם בתנאים עדיפים על שיעורי ההטבה הניתנים ללקוחות דומים אחרים שאינם נמנים על קבוצות בעלי השליטה. הבנק מאשר באישור תקופתי את שיעורי ההטבות בעמלות. שיעורי ההטבות המאושרים נכון למועד הדיווח מופיעים בטבלת העמלות לעיל.

ד. פירוט עסקאות חריגות עם בעלי שליטה ועסקאות נוספות שנעשו עם בעלי השליטה:

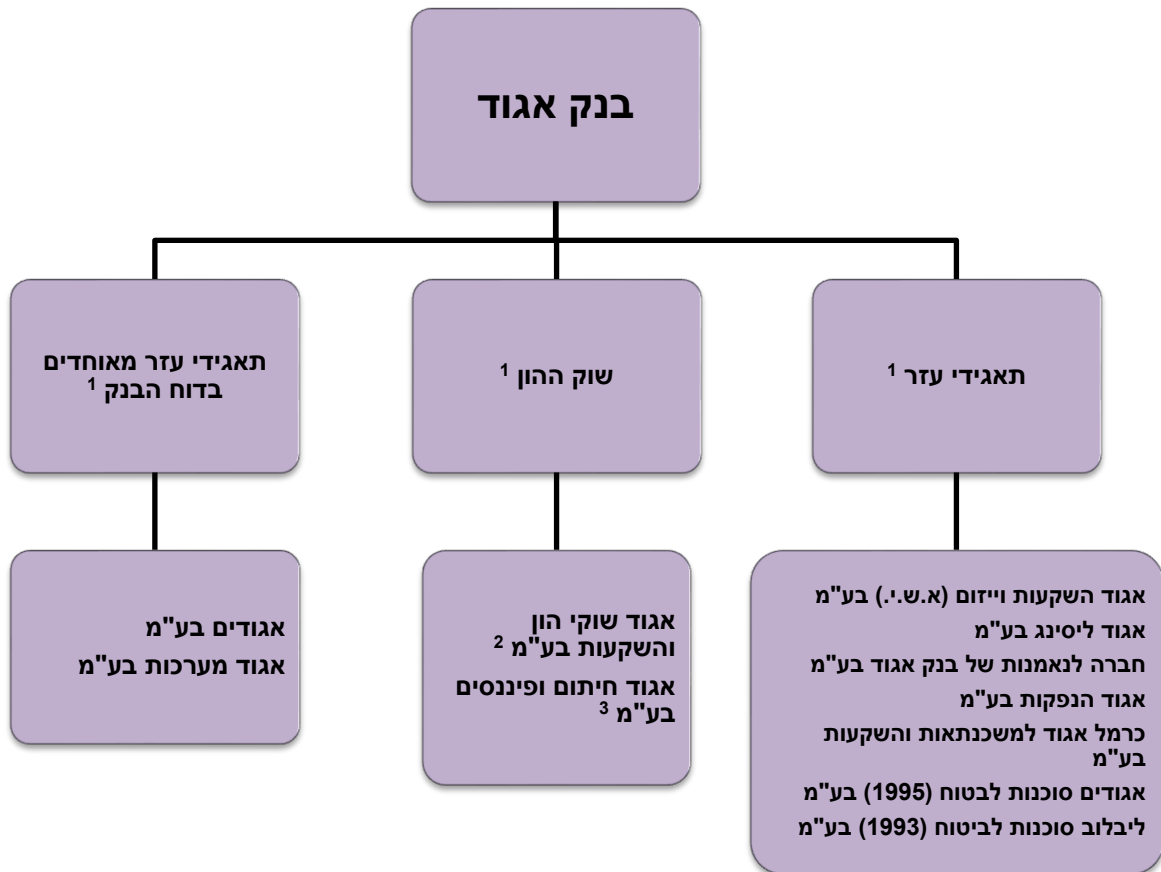
1. לעניין החלטות האסיפה הכללית של הבנק בנושא שיפוי לנושאי משרה (ובכלל זה לדירקטורים שהם בעלי שליטה בבנק או שבעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם), ראה באורים 14.ג.23 – 12.ג.23 לדוחות הכספיים. כן ראה דיווחים מידיים על שינויים בהוראות תקנון הבנק בעניין שיפוי לנושאי משרה מיום 1 בנובמבר 2012 (אסמכתא 2012-01-268998) ומיום 7 בפברואר 2013 (אסמכתא 2013-01-032415), הבאים על דרך הפניה.
2. לעניין רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, ראה באור 17.ג.23. בדוחות הכספיים וכן ראה דיווח מידי של הבנק מיום 14 בספטמבר 2017 (אסמכתא 2017-01-081886), המובא על דרך הפניה.
3. לעניין החלטת דירקטוריון הבנק בדבר החלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 28 בנובמבר 2013, לאשר לדירקטורים החיצוניים בבנק וליתר חברי הדירקטוריון, למעט יו"ר הדירקטוריון, גמול זהה בסכומים כמפורט בהחלטת האסיפה הכללית כאמור, על דירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון), לרבות דירקטורים חיצוניים, בעלי שליטה וקרוביהם של בעלי השליטה בבנק, שימונו מעת לעת לכהונה כדירקטורים בבנק, ראה באור 1.ה.31. בדוחות הכספיים וכן דוח מידי מיום 30 באוקטובר 2014 (אסמכתא 2014-01-184668), המובא על דרך הפניה.
4. לעניין החלטת האסיפה הכללית של הבנק לאשר מחדש כתב התחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם או שבעלי השליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכהנים, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות הבנות שלו, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב התחייבות לשיפוי הקיים בחברה, ראה באור 14.ג.23 בדוחות הכספיים וכן דיווח מידי מיום 25 באוקטובר 2015 (אסמכתא 2015-01-141240), המובא על דרך הפניה.

עסקאות בנקאיות שנתונין מופיעים במצטבר ולפי קבוצת בעל שליטה – ראה בסעיף ג' לפרק זה לעיל.

פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות⁴ ליום 31 בדצמבר 2017.

1. מוחזקים ב- 100%.
2. חברה לא פעילה - מוחזקת על ידי אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ.
3. חברה לא פעילה - מוחזקת על ידי אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ.
4. פרטים בדבר החברות המוחזקות של הבנק, תחומי פעילותן ותרומתן לרווחיות הבנק, ראה פרק "פעילות חברות מוחזקות עיקריות" ובאור 14.

השליטה בבנק

22.92%	שלמה אליהו אחזקות בע"מ ²
21.65%	ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ^{3,1}
3.12%	ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ ³
16.50%	נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ^{4,1}
6.36%	נכסי שרודר בע"מ ⁴
4.20%	אליהו 1959 בע"מ ⁵

1. מהווים את גרעין השליטה בבנק (העומד נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים על 33% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק, ומתחלק באופן שווה בין חבריו, 16.5% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק לכל אחד).
2. ביום 29 באוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות בע"מ להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות אליהו 1959 בע"מ, הכל כמפורט בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".
3. חברות בשליטת מר ישעיהו לנדאו.
4. מוחזקות בחלקים שווים על ידי ד"ר יעל אלמוג-זכאי וגב' רות מנור.
5. לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

ביום 29 באוקטובר 2012 התקבלה בבנק הודעה מטעם שלמה אליהו אחזקות בע"מ (להלן: "אליהו אחזקות") ואליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ) (להלן: ביחד עם אליהו אחזקות: "קבוצת אליהו"), לפיה הושלמה ביום 29 באוקטובר 2012 עסקת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן "מגדל" ו-"רכישת מגדל") על ידי אליהו 1959 בע"מ (הנשלטת על ידי מר שלמה אליהו).

בעקבות השלמת רכישת מגדל נכנסו - לתוקף: (1) כתב הנאמנות וההרשאה הבלתי חוזר לנאמן, מר בועז אוקון (שופט בדימוס) (להלן: "הנאמן"), שנחתמו על ידי קבוצת אליהו ביום 23.10.12 (להלן: "כתב הנאמנות"), (2) ההסכם שנחתם ביום 23.10.12 בין אליהו אחזקות לבין ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ (להלן: "לנדאו אחזקות") ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ (להלן: "לובינסקי אחזקות"; להלן "ההסכם") וכן נכנסו לתוקף (3) היתר האחזקה בבנק שניתן על ידי נגיד בנק ישראל לה"ה שלמה אליהו וחיה אליהו ביום 23.10.12 (להלן: "ההיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק") ו- (4) היתר השליטה המתוקן בבנק שניתן על ידי נגיד בנק ישראל לה"ה רות מנור ויעל אלמוג-זכאי ולה"ה ישעיהו לנדאו ודבורה לנדאו ביום 23.10.12 (להלן "היתר השליטה המתוקן בבנק").

בהתאם לכתב הנאמנות ולהסכם, מר שלמה אליהו (השולט בקבוצת אליהו) התקשר בהסכם לרכישה (בעצמו ו/או באמצעות תאגידים בשליטתו), של השליטה במגדל השולטת מצידה במגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן "מגדל ביטוח") שהינה "תאגיד מבטח", השולט במישרין ובעקיפין, בין היתר, ב"חברות מנהלות" (קרי, "קופות גמל ופנסיה") וב"מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות" (קרי, "קרנות משותפות בנאמנות"). נוכח הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, האוסרות על שולט בתאגיד בנקאי להחזיק יותר מחמישה אחוזים מסוג כלשהוא של אמצעי שליטה ב"חברה מנהלת" או ב"מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות" וכן אוסרות עליו להחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג כלשהוא של אמצעי שליטה בתאגיד אחר השולט באחד מאלה (להלן "הוראות חוק הבנקאות רישוי"), השלמת רכישת מגדל חייבה את שלמה אליהו וחיה אליהו לפרוש מגרעין השליטה בבנק ולקבל מנגיד בנק ישראל "היתר להחזקת אמצעי שליטה" בבנק; לפיכך, בהתאם לכתב הנאמנות, להסכם ולהיתרי האחזקה והשליטה הנזכרים לעיל, החל ממועד השלמת רכישת מגדל (להלן "המועד הקובע"), חדלה קבוצת אליהו להיות צד למערכת הסכמי השליטה וההצבעה בין בעלי השליטה בבנק. זאת ועוד, החל מהמועד הקובע ועקב פרישת אליהו אחזקות ממערכת ההסכמים בין בעלי השליטה בבנק, חלות ההוראות הבאות:

1. ביחס למניות קבוצת אליהו שהופקדו בחשבונות על שם הנאמן ביום 1.8.12, ובסך הכל 27.12% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק (להלן- "מניות קבוצת אליהו בבנק"), יחולו תנאי כתב הנאמנות.

2. אליהו אחזקות תחדל להיות צד להסדרי השליטה בין בעלי השליטה בבנק במסגרת מערכת ההסכמים בין בעלי השליטה. זכויות אליהו אחזקות על פי מערכת ההסכמים בין בעלי השליטה בבנק נחשבות כ"מוקפאות" לכל דבר ועניין ולא ניתן יהיה להפעילן ו/או לעשות בהן כל שימוש שהוא, הכל בכפוף לתנאים ולהוראות המפורטים בכתב הנאמנות ובהסכם. מבלי לגרוע מהאמור לעיל במהלך תקופת הנאמנות (כמפורט להלן וכהגדרתן בכתב הנאמנות), קבוצת אליהו ו/או הנאמן (א) לא ישתתפו ולא יצביעו באסיפות הכלליות של הבנק או באסיפות הנפרדות מכוח מניות הנאמנות שיוחזקו על ידי הנאמן מעת לעת, וכן (ב) לא יציעו מועמדים כלשהם לדיקטוריון הבנק, ואולם החברות בקבוצת אליהו תהיינה זכאיות לקבל דיבידנדים ככל שיחולקו על ידי הבנק ולקבל תמורה בגין מכירתן של המניות

3. החל מהמועד הקובע חלות הוראות היתר השליטה המתוקן בבנק והן מתייחסות ליחידים השולטים בלנדאו אחזקות ולובינסקי אחזקות בלבד (ולא ליחידים השולטים בקבוצת אליהו), כאשר המשך החזקותיה של קבוצת אליהו באמצעי שליטה בבנק הינן מכוח "ההיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק" כמפורט לעיל.
4. לנדאו אחזקות ולובינסקי אחזקות, הגדילו את חלקן במניות גרעין השליטה בבנק, כהגדרתן בהסכם ובכתב הנאמנות, (לנדאו אחזקות, מצד אחד, ולובינסקי אחזקות, מצד שני, בחלקים שווים ביניהם) על ידי הפיכת חלק ממניותיהם החופשיות, כהגדרתן בהסכם ובכתב הנאמנות למניות גרעין השליטה, כאשר גרעין השליטה בבנק עומד החל מהמועד הקובע על 33% (שלושים ושלושה ממאה), מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק באופן שכל אחד מלנדאו אחזקות, מצד אחד, ולובינסקי אחזקות, מצד שני, מחזיק במניות גרעין השליטה בהיקף של 16.5% (שישה עשר וחצי ממאה) מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק, הכל כמפורט בכתב הנאמנות, בהסכם ובהיתר השליטה המתוקן בבנק. למרות האמור יצוין, כי בהתאם לתיקון להיתר השליטה המתוקן בבנק, ה"ה יעל אלמוג-זכאי ורות מנור באמצעות לובינסקי אחזקות וה"ה ישעיהו לנדאו ודבורה לנדאו וישעיהו לנדאו ביחד) לא יותר מ- 2.5% מכל סוג של אמצעי השליטה המוחזקים על ידם בבנק והמהווים חלק מגרעין השליטה, וכן ניתן להסכים למכירת אמצעי השליטה, כולם או חלקם, כחלק מהליך מימוש השעבוד ללא הגבלה (ובכפוף לרכישה תוך 3 שנים של המניות שנמכרו כאמור, כך ששיעור האחזקה של לובינסקי אחזקות ו/או לנדאו אחזקות, לפי העניין ישוב לעמוד על 16.5%). כן קובע היתר השליטה המתוקן, כי באופן מצטבר סך החזקות חברי קבוצת השליטה בבנק לא יעלה על 61% מאמצעי השליטה בבנק (שיעורי ההחזקה מתוך סך הון המניות המונפק והנפרע בבנק, ללא התחשבות בהקפאת חלק מן הזכויות במניות הבנק המוחזקות על ידי קבוצת אליהו). זאת ועוד, בהתאם להיתר להחזקת אמצעי השליטה בבנק הותר לה"ה שלמה וחיה אליהו להחזיק יחד אמצעי שליטה בבנק בשיעור של 32.12% מכל סוג של אמצעי שליטה, מתוכם עד 27.12% (להלן "אמצעי השליטה הרלבנטיים") מוחזקים בידי הנאמן בהתאם להוראות כתב הנאמנות ועד 5% נוספים מכל סוג של אמצעי השליטה בבנק יוחזקו על ידיהם בעקיפין, באמצעות מגדל ו/או תאגידים הנשלטים על ידיה במישרין או בעקיפין (להלן "קבוצת מגדל"). כמו כן:
5. ה"ה שלמה וחיה אליהו אינם רשאים לרכוש אמצעי שליטה נוספים בבנק, למעט רכישה באמצעות קבוצת מגדל במסגרת התנאי האמור לעיל, וזאת גם אם שיעור החזקותיהם באמצעי השליטה יפחת מ- 27.12% מכל סיבה שהיא.
6. אמצעי השליטה הרלבנטיים ימכרו על ידי ה"ה שלמה וחיה אליהו בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, בכפוף לקבלת היתר נגיד בנק ישראל לפי החוק, ככל שיידרש, וזאת עד לתום תקופה של שלוש שנים שמניינה החל ממועד כניסתו לתוקף של היתר האחזקה באמצעי השליטה בבנק (להלן: "תקופת הנאמנות הראשונה"), וככל שלא ימכרו כל אמצעי השליטה הרלבנטיים עד לאותו מועד, יתרת אמצעי השליטה הרלבנטיים יימכרו על ידי הנאמן בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, זאת עד לתום תקופה של שנה אחת נוספת שמניינה החל מתום תקופת הנאמנות הראשונה (להלן: "תקופת הנאמנות השנייה"), והכל בהתאם לקבוע בהוראות כתב הנאמנות.
7. ה"ה שלמה וחיה אליהו לא יהיו רשאים לעשות באמצעי השליטה הרלבנטיים כל עסקה או פעולה שהיא ו/או להעניק כל זכות מכל סוג שהוא לצד שלישי בקשר עימם, למעט מכירתם כאמור לעיל או שעבודם, בכפוף לקבלת אישור מראש ובכתב של המפקחת על הבנקים, וזאת בנוסף למניעה להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק ולעשות שימוש בזכויות ההצבעה ובזכות להציע מועמדים לדירקטוריון, כמפורט לעיל.
8. היתר האחזקה באמצעי השליטה בבנק יפקע בתום ארבע שנים מיום תחילתו או במועד השלמת מכירת אמצעי השליטה הרלבנטיים, לפי המוקדם. עוד יצוין, כי במסגרת ההסכם כהגדרתו לעיל, נקבעו הוראות לעניין הפעלת זכויות ההצבעה על ידי בעלי השליטה הנוכחיים בבנק באסיפות כלליות של הבנק.
- בהתאם לתנאים שנקבעו בהיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק כמפורט בפסקה 7 לעיל, ולאחר שנתקבל לכך אישור המפקח על הבנקים כנדרש על פי ההיתר (להלן: "אישור המפקח"), שעבדו (ה"ה שלמה וחיה אליהו) 2.5% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק שבבעלותם (להלן: "אמצעי השליטה המשועבדים") לטובת צד שלישי (להלן: "בעל השעבוד"). השעבוד נעשה בכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח, ובין היתר, כי השעבוד יפקע לא יאוחר מתום "תקופת הנאמנות השנייה" כהגדרתה לעיל, וכן כי בעל השעבוד יתחייב שבכל מועד שהוא לאחר 28 ביולי 2016 הוא ישחרר את השעבוד על אמצעי השליטה המשועבדים (ככל ולא נמכרו במסגרת מימוש השעבוד) ויעבירם לנאמן מיד עם דרישתו בכתב לצורך מכירתם. כן נקבע באישור המפקח, כי כל עוד לא נמכרו אמצעי השליטה המשועבדים, לא יפעיל בעל השעבוד את הזכות להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק, הזכות להצביע, הזכות להציע מועמדים לכהונה כדירקטורים בבנק, זכויות אחרות ככל שמוקנות למחזיקים מכוח החזקותיהם באמצעי השליטה המשועבדים, ולמעט: (א) הזכות לדיבידנדים שיחולקו, אם וככל שיחולקו, על ידי הבנק, וכן- (ב) הזכות לתמורה בגין מכירת אמצעי השליטה

המשועבדים. ה"ה שלמה וחייה אליהו התבקשו לחתום על נוסח תיקון לכתב הנאמנות, המעגן את הנחיות המפקח על הבנקים בקשר עם השעבוד. המניות המשועבדות הופקדו בנאמנות על שם משמרת חברה לשירותי נאמנות בע"מ. ביום 22 באוקטובר 2015 קיבל הבנק הודעה מאת הנאמן המחזיק בנאמנות את אמצעי השליטה בבנק עבור ה"ה שלמה וחייה אליהו, שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לבטוח בע"מ) (להלן "קבוצת אליהו"), לפיה ניתן על ידי הפיקוח על הבנקים אישור עקרוני למתווה שהתבקש על ידי הנאמן, שעיקריו כדלקמן:

1. תקופת הנאמנות השנייה, כהגדרתה בכתב הנאמנות, היינו, תקופה בת שנה שתחילתה ביום 29.10.15 ואשר במסגרתה על הנאמן למכור את אמצעי השליטה בבנק של קבוצת אליהו, תוארך בשנה נוספת, כך שתקופת הנאמנות השנייה תוארך משנה אחת לתקופה בת שנתיים.
2. בשנה הראשונה לתקופת הנאמנות השנייה ייעשה מאמץ מצד הנאמן למכור את אמצעי השליטה, כהגדרתם בכתב הנאמנות, "בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור", הכל כאמור לכתב הנאמנות. על מאמץ זה יופקד מטעם הנאמן פרופ' אמיר ברנע אשר יועמדו לרשותו הסמכויות המלאות שהוקנו לנאמן כפי שפורטו בכתב הנאמנות.
3. אם אמצעי השליטה כאמור, כולם או מקצתם, לא ימכרו בשנה הראשונה לתקופת הנאמנות השנייה, יחולו במהלך השנה השנייה לתקופה זו, ביחס לאמצעי השליטה הנוותרים שלא נמכרו כל הוראותיו של כתב הנאמנות המקורי, לרבות ההוראות הנוגעות ל"אבני הדרך כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל", כמשמעותן בכתב הנאמנות (להלן- "המתווה המקורי"). כמו כן, בנק ישראל יוכל להודיע בשנה הראשונה לתקופת הנאמנות השנייה כי הוא מבקש לחזור למתווה המקורי, בין אם בעקבות הדיווחים שימסרו לו על המהלכים שנעשו בעניין מכירת אמצעי השליטה ובין מטעם אחר.

ביום 28 באוקטובר 2015 נמסרה לבנק הודעה מאת ב"כ קבוצת אליהו, ולפיה המפקחת על הבנקים אישרה את תיקון היתר ההחזקה של ה"ה שלמה וחייה אליהו באמצעי השליטה בבנק, כך שהארכה במסגרתו התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה בבנק בהתאם למתווה שהוצע על ידי הנאמן כאמור לעיל. כמו כן, מסר ב"כ קבוצת אליהו לבנק, כי כתב הנאמנות תוקן בהתאמה במסגרת אישורו של הפיקוח על הבנקים לתיקון היתר האחזקה של קבוצת אליהו בבנק, הובהר, כי השעבוד על אמצעי השליטה של קבוצת אליהו בשיעור של 2.5% ממניות הבנק שנעשה לטובת צד שלישי, יפקע לא יאוחר מתום השנה הראשונה של תקופת הנאמנות השנייה.

ביום 11 במאי 2016 נמסר לבנק על ידי ב"כ ה"ה שלמה וחייה אליהו, כי המפקחת על הבנקים אישרה כנדרש על פי היתר לאחזקת אמצעי שליטה בבנק שניתן לה"ה שלמה וחייה אליהו (להלן: "היתר האחזקה"), את הארכת תקופת השעבוד לטובת צד שלישי של 2.5% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק המוחזקים על ידי ה"ה שלמה וחייה אליהו (להלן: "אמצעי השליטה המשועבדים") כמפורט לעיל, וזאת עד ליום 28 באפריל 2017. כן נקבע באישור המפקחת כי אם עד ליום 28 ביולי 2016 לא ימכרו אמצעי השליטה המשועבדים במסגרת מימוש השעבוד, יתחייב בעל השעבוד לשחרר את השעבוד על אמצעי השליטה המשועבדים שטרם נמכרו ולהעבירם לנאמן, מר בועז אוקון ("הנאמן") לצורך מכירתם, כאשר במקרה שמכירת אמצעי השליטה המשועבדים על ידי הנאמן לא תהיה ב"עסקה מיידית", עשויה תקופת השעבוד להיות מוארכת מעבר ליום 28 באפריל 2017 ועד למועד ההשלמה של עסקת מכירת אמצעי השליטה המשועבדים על ידי הנאמן או עד למועד בו תבוטל עסקה זו, ככל שתבוטל ולא יאוחר מתום תקופת הנאמנות השנייה. כן הובהר כי בכל מקרה, מכירת אמצעי השליטה המשועבדים תושלם עד תום תקופת הנאמנות השנייה וכי אין באישור המפקחת הנ"ל כל שינוי בתנאים והמועדים הנדרשים למכירת אמצעי השליטה של ה"ה שלמה וחייה אליהו בבנק כקבוע בהיתר האחזקה. כן נמסר לבנק על ידי ב"כ ה"ה שלמה וחייה אליהו, כי כתב הנאמנות תוקן בהתאם לאישור המפקחת.

ביום 26 באוקטובר 2016, נמסרה לבנק על ידי ב"כ ה"ה שלמה וחייה אליהו, הודעה לפיה נגידת בנק ישראל אישרה ביום 26.10.16 תיקון להיתר החזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לה"ה שלמה וחייה אליהו, המאריך את התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה האמורים בשנה נוספת, כך שתקופת הנאמנות השנייה בת שנתיים, שתחילתה ביום 29.10.15, ואשר במסגרתה, על הנאמן למכור את אמצעי השליטה בבנק המוחזקים על ידי קבוצת אליהו, כמפורט לעיל, תוארך משנתיים לשלוש שנים. אם אמצעי השליטה כאמור לעיל לא ימכרו במלואם עד לתום השנה השנייה של תקופת הנאמנות השנייה, אזי המכירה של כל אמצעי השליטה הנוותרים שלא נמכרו כאמור תתבצע במהלך השנה השלישית של תקופת הנאמנות השנייה, בשיעורים ובמועדים שנקבעו בכתב הנאמנות המתוקן המצורף להיתר החזקה המתוקן לה"ה שלמה וחייה אליהו, הכוללים מכירה של לפחות 25% מאמצעי השליטה בכל רבעון.

ביום 30 ביולי 2017 התקבל בבנק מכתב מבעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק. ביום 31 ביולי 2017 קיבל הבנק מכתב מאת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק (להלן: "בעלי השליטה") שעניינו "הבהרה בהמשך לדיווח בנק מזרחי טפחות בע"מ" (להלן: "בנק מזרחי טפחות"), לפיו כפי שמסרו בעלי השליטה לבנק במכתבם מיום 30 ביולי 2017 "יש התעניינות מצד גורמים שונים לרכישת מניות הבנק. בשלב זה לא הבשילו המגעים הראשוניים לכדי מו"מ מתקדם עם גורם מסוים כלשהו וכל שכן לא נתקבלו הסכמות כלשהן ביחס לעסקה או פרטיה".

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 30 ביולי 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-078216) ודיווח מידי מיום 31 ביולי, 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-078495).

ביום 3 באוקטובר, 2017 התקבלה בבנק הודעה מאת ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, לפיו נגידת בנק ישראל אישרה תיקון להיתר החזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לה"ה שלמה וחיה אליהו, המאריך את התקופה הכוללת למכירת אמצעי השליטה בהתאם למפורט להלן, והמאשר כי לצד בועז אוקון, שופט (בדימוס) ששימש באותו מועד כנאמן המחזיק בנאמנות את אמצעי השליטה בבנק עבור ה"ה שלמה וחיה אליהו, שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו 1959 בע"מ (להלן ביחד: "**קבוצת אליהו**") ישמש כנאמן גם פרופ' אמיר ברנע, כך שכל התייחסות לנאמן יש לראות בה כהתייחסות לשני יחיד הנאמן יחד ולחוד.

בהתאם למכתב המפקחת על הבנקים לה"ה שלמה וחיה אליהו מיום 2 באוקטובר, 2017 אליו צורף היתר הנגידה מיום 1 באוקטובר, 2017, ולתוספת לכתב הנאמנות והרשאה הבלתי חוזר לנאמן שנחתמה ביום 3 באוקטובר, 2017, כפי שהומצאו לבנק ע"י ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, נקבע לעניין הארכת התקופה למכירת אמצעי השליטה של ה"ה שלמה וחיה אליהו בבנק, בין היתר, כי בשים לב למכתב ההודעה מיום 30 ביולי, 2017 של נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ, נכסי שרודר בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ וישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ כפי שצורף לדיווח מידי של הבנק מאותו יום, בדבר הכוונה לפעול למכירת אמצעי השליטה בבנק (המו"מ למכירת השליטה בבנק) וכן על מנת לאפשר את מיצוי המו"מ למכירת השליטה בבנק - החל מיום 2 באוקטובר 2017 יחול האמור להלן:

(א) המועדים הנקובים ב"אבני הדרך כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל" כמשמעותן בכתב הנאמנות האמור וכל יתר המועדים הרלוונטיים הקשורים בהם מכוח הוראות כתב הנאמנות (לרבות מועד תום "תקופת הנאמנות השנייה", ובלבד שאינו מאוחר מ- 28 באוקטובר 2019) - יושהו עד למועד מסירת "הודעת סיום ההשגחה" כהגדרתה להלן (להלן: "**השהיית המועדים**") וכן, (ב) יימסר על ידי הנאמן דיווח מפורט בתום כל רבעון קלנדרי לעניין המהלכים שנעשו במהלך אותו רבעון בקשר עם המו"מ למכירת השליטה בבנק וכן (ג) המפקחת על הבנקים תהיה רשאית וקבוצת אליהו תהיה רשאית (כל אחד בפני עצמו) בין בעקבות הדיווחים על המו"מ ובין בשל טעם אחר למסור לנאמן הודעה בכתב על סיום השהיית המועדים ("הודעת סיום ההשגחה") ולהורות לנאמן להתחיל בביצוע המכירה של אמצעי השליטה הנותרים שלא נמכרו כאמור, זאת בהודעה מוקדמת בת 90 ימים שמנייה החל ממועד מסירת הודעת סיום ההשגחה (להלן: "**תקופת ההודעה**") ובמקרה כזה, אמצעי השליטה הנותרים שלא נמכרו כאמור ימכרו החל מתום תקופת ההודעה ועד לתום ההארכה של תקופת הנאמנות השנייה (אשר תתארך כמשך תקופת השהיית המועדים) ("יתרת תקופת הנאמנות השנייה המוארכת") באופן שעד לחלוף כל רבע מיתרת תקופת הנאמנות השנייה המוארכת ימכרו לפחות 25% מאמצעי השליטה הנותרים כאמור.

בהמשך למכתבי בעלי השליטה בבנק מיום 30 ביולי, 2017 ומיום 31 ביולי, 2017, התקבלה בבנק ביום 27 בנובמבר 2017 הודעה מטעם בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק, לפיה התקשרו בעלי השליטה בבנק באותו יום בהסכם עם בנק מזרחי טפחות, במסגרתו התחייבו להענות להצעת רכש חליפין מלאה לרכישת מניות הבנק שיפרסם בנק מזרחי טפחות לכל בעלי המניות בבנק, בכפוף לתנאים מתלים שנקבעו לפרסום הצעת הרכש ולהשלמתה, ובכללם אישורים רגולטוריים. במידה ולא ניתן יהיה להשלים את העסקה נשוא ההסכם במתווה של הצעת רכש, יפעלו בנק מזרחי טפחות ובעלי השליטה בבנק לביצוע העסקה בדרך של מיזוג סטטוטורי בו הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי טפחות יהיה "החברה הקולטת", וזאת בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובבנק מזרחי טפחות.

בד בבד עם הודעת בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק בדבר התקשרותם עם בנק מזרחי טפחות כמפורט לעיל, נמסר לבנק ביום 27 בנובמבר 2017 מכתב לבנק מזרחי טפחות בחתימת קבוצת אליהו כהגדרתה לעיל, שעיקרו הינם כדלקמן:

בהמשך להודעה שהתקבלה על ידי קבוצת אליהו בדבר ההסכם שנחתם ביום 27.11.2017 בין בעלי המניות המחזיקים בגרעין השליטה בבנק לבין בנק מזרחי טפחות, לפיו יפעל בנק מזרחי טפחות לרכישת מלוא הון המניות של הבנק בדרך של הצעת רכש חליפין מלאה כנגד תמורה שתשולם באמצעות מניות בנק מזרחי טפחות (להלן: "**הצעת הרכש**"), או ככל שלא ניתן יהיה להשלים את הרכישה במתווה זה, בדרך של עסקת מיזוג חלופית (להלן: "**הסכם המכר**"), הודיעו אליהו לבנק מזרחי טפחות כדלקמן:

1. קבוצת אליהו מתחייבים כי אם וככל שבתוך שבעה (7) חודשים מיום 27.11.2017 (או מועד מאוחר יותר כפי שיוסכם בין הצדדים להסכם המכר) תפורסם לבעלי המניות של הבנק הצעת הרכש ו/או ככל שלאחר חלוף התקופה הנ"ל יפורסם מפרט חדש ו/או מתוקן להצעת הרכש, אזי במקרה כזה קבוצת אליהו מורים בזאת לנאמנים המחזיקים במניות קבוצת אליהו בבנק (להלן: "מניות קבוצת אליהו בבנק אגוד"), ה"ה בעז אוקון, שופט (בדימוס), ופרופ' אמיר ברנע (להלן יחדיו: "הנאמנים"), להיענות בחיוב להצעת הרכש, למסור הודעת קיבול עד למועד הקיבול האחרון בהתאם לתקנות ניירות ערך (הצעת רכש), התש"ס - 2000 וכפי שייקבע במפרט הצעת הרכש, למסור העתק מההודעה כאמור לבנק מזרחי טפחות ולמכור את מניות קבוצת אליהו בבנק לבנק מזרחי טפחות במסגרת הצעת הרכש.

2. ככל שלא ניתן יהיה להשלים את העסקה במתווה של הצעת רכש, והעסקה תתבצע על דרך של מיזוג סטטוטורי, כאשר הבנק יהיה "חברת היעד" ובנק מזרחי טפחות יהיה "החברה הקולטת", כהגדרת מונחים אלה בחוק החברות, תשנ"ט-1999 (להלן: "**העסקה החלופית**"), וככל שהעסקה החלופית תהא טעונה אישור באסיפה הכללית של הבנק, מתחייבת קבוצת אליהו לתמוך ולהפעיל את כח ההצבעה שלה באסיפה הכללית של הבנק לתמיכה בעסקת המיזוג כאמור, והיא מורה בזאת כך לנאמנים, ככל שנדרש, למעט ככל שהצבעתה כאמור אסורה מכח הוראה של רשות רגולטורית (כאשר הובהר, שכיום קבוצת אליהו אינה רשאית להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק או לעשות שימוש כלשהו בזכויות ההצבעה או בזכויות אחרות המוקנות מכח החזקותיה).

3. במהלך תקופת ההודעה כהגדרתה להלן, תמנע קבוצת אליהו והורתה לנאמנים להימנע מניהול מו"מ ו/או מהתקשרות בעסקה לגבי העברת, מכירת ו/או הענקת זכות לרכישת מניות קבוצת אליהו בבנק, כולן או חלקן, לצד שלישי.
4. עד לתום ששה (6) חודשים ממועד הקצאת מניות בנק מזרחי טפחות לקבוצת אליהו במסגרת הצעת הרכש, קבוצת אליהו לא תמכור ו/או תעביר את מניות בנק מזרחי טפחות שהוקצו לה והורתה לנאמנים להימנע מלמכור ו/או להעביר את מניות בנק מזרחי טפחות שהוקצו לה (להלן: "תקופת החסימה").
- האמור לעיל לא יחול על מכירה מחוץ לבורסה (לרבות העברות בין החברות הכלולות בקבוצת אליהו, העברות בין קבוצת אליהו לבין בעלי השליטה, העברות בין קבוצת אליהו לבעלי המניות בקבוצת אליהו או לבעלי המניות בבעלי השליטה) ובלבד שכל נעבר של מניות בנק מזרחי טפחות יתחייב מראש כי קבלתן תיעשה בהתאם ובכפוף לאמור בפסקה הראשונה לסעיף 4 זה לעיל ו/או על שעבוד (ובלבד שמוטב השעבוד יתחייב מראש כי מימוש השעבוד ייעשה בהתאם ובכפוף לאמור בפסקה הראשונה לסעיף 4 זה).
5. תוקף הודעת קבוצת אליהו הנ"ל יפקע במועד המוקדם מבין (להלן: "תקופת ההודעה"): (1) המועד בו יפקע או יבוטל הסכם המכר; (2) המועד בו תימסר הודעה מטעם המפקחת על הבנקים בבנק ישראל במסגרתה תורה לנאמנים להתחיל בביצוע המכירה של מניות קבוצת אליהו בבנק (באופן שלא יאפשר מכירתן בעסקה נשוא הסכם המכר); או (3) יום 28.4.2019.

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 28 בנובמבר 2017 (אסמכתא: 2017-01-105238) המובאים על דרך הפניה וכן ביאור 32.א. לדוח הכספי.

ביום 4 בדצמבר 2017, נמסרה לבנק על ידי ב"כ ה"ה שלמה וחיה אליהו, הודעה לפיה במענה להודעת מר בועז אוקון (שופט בדימוס) – שהחזיק בנאמנות את אמצעי השליטה בבנק עבור קבוצת אליהו – על סיום תפקידו כנאמן מכוח כתב הנאמנות, התקבל אישור מהמפקחת על הבנקים להותרת פרופ' אמיר ברנע, (ששימש כנאמן משותף לצד מר בועז אוקון), כנאמן יחיד מכוח כתב הנאמנות, ובהתאם לכך תוקן כתב הנאמנות עליו חתמו קבוצת אליהו. ראה דיווחים מידיים של הבנק מיום 25.10.2015 (אסמכתא 2015-01-140841), מיום 28.10.15 (אסמכתא 2015-01-143982), מיום 27.10.2016 (אסמכתא 2016-01-067824) המובאים על דרך הפניה.

בהתאם להודעת בעלי השליטה בבנק על התקשרותם עם בנק מזרחי כאמור לעיל, במסגרת ההתקשרות עם בנק מזרחי, נקבע כי בנק מזרחי טפחות רשאי היה להודיע על ביטול ההסכם עד ליום 7 בפברואר 2018 (לאחר הארכה בהתאם לתנאי ההסכם), וזאת במקרה בו הערכת שווי, שיקבל בנק מזרחי טפחות לאחר חתימת ההסכם, לא תתמוך בתמורה שהוסכמה בין הצדדים להסכם (להלן: "התנאי המפסיק"). ביום 7 בפברואר 2018, מסר בנק מזרחי טפחות דיווח מידי על פיו באותו יום התקבלה החלטת דירקטוריון בנק מזרחי טפחות שלא למסור לבעלי השליטה הודעה בדבר התקיימות התנאי המפסיק. זאת, בהסתמך על הערכות שווי שהתקבלו בידי דירקטוריון בנק מזרחי טפחות, אשר מסקנותיהן תמכו בתמורה המפורטת בהסכם. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 8 בפברואר 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-011208), המובא על דרך הפניה.

לעניין החלטת דירקטוריון הבנק על הקמת ועדת אד הוק כוועדת משנה של הדירקטוריון בעקבות קבלת מכתב בעלי השליטה בבנק בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק, ראה פרק "ממשל תאגידי וביקורת" תת פרק "הדירקטוריון".

רכוש קבוע ומתקנים

נכסי מקרקעין בבעלות ובשכירות - בבעלות הבנק מספר נכסי מקרקעין, בהם הוא מחזיק בעצמו או באמצעות חברת הבת שלו אגודים בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה אשר דוחותיה הכספיים מופיעים כחלק מהדוחות הכספיים של הבנק). נכסים אלה משמשים את הנהלת הבנק ויחידות המטה השונות, משרדי חברות הבת וחלק מסניפיו. חלק מהסניפים פועלים בנכסים שנשכרו על-ידי הבנק (או על-ידי אגודים בע"מ) לתקופות שונות. תפעול אתרי הנדל"ן (בבעלות ובשכירות) מתבצע באמצעות חברת אגודים בע"מ.

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2017 ב- 280 מיליון ש"ח לעומת 303 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016. פרטים בדבר הרכב ההשקעה בבניינים וציוד ראה בבאור 15 לדוחות הכספיים.

השטח הכולל של המקרקעין המצוי בבעלות הבנק או שהבנק שוכר לשימוש, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2017 בכ - 31,652 מ"ר (31.12.2016 - 33,347 מ"ר), כמפורט בטבלה שלהלן (מ"ר ברוטו):

שטח כולל	בשכירות	בבעלות *	סוג הנכס
16,412	7,642	8,770	סניפים ברחבי הארץ
11,457	4,583	6,874	משרדי מטה (לרבות מחסן)
3,783	1,302	2,481	משרדי חברות בנות ונכסים נוספים
<u>31,652</u>	<u>13,527</u>	<u>18,125</u>	סך הכל

* לרבות חכירה מרשות מקרקעי ישראל.

מערכות המידע והמחשוב בבנק

הפעילות הבנקאית בבנק נשענת במידה רבה על מערכות מידע ומחשוב המותאמות לצרכיו. הבנק מקפיד לשמור על איכות של המערכות ועל תפקודן התקין. הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימוש ולשימוש לקוחותיו, בהתאם לצרכים ההולכים והגדלים של פעילותו ובהתאם לדרישות הרגולציה, כמו גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית. הבנק עוקב באופן שוטף אחר חידושים ועדכונים בתחומים השונים הקשורים למערך טכנולוגיית המידע ומשקיע משאבים רבים בשיפור ושרדוג המערכות הללו ובטיפול מיטבי באיתור תקלות ותיקונן.

בנק לאומי מספק לבנק את שירותי המחשוב והתפעול העיקריים בשיטה של מיקור חוץ. לעניין פרויקט סיום ההתקשרות בין הבנק ובין בנק לאומי - ראה פרק "הסכמים מהותיים" ובאור ג.4).

בנוסף, הבנק מפעיל מערכות מחשוב עצמאיות שפותחו על ידו/או באמצעות בתי תוכנה.

מסגרת הפעילות בתחום טכנולוגיית המידע

פעילות טכנולוגיית המידע מאופיינת, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, שיש להם השפעה משמעותית על התנהלות הבנק. פעילות המחשוב בבנק מתבססת על מסמך מדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק, הנגזר, בין היתר מהוראת המפקח על הבנקים מס' 357 ומאושר מידי שנה בדירקטוריון.

כאמור, לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות, אשר תנאיה העדכניים נקבעו במסגרת תוספת להסכם, אשר נחתמה בחודש דצמבר 2007, וחלה רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2007 ("הסכם לאומי"). עיקרי התוספת שנחתמה הינם:

א. הארכת הסכם לאומי לתקופה של 10 שנים (עד ליום 31 בדצמבר 2016) - ראה תת פרק "הסכם לקבלת שירותי מחשוב" בפרק "הסכמים מהותיים". ממועד זה החלה תקופה של שלוש שנים המוגדרת פרויקט סיום ההתקשרות. במסגרתה הבנק החל בפרויקט החלפת ספק שירותי המחשוב. לאור הודעת הבעלים על מכירת מניותיהם, חלה דחיה בלוחות בזמנים של הפרויקט.

ב. עדכון מודל ההתחשבות בין הצדדים, כולל הסדרים בקשר למערכות ספציפיות;

ג. שיפור רמת השירות לבנק תוך עיגונה בהסכם (SLA Service Level Agreement) מפורט.

על רקע הפקת לקחים מכשלים ותקלות שאירעו במערכת הבנקאית, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לנקוט בצעדים שיצמצמו את פוטנציאל התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע. כמו כן, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לבחון מחדש תהליכים של ניהול שינויים וניהול תקלות, על מנת לחזק את התהליכים ולשפרם. הבנק נערך ופועל באופן שוטף על פי הנחיות אלו.

סניפי הבנק, כמו גם חלק מיחידות הביצוע והמטה, מקושרים לסביבת מחשוב ייעודית עבור הבנק במסגרת קריית שירות בנקאי (קש"ב) של לאומי, כאשר הפעילות השוטפת בסניפי הבנק מבוצעת כמעט במלואה במסגרת זו. על מנת להעריך את הבקורות המשולבות במסגרת שירותי התפעול הניתנים על ידי לאומי לבנק, מבוצעות בדיקות הן על ידי הבנק, הן על ידי לאומי והן על ידי גורמים מקצועיים בלתי תלויים.

פעילויות בקרה על פעילות לאומי הנוגעות להסכם מבוצעות במסגרת תהליך ISAE 3402 TYPE 2 - דוח על בקורות ששולבו במערך התפעול של לאומי ובדיקות על אפקטיביות הבקורות (המתייחס לבקורות לגבי שירותי תפעול מערכות המידע בבנק לאומי הניתנים לבנק אגוד) ובמסגרת תהליך AUP (המתייחס לבדיקות המבוצעות במסגרת נהלים מוסכמים עם הבנק לגבי נושאים המתייחסים למחשוב עבור בנק אגוד).

הבנק מפעיל מערכות מחשוב נוספות, שאינן נכללות במסגרת הסכם לאומי. מערכות אלה מנוהלות באחריות מערך מערכות מידע של הבנק וביניהן: מערכות מסחר ני"ע ומט"ח, מערכת ניהול משכנתאות, מערכת ניהול עסקי יהלומים, מערכת ניהול קשרי לקוחות, מערכות ה- BACK OFFICE (מערך אחורי) ומערכות ניהול ובקרה שוטפות של הבנק. הבנק מקפיד לשמור על איכותן של המערכות ועל תפקודן התקין, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימוש ושימוש לקוחותיו, גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית.

בשל היותם עתירי עלויות ומשאבים ניהוליים ומקצועיים, מבוצעים תהליכים אלה על-ידי הבנק בהדרגה, על-פי סדרי עדיפויות הנגזרים, בראש ובראשונה, מהחובה לעמוד בדרישות הרגולטוריות הרלוונטיות, וכן מהצורך ליצור יתרון עסקי על בסיס שיקולי עלות מול תועלת.

עם זאת, למרות המשאבים שמשקיע הבנק בתחום זה, כיוון שמדובר במערכות מורכבות, לא ניתן למנוע לחלוטין את הסיכונים הנובעים מקיום תקלות בהן. לעניין מערכות גיבוי, סיכוני סייבר, תוכניות המשכיות עסקית וספקים עיקריים ראה פרק "סקירת סיכונים" תת "פרק סיכון תפעולי" ודוח המפורט על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx>

פעילות מול גורמים בחו"ל

פעילות מול בנקים וגופים פיננסיים בחו"ל

פעילות הבנק מול בנקים זרים וגופים פיננסיים בחו"ל מתמקדת במספר תחומים עיקריים: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות, פעילות עסקאות בשערי חליפין (FORWARD, SPOT, אופציות וכד'), ובשערי ריבית (IRS – החלפת ריביות וכד') ומכשירים אחרים, פעילות סליקה, העברת כספים ופעילות בניירות ערך זרים. הבנק קובע מעת לעת את מדיניות החשיפה לבנקים ולגופים פיננסיים זרים על-פי קריטריונים שונים להערכת סיכון בפעילות מול אלה. התמודדות עם סיכון האשראי הנובע מהפעילות בעסקאות שערי חליפין ועסקאות עתידיות מול חלק מהבנקים הזרים כאמור, נעשית בעיקר בדרך של התקשרות בהסכמי ISDA (International Swaps And Derivatives Association), שהינם הסכמי המסגרת לפעילות שבין הבנק וכל אחד מן הבנקים הזרים ובהסכמי בטוחות מסוג CSA (Credit Support Annex), הדנים ומפרטים את נושא הבטוחות, העברתן והקיזוז על ידי הצד הרלוונטי במקרה של חשיפה. נוסח ההסכמים האמורים מהווה סטנדרט בינלאומי נהוג, וההתקשרות בכל אחד מהם – בין בנפרד ובין ביחד - מסייעת בידי המוסדות הפיננסיים הקשורים בהם להקטין את החשיפה לסיכונים הכרוכים בפעילות המסחר ביניהם, בראש ובראשונה באמצעות השימוש בקיזוז (netting) של עסקאות. מאז תחילת שנת 2008, צמצם הבנק את היקף פעילותו מול בנקים בחו"ל, הן מבחינת מספר הבנקים מולם הוא עובד והן מבחינת היקף החשיפות המאושרות לפעילות עם בנקים אלו. כמו כן, קשור הבנק בהסכם (Continuous Linked Settlement) באמצעות אחד הבנקים הגדולים בעולם, אשר נועד לוודא קבלת תקבול מול תשלום, לשם מזעור סיכוני סליקה בעסקאות קניה ומכירה במטבע חוץ. בנוסף ראה פרק "תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות" תת פרק "מגזר ניהול פיננסי" בנוגע ל- "DODD FRANK" ו- "EMIR".

הסכמים לקבלת שירותי מסחר ומשמורת בניירות ערך ובנכסים פיננסיים עם מוסדות פיננסיים בחו"ל

הבנק קשור בהסכמים שונים מול ברוקרים, בנקים ומסלקות מחוץ לישראל (להלן- גופים פיננסיים זרים), לצורך ביצוע פעילות המסחר בניירות ערך ובנכסים פיננסיים שונים עבור הבנק ועבור לקוחותיו. כמו כן קשור הבנק בהסכם משמורת (GLOBAL CUSTODY) עם מוסד פיננסי בינלאומי מוכר (ועם גורמים פיננסיים אחרים אשר אותו מוסד מתקשר עימם לעניין זה), על-פיו מחזיק הבנק אצל אותו מוסד פיננסי ניירות ערך זרים עבור עצמו ועבור לקוחותיו, ולעיתים, פקדונות כספיים. השירותים העיקריים הניתנים לבנק על-פי הסכם זה כוללים, משמורת, ביצוע סליקת עסקאות בניירות ערך זרים, טיפול בנושאי מיסוי רלוונטיים נלווים לעסקאות, מתן הודעות ועדכונים בקשר אליהן (ALERTS), מתן הודעות מאת התאגיד שניירות הערך שלו מצויים במשמורת (corporate actions) וביצוע פעולות נלוות דוגמת קבלת דיבידנדים, מניית הטבה, השתתפות בהצעת זכויות וכדומה. המוסד הפיננסי מבצע את הפעולות הנ"ל בהתאם להוראות הבנק, כפוף להוראות הדין הרלוונטי. כן מקבל הבנק מעת לעת שירותי משמורת מהגופים הפיננסיים הזרים, אגב מילוי תפקידיהם האחרים במסגרת זו מחזיק הבנק את עיקר אחזקותיו באג"ח זרות במסלוקה אירופית גדולה.

ניהול החשיפה לסיכונים חוצי גבולות בפעילות לקוחות תושבי חוץ

הנושא מנוהל במסגרת ניהול הציות ראה פרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "סיכון ציות". ביום 16 במרס 2015 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בדבר ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות הבנק (CROSS- BORDER). במכתב מפורטים הצעדים שבהם על התאגידים הבנקאיים לנקוט בנושא זה וביניהם, בין היתר, קביעת מדיניות ונהלים בתחום, סיווג לקוחות בסיכון גבוה כתוצאה מפעילות חוצת גבולות, קביעת מדרג סמכויות לאישור פתיחת חשבון במקרה של זיקה לפעילות חוצת גבולות, גיבוש בקורות בתחום ועוד. הבנק טיפל ומוסיף לטפל במשימות השונות הנכללות בהתאם לאמור במכתב הפיקוח ובדו"ח הביקורת.

הון אנושי

יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על הסכמים קיבוציים המתעדכנים מעת לעת ועל הסדרים שונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים. אוכלוסיית העובדים מן המניין בבנק נחלקת מבחינה תפקודית, כמו גם מבחינת תחולת הסכמי עבודה, לשלושה: פקידים, מנהלים ומורשי חתימה ובעלי חוזים אישיים.

להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם נציגי הפקידים ונציגי המנהלים ומורשי החתימה והתפתחויות נוספות:

א. פקידים

מערכת יחסי העבודה עם הפקידים מושתתת על הסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק (להלן: "חוקת העבודה") המתעדכן על ידי הסכמי שכר שוטפים. חוקת העבודה נערכה, בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית, בשנת 1990, והיא מסדירה את תשתית יחסי העבודה עם הפקידים, כגון: סדר קבלת עובדים, המשמעת בעבודה, סדר קידום עובדים, הזכויות לחופשה ומחלה, תוספות שונות המשתלמות לעובדים והתנאים לתשלומם, זכויות סוציאליות, סדרי התפטרות ופיטורים, פיצויי פטורים וכד'.

החוקה עומדת בתוקפה כל עוד לא יודיע צד מן הצדדים על רצונו בביטולה או בהכנסת שינויים בה.

ביום 22 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בדבר הצטרפות הפקידים לקרן הפנסיה "עמית". על פי, תשלומי הבנק לקרן הפנסיה מיום 1 באפריל 1995 יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורים להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי דין עבור אותה תקופה. בנוסף לאמור לעיל נעשים מידי תקופה הסכמים עיתיים, בהם מטופל עדכון השכר והתנאים הנלווים של הפקידים לדרגותיהם, וכן נושאים נקודתיים אחרים הטעונים הסדר.

הסתדרות העובדים הכללית החדשה והסתדרות הפקידים/חטיבת עובדי הבנקים הינן צד לכל ההסכמים.

ב. מו"חים (מנהלים ומורשי חתימה)

את יחסי העבודה עם המו"חים מסדיר הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בבנק לאומי (להלן: "הסכם היישום"). כן מתייחס הסכם היישום לזכאות מו"ח (לעניין זה מו"ח ותיק) לבחור בהגיעו לגיל פרישה ונצבר לו וותק של 15 שנות עבודה בבנק (או במקרה של נכות או מוות אם נצבר לזכותו וותק של 5 שנים), בין קבלת פיצויי פיטורין והחיסכון בקופת התגמולים, לבין קבלת פנסיה מהבנק.

בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד מיום 24 בפברואר 1997 הועבר ביטוחם הסוציאלי של המנהלים ומורשי החתימה בבנק אל קרן הפנסיה "עמית", החל מיום 1 באפריל 1995 כפי שנעשה אף לגבי הפקידים כמפורט לעיל. הסכם זה מסדיר את זכויות הפנסיה של מו"חים ותיקים לפי הקיים בבנק לאומי תוך שילוב עם קבלת הפנסיה מ"עמית". זכויות הפנסיה של מו"חים חדשים נצברים ב"עמית" בלבד. כמו כן קובע ההסכם כי התשלומים ל"עמית" בגין המו"חים החדשים באים במקום תשלום מלוא פיצויי הפיטורים לאותם מו"חים. בנוסף לאמור לעיל נעשים, מעת לעת, הסכמים בנושאים נקודתיים.

בתחילת שנת 2015 נחתם הסכם שכר חדש בבנק לאומי לתקופה של 4 שנים שעיקריו הפחתת מנגנון עדכון השכר השנתי ושינויים בזכויות הפנסיה ומענקי יובלות. ביום 1 באוקטובר 2016 ביצע הבנק פדיון הזכות הרשומה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 של מענקי יובלות וחופשות יובל, שנצברו לטובת אוכלוסיית המנהלים והמו"חים שזכאים למענקי יובל ואשר מועד תשלום מענק היובל הינו החל מיום 1 בינואר 2017. פדיון זה עבור אוכלוסיית המנהלים והמו"חים בבנק בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד בבנק לאומי מתאריך 17 בפברואר 2016.

ג. בעלי חוזים אישיים

ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, לכל חברי ההנהלה ולעובדים נוספים יש חוזי העסקה אישיים עם הבנק. לפירוט תנאי העסקתם של היו"ר והמנכ"ל ראה באור 21.ו.

ד. ביום 1 באוקטובר 2017 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין ועד עובדי אגוד מערכות בע"מ לבין חברת אגוד מערכות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק העוסקת במתן שירותי מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו. לחתימת ההסכם אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ה. לעניין חוסר הודאות בו פועל הבנק הפוגע ביכולתו לגייס ולשמר עובדים וכן הכרזת סכסוך העבודה, ראה פירוט בדוח הדירקטוריון וההנהלה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" וכן באור 32.ב בדוח הכספי.

להלן פרטים בדבר התפתחות מצבת כח האדם:

ממוצע משרות ^{2,1} שנתי		משרות ^{1,2} ליום 31 בדצמבר		הבנק ³ חברות מאוחדות
2016	2017	2016	2017	
1,292	1,262	1,272	1,234	
17	16	16	16	
<u>1,309</u>	<u>1,278</u>	<u>1,288</u>	<u>1,250</u>	

1. משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי קבלן ואחרים.
2. מזה מנהלים ומורשי חתימה נכון ליום 31 בדצמבר 2017 - 278 (ליום 31 בדצמבר 2016 - 280).
3. הקיטון במספר המשרות לעומת תקופה קודמת, נובע מיישום תכנית ההתייעלות.

בשנת 2017 המשיך הבנק לשים דגש מיוחד על הכשרת עובדים ופיתוח המשאב האנושי ברמות השונות. הדרכות והכשרות מקצועיות מתבצעות במרכז ההדרכה של הבנק ובמקומות העבודה וניתנות באמצעות עובדיו המקצועיים. סגל המרצים הפנימיים ומומחי התוכן מונה כ- 80 איש מקרב עובדי הבנק ומנהליו. הדרכות והכשרות בתחומי הניהול, המכירות, ליווי אישי למנהלים ופיתוח ארגוני מתבססות על מנחים ויועצים ארגוניים חיצוניים. ההוצאות בגין הדרכה הסתכמו בשנת 2017 בסך של כ- 1 מיליון ש"ח לעומת 2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשקתד. הנושאים העיקריים בהם התמקדה ההדרכה בשנת 2017 היו: כל תחומי הליבה הבנקאית, פיתוח מנהלים בכל רמות הניהול בבנק, מצינות בניהול מכירות והדרכות בנושאים רגולטורים שונים. בבנק קיים קוד אתי אשר גובש בתהליך מקיף תוך שיתוף מחזיקי עניין שונים ומתוך הבנה עמוקה של אחריות הבנק מעצם היותו בנק וכארגון הפועל בתוך החברה בישראל. הקוד האתי הינו מכלול של ערכים וכללי התנהגות, המהווים מצפן להתנהגות אתית לכל העובדים והמנהלים. עקרונות הקוד אמורים לספק מסגרת להתנהגות אתית ראויה. הקוד האתי מורכב מחמישה ערכים מובילים והם: מקצועיות, שירות, מצינות, הוגנות ויושרה, כבוד הדדי ויחס אישי. בשנת 2017 המשיך הבנק בשילוב והטמעה של ערכי הקוד האתי בתהליכי העבודה של הבנק ובנהליו. במקביל התקיימו תהליכי עבודה של מוסדות האתיקה בבנק ובהן ועדת אתיקה המתכנסת אחת לרבעון.

- לעניין תכנית התייעלות תפעולית באור 21.ב.

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ולהסכמים נוספים הנזכרים בדוחות הכספיים, ההסכמים המפורטים להלן שהבנק צד להם או זכאי לפיהם, עשויים להיחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

• הסכמי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה ושכר העובדים מוסדרים בהסכמי עבודה קיבוציים מול העובדים וועדי עובדי הבנק, ועד מנהלים וועד פקידים וועד עובדי אגוד מערכות. שכר העובדים בבנק כפוף להסכמי עבודה – ראה פירוט בפרק "הון אנושי".

• הסכם לקבלת שירותי מחשוב

לעניין הסכם התקשרות עם בנק לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016, כניסת תקופת המעבר העשויה להימשך עד שלוש שנים בה מתנהל פרויקט סיום ההתקשרות והסיכון הפוטנציאלי ליכולתו של הבנק להשלים את פרויקט ההסבה בלוחות הזמנים, ראה באור ג.23(4) ופרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "סיכון תפעולי" בדוח דירקטוריון והנהלה.

• שיפוי וביטוח לדירקטורים ונושאי משרה

1. כתב התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק- לפירוט ראה באור ג.23(14) ובאור ג.23(12) ופרק "עסקאות עם בעלי שליטה".
2. לעניין התקשרות לרכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, ראה באור ג.23(17) ופרק "עסקאות עם בעלי שליטה".

• שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים

1. **כרטיסי אשראי** - הבנק קשור בהסדרים חוזיים עם חברות כרטיסי אשראי. ההסכמים קובעים, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין חברות כרטיסי האשראי לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלוונטיים. לפירוט נוסף בקשר להסכמים שנחתמו ביום 1 ביולי 2010 עם "כ.א.ל" ו"דיינרס" והתוספות להסכמים האמורים שנחתמו ביום 27 באוקטובר 2015 ראה באור ג.23(5), ולפירוט נוסף בקשר להסכם שנחתם ביום 3 בפברואר 2011 עם "ישראכרט" ראה באור ג.23(6).

2. **עשיית שוק** - הבנק משמש כעושה שוק לאג"ח ממשלתי לפי חוק מלווה מדינה.

3. **ייעוץ פנסיוני** - הבנק עוסק במתן שירותי ייעוץ פנסיוני ללקוחות באמצעות יועצים שהוכשרו לביצוע ייעוץ מסוג זה.

4. **רכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות** - בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, מתקשר הבנק מעת לעת (החל משנת 2010) בהסכמים עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "מימון ישיר"), במסגרתם רוכש הבנק בדרך של המחאת זכויות והתחייבויות על דרך המכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב והלוואות לכל מטרה.

ראה דיווח מיידי מיום 23.2.15 (מס' אסמכת: 2015-01-037057) וכן דיווחים מיידיים של הבנק מיום 28.12.11 (מס' אסמכתא: 2011-01-378021); מיום- 7.2.13 (אסמכתא: 2013-01-033624) ומיום 2.1.2014 (אסמכתא: 2014-01-001993) ומיום 29.5.16 (אסמכתא: 2016-01-036879).

ביום 5 בספטמבר 2017 חתמו הבנק ומימון ישיר על כתב תיקון להסכם (להלן: "**כתב התיקון להסכם**"), במסגרתו הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 5 בספטמבר 2018 והוגדל הסכום המירבי של יתרת הקרן הכוללת של הלוואות שירכשו על ידי הבנק ממימון ישיר, במסגרת כל ההסכמים בין הבנק לבין מימון ישיר (קיימים ועתידיים) ל- 2 מיליארד ש"ח (להלן: "**סכום התקרה**").

ביצועה של כל עסקת מכירת תיקי הלוואות כאמור בין הצדדים לפי כתבי התיקון להסכם, הוכפף לקיומם של תנאים שסוכמו במסגרת ההסכמים בין הצדדים וכן לשיקול דעת כל אחד מהצדדים. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, ביצועה של

עסקת מכירת תיקי הלוואות כאמור בכפוף לסכום התקרה שנקבע בכתב התיקון להסכם, הותנה באישור הבנק בכתב ומראש.

5. להסכמים הקשורים בפעילות הבנק בחו"ל, לרבות בשוקי ההון בחו"ל, ראה פרק "פעילות מול גורמים בחו"ל".

• הסכמי שעבוד - כמפורט בבאור 24 בדוחות הכספיים.

רישיונות, היתרים ואישורים

1. על הבנק וחברות הבנות חלות הוראות דין שונות המיוחדות לתאגידים בנקאיים, ובכלל זה כללים והנחיות הנובעים מהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בישראל, ומחוזרים ומהנחיות שונים המוחלים מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים. במסגרת מילוי דרישות אלה, בידי הבנק רישיון לנהל את עסקיו בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981, והיתרי סניף לסניפיו.
2. נוסף על אלה, בידי הבנק, שהינו חברה ציבורית וחבר הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ (להלן: "הבורסה"), חבר מסלקת הבורסה וחבר מסלקת מעו"ף, ובידי חברות בנות שלו, הפעילים בתחומים שונים של שוק ההון ובתחומים נוספים המותרים להם על פי דין, רישיונות, היתרים ואישורים מאת רשויות מוסמכות שונות ובתוכם רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד. להלן יימנו רישיונות, היתרים ואישורים הנוגעים למגזרי פעילות שונים של הבנק.
3. כך אישרה רשות ניירות ערך, רישום ברשם החתמים בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), תשס"ז-2007 של חברת חיתום בשליטת הבנק שלתאריך המאזן הנה חתם (להלן: "חברת החיתום") כהגדרתו בתקנות הנזכרות לעיל (לעניין פעילות חברת החיתום ראה פירוט בפרק "פעילות חברות מוחזקות"), יצוין כי ביום 31 בינואר 2016, החליט דירקטוריון חברת החיתום על הפיכת חברת החיתום ל"חתם לא פעיל".
כן קיבלו עובדי הבנק המוסמכים לעסוק בייעוץ השקעות רישיונות מתאימים מאת רשות ניירות ערך.
4. בידי הבנק רישיון ייעוץ פנסיוני כמשמעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק פנסיוני ובשיווק פנסיוני) תשס"ה-2005, מאת הממונה על שוק ההון במשרד האוצר לצורך עיסוק זה, ובידי עובדיו העוסקים בייעוץ פנסיוני רישיונות מתאימים אף הם מאת אותו גורם. כן מצויים בידי שתי חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק שהנן סוכנויות ביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, ולהוראות סעיף 11(ב)(2) לחוק הבנקאות רישיון סוכן ביטוח המאפשר להן לפעול בתחום עיסוקן. למנכ"ל כל אחת מחברות אלה רישיון סוכן ביטוח כנדרש.
5. הבנק היה שותף לבקשות לפטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר כובל, אשר הוגשו לממונה על ההגבלים העסקיים, וקיבלו את אישורו, בקשר לתחומים שונים של פעילותו, כדלקמן:
ביום 8 בפברואר 2017 הודיע הממונה על ההגבלים העסקיים על הארכה של הפטור הקיים להסדר בין התאגידים הבנקאיים, בעניין תפעול מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים, למשך שש שנים. הסדר זה מאפשר המשך תחזוקתו והפעלתו של מאגר נתונים כללי אודות נתוני שוק, הנדרש לבנקים השונים לשם ניהול סיכוני שוק.
ביום 29 בדצמבר 2016 קיבל הבנק מאת הממונה על ההגבלים העסקיים פטור נוסף מאישור הסדר כובל להסכם בין הבנק לבין בנק לאומי בדבר שירותי מחשוב ותפעול לבנק על ידי בנק לאומי, וזאת עד ליום 31 בדצמבר 2019 לתקופת "פרויקט סיום ההתקשרות" בין הבנק לבין בנק לאומי, במהלכה יבחן הבנק אלטרנטיבות לקבלת שירותי מחשוב בעתיד וזאת בכפוף לתנאים שנקבעו באישור. בנוסף קיבל הבנק ביום 1 בינואר 2017 את אישור הפיקוח על הבנקים להארכת תקופת מתן שירותי המחשוב לבנק על ידי בנק לאומי, למשך תקופת "פרויקט סיום ההתקשרות", ועד ליום 31 בדצמבר 2019. לפרטים בדבר הסכם המחשוב עם בנק לאומי ראה פרק "הסכמים מהותיים".
6. במסגרת התנאים להשלמת רכישת מגדל על ידי אליהו 1959 בע"מ, ביום 25 באוקטובר 2012 אישר הממונה על ההגבלים את המהלך הנחשב כמיזוג במובן דיני ההגבלים העסקיים, בין נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993, נכסי שרודר בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ (הצד הנרכש במיזוג בהתאם לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח - 1988 - ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו").

7. ביום 28 בדצמבר 2016 הודיע הממונה לבנקים בישראל, ובתוכם הבנק, מהם התנאים בהם אין בכונתו לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים על קונסורציום אשראי שהצדדים לו הם בנקים וגופים מוסדיים. בהתאם להחלטה זו, קונסורציום אשראי, ובכלל זה מגעים לקראת חבירה כאמור, יותר בתנאים הבאים: החבירה הייתה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב, על גבי טופס נפרד; ללקוח תינתן אפשרות לנהל משא ומתן על תנאי מתן האשראי עם כל אחד מהצדדים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו, בנק הפועלים ובנק לאומי אינם חברים יחד בקונסורציום (למעט ההחרגות המנויות בהחלטה). תוקף ההודעה הנ"ל הוארך עד למועד כניסתו לתוקף של פטור הסוג* או עד ליום 30.6.18, לפי המוקדם.

*פטור הסוג- ביום 28.5.17 פרסמה הרשות להגבלים עסקיים טיוטה להערות הציבור של פטור סוג להסדרי הלוואות סינדיקציה. ביום 28.12.17 נשלח מכתב לתאגידים הבנקאיים, ובו צוין כי פטור הסוג צפוי להתפרסם בתקופה הקרובה, ועד אז, הוארך תוקף האמור במכתב האחרון של הממונה, מיום 28.12.16 כאמור לעיל.

8. בחודש דצמבר 2015 קיבל הבנק את החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים ליתן פטור מאישור הסדר כובל למשך שלוש שנים לכך שבמסגרת ההתקשרות בין חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן "כ.א.ל") לבין הבנק, וההתקשרות בין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס") לבין הבנק, יוענקו לבנק תמלוגים בגין עמידה ביעדי הנפקה ושימוש בכרטיסי אשראי של כ.א.ל ודיינרס, בתנאי ששיעור מינימאלי מכלל כרטיסי האשראי המונפקים על ידי הבנק יונפקו במשותף עם כ.א.ל או דיינרס. הממונה, לאחר שבחן את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ביסס את החלטתו על כך שאין בהסדר ובכבילות שבו בכדי לפגוע בתחרות פגיעה של ממש, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין במערכת הבנקאית:

האמור בפרק זה הינו מבלי לגרוע מהאמור ביתר פרקי וסעיפי הדוח, מקום שקיימת בו התייחסות נוספת לעדכוני החקיקה שלהלן ולעדכוני חקיקה אחרים. עדכוני חקיקה אשר התקבלו וטיטוטת שפורסמו במהלך שנת 2017 ואשר פורטו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2016, אינם מופיעים בפרק זה.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 420 – משלוח הודעות בתקשורת

ביום 8 בינואר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 420 במטרה לשפר את יעילות משלוח ההודעות ללקוחות ולהוסיף להודעות המיוחדות מידע מועיל ללקוחות ולהבטיח כי אופן משלוח ההודעות מתבצע באופן נוח. כמו כן בוצע בהוראה תיקון משלים לתיקון בהוראת ניהול בנקאי תקין 367, אשר קובע הנחיות חדשות לגבי חובת הצפנה של דואר אלקטרוני.

בהתאמה הורחבו המקרים בגינם על הבנקים לשלוח ללקוחותיהם הודעות מיוחדות: במסגרת הודעה על סירובם של 5 שיקים בחשבון יבוצע קישור ל"מדריך שיקים ללא כיסוי", במסגרת הודעה שהוטלה הגבלה על הלקוח או על החשבון יבוצע קישור לאתר האינטרנט של "המערכת למידע ואישורים בנושא לקוחות וחשבונות מוגבלים, בבנק ישראל, מקרים בהם שולח הבנק הודעות מכוח הדין באמצעות שירות דואר אלקטרוני, ישלח הודעות אלו גם לתיבת הדואר של הלקוח באתר האינטרנט של הבנק, ובלבד שהלקוח מצורף לשירות משלוח הודעות באתר, החלפה החובה לשלוח בדואר רגיל הודעה ללקוח שלא עשה שימוש בשירות במשך 9 חודשים, בחובה לשלוח את ההודעה בכל ערוץ בו לא נעשה שימוש בשירות.

מועד התחילה הינו ביום פרסום התיקון למעט החובות לעניין הוספת הקישורים לאתר של בנק ישראל שם מועד התחילה הינו 1.4.2018. הבנק פועל בהתאם להנחיות שבתיקון ונערך ליישום לעניין הוספת הקישורים לאתר בנק ישראל.

תקנות נתוני אשראי התשע"ח 2017 וכללי נתוני אשראי (הוראות שונות) התשע"ח 2017

ביום 26 בדצמבר 2017 פורסמו התקנות והכללים מכוח חוק נתוני אשראי התשע"ו 2016 ואשר מפרטים בין היתר את הנושאים הבאים:

1. מיהו מקור מוסמך החייב בהעברת מידע למאגר.
  2. אופן הגשת בקשת לקוח.
  3. הוראות לגבי מיופה כוח בתמורה.
  4. רשימת נתונים המעידים באופן מובהק כי לקוח לא עמד בפירעון תשלומים.
  5. הוראות לעניין הסכמת הלקוח לדוח אשראי.
- בהתאם לחוק, מועד הכניסה של הוראות החוק, התקנות והכללים הינו אוקטובר 2018. הבנק ממשיך להיערך למועד תחילת החוק, התקנות והכללים.

תיקון להוראת נב"ת מס' 367- בנקאות בתקשורת

ביום 25 בדצמבר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת נב"ת מס' 367 העוסק בשני תיקונים עיקריים:

1. משלוח סיסמא חד פעמית זמנית באמצעות מסרון קולי.
2. העברת מידע בדבר היתרה בחשבון עובר ושב בהתאם לבקשת לקוח לגוף פיננסי אחר, לשם מתן אשראי.

תחילת התיקונים:

סיסמא באמצעות מסרון קולי- 1.4.2018.
העברת מידע בדבר יתרה בחשבון עו"ש- 30.1.2020 (בנק בעל היקף פעילות צר).
הבנק נערך ליישום התיקון בהוראה.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 "מגבלות למתן הלוואות לדיור"

ביום 17 בדצמבר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון לנב"ת 329 לפיו רוכש דירה ביישובים מרוחקים יידרש לשלם ממקורותיו העצמאיים סכום של 60,000 ש"ח במקום 100,000 ש"ח. מטרת התיקון לתמוך ולחזק את ההתיישבות בפריפריה וליצור הלימות מסוימת בין ההון העצמי המינימאלי הנדרש לרכישת דירה במחיר מופחת לבין שווי הדירה הנרכשת.

רשימת היישובים מפורטת בחוזר חשכ"ל מיום 14.4.2016.

הבנק פועל בהתאם להנחיות שבתיקון.

חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 26)

ביום 7 בדצמבר 2017 פורסם ברשומות תיקון מס' 26 לחוק איסור הלבנת הון.

להלן עיקרי התיקונים:

- המונח "כספים" הורחב כך שיכלול מגוון של אמצעי תשלום סחירים והמחאות מוסבות, כגון: ניירות ערך למוכ"ז, שטרות סחירים וכרטיסים משולמים מראש (Pre-paid). ההגדרה רלבנטית לחובות הדיווח במעברי גבול, וכן להגדרת "רכוש" בחוק.
- החלפת המילה "כספים" בהגדרת "סוחר באבנים יקרות" ו"עסקה באבנים יקרות" ל- "מזומנים".

- קביעת מדרג ענישה בעבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק, כך שלגבי עבירה של עשיית פעולה ברכוש שאינו "רכוש אסור", יוטל עונש של 5 שנות מאסר (במקום עשר שנים טרם התיקון). בעוד שלגבי עבירה המבוצעת ב"רכוש אסור" יוטל עונש של 10 שנות מאסר (בדומה לסעיף 3(א)).
- סעיף 4 לחוק קובע כי עשיית פעולה ברכוש בידיעה שהוא "רכוש אסור" מסוג הרכוש המפורט בתוספת השנייה לחוק ובשווי שנקבע בה (התוספת קובעת מגבלות רכוש ומגבלות שווי) - **דינו יהיה שבע שנות מאסר**. היות ונמצא כי הלבנת הון יכול שתבצע באמצעות סוגים שונים של רכוש, ולא ניתן להצביע מראש על סוגי רכוש מסוימים שהם ולא אחרים משמשים להלבנת הון, תוקן הסעיף כך שיחול לגבי כלל סוגי הרכוש מסכום של 150,000 אלף ש"ח ומעלה, בין בפעולה אחת ובין במספר פעולות המצטברות לסכום האמור בתוך תקופה של חודשיים. האבחנה בין סוגי הרכוש שהיו מפורטים בתוספת השנייה קודם לכן בוטלה. מועד התחילה הינו מייד. הבנק ערוך ופועל בהתאם לאמור בתיקון לחוק.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 451- נהלים למתן הלוואות לדיור"

ביום 16 בנובמבר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 451 לפיה תוארך תקופת האישור העקרוני, מ-12 ימים ל-24 ימים.

מכלל זה הוחרגו הלוואות בהן אין צורך לבצע שעבוד חדש. עבור הלוואות אלו תקופת האישור העקרוני נותרה 12 ימים לאור כך שהתהליכים הכרוכים בביצוע הלוואות מסוג זה קצרים יותר. מערך משכנתאות עודכן בפרטי התיקון ונערך ליישום. תחילת התיקון 3 חודשים מפרסום החוזר. הבנק ערוך ופועל בהתאם לאמור בתיקון לחוק.

תיקון קובץ שאלות ותשובות – מגבלות למתן הלוואות לדיור

ביום 25 באוקטובר 2017 פרסם קובץ עדכני של שאלות ותשובות בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור. בהתאם לתיקון תוקנה השאלה באשר לאופן סיווג הלוואות לחברי קיבוץ לרכישה ו/או לבניה ו/או לשיפוץ ו/או להרחבה של בית מגורים ו/או לרכישת מגרש לבניית בית מגורים בקיבוץ או מיחזור הלוואות מסוג זה, לעניין שיעור המימון LTV/ נקבע כי הלוואה מהסוג המפורט לעיל תסווג כהלוואה לדיור. עם זאת כאשר הביטחון להלוואה לחברי הקיבוץ אינו בית המגורים בקיבוץ אלא נכס אחר, שיעור המימון המקסימאלי לא יעלה על 50% מבית המגורים בקיבוץ ולא על 50% מהנכס המשמש כבטוחה. הבנק פועל בהתאם להנחיות שבתיקון.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 330 בנושא "ניהול סיכון אשראי הטמון בפעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות ערך"

ביום 23 באוקטובר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה חדשה אשר מתמקדת בדרישות לניהול הסיכון תוך שימת דגש על פעילות מול לקוחות העוסקים בפעילות ספקולטיבית. עיקרי ההוראה:

1. נקבעו אפיונים ייחודים לפעילות מול לקוחות העוסקים בפעילות ספקולטיבית שהינם לקוחות בעלי פעילות למסחר במכשירים נגזרים ובניירות ערך בהיקפים משמעותיים וברמת סיכון גבוהה.
2. הגדרת "פעילות משמעותית" תקבע על ידי דירקטוריון הבנק, תתועד ותיישם בעקביות.
3. נקבעו עקרונות לניהול הסיכון הטמון במימון פעילות המסחר של לקוחות בשוק ההון.
4. חובת הפעלת אמצעים מחמירים יותר לניהול הסיכון בפעילות מול לקוחות העוסקים בפעילות ספקולטיבית, לרבות קביעת מגבלות ברמת לקוח וברמת סך הלקוחות, ניטור יומי ותוך יומי אחר החשיפות, הגדרת סמכויות לצמצום חשיפות.
5. דרישה מלקוחות הפועלים בנגזרי OTC בטחונות להבטחת החשיפה הקיימת (בטחונות משתנים) והחשיפה הפוטנציאלית (בטחונות ראשוניים) בגין פעילות זו.
6. ניהול הסיכונים המשפטיים והתפעוליים הנובעים מפעילות מסחר של לקוחות בשוק ההון באופן נאות. ההנחיות בהוראה יחולו על עסקאות חדשות לרבות עסקאות שחודשו לא יאוחר מיום 1 ביולי 2018. עם כניסתה לתוקף של הוראה זו תבוטל הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355 "עסקאות עתידיות". הבנק נערך ליישום ההוראה.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311- "ניהול סיכון אשראי"

ביום 22 באוקטובר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 וזאת על מנת להתאימה לשינוי בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א – 1981, לפיו חל איסור על הבנק לסרב סירוב בלתי סביר לשעבוד נוסף ומימוש. בהתאם לתיקון תאגיד בנקאי המחזיק בשעבוד ראשון על נכס ייקח בחשבון את ההשלכות הנובעות מזכותו של הלווה לשעבד את הנכס בשעבוד נוסף נחות בדרגתו לטובת נושה אחר, אלא אם כן לתאגיד הבנקאי נימוקים סבירים לסרב לשעבוד הנוסף. זאת ועוד, על התאגיד הבנקאי לקחת בחשבון בפרט את ההשלכות הנובעות מאפשרות מימוש השעבוד בידי נושה אחר כך שלתאגיד הבנקאי חל איסור לסרב לבקשת הנושה האחר לממש את השעבוד הנוסף, אלא מטעמים סבירים. סירוב ייחשב לסביר אם המימוש צפוי לפגוע בתאגיד הבנקאי או החייב מעבר למתחייב בנסיבות העניין. לדוגמא: התאגיד

הבנקאי השתכנע, כי קיים סיכוי סביר לשיקומו של החייב ולמניעת הידרדרותו לחדלות פירעון וכי מימוש השעבוד לפי בקשת הנושה האחר יפגע בסיכוי זה. הבנק מיישם את התיקון להוראה ופועל ליישום.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 430 "שימוש במידע לפי חוק שיקים ללא כיסוי, ומענה לפניות אודות הגבלה מיוחדת"

ביום 25 בספטמבר 2017 פורסמה הוראה חדשה של הפיקוח על הבנקים בנושא זה. מטרת ההוראה להבהיר ולקבוע את הדרישות מהבנקים בדבר אופן השימוש ושמירת המידע שהתקבל מהפיקוח על הבנקים לפי חוק שיקים ללא כיסוי. בהתאם להוראה, הבנקים רשאים לשמור מידע בדבר היות לקוח "לקוח מוגבל" או "לקוח מוגבל חמור" ולעשות בו שימוש לתקופה של עד 3 שנים לאחר סיום תקופת ההגבלה וזאת רק ככל שהמידע נדרש לצורך יישום סעיף 1א3 לחוק (מסירת מידע בעת צירוף שותף לחשבון). הנחיה זו אינה חלה ביחס למידע שמצוי בבנק לגבי חשבונות שהלקוח מחזיק אצלו, ובכלל זה מידע אודות הגבלות שבטול מעיקרן. מידע זה יישמר במאגר נפרד, אליו תהיה גישה אך ורק לעובדים העובדים ביחידה לפניות הציבור וזאת לצורך טיפול בפניות של הלקוח או של הפיקוח על הבנקים בלבד.

ההוראה חלה על מידע שמצוי ברשות הבנקים במועד תחילתה.

כמו כן בעת פניית לקוח לבירור בדבר הגבלה מיוחדת בחשבון, נדרש הבנק לוודא כי במסכי המערכות של הפקיד המטפל מוצגות זהות הגוף שהטיל את ההגבלה המיוחדת ולוודא כי הלקוח מופנה על ידי הפקיד המטפל, לגוף הרלוואנטי שהטיל את ההגבלה, לרבות פירוט בדבר דרכי ההתקשרות עם אותו גוף.

מועד התחילה חצי שנה ממועד הפרסום.

הבנק נערך ליישום ההוראה החדשה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' A329 "יועצי משכנתאות"

ביום 13 בספטמבר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה חדשה הנלווית להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 – "מגבלות למתן הלוואות לדיור", ואשר באה להדגיש את החשיבות שנותן הפיקוח לפעילות היועצים, המסייעים ללקוחות לקחת הלוואות ההולמות את צרכיהם ותורמים להגברת התחרות בין הבנקים. המדובר בהוראה ייעודית לתחום יועצי המשכנתאות אשר העקרונות שבה נוסחו בשיתוף פעולה עם רשות ההגבלים העסקיים לאור בדיקות שהיא ערכה אודות התחרות בשוק המשכנתאות, פעילותם של יועצי המשכנתאות בממשק עם הבנקים ושיקולי הבנקים בעבודה מולם.

להלן עיקרי עקרונות ההוראה:

1. הדירקטוריון נדרש לקבוע מדיניות לפעילות מול נציגי הלקוחות ולתהליכי העבודה מולם.
  2. המדיניות תוגש לפיקוח על הבנקים.
  3. בנק לא יסרב לפעול מול נציג מטעם הלקוח בשום שלב בתהליך לקיחת הלוואה לדיור, למעט כאשר קבע הבנק כי הוא אינו פועל מול נציג מסוים, בהתאם לקריטריונים שנקבעו במדיניות (לא קריטריונים עסקיים אלא חשש סביר לפגיעה בבנק או בלקוח ובפרט חשש להונאה או אי תקינות הפעולות המבוצעות על ידי הנציג).
  4. חובת תיעוד ההחלטה שלא לעבוד עם נציג מסוים תוך יידוע הנציג ופירוט השיקולים שהביאו להחלטה זו.
  5. הבנק לא ישלם לנציג ולא ייתן לו טובות הנאה ויבהיר ללקוח כי הנציג אינו פועל מטעמו.
- תחילת ההוראה ביום 31.10.17.
הבנק פועל בהתאם להוראה החדשה.

חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות (תיקון מס' 5), התשע"ז 2017

ביום 9 באוגוסט 2017 פורסם ברשומות חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות הידוע בכינויו חוק "אשראי הוגן".
להלן כמה נושאים מרכזיים, אשר נדונו ומצאו ביטויים בנוסח הסופי של החוק:

1. החוק קובע תקרת ריבית אחידה לכל הגופים המלווים. בכך נדחו, למעשה, היוזמות לקבוע שיעורי ריבית שונים לבנקים ולגופים חוץ בנקאיים.
2. שיעור העלות המרבי של האשראי:
  - א. הלוואות בשקלים: שיעור של ריבית בנק ישראל בתוספת 15%.
  - ב. הלוואות במט"ח: שיעור של ריבית הליבור לשנה בתוספת 15% (לגבי מטבעות שלגביהם לא מפורסם ליבור – ריבית הבנק המרכזי באותה מדינה בתוספת 15%).
  - ג. ריבית פיגורים: שיעור עלות הריבית המרבית כפול 1.2.
3. הוחרגו מתקרת הריבית:
  - א. הלוואות קצרות מועד (עד 3 חודשים) מוגבלות בתקרה גבוהה ב-5% מהריבית המרבית.
  - ב. עסקאות ניכיון שטר עבור עוסק לשימוש עסקי (לא אישי) לא כפופות לתקרת ריבית זאת.
  - ג. הלוואות בסכום גבוה מ-1,197 מיליון ש"ח (הסכום ניתן לשינוי ע"י שר המשפטים בהתייעצות עם שר האוצר ונגיד בנק ישראל באישור ועדת חוקה).

ד. הלוואה שחל עליה צו לעניין שיעור הריבית לפי חוק הריבית (צו זה חל על ריבית פיגורים בהלוואות לדיור שנותנים בנקים, וכן על הלוואות צמודות מדד).

4. החוק יחול על יחידים. עם זאת, שר המשפטים בהסכמת שר האוצר, הנגיד ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, יוכל להרחיב את תחולת החוק או חלק מסעיפיו גם על סוגי תאגידים.

5. בשנה השלישית לאחר יישום החוק יבחן שר האוצר, לאחר שקיבל המלצה מבנק ישראל, את ממוצע הריביות שנותנים הבנקים. אם ימצא כי חוק זה הוביל לעלייה בריביות ללא הצדקה, הוא יהיה רשאי להפחית את שיעור עלות האשראי המרבי. בחינת השינוי בשיעור הריבית במערכת הבנקאית תתחשב ברמת הסיכון של הלווים במשק. אם בנק ישראל ימצא כי חלה עלייה אולם יחליט שלא להמליץ על הפחתת התקרה, יופיע הנגיד בוועדת החוקה, חוק ומשפט, וינמק המלצתו.

תחילתו של החוק 15 חודשים ממועד פרסומו והוא יחול על חוזה הלוואה שנכרת ביום התחילה ואילך. הבנק נערך ליישום החוק.

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון מס' 4), התשע"ז 2017

ביום 6 ביולי 2017 פורסם התיקון לחוק. התיקון לחוק נועד לקדם את התחרות בשוק האשראי הצרכני על ידי הסדרת פעילות מתן אשראי חוץ בנקאי באמצעות מערכת מקוונת המתווכת בין מלווים ללווים (פלטפורמות P2P). החוק קובע חובת רישיון להפעלת פלטפורמה לתיווך באשראי בהתאם להיקף פעילות הפלטפורמה (רישיון בסיסי או רישיון נרחב), ומפרט את תנאים לקבלת רישיון, אשר כוללים בין השאר דרישת הון עצמי של בעל הרישיון, דרישת כשירות של נושאי משרה, בעל שליטה ובעל עניין בבעל הרישיון. כמו"כ, קובע החוק מגבלות ייחודיות שיחולו על פעילות פלטפורמות לתיווך באשראי, כגון: הפעילות תיעשה רק באמצעות חשבון נאמנות נפרד אצל תאגיד בנקאי, בנק הדואר או אגודת אשראי; מפעיל הפלטפורמה לתיווך באשראי אינו רשאי לעסוק במתן אשראי בעצמו על מנת למנוע ניגוד עניינים; מפעיל הפלטפורמה חייב בחובת סודיות כלפי לקוחותיו. תחילת התיקון לחוק ביום 1.2.2018.

בהתאם לטיטוט מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא "מדיניות פעילות התאגידים הבנקאיים מול לקוחות מסוג מערכת לתיווך באשראי" מיום 10.12.17 החובה לפתוח חשבונות בנק למערכות לתיווך אשראי יחולו רק על חמשת הבנקים הגדולים במערכת הבנקאית.

מכתב בנושא "הגדרת בעל שליטה לפי חוק איסור הלבנת הון התש"ס-2000 ("החוק").

ביום 20 ביולי 2017 פרסמה סגנית המפקחת על הבנקים מכתב הבהרה לפיו תאגיד בנקאי אינו רשאי לקבל הצהרת בעלי שליטה מבלי שצוין בה שם של יחיד או של היחידים שהם בעלי השליטה על פי אחת משלוש החלופות שבהגדרת "בעל שליטה" שבחוק כאשר ההנחיה הזו חלה גם על עמותות ואגודות שיתופיות. הבנק פועל בהתאם להוראות המכתב.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311- "ניהול סיכון אשראי"

ביום 10 ביולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בנושא ניהול סיכון אשראי, וזאת במטרה להקל בדרישות מועדי קבלת הדוחות הכספיים מלווים ולפתור את בעיית העיתוי בקבלת דוח כספי מתאגיד לווה. כמו כן, נוספה דרישה לקבלת דוחות חצי שנתיים מתאגיד שהוא לווה גדול על מנת לאפשר ניתוח מהימן של מצבו הפיננסי הכולל העדכני. להלן התיקונים העיקריים להוראה:

1. נוספה דרישה לפיה אישור אשראי יתבסס על נתונים כספיים מעודכנים.
2. פטור מקבלת דוח כספי במקרים מסוימים כמו למשל כאשר סך החבות נמוך מ- 1 מיליון ש"ח, ניכיון חייבים בנסיבות מסוימות.
3. דוח כספי מעודכן של לווה גדול (סך חבות מעל 50 מיליון ש"ח) כולל נתונים כספיים ליום 30 לחודש יוני כמפורט להלן:
3.1 סך החבות עד 200 מיליון ש"ח- נתונים כספיים חצי שנתיים בחתימת הנהלת התאגיד ובמתכונת שיקבע הבנק בהתאם למדיניות הסיכונים שלו.
3.2 סך החבות מעל 200 מיליון ש"ח- נתונים כספיים חצי שנתיים בחתימת הנהלת התאגיד ובמתכונת דוח כספי חצי שנתי
4. בעת העמדת אשראי ללווה גדול יידרשו נתונים כספיים ברמת תכיפות גבוהה יותר על מנת לאפשר ניתוח מהימן של מצבו הפיננסי הכולל והעדכני.
התיקונים נכנסו לתוקף ביום 1.1.2018.
הבנק מיישם את התיקון להוראה.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, 315 – "מגבלות חבות ענפית" ו"הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות"

ביום 10 ביולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 314, 315 שעיקרו קביעה קטגורית של מגבלת חבות ענפית, לפיה החבות לענף מסוים לא תעלה על 20% מסך החבות לציבור, ובמקרים מסוימים מעל 22%. במקביל בוטל המנגנון של הפרשה נוספת והפרשה הכללית. בהתאם לתיקון, בנק שנוצרה אצלו חריגה מהמגבלה ידווח ללא דיחוי על החריגה וכן על תכנית לביטולה. כמו כן, תאגיד בנקאי ידווח לפיקוח על עמידתו במגבלות המפורטות בהוראה, אחת לרבעון, לפי מתכונת הדיווח של הוראה מספר 809. התיקונים ייכנסו לתוקף ביום 1.1.2018.

הבנק מיישם את התיקונים בהוראה.

מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא "הסיכון באשראי לענף כלי הרכב"

ביום 6 ביולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא הסיכון באשראי לענף כלי הרכב וזאת נוכח אינדיקציות לעליה ברמת הסיכון של חלק מהלווים בענף (ובפרט בחברות הליסינג). הפיקוח על הבנקים סבור, כי לאור מצב השוק חשוב לוודא שנהלי החיתום והבקורות בתאגידי הבנקאיים ובחברות כרטיסי האשראי יתנו מענה מתאים לרמת הסיכונים העולה בתחום זה. לאור האמור, הנחה הפיקוח על הבנקים כדלקמן:

1. לבצע ניתוח סיכונים לאשראי לענף "מסחר כלי רכב" ול"אשראי הצרכני לרכישת רכב" באמצעות תרחישי קיצון שיכללו התייחסות לתרחישים שונים בהתאם לרלוונטיות של הפעילות בענף, כמו לדוגמה: עלייה בשיעור הריבית, ירידה בשווי הביטחונות, משבר בשוק ההון והתייקרות המקורות של חברות הליסינג, השפעת זמינות האשראי והוזלת מחירים, שינוי בשערי חליפין, פגיעה במוטג, חקיקה רגולטורית ופתיחת השוק לתחרות.
2. הניתוח יבוצע או יתוקף בכתב על ידי פונקציית ניהול הסיכונים. תוצאות הניתוח יידונו בהנהלת הבנק או בדירקטוריון. בהתאם לתוצאות הניתוח, ידרש הבנק לבחון, לכל הפחות את ההיבטים הבאים:
  - הצורך בעדכון מדיניות אשראי מסחרי לענף כלי הרכב ואשראי צרכני לרכישת רכב.
  - הצורך בהידוק הבקורות לגבי לווים משמעותיים קיימים ולגבי אשראי צרכני לרכישת רכב.
  - הצורך בעדכון הכללים והמגבלות הנוגעות למימון ענף כלי הרכב.
  - הצורך בהתאמת ההפרשה הקבוצתית לענף בכלל.הבנק יישם את ההנחיות המפורטות במכתב.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 362 – "מחשוב ענ"

ביום 5 ביולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא מחשוב ענן אשר מחליפה את מכתב המפקח בנושא "ניהול סיכונים בסביבת מחשוב ענן" שפורסם ב-29.06.2015.

ההוראה מהווה הקלה לתאגידי הבנקאיים המתכננים לעשות שימוש בטכנולוגיית מחשוב ענן בהשוואה למכתב, בין היתר, בכך שאינה מחייבת אותם בקבלת היתר לכל שימוש בטכנולוגיה זו. עם זאת, ההוראה מגדירה את התנאים בהם תאגיד בנקאי עדיין יצטרך לקבל היתר מהפיקוח על הבנקים לפני שיעשה שימוש בטכנולוגיית מחשוב ענן וזאת בהתקיים אחד מהתנאים הבאים:

- א. יישום מחשוב הענן כולל מידע המוגדר על ידי התאגיד הבנקאי כמידע רגיש.
- ב. המידע אינו מוגדר ע"י התאגיד הבנקאי כמידע רגיש, אך כתוצאה מחשיפתו, ניתן להסיק פרטים שיאפשרו לתקוף או לפגוע בתאגיד הבנקאי.
- ג. שיבוש או הפסקת הפעילות של יישום מחשוב הענן, עלולים לפגוע בהתנהלות התאגיד הבנקאי ו/או ביכולתו לתת שירות ומענה ללקוחותיו.
- ד. יישום מחשוב הענן מספק אמצעי הגנת הסייבר ואבטחת מידע כרוכד הגנה יחיד, ושלא קיימים אמצעים דומים מסוגיהם גם בחצרי התאגיד הבנקאי.

ככלל, תאגיד בנקאי לא יעשה שימוש בשירותי מחשוב ענן עבור פעילויות ליבה ו/או מערכות ליבה, וכן לא יאחסן, יעביר או יעבד מידע, שמוגדר על ידו כ"רגיש" כגון: נתוני לקוחות, מידע עסקי חסוי וכד' מחוץ לגבולות מדינת ישראל, אלא אם כן, וידא שספק שירותי הענן מקיים את רמת ההגנה בהתאם לדירקטיבה על הגנת המידע במדינות האיחוד האירופי.

דירקטוריון הבנק ידון ויאשר מדיניות לשימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן. מסמך המדיניות יתייחס לסמכויות, אחריות ופעולות גופי ניהול שירותי ענן, גופי הבקרה והבקורות: סוגי השירותים והיקפם: תהליכי אישור ודרגי אישור: אחריות הגורמים השונים בתאגיד הבנקאי לטיפול בהיבטים משפטיים, תחזוקה, ניטור, אבטחת מידע וכד'. הנהלת התאגיד הבנקאי תוודא שהשימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן יהיה על פי המדיניות שנקבעה כאמור.

מועד התחילה הינו מיידי. הבנק פועל בהתאם להוראה.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – "דירקטוריון"

ביום 5 ביולי 2017 פורסם חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – "דירקטוריון" לרבות עדכון לקובץ שאלות ותשובות. בהתאם להוראה המעודכנת שולבו שינויים שמטרתם לאפשר לדירקטוריון לשים דגש על הנושאים המהותיים ביותר לתאגיד הבנקאי, לרבות על-ידי מתן אפשרות להאציל חלק מהחלטות בנושאים אלו לוועדות הדירקטוריון. שינויים מרכזיים נוספים כוללים בין היתר: צמצום מספר הדירקטורים המקסימלי הנדרש; דרישה לקביעת מדיניות לגבי משך הכהונה המקסימלי ליו"ר הדירקטוריון; הרחבת הגדרת "בעל ניסיון בנקאי"; העלאת אחוז הדירקטורים הנדרשים להיות בעלי ניסיון בנקאי; שילוב דירקטור אחד לפחות שהינו בעל ניסיון מוכח בתחומי הטכנולוגיה. כמו כן, שולבו עקרונות באזל לממשל תאגידי כפי שפורסמו ביולי 2015. תחילת התיקונים ביום פרסום החוזר. כמו כן נקבעו הוראות מעבר לגבי מספר הדירקטורים, וכשירות הדירקטוריון כך שמועד התחילה לגבי נושאים אלו נקבע ליום 1 ביולי 2020.

הבנק נערך ליישום התיקונים בהתאם ללו"ז של ההוראה העדכנית. תחילת ההוראה במועד פרסומה למעט הוראות המעבר כמפורט לעיל.

מזכר הבנות בעניין ניהול חשבון בתאגיד בנקאי של מערכת לתיווך באשראי

ביום 29 במאי 2017 התקיים בוועדת הרפורמות בכנסת דיון בהצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון מס' 4) (הפעלת מערכת לתיווך באשראי) – (פלטפורמות ה-P2P). במסגרת הדיונים נכתבה לבקשת יו"ר הוועדה טיוטת מזכר הבנות אשר סוכם על ידי רשות שוק ההון והפיקוח על הבנקים בכל הנוגע להתנהלות המערכת הבנקאית אל מול חברות ה-P2P. בהתאם למזכר ההבנות אשר נחתם ביום 25 ביוני 2017 מתחייבים הצדדים כדלקמן:

1. לפעול באופן שיבטיח התנהלות הוגנת של הגופים המפוקחים על ידם כך שכלל הגופים יוכלו לנהל את עסקיהם בוודאות גבוהה לרבות ניהול חשבון בנק וביצוע פעולות בו, וזאת מבלי לפגוע ביכולתם לנהל סיכונים בצורה אפקטיבית.
2. המפקחת בהתייעצות עם הממונה, תפרסם הוראות לתאגידים בנקאיים על מנת לאפשר למערכת לתיווך אשראי לפעול בתנאי שוק הוגנים, גם טרם כניסתו של החוק לתוקף.
3. הממונה תפרסם הוראות שיחולו על מערכת לתיווך באשראי אשר יבטיחו צמצום הסיכונים שמערכות אלו משתיתות על התאגידים הבנקאיים ובכלל זה בתחום איסור הלבנת הון וכן התנהלות צרכנית הוגנת בין המערכות לתיווך אשראי ללקוחותיהן.
4. המפקחת תפעל לכך, כי התאגידים הבנקאיים יקבעו מדיניות ניהול סיכונים לניהול חשבונות של מערכות לתיווך אשראי.
5. המפקחת תנחה את התאגידים הבנקאיים למסור גילוי מלא ללקוחות שהם מערכות לתיווך אשראי אודות עלויות ניהול החשבון ומדדי ביצוע של פעולות בחשבון.
6. מידע הקיים במדיניות לניהול חשבונות של מערכות תיווך אשראי יימסר לממונה על ידי המפקחת בהתאם לבקשתה ובכפוף לכל דין.
7. המפקחת בסיוע הממונה, תפעל לבצע הקלות נדרשות בצו איסור הלבנת הון ובהוראות אחרות שבסמכותה.
8. במידה ויימצאו בעיות בביקורות או בפניות שיגיעו למפקחת או לממונה הן תשתפנה פעולה ותעברנה מידע על מנת למצוא פיתרון מוסכם.
9. מידי תקופה ייערכו פגישות בין צוותים מטעם הצדדים לדון בסוגיות שונות שיעלו בעניין הממשק שבין הבנקים לבין מערכות לתיווך אשראי.

מכתב בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית- התייעלות בתחום הנדל"ן

ביום 13 ביוני 2017 פרסמה המפקחת על הבנקים מכתב בנושא התייעלות המערכת הבנקאית בתחום הנדל"ן. בהתאם למכתב מבקש הפיקוח מהבנקים לבחון אפשרויות לצמצום עלויות הנדל"ן והתחזוקה של יחידות המטה וההנהלה לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי.

הפיקוח יאשר לבנק הקלות בנושא הלימות ההון בגין יישום של תכנית התייעלות בנושא הנדל"ן בכפוף לכל התנאים הבאים:

1. התכנית כוללת מעבר של יחידות המטה וההנהלה.
  2. התכנית כדאית מבחינה כלכלית וצפויה להשיג חיסכון ארוך טווח בעלויות.
  3. התכנית נותנת מענה לצרכי התאגיד- הנוכחיים והצפויים באופק התכנית האסטרטגית של הבנק.
- התאגיד הבנקאי נדרש להראות מחויבות קונקרטית לביצוע תכנית התייעלות, למשל באמצעות הצגת התקשרויות מחייבות לביצוע המעבר של יחידות המטה וההנהלה. תכנית התייעלות תכלול לוח זמנים מוגדר וסביר. ההקלה בעמידה ביעדי הלימות ההון תחושב לפי הסכום הבא:
- א. רווח ההון שנוצר במכירת נכס נדל"ן וטרם הוכר בדוח רווח והפסד ולפיכך טרם הוכר בהון הרגולטורי ו-
  - ב. הסכום המצטבר של העלויות הישירות שרשם הבנק בגין תכנית התייעלות.
- ההקלה במדידת ההון הרגולטורי תופחת לתקופת הזמן של תכנית התייעלות. בתום פרק זמן זה יימדד ההון הרגולטורי בלא ההשפעות של ההקלה.

תוקף המכתב יוארך בשנה וחצי נוספות, עד ליום 30 ביוני 2018. הארכת תוקף המכתב תאפשר לתאגיד הבנקאי:
- לבחון ולבצע תכנית התייעלות בתחום הנדל"ן.
- להרחיב את תכנית התייעלות בתחום כוח האדם.
הבנק בחן את השלכות המכתב ולא מצא כי יש מקום להחלטות אופרטיביות בשלב זה.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355 - "המשכיות עסקית"

ביום 9 באפריל 2017 פרסמה המפקחת על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355 שנועד לחדד היבטים של שיבושים תפעוליים משמעותיים לרבות שביתה ושיבוש תפעולי בכלל המערכת הבנקאית. להלן עיקרי התיקונים:

1. חידוד החשיבות של ניהול המשכיות עסקית לצורך הקטנת הנזקים ששיבושים תפעוליים משמעותיים עלולים לגרום, בדגש על תפקוד תקין של מערכות תשלומים וסליקה, אספקת שירותים בנקאיים לציבור, מוניטין, רווחיות, מפקידים ומחזיקים בניירות ערך של התאגיד הבנקאי.
2. הגדרה מחודשת של תהליכים ושירותים חיוניים.
3. הכללה של אירוע שביתה כגורם שעלול ליצור "שיבוש תפעולי משמעותי".
4. עדכון הדרישות בהתייחס לאתרים קריטיים.
5. ההוראה הופרדה לשני פרקים: א. כללי – שבושים תפעוליים משמעותיים; ב. רמות יעדי שירות חיוניים.
6. חידוד דרישות לגבי מערכות תשלומים וסליקה בעת שיבושים תפעוליים ובשעת חירום. תחילת התיקונים במועד פרסום החוזר. הבנק פועל בהתאם להוראה.

חוק המכר דירות (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (תיקון מס' 9) התשע"ז-2017

ביום 30 במרס 2017 פורסם התיקון לחוק. בהתאם לתיקון תורחב תחולת ההסדר הקיים כיום בחוק בעניין ליווי פיננסי, גם על חברות ביטוח אשר נותנות ליווי פיננסי למוכר ולא רק על תאגיד בנקאי מלווה. כמו כן, יצומצם הנטל הפיננסי והעסקי של המוכר ושל הבנק המלווה על-ידי הנפקת בטוחה לקונה, ללא רכיב המע"מ כאשר בקשר לסכום המע"מ ששילם הקונה, תוקם קרן ממשלתית אשר תבטיח החזר תשלומים לקונה, בגובה סכום המע"מ ששולם, בנסיבות של מימוש הבטוחה לפי החוק. באופן זה, יוכל הבנק לחסוך נכסי סיכון באמצעות אי הקצאת מסגרות אשראי כפי שנעשה עד כה למרכיב המע"מ של הערבות שכן מעתה ואילך הבנק לא יידרש להוציא ערבות על רכיב זה שהמדינה ערבה לו. התיקון לחוק נכנס לתוקפו ב 14 במאי 2017 והבנק מיישם את הוראותיו.

תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע) התשע"ז-2017

ביום 21 במרס 2017 אישרה ועדת חוק, חוקה ומשפט של הכנסת את נוסח תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ז-2017. התקנות קובעות לראשונה הסדר מעודכן, מקיף ומפורט לעניין ההגנה הפיסית והלוגית על מאגרי מידע ולעניין סדרי הניהול וכללי העבודה במאגרי מידע ובקשר אליהם. התקנות החדשות מוסיפות חובות חדשות בכל הנוגע לניהול מאגרי מידע, וביניהן דרישה מבעל המאגר לקבוע מהו המידע המוגן ומהם הסיכונים הקשורים אליו; קביעת נהלים בתחום אבטחת המידע וגיבויים במסמך כתוב וכן הגברת חובות הפיקוח על ספקים חיצוניים רלבנטיים עמם עובד הארגון. אחד העדכונים המהותיים ביותר בתקנות החדשות נוגע לחובת דיווח בעת קרות אירוע אבטחתי חמור. התקנות החדשות מחייבות, במקרים מסוימים, לדווח לרשם מאגרי המידע על התרחשות האירוע האבטחתי והצעדים שננקטו כדי לטפל בו וכן עשויות לחייב את בעל מאגר המידע לעדכן את כל מי שמידע בעניינו דלף. כפי שנמסר לוועדת החוקה על ידי רמו"ט, הבנקים יקבלו, בצורה מסודרת, הנחייה, המחילה על הבנקים, בצורה סלקטיבית רק חלק מן התקנות. יצוין, כי התקנה המחילה חובת דיווח לרמו"ט על אירוע אבטחה חמור, לא תחול על הבנקים. בימים אלו פועל בנק ישראל יחד עם רמו"ט בניסוח ההנחיה המחריגה האמורה. בהתאם לתקנות החדשות נדרש כל גורם המחזיק במאגרי מידע, להחזיק ולערוך שורה של מסמכים, ולבצע סדרה של פעולות תקופתיות כמו לדוגמא: מסמך מדיניות אבטחת המידע בחברה, נוהל אבטחת מידע, מסמך מבנה מאגר המידע, הדרכות, סקרי סיכונים ועוד. התקנות החדשות ייכנסו לתוקף בחלוף שנה מיום פרסומן. הבנק נערך לפעול בהתאם לתקנות.

יזמות חקיקה והסדרה:

טיטת תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367 "בנקאות בתקשורת"

ביום 6 בנובמבר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיטת תיקון להוראת נב"ת 367 שעיקריו עדכון ההוראה בקשר לפתיחת חשבון מקוון וניהולו. להלן השינויים העיקריים:

1. מתן אפשרות לפתיחת חשבון מקוון באמצעות כל טכנולוגיה לזיהוי ואימות חזותיים העונה על העקרונות המפורטים בהוראה.
  2. מתן אפשרות לפתוח חשבון מקוון גם למי שאין ברשותו חשבון בנק קיים, וזאת באמצעות ביטול הצורך בביצוע העברה בנקאית מ/אל חשבון בנק קיים כתנאי לפתיחת חשבון מקוון.
  3. ביטול הצורך בהצגת מסמך זיהוי נוסף מעבר לתעודת זהות עבור בנקים הבוחרים להשתמש בטכנולוגיה לזיהוי ואימות חזותיים מרחוק העונה על עקרונות ההוראה.
  4. פתיחת חשבון מקוון תתאפשר מעתה גם עבור קטין שמלאו לו 16 שנים.
  5. מתן אפשרות למינוי מנהל תיקים בחשבון שנפתח באופן מקוון.
- אין בתיקון המוצע דרישה מפורשת לקבלת אישור של הפיקוח על הבנקים לשימוש בטכנולוגיות מתקדמות לזיהוי ואימות חזותיים מרחוק, אולם קיימת ציפייה שהבנקים יבחנו את השימוש בטכנולוגיות האלו כאילו המדובר בפעילות מהותית חדשה המובאת לאישור הדירקטוריון ונדרשת לאישור הפיקוח על הבנקים.
- כמו כן מוצע לתקן את ההוראה ולאפשר משלוח מידע ללקוחות באמצעות דואר אלקטרוני ללא הצפנה, בכפוף להערכת סיכונים מתאימה ובקרות נוספות, כאשר החלופה המועדפת הינה ביצוע הפעולות באתר האינטרנט של הבנק (בהתאם לכך יבוצע תיקון נב"ת מס' 420- משלוח הודעות בתקשורת).
- מועד התחילה לפי הטיטה הינה ביום פרסום החוזר.
- הגורמים הרלוונטים בבנק עודכנו בפרטי הטיטה והבנק עוקב אחר הליך הפרסום.

טיטת הוראה חדשה בנושא "פישוט הסכמים"

ביום 30 באוקטובר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיטת הוראה חדשה הנוגעת לפישוט הסכמים עליהם חותם הלקוח וזאת לאור הכמות הרבה והניסוח המשפטי המורכב שלהם, המקשה על הלקוח במקרים רבים להבין את ההסכמים השונים ולהתמצא בפרטיהם.

בשלב ראשון בחר הפיקוח על הבנקים להתמקד בהסכם לפתיחת חשבון עובר ושב וניהולו ובהסכם למתן אשראי שהינם ההסכמים השכיחים ביותר והיותם ארוכים ומורכבים.

בהתאם לטיטה נדרש הבנק להציג ללקוח באופן מרוכז ותמציתי ובשפה ברורה, בדף הראשון להסכם פתיחת חשבון עובר ושב וניהולו, וכן בדף הראשון להסכם למתן אשראי, את הפרטים והתנאים המהותיים והעיקריים להתקשרות הספציפית.

הבנק עוקב אחר הליך פרסום ההוראה החדשה.

טיטת תיקון של קובץ שאלות ותשובות- הוראות ניהול בנקאי תקין העוסקות בדרישות הלימות ההון (הוראת נב"ת 203)

ביום 24 באוקטובר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיטת שו"ת המבקשת להבהיר כי הבנקים רשאים לעשות שימוש בפיקודן כספי שלא משועבד לצורך הפחתת סיכון האשראי, גם כנגד ערבות בנקאית, כאשר הזכות המשפטית של הבנק בפיקודן תהיה תקפה כלפי כל צד שלישי.

הציפייה הפיקוחית הינה כי בקביעת תמחור העמלה של הערבות הבנקאית, ינתן ביטוי ראוי לקיומו של ביטחון נאות, בפרט פיקודן כספי, המהווה ביטחון פיננסי כשיר, אשר מפחית מהותית את סיכון האשראי ואת דרישת ההון בגין הערבות. לפיכך הציפייה היא כי ההקלה בתמחור, תבוצע בקפדנות רבה, לפחות, בהתייחס לערבויות בנקאיות בסכומים נמוכים (עד 100 אש"ח).

הבנק עוקב אחר הליך הפרסום.

טיטת חוזר בנושא "סוגי חשבוניות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם"

בחדש אוקטובר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיטה המתקנת את מכתב המפקח ולפיה יתווסף הסכם של יפוי כוח למנהל תיקים כסוג של הסכם הפטור מחובת החתימה של הלקוח כל עוד יוכל הלקוח לאשר במקום המתאים באתר האינטרנט או באפליקציה של הבנק כי ניתנה לו האפשרות הדרושה לעיין בהסכם.

הבנק עוקב אחר הליך פרסום החוזר המתוקן.

טיטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 "מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים"

ביום 22 באוקטובר 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיטת תיקון עדכנית להוראת ניהול בנקאי תקין 313 שעיקרם להלן:

1. חישוב התחייבויות התאגיד הבנקאי למסלוקת מעו"ף על פי הגישה המיושמת לחישוב סכום החשיפה לצדדים נגדיים מרכזיים כאמור בהוראה 203 (לצורך אחידות בין ההוראות).

2. ערבות של חברת ביטוח, שהוכרה כניכוי ושניתן להיפרע ממנה בגין חבות ה"לווה", נוספה להגדרת "חבות", ותשוקלל במלוא הסכום.
3. הורחבו ה"ניכויים" לצורך מגבלות חבות של לווה, כך שניתן יהיה להפחית מסכום חבות חברה ממשלתית בדירוג A ומעלה (להלן הלווה), גם חבות של חברת ביטוח, שמשקל הסיכון שלה לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203, הוא 50% לכל היותר. גובה הניכוי מהחבות יהיה 70% מהסכום המוכר כמפחית סיכון אשראי בהוראת ניהול בנקאי תקין 203. מועד התחילה לפי הטייטה, ביום פרסום החוזר. הבנק עוקב אחר פרסום התיקון להוראה.

טייטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "מתן מענה טלפוני"

- ביום 31 באוגוסט 2017 פורסמה טייטת הוראה עדכנית בנושא זה ואשר מטרתה להסדיר חובות התאגיד הבנקאי להעמיד לרשות לקוחותיו שירות מענה טלפוני מקצועי ולהגביל את זמני ההמתנה לקבלת מענה אנושי בעת פניית לקוח למוקד. ההוראה מחילה על התאגידים הבנקאיים את הדרישות המקובלות בעת מתן מענה ללקוח באמצעות השירות הטלפוני ומוסיפה להן דרישות ניטור ובקרה אחר דפוסי המענה ללקוחות במוקד, במטרה להבטיח יעילות ונוחות קבלת השירות. ההוראה לא תחול במקרי תקלה מערכתית כללית, לרבות תקלה בסניף מסוים, שלא ביוזמת התאגיד הבנקאי ושלא הייתה צפויה מראש, ואשר אינה מאפשרת את קיום הוראה זו, ובלבד שבעת פניית הלקוח למוקד הטלפוני לקבלת מענה אנושי, יודיע התאגיד הבנקאי, בהודעה מוקלטת, על קיום התקלה כאמור, ואת המועד המשוער לתיקונה ככל שידוע. עיקרי טייטת ההוראה:
1. חובה לספק מענה אנושי באמצעות המוקד הטלפוני ללקוחות שאין ברשותם סיסמא למענה הטלפוני, לקבל הנחייה וסיוע.
  2. דרישה לניתוב פניות של ללקוחות מעל גיל 80 או אנשים עם מוגבלות לקבלת מענה מהיר ככל הניתן בנתב השיחות.
  3. תיעוד פרטי השיחות באופן שיאפשר המשכיות באופן הטיפול בלקוח.
  4. שירות השארת הודעה ויצירת קשר עם הסניף- מתן אפשרות ללקוח ליצור קשר טלפוני עם הסניף בהם הלקוח מעוניין בכך ולא ניתן לספק את המענה או השירות במסגרת המוקד הטלפוני, וזאת באמצעות השארת הודעה לסניף לחזרה ללקוח תוך 3 שעות לכל היותר או באמצעות מתן טלפון ישיר לסניף.
  5. דיווח תקופתי להנהלה שיקלול מידע רלוואנטי שיתמוך בשיפור איכות ויעילות המוקד הטלפוני בין היתר באמצעות ניטור ובקרה אחר דפוסי המענה במוקד הטלפוני.
  6. פרסום פרטים באינטרנט אודות המענה הטלפוני דפוסי המענה, זמני המתנה וכו'.
- מועד התחילה לפי הטייטה, שנה מיום הפרסום. הבנק עוקב אחר פרסום ההוראה החדשה.

טייטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "מיקור חוץ"

- ביום 23 באוגוסט 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טייטת הוראת ניהול בנקאי תקין הכוללת עקרונות על פיהם נדרשים הבנקים לפעול כאשר הם מעבירים פעילויות שונות למיקור חוץ. במקביל להוראה זו תבטל הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 359- "קשרי תאגידים בנקאיים עם מתווכים" ובעתיד תפורסם תוספת להוראה החדשה בדגש על ביצוע מיקור חוץ של מערכות טכנולוגיות. עיקרי טייטת ההוראה:
1. ההגדרה של מיקור חוץ כוללת רק סוגי פעילויות הכלולות ברשימת עיסוקיו של הבנק בשמו או עבורו.
  2. חובות הדירקטוריון להגדיר את תיאבון וסיבולת הסיכון במיקור חוץ, אישור מדיניות מיקור חוץ, אישור התקשרויות מהותיות על בסיס תקופתי, הנחיית ההנהלה באשר לפעילויות שניתן להוציא למיקור חוץ, בדיקת נאותות נותני השירות, עיגון עיקרי ההתקשרות בחוזים, בקרה ופיתוח תכנית להמשכיות עסקית.
  3. חובות ההנהלה לגבש מדיניות ולהטמיע אותה, זיהוי הערכה ניהול וצמצום סיכונים הקשורים למיקור חוץ. הבטחת קיומם של נהלים ותהליכים ברמת היחידות העסקיות וכן ביצוע של פיקוח ניטור ובקרה.
  4. הביקורת הפנימית תכלול בתכנית העבודה שלה בחינה של פעילויות שהועברו למיקור חוץ.
  5. פעולות האסורות להעברה למיקור חוץ: תפקידי הדירקטוריון וההנהלה הבכירה, חיתום בהלוואות וכן מעקב וניטור אחר הלוואה לאחר העמדתה, פניה ייזומה ללקוחות קמעונאיים לצורך הפנייתם לתאגיד בנקאי לקבלת אשראי למעט כאשר ההפניה נעשית במסגרת פנייה של לקוח לרכישת מוצר.
  6. ביצוע בדיקת נאותות איכותית וכמותית לנותן השירות, כחלק מהליך בחירת נותן השירות וזאת על בסיס קריטריונים שיגבש לצורך הערכת יכולת נותן השירות לבצע את הפעילויות שיועברו אליו בצורה אפקטיבית, מהימנה, ובסטנדרטים גבוהים, וכן את הסיכונים הפוטנציאליים הקשורים בשימוש בנותן השירות. מצופה כי בדיקת הנאותות תעשה גם באופן תקופתי ובמיוחד לפני חידוש חוזה.
  7. התייחסות לשימוש בנותן שירות מחו"ל.
  8. קשרי הבנק עם נותן שירות יוסדרו בחוזה כתוב כאשר חוזה מהותי יאושר בדירקטוריון לפני ביצוע ההסדר עם נותן השירות.

9. גיבוש תכנית לניהול סיכוני מיקור חוץ.
10. גיבוש תכנית המשכיות עסקית בתחום מיקור חוץ.
11. הנחיות ומגבלות להתקשרות עם נותן שירות לצורך הפניית לקוחות.
12. מיקור חוץ של הביקורת הפנימית בכפוף להוראות נב"ת 307 ובאישור הדירקטוריון.
13. חובת דיווח לפיקוח על הבנקים אודות העברת פעילות מהותית למיקור חוץ. הבנק עוקב אחר פרסום החוזר.

טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 422 - "פתיחת חשבון עובר ושב וניהולו"

ביום 26 ביולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה לתיקון הוראת נב"ת מס' 422 בנושאים העיקריים שלהלן:

1. הוספת האפשרות של לקוח הנמצא בהליך כינוס נכסים ובצו רשום כי הוא רשאי לנהל חשבון בנק אחד בלבד, להסתפק בהצהרה של הלקוח כי החשבון שהוא מבקש לפתוח הינו חשבונו היחיד (כחלופה לאישור בכתב של הנאמן או של המנהל המיוחד).
2. הוספת הבהרה לפיה בעת בחינת בקשה לפתיחת חשבון של מי שהותיר בעבר חוב בבנק, תיבחן הבקשה לגופו של עניין לרבות מאפייני החוב ונסיבות פתיחת החשבון החדש.
3. חובת תיעוד מסירת האישורים הנדרשים בהתאם להוראה.
4. חובת נימוק בדבר הסירוב לפתיחת חשבון ביתרת זכות.
5. הוספת רשימה לא סגורה של מסמכים שאינם רלוואנטיים להחלטה בדבר פתיחת חשבון ביתרת זכות ומשכך אין לכלול אותם בדרישה. כך לדוגמא: דפי חשבון, דוח ת.ז. בקנאית, צו הפטר.
6. הוספת הבהרה לפיה בעת בקשה להנפקת פנקס שיקים, מצופה מהבנק לבחון כל בקשה לגופה ויש חובת תיעוד של הנימוקים לסירוב.
7. חובה לאפשר קבלת מידע וביצוע פעולות בבנקאות בתקשורת. הבנק עוקב אחר הליך הפרסום.

טיוטת מכתב בנושא "ניהול סיכוני סייבר בשרשרת אספקה"

ביום 25 במאי 2017 פרסמה המפקחת על הבנקים טיוטת מכתב בנושא ניהול סיכוני סייבר בשרשרת אספקה.

- מטרת טיוטת המכתב הינה להבהיר את האחריות של התאגיד הבנקאי בנוגע לקיום תצורת עבודה מאובטחת מול הספקים החיצוניים והציפיות הפיקוחיות לניהול סיכוני סייבר הולמים בפעילות ספקים אלו בחצרותיהם, בחצרי התאגיד הבנקאי ובממשקים שלהם עם התאגיד.
- הנחיות מכתב זה ישולבו בהוראה החדשה של הפיקוח על הבנקים בנושא "מיקור חוץ".
- בהתאם לטיוטת המכתב נדרשים הבנקים לנהוג כדלקמן:
1. לקבוע עקרונות להתחייבויותיהם של ספקים מהותיים בהתייחס לניהול סיכוני סייבר.
  2. להגדיר בהסכם ההתקשרות עם הספק המהותי התייחסות פרטנית לנושא ניהול סיכוני סייבר ולוודא, כי הספק עומד בעקרונות שהגדיר התאגיד הבנקאי.
  3. לערוך אחת לתקופה מיפוי של הספקים המהותיים של התאגיד הבנקאי, והערכת הסיכונים הנגזרים מהשירותים הניתנים על ידי הספקים המהותיים. במקרה שתאגיד בנקאי יגיע למסקנה לאחר הבחינה כאמור, כי הספק המהותי אינו עומד בהתחייבויותיו, באופן שחושף את התאגיד הבנקאי לסיכוני סייבר משמעותיים, ידווח על כך להנהלה, תוך הצגת סיכונים אלו והשלכותיהם על התאגיד ולקוחותיו. במקרה זה, על הנהלה יהיה לשקול ולהחליט בדבר המשך ההתקשרות עימו.
  4. להכיל בהסכם ההתקשרות עם הספק המהותי התחייבויות הספק בנושא ניהול סיכוני סייבר.
  5. להגדיר פעילויות עבור נדרש הספק המהותי לאמצעי זיהוי חזקים.
  6. לקבוע מנגנוני אבטחה ובקרה בגישה מרחוק של הספק המהותי.
  7. לוודא כי מבוצעת הפרדה בחצרי הספק בין סביבות העבודה.
- הבנק עוקב אחר הליך פרסום המכתב.

דירוג הבנק

ביום 25 בינואר 2017 הודיעה מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג") על הותרת דירוג A2.il באופק יציב ל-"איתנות הפיננסית" של הבנק, וכן שהדירוג של אגרות החוב שהיו קיימות באותה עת (סדרות ו', ז', ח' ו-ט') (החוב הבכיר) נותר Aa3.il באופק יציב, הדירוג של כתבי התחייבות הנדחים (סדרות יז', יח' ו-יט') (החוב הנחות) נותר A1.il באופק יציב, הדירוג של שטרי ההון הנדחים (סדרות 1 ו-2) (הון משני עליון) נותר A2.il באופק יציב, והדירוג של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנוני חוזי לספיגת הפסדים (COCO) על ידי מחיקה או מחיקה חלקית (סדרה כ') נותר A3. IL (HYB) באופק יציב, ודירוג הפקדונות לזמן קצר נותר P-1 IL (ראה דוח מידי של החברה מיום 26 בינואר 2017 אסמכתא מספר 2017-01-010233).

ביום 24 אפריל 2017 פרסמה מידרוג דוח דירוג מעקב נוסף שכלל דירוג Aa3.il, באופק יציב, לאגרות חוב (הרחבת סדרה ט') של אגוד הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בסך של עד 350 מיליון ש"ח ערך נקוב, וביום 25 אפריל 2017 פרסמה מידרוג דוח עדכון לפעולת דירוג, במסגרתו עודכן היקף ההנפקה האפשרית של אגרות חוב (סדרה ט') של אגוד הנפקות מסך של 350 מיליון ש"ח ערך נקוב לסך של 600 מיליון ש"ח ערך נקוב. במסגרת דוח המעקב האמור נותר דירוג הבנק ללא שינוי. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים של החברה מיום 24 באפריל, 2017, (אסמכתא מספר 2017-01-034789), ומיום 25 באפריל 2017 (אסמכתא מספר 2017-01-035152) המובאים בדוח זה בדרך של הפניה.

ביום 27 באוגוסט, 2017 פרסמה מידרוג דוח דירוג, שכלל דירוג ראשוני של A3.il באופק יציב לכתבי התחייבות נדחים (סדרה כא') בסך של עד 350 מיליון ש"ח ערך נקוב לקראת הנפקתם על ידי אגוד הנפקות בע"מ. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 27 באוגוסט 2017 (אסמכתא מס': 2017-01-074677), המובא על דרך הפניה.

ביום 23 בינואר 2018 פרסמה מידרוג דוח דרוג מעקב בדבר דירוג הבנק ואופק הדירוג. יצוין כי דירוג הבנק ואופק הדירוג נותר ללא שינוי לעומת דוחות הדירוג שפרסמה מדרוג במהלך שנת 2017 ראה דוח מידי מיום 23 בינואר 2018 (אסמכתא מס': 2018-01-007533), המובא על דרך הפניה.

אופק: יציב	A2.il	דירוג איתנות פיננסית של הבנק
אופק: יציב	Aa3.il	פקדונות לזמן ארוך/אג"ח
	P-1.il	פקדונות לזמן קצר
		כתבי התחייבויות נדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (Coco)
אופק הדירוג: יציב	A3.il (hyb)	כתבי התחייבויות נדחים (הון משני תחתון)
אופק הדירוג: יציב	A1.il	
אופק הדירוג: יציב	A2.il (hyb)	שטרי הון נדחים (הון משני עליון)

פעילות למען הקהילה ותרומות

עובדי הבנק, ההנהלה והדירקטוריון רואים חשיבות במעורבות הבנק בקהילה ומחויבים לפעילות חברתית וקהילתית. מחויבות זו מוצאת ביטוי במגוון פעילויות קהילתיות המתבצעות באמצעות עובדי הבנק, וכן במיזמים המבטאים מעורבות וקידום אוכלוסיות חלשות בחברה הישראלית. בנוסף, קבע דירקטוריון הבנק מדיניות למתן תרומות. ועדת התרומות בראשות המנכ"ל פועלת ליישום המדיניות ומקצה תרומות למגוון גופים וארגונים, ככלי לסיוע בתחומי חברה וקהילה, חינוך ובריאות. במסגרת זו תמך הבנק בעמותות שונות. לצד תמיכה שוטפת בנושאים קהילתיים שונים, בחר הבנק להתמקד במספר פרויקטים מרכזיים, בהם קיימת מעורבות של עובדי הבנק מעבר לתמיכה הכספית. מעורבות זו מחזקת את הקשר שבין מנהלי ועובדי הבנק לבין הסביבה החברתית בה פועל הבנק.

האחד - פרויקט "אמץ לוחם" במסגרתו מאמץ הבנק שלוש יחידות לוחמות של חיל הים. הפעילות החלה בשנת 2014 והיא התפתחה במהלך השנים, תוך מעורבות של חיילי היחידות המאומצות לצד עובדי הבנק בפרוייקטים חברתיים משותפים של איסוף מזון לנזקקים. חיילי חיל הים ועובדי הבנק חברו לפעילות עמותת "לקט ישראל", והשתתפו בקטיף שמטרתו להעביר מזון לאוכלוסיות הזקוקות לו. בנק אגוד פיתח באופן עצמאי סדנא המותאמת לחיילים לקראת שחרורם בנושא ניהול פיננסי וסדנאות אלו מועברות בבסיסי חיפה ונהריה. כמו כן, רכש הבנק בשבוע ההוקרה לחיילי צה"ל חבילות שי, והעביר תלושי סיוע לחיילים במצוקה. שיתוף פעולה זה מתוכנן להימשך גם בשנת 2018.

השני – מתן תמיכה לעמותת "לשובע" המפעילה מרכזי מזון, גגונים לחסרי בית ומרכזי נוער. גם בפעילות זו שולבו העובדים במגוון פרויקטים של העמותה לצד תרומה כספית. דוגמא לפרוייקטים אלו:

- א. התנדבות העובדים בבתי התמחוי וברשת בתי הנוער.
- ב. סיוע באיסוף ביגוד וציוד חורף לנזקקים.
- ג. סיוע בהכנת משלוחי מנות לפורים לכל ילדי העמותה ובאי בתי התמחוי.
- ד. אירוח ילדי רשת בתי הנוער באירועי הבנק ועריכת ימי גיבוש משותפים.
- ה. העברת סדנאות לחינוך פיננסי לילדים ונוער. (מותאמות לאוכלוסיית בני הנוער – פותח בבנק אגוד)
- ו. סיוע בתרומת ציוד מתכלה כגון ריהוט וציוד מחשבים.
- ז. קיום ארועי "שיא" בבתי הנוער
- ח. מימון תכנית פעילות שנתית הכוללת טיולים, הפעלות חינוכיות, אירוע כשרונות צעירים, הכנה לצה"ל ומימון תפעול שוטף של ארוחות שישי וחגים במסעדת לשובע
- ט. שיתוף פעולה זה מתוכנן להימשך גם בשנת 2018.

השלישי - השנה התקיים פרויקט כלל ארצי ביוזמת בנק ישראל, משרד החינוך ואיגוד הבנקים, בו לקח בנק אגוד חלק פעיל. במסגרתו פותחה סדנא לחינוך פיננסי לתלמידי כיתות ט'. בנק אגוד היה שותף בתהליכי הפיתוח ולקחת על עצמו להעביר את הסדנאות ע"י עובדיו ב - 40 כיתות ברחבי הארץ.

הרביעי - בנק אגוד מבצע התרמות עובדים לרכישת סלי מזון בחגים. בשנת 2017 מיקד הבנק את הפרוייקט באיסוף כספים לרכישת מזון עבור ארגון "לתת". הנהלת הבנק מכפילה את היקפי תרומות העובדים ובכך מעודדת את התמיכה המשותפת ומעצימה אותה. מעבר לשיתופי הפעולה המרכזיים אותם מקיים הבנק, קבוצות עובדים יוצאות באופן שוטף לפעילות קטיף של ארגון "לקט ישראל".

בשנת 2017 תרם בנק אגוד ציוד מתכלה, ריהוט ומחשבים לילדי מועדוני בלוד ועמותת אלו"ט.

פעילות חברתית מקומית מתקיימת באופן שוטף, הבנק שומר על קשר פעיל עם גורמים שונים באזורי פעילות הסניפים, ובמסגרת זו יוזמים סניפי הבנק מעת לעת פעילויות קהילתיות עבור האוכלוסייה באזורים.

מערך ההתנדבות של בנק אגוד לשנת 2017 כלל 231 מתנדבים אשר שולבו בפעילויות התנדבותיות שונות שהסתכמו ב- 1,225 שעות.

התרומה הכספית הישירה בשנת 2017 הסתכמה בכ- 750 אלפי ש"ח.

מגזרי פעילות פיקוחיים – פרטים נוספים

מגזר משקי בית ומגזר בנקאות פרטית

במסגרת מגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות. השירותים ללקוחות מגזרים אלו ניתנים באמצעות סניפי הבנק, באמצעות מרכז בנקאות פרטית - Agood Premium, באמצעות המרכז לבנקאות ישירה (בו מנוהלת גם פעילות המוקד הטלפוני) וכן באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה – אתר האינטרנט והאפליקציות הסלולריות. המוצרים העיקריים של המגזרים כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, יעוץ השקעות בניירות ערך, פקדונות ואשראי לרבות כרטיסי אשראי. שירותי האשראי הניתנים במגזרים אלו כוללים אשראי ללקוחות קיימים וכן באמצעות "המרכז לבנקאות ישירה" שמטרתו להגביר את פעילות מתן האשראי ללקוחות כל הבנקים, הרחבת פעילות האשראי לעסקים קטנים והמשך שיתופי פעולה במיזמי אשראי (ראה גם פרק "הסכמים מהותיים", בנושא התקשרות הבנק עם "מימון ישיר").

במסגרת מגזר משקי הבית נכלל תת מגזר הלוואות לדיור. תת מגזר זה כולל מתן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים, ולכל מטרה, המובטחות על ידי משכון דירות מגורים.

במסגרת התוכנית האסטרטגית לשנים 2017-2021, נקבעו יעדים מוגברים לתחום האשראי הקמעונאי ולפיתוח תחום האשראי לעסקים קטנים, שצפויים להוות עוגן מרכזי לצמיחה בהכנסות, תוך המשך ביסוס והרחבת תשתית לקוחות הבנק כמו גם מכירת מוצרים ללקוחות כל הבנקים, בדגש על מוצרי אשראי, וכל זאת לצד תהליכי התייעלות. על רקע הודעות בעלי השליטה בבנק בעניין כוונתם לפעול למכירת החזקותיהם בבנק והודעתם על התקשרות עם בנק מזרחי בעניין זה ונכח חוסר הוודאות בו פועל הבנק, פוחתת רמת הוודאות ביחס להתממשות התכנית האסטרטגית של הבנק, כמו גם פגיעה ביכולת התכנון לטווח ארוך.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2018:

- שימור לקוחות, העמקת פעילות עם לקוחות קיימים ושמירה על מצבת הלקוחות הפעילים. זאת באמצעות:
- שמירה על פעילות האשראי ללקוחות הבנק, תוך העמקת הבקורות ובחינה עקבית של השפעת השינויים על איכות וסיכון התיק;
- שימור היקפי הפעילות בלקוחות פאסיבה ושוק ההון;
- גיוס לקוחות לצורך שמירה על היקף הלקוחות הפעילים;
- "מרכז בנקאות ישירה" – מתן אשראי ללקוחות כל הבנקים;
- המשך שיתוף הפעולה עם חברת מימון ישיר;
- שמירה על פעילות האשראי המסחרי לעסקים קטנים (בסכומים של עד 5 מיליון ש"ח);
- שמירת איכות תיק המשכנתאות בהתחשב במצב השוק, מגבלות נכסי הסיכון ובהתחשב במרווח ובתשואת נכסי הסיכון;
- המשך פעילותו של הסניף הנייד, והרחבת הפעילות לקיבוצים נוספים.

התחרות בתחום הלקוחות הפרטיים גברה במהלך השנים האחרונות ומקורה בעיקר בתחרות בין הבנקים כמו גם גופים חוץ בנקאיים (חברות ביטוח, בתי השקעות וכו'), המציעים מוצרים קמעונאיים, כמפורט לעיל. בין הצעדים בהם הגופים השונים נוקטים ניתן למנות מתן הטבות מגוונות והרחבת השירותים הניתנים בערוצים הישירים, בין היתר כאמצעי להגדלת הנגישות והזמינות ללקוחות, פתיחת סניפים חדשים, בתחום המשכנתאות והאשראי הקמעונאי התעצמה התחרות בשנים האחרונות בעקבות ההכרה של הבנקים במוצרים אלו כמוצרי עוגן ומנוף לגיוס לקוחות לפעילות בתחומים קמעונאיים נוספים.

בנוסף, בשנים האחרונות, ערוצים ושירותים דיגיטליים מתקדמים תופסים נפח מהותי בפעילות הבנקאית. תהליך זה, מתאפיין בכניסה של שחקנים חדשים לשוק הפיננסי (תעשיית הפינטק), המציעים פתרונות מגוונים לצרכים בנקאיים שונים, במטרה לנגוס בנתח השוק המסורתי של הבנק ובדומיננטיות של הבנק כספק השירות העיקרי של מכלול הצרכים הפיננסיים של הלקוח. לפרטים נוספים ראה גם בתת פרק "סיכון אסטרטגי".

גיוס לקוחות חדשים והגדלת נתח פעילות הלקוחות מתבצעים, בין היתר, באמצעות פיתוח מוצרים חדשים והתאמת פעילות על פי צרכי הלקוחות.

הבנק פועל בקרב הלקוחות הפרטיים ומשקי הבית באמצעות:

פריסת הסניפים – המשך יישום אסטרטגיית הסינוף ותשתית הבנקאית הישירה, על בסיס המשאבים הקיימים.

אגוד Premium – בתחום הבנקאות הפרטית הבנק פועל באמצעות סניף Premium – בתל אביב. פעילות סניף הפרימיום תומכת בהרחבת פעילות והתמקדות בקרב לקוחות הבנקאות הפרטית בעלי עושר פיננסי מעל 3 מיליון ש"ח, תוך הענקת שירותים ברמה גבוהה ביותר ללקוחות. לסניף הפרמיום גיוס מיטב היועצים המקצועיים להענקת שירות מקצועי, אישי וגמיש. במוקד הטיפול בלקוח עומדת תפיסה של מתן מענה מקצועי למכלול צרכיו של הלקוח. במתן שירות ללקוחות המגזרים מושם דגש מיוחד על יצירת מערכת יחסים הדוקה וארוכת טווח.

אתרי האינטרנט ומערכות מסחר – שירותי הבנקאות הדיגיטלית באינטרנט, בסלולר ובמערכות המסחר.

פיתוח מוצרים – הבנק מפתח ומשווק מוצרים חדשניים, בתחומים השונים של הפעילות הבנקאית אל מול הלקוחות הפרטיים ומשקי הבית ובכלל זה בתחום הפקדונות, המאפשרים ללקוחות לגוון השקעות ולפזר סיכונים. במסגרת זו, מוביל הבנק בשנים האחרונות מהלך שבמרכזו "חשבון הפוך" המציע ללקוחות המצטרפים לבנק אגוד ליהנות מתנאים מועדפים בניהול חשבונם בתקופת ההטבה. להערכת הבנק חבילת "חשבון הפוך" נותנת מענה מיטבי לצרכי הלקוחות

מקבלי המשכורת: פטור מריבית חובה, ריבית זכות אוטומטית, ופטור מעמלות העו"ש המרכזיות – עמלת פקיד ועמלת ערוץ ישיר באמצעות מנגנון זיכוי. ההטבות ניתנות ללקוחות חדשים מעבירי משכורת. בנוסף, מציע הבנק ללקוחות ותיקים את מסלול "חשבון הפוך מתמיד" הכולל פטור מעמלות העו"ש המרכזיות באמצעות מנגנון זיכוי והטבת ריבית על יתרות העו"ש בחשבונם. קבלת ההטבות מותנית בהעברת משכורת בסכום מינימלי ובהיקף הפעילות בחשבון. מהלך זה הינו ייחודי ונוגע בליבת פעילות הלקוח הפרטי עם הבנק ומהווה שלב נוסף ביישום האסטרטגיה העסקית של הבנק.

השיווק ללקוחות מתבצע באמצעות פרסום באמצעי המדיה השונים תוך שמירה על תמהיל מדיה אפקטיבי ומקסום תקציב הפרסום, כמו גם על מיצוי הפוטנציאל הקיים בקרב לקוחות הבנק.

בשנת 2017 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזרים ב- 692 משרות.

לפירוט בדבר הסכמים או הסדרים מיוחדים ראה גם פרק "הסכמים מהותיים" תת פרק "שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים" – בדבר כרטיסי אשראי, ייעוץ פנסיוני ורכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות.

מגזר עסקים זעירים, קטנים, בינוניים, גדולים ומוסדיים

מגזרים אלו מספקים מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים, ממגוון ענפי משק – כאשר הענפים העסקיים בהם מתמחה הבנק הינם בניה ונדל"ן (בדגש על ליווי בניה למגורים), יהלומים ולקוחות פעילים בשוק ההון.

שירותי הבנקאות ללקוחות המגזרים העסקיים ניתנים בחלק מסניפי הבנק בהם קיים כוח אדם מתאים. המוצרים והשירותים של מגזרים אלו מותאמים לצרכי הלקוחות וכוללים בעיקר: מימון פעילות שוטפת, מימון השקעות, ליווי פרויקטים בענף הנדל"ן בעיקר למגורים, מימון ענף היהלומים, שירותים פיננסיים, פעילות סחר-חוץ, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ושירותי יעוץ השקעות הניתנים בסניפים ובחדרי העסקאות של הבנק.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2018:

- התאמת הפעילות עם לקוחות עסקיים תוך הקטנת החשיפה ללווים גדולים ומיקוד בעסקים קטנים.
- המשך התאמת נכסי סיכון המוקצים ללקוחות עסקיים, לתמיכה בתכנית האסטרטגית של הבנק, להרחבת הפעילות הקמעונאית.
- התאמת היקף תיק האשראי העסקי והרכבו, לצורך עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו, לרבות יעדי ההון שנקבעו, תוך שיפור התשואה והתאמה של תשואה והמרווח לסיכון הלקוח.
- המשך הקפדה על איכות תיק האשראי לאור היבטי המאקרו והשינויים במשק.
- התאמת מדיניות האשראי ותהליכי העבודה לדרישות הרגולטוריות המתעדכנות.

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על המערכת הבנקאית בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד.

האמור להלן משקף מגבלות ספציפיות החלות על מגזרים אלו: על פי הוראת ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת ללווה בודד, לקבוצת לוויים, לקבוצת לוויים בנקאית ולסך החבות נטו הכוללת של הלוויים, קבוצת הלוויים וקבוצת הלוויים הבנקאיות שחבותם נטו עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, ללקוחות המוגדרים כ"אנשים קשורים" לבנק ולחבות בגין עסקות למימון הוני בתאגידים. כמו כן מוגבל שיעור האשראי המותר לכל ענף משק ביחס לאשראי הכולל בבנק. למגבלות אלו עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזרים העסקיים בבנק עם אותם לקוחות.

היקפי הפעילות במגזרים הללו מושפעים גם מיעדי ההון ותכנון ההון של הבנק (לפרטים ראה פרק "[מבנה והתפתחויות של נכסים, התחייבויות ההון והלימות ההון](#)"), כמו גם מתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון (לפרטים ראה פרק "[סקירת הסיכונים](#)"), כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

פעילות המגזרים העסקיים של הבנק מושפעת מקצב הצמיחה במשק, מהמדיניות המוניטארית והפיסקאלית, מרמת הביקושים בשוק המקומי והעולמי, מהתנודתיות בשוק ההון, מהמצב הביטחוני ומאירועים ביטחוניים המשפיעים על ענף התיירות בעיקר, ועל השקעות תושבי חוץ.

עיקר התחרות במגזרים אלו הינה מול הבנקים הפועלים בישראל אך גם מול בנקים זרים וגופים חוץ בנקאיים, כמפורט לעיל. בשנים האחרונות ניכרת מעורבות מוגברת של גופים מוסדיים במגזרים אלו כחברות ביטוח וקרנות פנסיה, וקיימת תחרות על רקע תחליפי האשראי באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של אג"ח.

בשנת 2017 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזרים ב- 494 משרות.

מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות. כמו כן המגזר כולל את פעילות חברת הבת אגוד השקעות ויזום בע"מ.

ניהול הנכסים וההתחייבויות, סיכויי השוק והנזילות בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון, כפי שמפורט בפרק "סקירת הסיכונים". בנוסף, המגזר מספק שירותים לבנק ולסניפים בתחומי חדרי עסקאות, שוק ההון, גיוס פיקדונות וכיו"ב.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2018:

- התמודדות עם התפתחויות בתחום המוניטרי בעיקר נוכח סביבת הריבית הנמוכה, הן במשק הישראלי והן בעולם.
- המשך שיפור מבנה המקורות תוך מתן תשומת לב ללקוחות יציבים ותוך הארכת המח"מ, באמצעות המשך גיוס פיקדונות קמעונאיים והפחתת ההישענות על מפקידים גדולים לטווח קצר, לשם ניהול יעיל ואפקטיבי של סיכון הנזילות במצבי השוק המשתנים, זאת בהתאמה להוראות רגולטוריות ומגבלות הדירקטוריון ולשם עמידה במתווה העולה של יחס כיסוי נזילות.
- המשך שיפור וחיזוק כלי השליטה והבקרה בתחום הנזילות בכל הנוגע לניהול האיכותי והכמותי של סיכון הנזילות, בהתייחס להוראות באזל 3 ולשינויים הנדרשים ליישום בעקבות שינוי מודל הנזילות הפנימי.
- הטמעה של עדכונים רגולטורים, תוך המשך שיפור ויעול תהליכי העבודה.
- המשך הרחבת פעילות חדרי העסקות בכפוף לתיאבון וסיבולת הסיכון כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון.
- פעילות הנוסטרו – התאמת מבנה התיק והרכבו לסביבה העסקית, למצב שוק ההון בישראל ובעולם, למגבלת נכסי הסיכון, זאת תוך שמירה על רמת הכנסות נאותה ויצירת עוגן להכנסות עתידיות ארוכות טווח, תוך עמידה בתיאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

בתחום המט"ח, המשיך הבנק לנקוט במדיניותו השמרנית הכוללת, בין היתר, רמת נזילות התואמת את הצרכים והסיכונים בפניהם עומד הבנק. כמו כן המשיך הבנק לנקוט מדיניות זהירה ושמרנית בחשיפותיו מול בנקים ומדינות בעולם. דירקטוריון הבנק קובע את תיאבון הסיכון ומדיניות ניהול סיכון הנזילות תוך קביעת מגבלות על יחס נזילות מינימלי המחושב על פי מודל פנימי. לפרטים נוספים ראה פרק "סקירת הסיכונים" תת פרק "סיכון נזילות".

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם הבנקים ובתי ההשקעות המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלו מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקאות (ISDA). הבנק חתום עם רוב הבנקים עמם הוא עובד על הסכמים אלו, ושואף להגדיל את מספר הבנקים עמם הוא קשור בהסכמי בטוחות נלווים דוגמת הסכמי CSA. כמו כן הבנק מיוצג במסלוקה בינ"ל (CLS) אשר מטרתה המרכזית מזעור סיכויי סליקה בעסקות במטבע חוץ. הבנק מרכז את מרבית פעילות סליקת ניירות הערך בבורסות ארה"ב בבנק אחד גדול המשמש כנותן שירותי המשמורת המרכזי. תכליתה העיקרית של התקשרות זו הינה מזעור סיכויי סליקה תוך העלאת רמת השירות ללקוחות.

המגזר מתחרה עם חדרי העסקות של בנקים הפועלים בארץ. כמו כן קיימת תחרות מצד בנקים וגורמים פיננסיים בחו"ל המאפשרים ללקוחות לפעול באופן ישיר.

בשנת 2017 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב- 87 משרות.

נספחים,
מילון מונחים
ואינדקס

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית ופי תוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית¹ - מאוחד

יתרת ממוצעות ושיעורי ריבית סכומים מדווחים

	2015			2016			2017		
	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ² במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ² במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ² במיליוני ש"ח
נכסים נושאי ריבית בישראל	2.75	⁶ 630	22,915	3.01	⁶ 714	23,736	3.32	⁶ 823	24,816
אשראי ליציבור ³	-	-	-	-	-	1	-	-	-
אשראי לממשלה	-	-	425	0.30	1	328	0.60	2	333
פקדונות בנקים	0.14	7	5,093	0.08	2	2,525	0.10	5	4,834
פקדונות בנקים מרכזיים	-	-	360	-	-	381	-	-	459
ניירות ערך שנסאלי	1.40	87	6,236	1.20	103	8,590	1.52	111	7,324
אגרות חוב זמניות למחירה ⁴	0.59	9	1,530	0.41	9	2,202	0.65	9	1,375
אגרות חוב למסחר ⁴	2.74	2	73	-	-	-	-	-	-
נכסים אחרים	2.01	735	36,632	2.20	829	37,763	2.43	950	39,141
סך כל הנכסים נושאי ריבית									
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית			444			494			536
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁵			2,898			2,660			2,429
סך כל הנכסים			<u>39,974</u>			<u>40,917</u>			<u>42,106</u>

ראה הערות להלן.

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית¹ - מאוחד (המשך)

יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)
סכומים מדוחים

2015		2016		2017	
שיעור הוצאות	הוצאות ריבית	שיעור הוצאות ריבית	הוצאות ריבית	שיעור הוצאות ריבית	הוצאות ריבית
הוצאה	2	הוצאה	2	הוצאה	2
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
0.42	93	0.48	104	0.54	115
0.16	6	0.12	5	0.14	6
0.48	87	0.56	99	0.64	109
-	-	-	-	-	-
2.07	67	2.15	67	2.33	81
0.40	4	0.66	6	0.74	9
0.62	164	0.69	177	0.78	205
	9,408		11,294		12,226
	444		494		536
	1,521		1,073		819
	37,756		38,574		39,796
	2,218		2,343		2,310
	39,974		40,917		42,106
1.39		1.51		1.65	
1.56	571	1.73	652	1.90	745
	36,632		37,763		39,141

התחייבויות נושאות ריבית בישראל

פקדונות הציבור
לפי דרישה
לזמן קצוב
פקדונות מבנקים
כתבי התחייבויות ואגרות חוב
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית

פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם
נושאים ריבית
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית⁷
סך כל ההתחייבויות

סך כל האמצעים ההוניים
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים
פער הריבית
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית⁸

ראה העתת ליהלן.

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית¹ - מאוחד (המשך)
יתרות ממוצעת ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל
 סכומים ממוזגים

	2015		2016		2017				
	שיעור הכנסות/הכנסה (הוצאה)	הכנסות/הוצאות ריבית	שיעור הכנסות/הכנסה (הוצאה)	הכנסות/הוצאות ריבית	שיעור הכנסות/הכנסה (הוצאה)	הכנסות/הוצאות ריבית			
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח			
	%	%	%	%	%	%			
1.91	502	26,349	1.96	540	27,611	2.07	613	29,557	סך נכסים נושאי ריבית
(0.47)	(85)	17,933	(0.45)	(83)	18,321	(0.46)	(87)	19,120	סך התחייבויות נושאות ריבית
1.44			1.51			1.61			פעך הריבית
1.83	110	5,996	2.47	147	5,945	3.48	199	5,724	מטבעי ישראל צמוד מדד
(1.27)	(63)	4,973	(1.73)	(70)	4,056	(2.12)	(87)	4,095	סך נכסים נושאי ריבית
0.56			0.74			1.36			סך התחייבויות נושאות ריבית
									פעך הריבית
									מטבע חוץ (לרבות מטבעי ישראל צמוד למטבע חוץ)
2.87	123	4,287	3.38	142	4,207	3.58	138	3,860	סך נכסים נושאי ריבית
(0.46)	(16)	3,477	(0.72)	(24)	3,336	(1.03)	(31)	3,000	סך התחייבויות נושאות ריבית
2.41			2.66			2.55			פעך הריבית
									סך פעילות בישראל
2.01	735	36,632	2.20	829	37,763	2.43	950	39,141	סך נכסים נושאי ריבית
(0.62)	(164)	26,383	(0.69)	(177)	25,713	(0.78)	(205)	26,215	סך התחייבויות נושאות ריבית
1.39			1.51			1.65			פעך הריבית

ראה הערות להלן.

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית¹ - מאוחד (המשך)

ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

סכומים מדווחים

2016 מול 2015			2017 מול 2016			
גידול (קיטון) בגלל שינוי			גידול (קיטון) בגלל שינוי			
שינוי נטו	מחיר	כמות	שינוי נטו	מחיר	כמות	
						במיליוני ש"ח
84	59	25	109	73	36	נכסים נושאי ריבית בישראל
10	(19)	29	12	34	(22)	אשראי לציבור
94	40	54	121	107	14	נכסים נושאי ריבית אחרים
						סך כל הכנסות ריבית
						התחייבויות נושאות ריבית בישראל
11	13	(2)	11	12	(1)	פיקדונות הציבור
2	6	(4)	17	6	11	התחייבויות נושאות ריבית אחרות
13	19	(6)	28	18	10	סך כל הוצאות ריבית

הערה:

השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

1. הנתונים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבעי ישראלי, לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
3. לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
4. מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן". בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 נוכה סך 136 מיליון ש"ח (בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 נוכה סך 112 מיליון ש"ח, בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 נוכה סך 137 מיליון ש"ח).
5. לרבות שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
6. עמלות בסך 25 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות ריבית בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (29 מיליון ש"ח ו- 36 מיליון ש"ח נכללו בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 וביום 31 בדצמבר 2015, בהתאמה).
7. לרבות שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים.
8. תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

תמצית מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2016 - 2017

סכומים מודווחים

שנת רבעון	2016				2017				במיליוני ש"ח
	1	2	3	4	1	2	3	4	
	נכסים								
4,725	4,399	3,647	3,901	6,644	5,183	8,492	8,226	8,226	מזומנים ופקדונות בבנקים
11,265	11,159	10,745	11,584	9,934	10,417	6,958	7,032	7,032	ניירות ערך
843	763	738	536	635	779	966	816	816	ניירות ערך שונאים
23,182	23,897	24,332	23,937	23,733	24,874	25,667	24,925	24,925	אשראי לציבור
(193)	(205)	(216)	(253)	(224)	(237)	(243)	(250)	(250)	הפרשה להפסדי אשראי
22,989	23,692	24,116	23,684	23,509	24,637	25,424	24,675	24,675	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	1	-	-	-	-	-	אשראי לממשלה
306	303	294	299	294	284	277	280	280	בנינים וציוד
363	328	263	342	327	334	309	325	325	נכסים בגין מכשירים נגזרים
920	496	596	637	536	416	456	538	538	נכסים אחרים
4	4	4	4	-	-	-	-	-	נכסים המוחזקים למכירה
41,415	41,144	40,403	40,988	41,879	42,050	42,882	41,892	41,892	סך כל הנכסים
32,763	33,080	32,446	32,756	33,613	33,170	33,870	32,752	32,752	התחייבויות והון
251	182	136	174	94	113	200	119	119	פקדונות הציבור
1	-	-	-	-	-	-	1	1	פקדונות מבנקים
3,002	3,020	2,964	3,395	3,234	3,675	3,550	3,559	3,559	פקדונות הממשלה
486	474	429	393	413	514	439	462	462	כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב
2,492	1,921	1,939	1,928	2,126	2,125	2,315	2,486	2,486	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
38,995	38,677	37,914	38,646	39,480	39,597	40,374	39,379	39,379	התחייבויות אחרות
2,420	2,467	2,489	2,342	2,399	2,453	2,508	2,513	2,513	סך כל ההתחייבויות
41,415	41,144	40,403	40,988	41,879	42,050	42,882	41,892	41,892	סך כל ההתחייבויות והון

מידע רב תקופתי - דוח רווח והפסד מאוחד

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים

סכומים מדווחים

2013	2014	2015	*2016	2017	
					במיליוני ש"ח
1,209	865	735	829	950	הכנסות ריבית
547	298	164	177	205	הוצאות ריבית
662	567	571	652	745	הכנסות ריבית, נטו
23	95	(107)	98	56	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
639	472	678	554	689	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
78	102	84	106	100	הכנסות שאינן מריבית:
280	278	295	298	303	הכנסות מימון שאינן מריבית
2	6	4	1	3	עמלות
360	386	383	405	406	הכנסות אחרות
					סך כל ההכנסות שאינן מריבית
467	480	479	621	512	הוצאות תפעוליות אחרות:
138	138	137	139	135	משכורות והוצאות נלוות
215	220	220	248	243	פחת ואחזקת בנינים וציוד
820	838	836	1,008	890	הוצאות אחרות
					סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
179	20	225	(49)	205	רווח (הפסד) לפני מיסים
43	(3)	81	-	64	הפרשה למסים על הרווח
136	23	144	(49)	141	רווח (הפסד) לאחר מיסים
136	23	144	(49)	141	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
1.85	0.31	1.96	(0.67)	1.92	רווח נקי (הפסד) בסיסי ומדולל למניה רגילה (ש"ח) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי ¹

* נתוני שנת 2016 כוללים השפעות חד פעמיות בגין זקיפה מלאה להוצאות שכר של תכנית התייעלות תפעולית בסך 114 מיליון ש"ח והפחתת נכסי מסים (גידול בהוצאות מיסים) בסך 19 מיליון ש"ח.

מידע רב תקופתי - מאזן מאוחד

מאזנים מאוחדים לוסף השנים

סכומים מדווחים

2013	2014	2015	2016	2017	
במיליוני ש"ח					
					נכסים
9,924	9,848	6,668	3,901	8,226	מזומנים ופקדונות בבנקים
4,810	6,789	10,371	11,584	7,032	ניירות ערך
503	182	293	536	816	ניירות ערך שנשאלו
22,420	21,959	22,505	23,937	24,925	אשראי לציבור
(285)	(246)	(190)	(253)	(250)	הפרשה להפסדי אשראי
22,135	21,713	22,315	23,684	24,675	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	1	-	אשראי לממשלה
1	-	-	-	-	השקעה בחברות מוחזקות
340	335	312	299	280	בנינים וציוד
572	504	255	342	325	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,198	1,487	670	637	538	נכסים אחרים
-	-	4	4	-	נכסים המוחזקים למכירה
39,483	40,858	40,888	40,988	41,892	סך כל הנכסים
					התחייבויות והון
30,622	31,498	32,466	32,756	32,752	פקדונות הציבור
209	152	483	174	119	פקדונות מבנקים
3	1	1	-	1	פקדונות מממשלה
3,109	3,474	3,179	3,395	3,559	כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב
667	575	293	393	462	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
2,609	2,883	2,063	1,928	2,486	התחייבויות אחרות
37,219	38,583	38,485	38,646	39,379	סך כל ההתחייבויות
					הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
2,264	2,275	2,403	2,342	2,513	
39,483	40,858	40,888	40,988	41,892	סך כל ההתחייבויות והון

מילון מונחים עיקריים

אובליגו – סך כל ההתחייבויות של הלקוח אל מול הבנק.

אופציה – הסכם חוזי בין קונה לבין מוכר לרכוש או למכור נייר ערך מסוים או זכות לקבל או להמיר ניירות ערך, מטבע חוץ או סחורה במחיר ספציפי בתוך תקופת זמן קבועה מראש.

אגרת חוב – תעודה נושאת ריבית, המונפקת על ידי הממשלה או חברה, ובה התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק האיגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון בתאריכי פירעון קבועים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אגרת חוב להמרה – איגרת חוב שניתן להמירה למניה בשער המרה (מחיר) שנקבע מראש ופורסם בתשקיף. לאיגרת חוב להמרה תקופת חיים מוגבלת, שבסופה המחזיק בה רשאי להמירה למניה, או לקבל את כספו בחזרה בתוספת ריבית, ששיעורה נקבע מראש.

אגרת חוב מגובה נכסים – (ABS - Asset-Backed Security) הוא כתב התחייבות שרוכש משקיע, שמקנה לו זכות על זרם תקבולים הצפוי מנכסים אלו. הבטוחה המשועבדת כנגדו היא אוסף של נכסים, וזרם התקבולים שצפוי למחזיק בנייר הערך הוא בעל זיקה לזרם ההכנסות שמתקבל מנכסים אלו.

ארגון המדינות המפותחות (OECD) – ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים.

איש קשור – כמשמעות בסעיף 3 לנוהל בנקאי תקין 312.

באזל 3 – תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

בעל עניין – יחיד או חברה המחזיקים 5% או יותר ממניות של חברה הנסחרת בבורסה.

גידור – עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.

גוף מוסדי – כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה - 1995, ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח, חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

דירוג אשראי – מייצג את רמת הסיכון שקובע הבנק באשראי ספציפי. דירוג האשראי מאפשר לבנק להבחין בין רמות סיכון האשראי הגלומות בחשיפות אשראי שונות, לצורך מעקב אחר איכות אשראי ספציפי, כמו גם של התיק בכללותו.

הון עצמי ממוצע – סך כל האמצעים ההוניים כפי שהוצג בנספח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית בניכוי/בתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של הפסדים/רווחים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך לפי שווי הוגן" (לרבות בגין אג"ח שהועברו מהתיק הזמין למכירה לתיק המוחזק לפדיון).

הון רגולטורי – הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבויות נדחים הכשירים להיכלל בהון רגולטורי).

הלבנת הון – פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך "ההלבנה" מחזיר את הכסף למערכת החוקית.

הלוואת זכאות – הלוואה הניתנת באמצעות בנק ממקורות המדינה.

הלימות הון – היחס הנדרש על ידי המפקח על הבנקים בין ההון העצמי של הבנק לבין ההלוואות שהוא נותן משוקללות לפי רמות הסיכון, כך שהונו של הבנק יספיק כדי לשמש כרית ספיגה למקרה של הפסדים קיצוניים.

הסכמי CSA – הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמעור סיוני האשראי בפעילות זאת, על ידי התחשבות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

הפרשה להפסדי אשראי – הפרשה הנעשית על ידי הבנק המשקפת אובדן אפשרי של סכומי אשראי שנתנה ומשמשת לכיסויים במקרה של התממשות האובדן.

חוב פגום – חוב שקיימת סבירות גבוהה שהלווה לא יפרע את החוב(או חלק מהחוב) לפי תנאי החוזה, אולם אין ודאות לגבי סיכוי הגבייה ומימוש ההפסד.

חוב בהשגחה מיוחדת – חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה.

חוב נחות – חוב שקיימת אפשרות ברורה שהתאגיד הבנקאי יספוג הפסד מסוים אם הליקויים לא יתוקנו.

חוב בארגון מחדש – ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של הלווה, התאגיד הבנקאי מעניק ללווה ויתור אשר בתנאים אחרים הוא היה שוקל לא להעניק.

חוב שגבייתו מותנית בביטחון - חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, אין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

יחס מינוף - היחס שבין ההון העצמי רובד 1 לסך החשיפה ברוטו, ובכלל זה חשיפה חוץ מאזנית, ללא קיזוז ביטחונות.

יחס נזילות (LCR) Liquidity Coverage ratio - יחס מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה לסך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים.

יתרת חוב רשומה - יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או נכיון שטרם הופחתו, עמלות נידחות נטו או עלויות נידחות נטו שנזקפו ליתרת החוב בהתאם להוראות הדיווח לציבור וטרם הופחתו, בניכוי כל סכום חוב שנמחק חשבונאית בעבר.

יתרת חוב נטו - יתרת חוב רשומה, בניכוי הפרשה להפסדי אשראי שבגין אותו חוב.

מדיניות מוניטרית - מדיניות המנהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרת הבנק באמצעות קביעת הריבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים.

מדיניות פסקלית - מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר.

מידע צופה פני עתיד - כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, תחזית, הערכה, אומדן או מידע אחר, המתייחסים לאירוע או לעניין עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של התאגיד בלבד, למעט תחזית, הערכה, אומדן או מידע אחר כאמור שיש לכלול אותם, לפי כל דין לרבות לפי העקרונות החשבונאיים המקובלים וכללי הדיווח המקובלים בדוחות כספיים.

מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת) - מערכת המאפשרת העברת זיכויים והעברות בזמן אמת ובאופן סופי. בעולם מוכרת כמערכת (RTGS) Real Time Gross Settlement. המערכת סולקת תשלומים מייד, והתשלומים הם סופיים ואינם ניתנים לביטול.

משך חיים ממוצע (מח"מ) - אורך החיים הממוצע של מכשירים פיננסיים. נמדד בשנים באמצעות שקלול תשלומי הקרן של האיגרת והריבית עליה לאורך חייה עד לפדיונה הסופי. המח"מ מכונה גם "אריכות".
נגזרים פיננסיים - נכסים שערכם נגזר משינוי בערכם של נכסים אחרים.

נזילות - היכולת של ישות עסקית לעמוד בהתחייבויותיה השוטפות מתוך סך הנכסים השוטפים שלה (מזומנים, ניירות ערך סחירים וכו')

נכס פיננסי - מזומן, ראייה לזכות בעלות בישות, או חוזה המקנה לישות אחת זכות לעשות אחד מהבאים:

א. לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מישות אחרת.

ב. להחליף עם ישות אחרת מכשיר פיננסי אחר בתנאים פוטנציאליים עדיפים.

סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן.

סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות (fines, penalties) או לצעדי עונשין (punitive damages) כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים.

סיכון נזילות - הסיכון שצד נגדי (או משתתף במערכת הסליקה) לא יעמוד בהתחייבות במלוא ערכה במועד. סיכון נזילות אינו אומר בהכרח שהצד הנגדי או המשתתף הוא חדל פירעון; ייתכן שהוא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו בעתיד, אך לא במועד הנקוב.

סיכון סייבר - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מחשב ו/או מערכות תשתיות משובצות מחשב על ידי או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

סיכון תפעולי - סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכונים ציבוריים, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

עסקה עתידית - התחייבות לקנות או למסור נכס במחיר ובמועד שנקבעו מראש בעת החתימה על העסקה.

עקום תשואה - עקום המתאר את הקשר שבין התשואה לבין מועד הפדיון של אג"ח, על ידי השוואה של שיעורי התשואה על אג"ח הנבדלות זו מזו רק במועדי הפדיון.

פיקדון לפי דרישה - פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פיקדון לזמן קצוב - פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה, אלא אם כן משיכה מוקדמת מחויבת בקנס שסכומו לפחות 7 ימי ריבית פשוטה על הסכום שנמשך.

פיקדונות לפי מידת הגבייה – פיקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי, ואין לתאגיד סיכון להפסד מהאשראי שניתן מפיקדונות אלה, שלגביהם המפקיד קובע לאיזה לווה או קבוצת לווים יינתנו סכומי הפיקדונות הנ"ל כהלואות ובתנאי שהלוואות אלו ניתנות לפי אותן תקופות ובאותו סוג הצמדה או באותו מטבע שקבע המפקיד.

פיקדון נושא ריבית – פיקדון שבו התאגיד הבנקאי משלם למפקיד תשלום כלשהו כפיצוי עבור השימוש בכספי הפיקדון. פיקדון שבו שיעור הריבית מותאם תקופתית בתגובה לשינויים בריבית שוק וגורמים אחרים צריך להיות מדווח כפיקדון נושא ריבית אפילו אם השיעור הופחת לאפס, בהינתן ששיעור הריבית על פיקדון זה יכול לעלות כאשר תנאי השוק ישתנו. פיקדון אשר משועבד כביטחון להלוואה או לנכס פיננסי אחר ידווח כפיקדון נושא ריבית.

פיקדון שאינו נושא ריבית – פיקדון שאינו פיקדון נושא ריבית.

שווי הוגן – ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר, שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבע בתקינה החשבונאית:

רמה 1 – שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק.

רמה 2 – שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים.

רמה 3 – שווי המוערך תוך שימוש בטכניקות הערכה שכוללת גם נתונים לא נצפים.

שיעור צמיחה ראלי – גידול התוצר בין שתי תקופות באחוזים, בניכוי עליית המחירים.

שיעור המימון (LTV) – שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקה ביחס לשווי הנכס הנרכש, שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.

תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) – סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסוימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם סך תשלומי השכר ורווחי הפירמות.

תשואה להון – היחס שבין הרווח השנתי של חברה לבין ההון העצמי שלה.

תשואה ריאלית – היחס בין הרווח או ההפסד על השקעה לסך ההשקעה, בניכוי עליית המחירים בתקופה שעליה נסבה המדידה.

Over the Counter (OTC) – מסחר מעבר לדלפק – מסחר במכשירים פיננסיים כמו מניות, איגרות חוב, סחורות או נגזרים ישירות בין שני צדדים.

פורוורד (Forward) – עסקת חליפין של מטבע במטבע בתאריך עתידי קבוע מראש בשער חליפין שגם הוא נקבע מראש.

שימוש במבחנים בדיעבד BACK TEST – הבנק נדרש להשתמש בבדיקות שלאחר מעשה כדי לאמוד את הדייקן והאפקטיביות של תהליכי המדידה וההערכה.

תיאבון הסיכון – הסיכון שמוכן הבנק לקחת על עצמו לשם השגת יעדיו האסטרטגיים.

סיבולת הסיכון – רמת הסיכון המרבית או המזערית שאין לחרוג ממנה (מגבלת הסיכון).

Credit Risk Adjustment (CVA) – חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

Delta Value 1% (DV1%) – מייצג את השינוי האפשרי בתיק בהינתן שינוי מקביל בעקום הריבית של 1%.

Enhanced Disclosure Task Force (EDTF) – דרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה לשיפור הגילוי שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית לשיפור הגילוי על הסיכונים בתאגידים הבנקאיים.

(Foreign Accounts Tax Compliance Act) (FATCA) – חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס. קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווחים לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.

Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP) – תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה מספיק הון כנגד מכלול הסיכונים.

Value at risk (VAR) – מודל הערך מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה) בתקופה נתונה וברמת ביטחון של 99%, לפחות.

מכשירים נגזרים.....35,36,58,73,83,98,106,175-179
 מס החברות 127
 ניהול הסיכונים.....27,37,48,49,59,76,114,149,235
 ניירות ערך 18,20,30,31,33-35,58,82,106,113
133-135,165-167,201,204-206
 סיבולת הסיכון 22,48,49,59,62,149
 סיכוני אשראי.....13,21,48,49,62,114,161,174,175
 סיכוני מוניטין.....24,48,78,79
 סיכוני נזילות.....24,48,78,79
 סיכוני ציות.....21,48,76
 סיכוני שוק.....16,21,48,68,79,161,269
 סיכונים אסטרטגיים.....24,48,78
 סיכונים מובילים.....21,49,78,79
 סיכונים משפטיים.....24,48,78
 סיכונים תפעוליים.....24,48,76
 עדכוני חקיקה.....27,28,270
 פקדונות הציבור.....16,34,76,98,100,113,122,142
205,254
 רווח כולל 26,28,33,97,99,104,129,131,134,136
148,155,159,207
 שיעור ההוצאות התפעוליות.....31
 תיאבון הסיכון.....16,22,49,59,62,284
 תמ"ג.....24
 תרחישי קיצון.....48,49,59,68,235,274

VAR 68
 א.ש.י.....45
 אשראי בהשגחה מיוחדת.....109
 אשראי בעייתי 50,81,109
 אשראי לציבור.....16,19,34,42,51,64,98,100,107
 אשראי נחות.....50,109
 אשראי פגום.....50,109,210,
280
 דירוג הבנק.....34,51-53,55,61,80,98
 ההפרשה להפסדי אשראי 40,42,52,59-65,80,109
 הלוואות לדיור 37,38,56,57,160,163
 הלימות ההון 30,43,80,108
 הפרשה קבוצתית.....107-112
 חוב בעייתי.....58,67,81,106,112
 חוב פגום.....18,80,106,137
 חובות בעייתיים.....27,50,55,61,80,106,137,192-194
 חובות פגומים.....38,162
 יחס המינוף.....22,218,284
 יחס נזילות.....22,218,284
 כיסוי נזילות.....24,103
 כלכלת ישראל.....150,237,239,243
 מבקר פנימי.....58,133,134,206
 מגובי נכסים.....29
 מגזר הלא צמוד.....29,58,70,103,104,169,174,264
 מטבע חוץ.....15
 מידע צופה פני עתיד.....